

Även inom marinförvaltningen erfordras enligt utredningens mening vid sidan om ovannämnda sakorgan och funktionella organisationsenheter stabsorgan att biträda verksledningen vid planering, ledning och övervakning av marinförvaltningens omfattande verksamhet samt att utföra vissa i samband därmed förekommande arbetsuppgifter. Något särskilt organ för materielinspektionen anser utredningen icke erforderligt, varför endast tre stabsorgan föreslås skola ingå i marinförvaltningen, nämligen *central-expedition, centralplanering* och *juridisk sektion*. Vad som sagts om stabsorganen inom arméförvaltningen finner utredningen med några få undantag tillämpligt även på stabsorganen inom marinförvaltningen.

Enligt det av utredningen framförda — men icke förordade — alternativet med försvarsgrensvis ordnad intendenturförvaltningstjänst bör såsom förut nämnts i marinförvaltningen ingå en *intendenturbyrå*.

Remissyttrande.

Marinledningen har i sitt den 22 juni 1951 avgivna utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande framfört i huvudsak följande erinringar mot utredningens förslag beträffande marinförvaltningens indelning.

Den föreslagna telebyrån anser marinförvaltningen böra ingå i vapenavdelningen, enär koordinationen av vapen och till dem hörande tekniska hjälpmedel eljest försvåras.

Ehuru verkstadsbyråns arbetsuppgifter hänför sig till alla materielslag, tillhör desamma enligt marinförvaltningens uppfattning dock till stor del det skeppsbyggnadstekniska området. På grund härav och för att säkerställa det intima samarbete, som erfordras på hela nämnda område, yrkar marinförvaltningen att verkstadsbyrån inordnas i skeppsbyggnadsavdelningen.

I avvaktan på att översynen av marinens förrådsorganisation slutförts, anses det nuvarande förrådskontrollkontoret böra bibehållas och ingå i den intendenturavdelning, som marinledningen bedömer erforderlig i marinförvaltningen.

Magnetminskyddsverksamheten bör enligt marinförvaltningen i avvaktan på ytterligare erfarenheter alltjämt stå under central ledning och handhas av verkstadsbyrån i samarbete med elektrobyrån, varjämte erforderligt ökat inflytande på med mintekniken sammanhängande del av verksamheten bör beredas minbyrån.

Den föreslagna juridiska sektionen föreslås tillsammans med centralplaneringens ekonomisektion samt centralexpeditionens personalsektion och organisationssektion skola bilda en administrativ byrå.

Marinledningen motsätter sig inrättande av en centralexpedition, enär diarieföring och dylikt bör äga rum avdelningsvis.

Enligt marinledningens uppfattning bör marinförvaltningen bestå av tre avdelningar, vapen-, skeppsbyggnads- och intendenturavdelningarna,

två fristående byråer, förlagsbyrån och administrativa byrån, samt inköpscentral och centralplanering.

Vapenavdelningen anses böra indelas i fyra byråer, artilleri-, torped-, min- och telebyråerna, under det att skeppsbyggnadsavdelningen bör innehålla sju byråer, projekt-, fartygs-, skrov-, ubåts-, maskin-, elektro- och verkstadsbyråerna. Beträffande intendenturavdelningen föreslår marinförvaltningen fyra byråer, central-, underhålls-, utrustnings- och drivmedelsbyråerna, jämte det ovan nämnda förrådskontrollkontoret.

I sin skrivelse den 14 december 1951 med vissa organisationsförslag har marinledningen med ändring av nyssnämnda förslag förordat, att skeppsbyggnadsavdelningens fartygs- och skrovbyråer inrättas och benämns respektive planerings- och fartygsbyråerna samt att intendenturavdelningens underhålls- och utrustningsbyråer benämns respektive förplägnads- och materielbyråerna.

Chefens för försvarsdepartementet skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl.

De organisationstablåer som för marinförvaltningens del bifogats min skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl. angående organisationen av den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänsten inom försvaret, upptog följande organ.

Sakorgan: vapenavdelning, skeppsbyggnadsavdelning och intendenturbyrå med kårexpedition.

Funktionella organ: verkstadsbyrå, inköpscentral och normaliebyrå.

Stabsorgan: centralplanering och administrativ byrå.

Vapenavdelningens indelning: expedition, vapenplanering, artilleri- byrå, torpedbyrå, minbyrå, telebyrå, ritkontor och kontrollkontor.

Skeppsbyggnadsavdelningens indelning: centralsektion, projektbyrå, fartygsbyrå, ubåtsbyrå, maskinbyrå, elektrobyrå samt ny- och ombyggnadskontrollanter.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Beträffande huvuddragen av marinförvaltningens organisation ansluter sig marinförvaltningens förslag till min skrivelse den 30 oktober 1953 utom i följande hänseende.

I stället för en intendenturbyrå föreslår marinförvaltningen, att en intendenturavdelning skall bibehållas inom marinförvaltningen. Denna avdelning föreslås skola bestå av två byråer, varjämte det nuvarande förrådskontrollkontoret anses böra inlemmas i avdelningen. Som en konsekvens av att förrådskontrollkontoret bibehålls föreslår marinförvaltningen, att den av förvaltningsutredningen föreslagna förrådssektionen inom verkstadsbyrån överförs till nämnda kontor.

Som motivering för förslaget om en byråindeldad intendenturavdelning anför marinförvaltningen bl. a. följande.

I departementspromemorian sägs att en arméintendenturförvaltning avsågs att organiseras och att — då detta ämbetsverk med tillämpning av huvudförvaltningsprincipen skulle handha de flesta anskaffningsuppgifterna även för marinen och flygvapnet — allenast en intendenturbyrå skulle erfordras i marinförvaltningen. Det anförda skälet för nedvärdering av intendenturavdelningen i marinförvaltningen är icke bärande. Denna avdelnings befattning med anskaffningsuppgifter blir i huvudsak av samma omfattning som för närvarande; förändringen består väsentligen i att funktionerna i samband med själva upphandlingsförfarandet överflyttas från krigsmaterielverket till arméintendenturförvaltningen.

I sitt utlåtande den 22 juni 1951 över 1946 års militära förvaltningsutrednings betänkande framhöll marinledningen, att införandet från och med år 1944 — efter förslag av 1941 års militära förvaltningsutredning — av byråorganisation inom intendenturavdelningen visat sig vara en nödvändig reform, som medfört uteslutande gynnsamma verkningar. Bibehållandet av sådant arbetssätt, som byråorganisationen möjliggjort, är även i fortsättningen en nödvändig förutsättning för avdelningens arbetsduglighet. Detta sammanhänger även med den omständigheten, att avdelningschefen — marinöverintendenten — samtidigt är chef för marinintendenturkåren och inspektör för marinens intendenturtjänst, vilket medför betydande och omfattande arbetsuppgifter. Det är uteslutet, att marinöverintendenten kan medhinna beredning och föredragning eller avgörande av samtliga till indendenturavdelningen hörande ärenden. Beslutanderätt måste därför i erforderlig utsträckning kunna delegeras jämväl till andra tjänstemän, vilka såsom för närvarande desslikes måste fungera som föredragande i ämbetsverket. Arten och den kvalitativa beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som faller på dessa föredragande, ligger nu på samma nivå som för motsvarande befattningshavare vid arméns centrala intendenturförvaltning. Det finns fog för antagandet att ifrågasvarande arbetsuppgifter vid marinen är mera mångskiftande än vid de andra försvarsgrenarna, eftersom marinen omsluter tvenne vapenslag, flotta och kustartilleri, med i väsentliga avseenden olika utrustning och med verksamheten förlagd både till fartyg av skilda typer och förband i land samt med en omfattande varvsrörelse. I varje fall är intendenturverksamheten vid marinen betydligt mera mångsidig och omfattande än vid flygvapnet.

Marinförvaltningen kan således icke tillråda, att den nuvarande arbetsorganisationen inom intendenturavdelningen försämras, och anser, att i avseende å arbetets kvalitet paritet alltjämt kommer att vara för handen mellan de föredragande tjänstemännen i arméintendenturförvaltningen och i marinförvaltningens intendenturorgan. Då likväl för de föredragande i marinförvaltningen tydligen icke förutsatts byråchefstjänster, kan detta förmodas bero på att några icke närmare preciserade normer beträffande arbetsuppgifternas kvantitet blivit tillämpade. I sådant fall bör beaktas, att arbetsmängderna vid olika centralförvaltningar icke är direkt proportionella mot anslagsmedlens omfattning eller storleken av den lokala förvaltningen. Exempelvis är utarbetandet av dels reglementen, instruktioner och andra föreskrifter rörande organisation, redovisning och tjänstens bedrivande på olika områden, dels grundläggande bestämmelser för krigsförvaltningsplaner och underhållstjänstens bedrivande vid krig, lika arbetskrävande vare sig sådana bestämmelser skall

tillämpas vid flera eller färre förband. Det må även erinras om att intendenturavdelningen i marinförvaltningen såsom därtill mest lämpad tillförts en del arbetsuppgifter beträffande föreskrifter för hela marinen av förvaltningsorganisatorisk natur, vilka representerar en betydande arbetskvantitet.

I fortsättningen utvecklar marinförvaltningen följande ytterligare synpunkter på frågan.

Jämväl andra omständigheter bör beaktas vid valet av organisationsform för intendenturorganet ifråga. Den nedvärdering av intendenturavdelningen, som skett i departementspromemorian, har hos den därav berörda personalen allmänt och icke utan fog uppfattats som en undervärdering. De deprimerande verkningarna därav bör icke underskattas. Under senare år har 28 % av marinintendenturkårens kompaniofficerare i förtid övergått till annan tjänst på grund av otillfredsställande befordringsutsikter; 46 % av subalternofficersbeställningarna är för närvarande vakanta. Därest nu de mindre goda befordringsmöjligheterna ytterligare försämras genom att intendenturkåren försätts i den undantagsställningen att ensam bland marinens officerskårer utestängas från byråchefstjänster, måste möjligheterna att i tjänst bibehålla duglig och kvalificerad personal ytterligare försämras. Det kan ej ligga i statens intresse att onödigtvis skapa ett sådant läge. Ifråga om en annan för marinen gemensam kår, mariningenjörkåren, som också haft rekryteringssvårigheter, har man däremot nyligen uppflyttat ett stort antal tjänster från lägre lönegrader till marindirektörsbeställningar.

Organiserandet av intendenturavdelningen på två byråer medför ej någon kostnadsökning i förhållande till nuläget, eftersom för närvarande tvenne byråchefer åtnjuter vikariatslöneförordnanden enligt 37 lönegraden.

Förslaget om att förrådsfrågorna skall förläggas till ett i intendenturavdelningen inlemmat förrådskontrollkontor motiveras på bl. a. följande sätt.

Vid förnyat övervägande av denna organisationsfråga har marinförvaltningen icke funnit anledning att frångå sin tidigare uttalade uppfattning, att verkstadsbyråns befattning med ärenden rörande förrådshållning och förrådsdrift borde begränsas till byråns eget verksamhetsområde. Den ojämförligt största delen av marinens förrådsverksamhet ligger nämligen utanför verkstädernas rörelse och den bästa kännedom om de betingelser, under vilka dessa förråd måste drivas, finns hos respektive avdelningar, som företräder den materiel, som skall förrådshållas. Förrådets verksamhet måste väl anpassas till förfarandet vid utrustning därifrån av personal och förband och till underhållstjänsten vid krig, allt förhållanden, som bäst behärskas av personal, som i samband med tjänstgöring vid lokalförvaltningarna blivit väl förtrogen med det praktiska utövandet av dylik verksamhet i fred och sysslat med planläggning av motsvarande verksamhet vid krig. Bibringas sålunda erfaren personal erforderliga insikter beträffande moderna principer för förrådsplanering, inredning av förrådslokaler, materialhantering o. dyl., bör den bästa kompetensen erhållas för övervakning av att en ändamålsenlig ordning genomförs i sådana hänseenden. Genom att sådan personals tjänstgöring kan växla mellan central- och lokalförvaltningarna vinnas även de bästa garan-

tierna för en utbredd rationaliseringsverksamhet. Åtgärder för att befrämja sådan kompetens har för några år sedan vidtagits genom att inom ämnet företagsekonomi i marinintendenturofficerskursen vid sjökrigshögskolan medta avsnittet driftsekonomi, omfattande anläggning, lokalisering och planering, inköps- och förrådsorganisation, driftplanering, arbetsförenkling, transportekonomi och kontorsorganisation.

Med hänsyn till ovan åberopade förhållanden anser marinförvaltningen det bäst, att sammanhållning och övervakning av förrådsfrågor i berörda avseenden i lämplig utsträckning förläggs till intendenturavdelningen och att verkstadsbyråns befattning med dylika spörsmål begränsas till dess egentliga verksamhetsområde. Av samma anledning har marinledningen tidigare förordat att förrådskontrollkontoret skulle inlemmas i nämnda avdelning. Verksamheten inom detta kontor föranleder kontinuerliga granskningsbesök vid lokalförvaltningar, vilka besök med fördel kan kombineras med övervakning av att förrådsdriften är rationellt ordnad. Härvid förutsätter marinförvaltningen, att samarbete i erforderlig utsträckning skall ske med andra avdelningar och med verkstadsbyrån samt att denna byrå, när så erfordras, skall biträda i arbetsstudie- och liknande frågor på samma sätt som det i förvaltningsutredningens förslag tänkts att materielsektionens förrådsdetalj inom förrådsbyrån i arméförvaltningen skulle biträdas av verkstadsavdelningens arbetsstudiedetalj.

I marinförvaltningens förslag är någon kårexpedition för marinöverintendenten icke medtagen, när denna ansetts icke böra ingå i marinförvaltningen. Detta organ behandlas i det förslag till ändrad organisation av marinledningen, som marinchefen har ingett.

I anslutning till sitt utlåtande den 22 juni 1951 över förvaltningsutredningens betänkande förutsätter marinförvaltningen, att det reella beskrivningsarbetet skall åvila sakorganen, varför förslaget omfattar beskrivningsorgan jämväl inom dessa.

Marinförvaltningen föreslår, att s. k. decentraliseringsärenden med sjörättslig anstrykning fortfarande skall handläggas å den administrativa byråns juridiska sektion och sålunda icke föras över till försvarets civilförvaltning.

Departementschefen.

Den organisation, som upptagits i de till min skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl. angående organisationen av den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänsten inom försvaret fogade organisationstabläerna och för vilken redogjorts i det föregående, innebär i stora drag de avvikelserna från förvaltningsutredningens förslag, att telebyrån ingår i vapenavdelningen samt att civilförvaltningstjänstens olika grenar — i likhet med vad som föreslagits beträffande armétygförvaltningen — organisatoriskt sammanförs inom ramen för en administrativ byrå.

Förslaget om telebyråns inordnande i vapenavdelningen är föranlett av de skäl härför, som anförts av marinledningen och vilka jag finner beaktansvärda.

I analogi med vad jag förordat för armétygförvaltningens del, föreslår jag, att benämningen inköpscentral byts ut mot inköpsavdelning och benämningen förlagsbyrå mot normaliebyrå.

Jag kan icke biträda marinförvaltningens och marinledningens förslag om att *verkstadsbyrån* skall ingå i skeppsbyggnadsavdelningen. Det syns mig nämligen strida mot grundläggande principer för ett materielförvaltande verks organisation att inordna ett funktionellt organ med för förvaltningen i dess helhet gemensamma uppgifter i ett sakorgan. Det förhållandet att verkstadsbyråns verksamhet i huvudsak anknyter till skeppsbyggnadsavdelningens arbetsområde, innebär enligt min mening icke tillräckliga skäl att genomföra den av marinförvaltningen och marinledningen begärda organisationen i detta hänseende.

Mina förslag beträffande *vapenavdelningens* indelning skiljer sig från förvaltningsutredningens förslag i två hänseenden, i det att telebyrån såsom nyss berörts, inordnas i avdelningen, samt centralsektionen ersätts av de utav marinledningen föreslagna organen, vapenplanering och expedition.

Den av mig förordade indelningen av *skeppsbyggnadsavdelningen* innehåller en byrå mera än förvaltningsutredningen föreslagit. I gengäld har den fristående nybyggnadssektionen utgått. Denna sektion motsvaras närmast av fartygsbyrån, under det att förvaltningsutredningens fartygsbyrå i mitt förslag närmast motsvaras av projektbodyrån. Förslaget innebär, att marinledningens önskemål i viss utsträckning tillgodosetts. Marinledningens förslag att centralsektionen skall ersättas av en planeringsbyrå anser jag mig dock icke kunna biträda.

Med anledning av vad marinförvaltningen anfört i sin skrivelse den 14 december 1953 har jag tagit intendenturtjänstens och den centrala förrådstjänstens organisation under förnyad prövning. Då intendenturorganet inom marinförvaltningen otvivelaktigt får mångskiftande uppgifter, som hänför sig till såväl flottans landorganisation som dess fartyg samt till kustartilleriet och då en intendenturavdelning redan finns inom ämbetsverket, vill jag icke motsätta mig förslaget om att ifrågavarande intendenturorgan benämns *intendenturavdelning*. Däremot kan jag icke tillstyrka, att denna avdelning indelas i byråer. Den bör enligt min mening kunna tillfredsställande lösa sina uppgifter och avdelningschefen bör kunna beredas erforderlig avlastning från detaljfrågor genom att avdelningen indelas i fristående sektioner och förhållandevis vidsträckta befogenheter ges sektionscheferna. De torde sålunda böra få på eget ansvar avgöra ärenden i relativt stor utsträckning samt fullgöra viss föredragningskyldighet i ämbetsverket.

Till frågan om intendenturavdelningens inre organisation återkommer jag senare.

Utan att underskatta de motiv, som marinförvaltningen anfört till stöd

för sin uppfattning, att de uppgifter i fråga om förrådsverksamheten, som förvaltningsutredningen tänkt sig skola åvila en förrådssektion inom verkstadsbyrån, i stället bör hänföras till den i intendenturavdelningen inrymda förrådssektionen, vilken delvis motsvarar det nuvarande förrådskontrollkontoret, kan jag emellertid av principiella skäl icke biträda nämnda förslag. Det syns mig nämligen icke organisatoriskt riktigt att förlägga ärenden angående tygmaterieförråden med dess ofta mycket tekniskt betonade materiel till nyssnämnda avdelning. Jag ansluter mig därför till förvaltningsutredningens förslag, att ett förrådsorgan inrättas i verkstadsbyrån. På intendenturavdelningen bör dock ankomma alla på marinförvaltningen ankommande frågor, som rör intendenturförråden. Jag förutsätter att erforderligt samråd mellan berörda organ äger rum i förrådsfrågor. Bl. a. syns det mig angeläget att den driftekonomiska sakkunskap, som finns inom intendenturavdelningen, får göra sig gällande i detta sammanhang även i frågor, som angår förråd av tygmateriel.

Jag finner icke tillräckliga skäl att göra något avsteg från de principer för avgörandet av s. k. decentraliseringsärenden, för vilka jag redogjort vid behandlingen av principiella synpunkter på civilförvaltningstjänsten.

Mitt förslag angående huvuddragen av marinförvaltningens organisation återfinns i tablåform på bilaga 5 jämte underbilagor.

4. Marinförvaltningens detaljorganisation.

a. VAPENAVDELNINGEN (VAPENAVDELNINGEN OCH TELEBYRÅN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt förslaget skall vapenavdelningens arbetsområde utgöras av vapen och ammunition. Inom detta område bör vapenavdelningen enligt utredningens uppfattning handha den militärtekniska anpassningen, uppgöra krigsmateriel- och krigsammunitionsplaner, efter direktiv från centralplaneringen i detalj utforma planer för beräkning av medelsbehovet för anskaffning av och försök med materiel och planer för utrangering och kassation, föra erforderliga dispositionsanteckningar, samarbeta med inköpscentralen vid orderplanering, val av leverantörer och upprättande av beställningsskrivelser och leveranskontrakt, hålla teknisk kontakt med leverantörer under arbetstiden samt utföra leveranskontroll i den utsträckning, sådan kontroll ej anförtros inköpscentralen eller lokalmyndighet. Vidare avses avdelningen skola utarbete eller låta utarbete beskrivningar, instruktioner och kataloger för materielens handhavande och underhåll.

För vapenavdelningens indelning i stort har redogörelse lämnats i föregående avsnitt. De principer som varit vägledande för utredningens huvudförslag har följts även här i det att indelning skett i sakorgan och funktionella organ. Militärtekniska frågor för visst materielslag skall enligt

förslaget handläggas inom ett och samma sakorgan. Utredningen framhåller, att nuläget inom vapenavdelningen avviker från denna princip i det att varje materielslag behandlas inom två byråer, en militär och en teknisk, vilket motiverats bland annat med att de ansvariga tekniska experterna inom förvaltningen bör föredra de ärenden, som beretts av dem. Vidare syns enligt utredningen uppfattningen ha varit, att förvaltningsärendena skulle kunna uppdelas i rent militära och rent tekniska. Utredningen konstaterar, att en sådan uppdelning icke är möjlig, därför att även den tekniska förvaltningen måste betraktas som en integrerande del av den militära verksamheten. Utredningen betonar dock att föredragning om möjligt bör ske utan mellaninstanser och göras av dem som verkligen känner ärendena. Syftet med sitt organisationsförslag anger utredningen vara att åstadkomma klara ansvars- och befogenhetslinjer samt förutsättningar för ett gott samarbete, samtidigt som hänsyn tas till beföringsmöjligheterna för samtliga personalkategorier.

Avdelningens *artilleribyrå* föreslås skola indelas i sjöartillerisektion, kustartillerisektion, specialteknisk sektion, ammunitionssektion samt ritkontor. Sektionerna, utom den specialtekniska sektionen, föreslås underindela i detaljer. Ritkontoret anses böra uppdelas i arbetsgrupper.

Indelningen av avdelningens *torpedbyrå* upptar centraldetalj, torpedsektion, tubdetalj, eldledningsdetalj samt ritkontor. Någon ytterligare underindelning föreslås icke.

Motsvarande enheter för *minbyrån* är centraldetalj, min- och sjunkbombsektion, svepdetalj, minstationsdetalj samt ritkontor. Icke heller i fråga om denna byrå föreslås någon ytterligare underindelning.

Vapenavdelningens *kontrollkontor* skall enligt förslaget handha leveranskontrollen av den artillerimateriel och de sprängmedel för torped- och minmateriel, som anskaffas av marinförvaltningen. Därjämte anses kontoret böra i den utsträckning, så befinns lämpligt, anlitas för leveranskontroll för annan av marinförvaltningen och örlogsvarven anskaffad materiel. Vidare tänker sig utredningen att kontrollkontoret skall ombesörja årsprovning av all ammunition. Vid inträffade vapenhaverier och sprängningsolyckor bör kontorets chef ingå i undersökningskommissioner i den mån sådana tillsätts.

Kontoret skall enligt förslaget indelas i centraldetalj, vapendetalj och laboratorium. Någon ytterligare indelning föreslås icke. Vapendetaljen förutskickas skola förläggas till Bofors med hänsyn till att större delen av leveranskontrollen alltjämt torde komma att utövas där. Laboratoriet är främst avsett för kemiska och fysikaliska prov i samband med årsproven beträffande ammunition.

Det må erinras om att *telebyrån* enligt förvaltningsutredningens förslag skulle vara direkt underställd souschefen för marinförvaltningen och sålunda icke ingå i vapenavdelningen.

Telebyråns arbetsområde och arbetsuppgifter ansluter sig enligt förslaget i stort sett till vad som i dessa hänseenden anförts beträffande arméförvaltningens signalbyrå. Inom byråns arbetsområde faller för marinen speciell elektrisk svagströmsmateriel, såsom materiel för elektrisk min-sökning, hydroakustisk materiel, navigeringsmateriel för fartyg samt militärledsmateriel m. m.

Telebyråns underavdelningar utgörs av stridsledningssektion, centralsektion, radiosektion, radarsektion, telefonsektion och hydrofonsektion. Samtliga sektioner utom stridsledningssektionen föreslås indelade i detaljer.

Beträffande anskaffning av telemateriel förutsätter utredningen, att marinförvaltningen i fråga om vissa materielslag, som närmare anges, skall vara huvudförvaltningsmyndighet för försvaret. Å andra sidan förutsätts att huvudförvaltningen beträffande viss telemateriel för marinens behov skall utövas av arméförvaltningen och i vissa fall av flygförvaltningen.

Angående telebyråns stridsledningssektion anför utredningen.

Telebyråns stridsledningssektion skall sammanhålla och samordna den materiel av skilda slag, som erfordras för stridsledningen i land och till sjöss samt för fartygens framförande. Den materiel det här gäller omfattar främst spanings- och förbindelsemateriel samt navigeringsmateriel och är till större delen tekniskt komplicerad så att ärendena rörande dess konstruktion och anskaffning måste fördelas på respektive sakbyråer och saksektioner. I navigeringsmateriaelen ingår emellertid en del materiel, som icke har något samband med den tekniskt komplicerade och som lämpligen bör anskaffas av den som sammanhåller ärendena rörande navigeringsmateriaelen. Stridsledningssektionen bör därför även få saksektions uppgifter beträffande sistnämnda materiel jämte väderleksmateriaelen, vilken närmast har anknytning till den nautiska tjänsten, samt bild- och fotomateriaelen. Stridsledningssektionen skall således

samordna anordningar för stridsledning och lämna biträde och samråd till skeppsbyggnadsavdelningen i vad gäller utformning av fartygsbryggor och för fartygs- och stridsledningen erforderliga rum,

i samarbete med marinstaben samt inspektörerna för kustartilleriet, marinens förbindelseväsende och ubåtsvapnet utreda olika enheters behov av telemateriel och granska uppgjorda anskaffningsplaner,

i samråd med nyssnämnda militära organ biträda byråchefen med utredningar rörande de militära kraven på här nämnd materiel och delta i försöksverksamhet beträffande densamma,

sammanhålla ärenden rörande utveckling, anskaffning, leveranskontroll och tekniskt underhåll av navigeringsmateriel, militärledsmateriel, väderleksmateriel och fotomateriel,

biträda med nautisk sakkunskap vid utredningar rörande fartygshaverier samt

sammanhålla på byrån förekommande ärenden rörande krigsförberedelsearbetet.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Enligt förslaget skall *artilleribyran* indelas i sjöartillerisektion, kustartillerisektion, ammunitionssektion, mekanisk sektion, elektrosektion samt

en fristående beskrivningsdetalj. Marinförvaltningen föreslår en detaljindelning, vilken beträffande de tre förstnämnda sektionerna i huvudsak ansluter sig till förvaltningsutredningens förslag. Förvaltningsutredningens specialtekniska sektion utgår och i stället tillkommer mekanisk sektion och elektrosektion samt den ovannämnda beskrivningsdetaljen. Ritkontoret är enligt förslaget inlemmat i mekaniska sektionen. Även beträffande de nytillkomna sektionerna räknar marinförvaltningen med en förhållandevis ingående detaljindelning.

I fråga om *torpedbyrån* föreslår marinförvaltningen, att den indelas i centralsektion, torpedsektion, tubsektion, fristående robotdetalj och elldledningsdetalj. Det av förvaltningsutredningen föreslagna ritkontoret är inlemmat i tubsektionen. Förslaget innebär en utvidgning i förhållande till förvaltningsutredningens förslag, vilket upptar endast en sektion, nämligen torpedsektionen. De av marinförvaltningen föreslagna sektionerna är indelade i ett antal detaljer.

Minbyråns indelning enligt förslaget inrymmer, förutom allmän detalj, flottans sektion, kustartillerisektion, minteknisk sektion, minröjningsteknisk sektion, minskyddssektion och konstruktionssektion. I konstruktionssektionen ingår ritkontor. Marinförvaltningens förslag beträffande minbyråns indelning, som i huvudsak ansluter sig till av ämbetsverket tidigare avgivet förslag, innebär icke oväsentliga organisatoriska skiljaktigheter i jämförelse med förvaltningsutredningen, som räknade med endast en sektion, nämligen min- och sjunkbombsektionen. Marinförvaltningen föreslår, att sektionerna indelas i ett antal detaljer. Beträffande minskyddssektionen anför marinförvaltningen.

Enligt förvaltningsutredningens förslag skulle utvecklingsarbetet beträffande magnetminskydd överflyttas till någon av minbyråns tekniska sektioner, enär utvecklingen av motmedel mot minor måste nära anknytas till själva minornas utveckling. Marinledningen — som i sitt förslag 1951 på anförda skäl bibehöll en minskyddssektion på verkstadsbyrån — inrymde med anledning härav i den minröjningstekniska sektionen på minbyrån en minskyddsdetalj bemannad av en högskoleutbildad elektroingenjör. Avsikten var därvid att denne skulle vara kontaktman mellan minbyrån och minskyddssektionen samt att härigenom direktiv angående nödvändiga nya åtgärder beträffande icke blott magnetminskydd utan även skydd mot andra mintyper snabbt skulle kunna lämnas. Något konstruktionsarbete vid utformandet av minskyddsanordningarna beräknades däremot icke kunna utföras av denne. Detta arbete liksom driften skulle fortfarande ligga på verkstadsbyrån.

Marinförvaltningen anser, efter förnyat övervägande av denna fråga, att icke blott utvecklingsarbetet utan jämväl konstruktionsarbetet fortfarande bör ligga i ämbetsverket under det att driften vid mät- och avmagnetiseringsstationerna däremot bör decentraliseras och omhänderhas av respektive örlogsvarv. Därest driftfrågorna helt borttjas ur ämbetsverket, syns icke längre anledning föreligga att sektionen skall tillhöra verkstadsbyrån. Med hänsyn till det intima sammanhanget mellan å ena sidan minornas

utveckling och å den andra minskyddets härav följande utformning syns det lämpligast att sektionen ingår i den sammanslagna minbyrån. Med hänsyn till att icke blott frågor angående skydd mot magnetminor skall behandlas, bör prefixet »magnet» utgå.

Inom den sammanslagna minbyrån bör sålunda tillkomma en minskyddssektion, bestående av den nuvarande magnetminskyddssektionen minskad med driftpersonalen men ökad med den tidigare på minbyråns minskyddsdetalj begärde ingenjören.

Angående *telebyrån* framhåller marinförvaltningen, att byråns organisation och omfattning kunnat begränsas genom att vissa rutinbetonade arbetsuppgifter successivt kan överföras till örlogsvarv, marinverkstäder och kustartilleriförsvaret. Förslaget upptar, förutom militärassistenter, radarsektion, radiosektion, telefonsektion, hydrofonsektion, telelaboratorium, allmän detalj, ritkontor och marinens centrala teleförråd. De olika sektionerna föreslås skola indelas i detaljer. Beträffande telelaboratoriet anför marinförvaltningen.

Enligt departementspromemorian avses laboratorieverksamheten inom det teletekniska området i enlighet med förvaltningsutredningens förslag skola sammanföras till ett för försvarsgrenarna gemensamt teletekniskt laboratorium och förläggas till försvarets forskningsanstalt. Vid sammanträden, som ägt rum mellan representanter för försvarets forskningsanstalt och försvarsgrensförvaltningarna, har emellertid enighet vunnits därom, att en dylik centralisering av laboratorieverksamheten icke borde ske. Försöks- och konstruktionsarbeten för materielens anpassning för olika utnyttjanden inom försvarsgrenarna bör alltså utföras av respektive försvarsgrensförvaltning.

I jämförelse med förvaltningsutredningens förslag innebär föreliggande förslag bl. a., att centralsektionen utgår och ersätts av fristående allmän detalj och ritkontor.

Kontrollkontorets organisation ansluter sig i huvudsak till tidigare förslag från marinförvaltningen. Ämbetsverket anser det framdeles böra övervägas, om icke kontrollkontoret bör ombildas till byrå, när kontoret kommer att erhålla avsevärt ökade arbetsuppgifter genom att dels krigsmaterielverkets kontrollverksamhet upphör, dels vid vapenavdelningens omorganisation vissa ytterligare uppgifter avses skola tillföras kontoret, dels ock en del tidigare eftersatta arbetsuppgifter måste inarbetas. Kontoret föreslås skola indelas i centraldetalj, vapendetalj och explosivämneslaboratorium vartill kommer marinens kontrollofficerare. Centraldetaljen har enligt förslaget erhållit en mera omfattande organisation än enligt förvaltningsutredningen.

Såsom framgår av tidigare redogörelser ersätter *vapenplaneringen* och *expeditionen* förvaltningsutredningens centralsektion inom vapenavdelningen. Genom brev den 30 april 1948 medgav Kungl. Maj:t, att inom marinförvaltningens vapenavdelning fick från och med den 1 juli 1948 tills

vidare försöksvis finnas inrättat ett stridsledningskontor, i vilket skulle ingå teletekniska byrån och den nautiske assistenten, med uppgift att under chefen för avdelningen handlägga med stridsledningsorganisationen inom marinen sammanhängande frågor ävensom de ärenden i övrigt, som ankom på teletekniska byrån och den nautiske assistenten. Sedermera be- myndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 23 maj 1952 marinförvaltningen att i samråd med chefen för marininstaben, inspektören för kustartilleriet och tjänstegrensinspektörerna successivt under år 1952 överföra ärenden beträffande den teletekniska personalens utbildning och kommendering jämte vissa andra stabsärenden, som handlades inom stridsledningskon- toret, till marininstaben och inspektörerna. Detta överförande av utbildnings- ärenden m. m. står i överensstämmelse med förvaltningsutredningens för- slag. Stridsledningskontorets återstående ärenden, nämligen samordnande av stridsledningstjänsten ur materielsynpunkt och teknisk synpunkt, av- såg förvaltningsutredningen böra övertas av telebyråns stridsledningssek- tion. I överensstämmelse med vad marinledningen anfört i sitt utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande överförs ifrågavarande ärenden till vapenplaneringen, som dessutom är avsedd att vara ett för vapenavdel- ningen sammanhållande stabsorgan.

Departementschefen.

Enligt vad jag vid närmare undersökning inhämtat kan starka skäl an- föras för att den specialtekniska sektion, som förvaltningsutredningen före- slog skola ingå i *artilleribyran*, i enlighet med marinförvaltningens förslag ersätts med två sektioner, mekanisk sektion och elektrosektion.

För byrån bör tillkomma en fristående centraldetalj, som bör ersätta de centraldetaljer, som marinförvaltningen räknat med inom de olika sek- tionerna.

Av skäl, som jag närmare utvecklat vid behandlingen av armétygförvalt- ningens sakorgan, kan jag icke biträda marinförvaltningens förslag om att en särskild beskrivningsdetalj ingår i byrån. Såsom jag tidigare framhållit, delar jag förvaltningsutredningens uppfattning, att beskrivningsarbetet bör förläggas till normaliebyrån.

I övrigt har jag icke något att erinra mot det av marinförvaltningen fram- lagda förslaget till indelning av artilleribyran.

Med hänsyn till bl. a. torpedvapnets växande betydelse allt eftersom övergång sker till lättare flottenheter har jag, efter att jämväl ha gjort vissa undersökningar angående arbetsmängden, kommit till den uppfattningen att en starkare organisation bör ges *torpedbyran* än vad förvaltningsutred- ningen föreslagit. Jag kan därför biträda förslaget om att byrån indelas i tre sektioner. Emellertid anser jag, att den enligt förslaget fristående eldledningsdetaljen bör inrymmas under tubsektionen, medan däremot rit- kontoret, som enligt förslaget ingår i nämnda sektion, bör göras fristående.

Enligt vad jag inhämtat, är den föreslagna centralsektionen i huvudsak avsedd för handläggning av militärtekniska frågor. Dessa frågor är så betydelsefulla inom förevarande område, att jag bedömer sektionen erforderlig. Den bör emellertid enligt min mening benämnas militärteknisk sektion.

För torpedbyrån räknar jag sålunda med indelning i militärteknisk sektion, torpedsektion, tubsektion och ritkontor.

Jag anser icke tillräckliga skäl förebragta att ge *minbyrån* den omfattande inre organisation, som marinförvaltningen föreslagit. Efter prövning av detta förslag finner jag mig kunna biträda det endast såtillvida att jag föreslår, att byrån indelas i tre sektioner. Dessa benämnas minsektion, minröjningssektion och minskyddssektion, vartill kommer fristående centraldetalj och ritkontor. Detta innebär i jämförelse med marinförvaltningens förslag, att flottans sektion, kustartillerisektion och konstruktionssektion utgår samt att dessa sektioners arbetsuppgifter fördelas på de tre nämnda sektionerna utom i det avseendet, att det enligt förslaget i konstruktionssektionen ingående ritkontoret blir fristående inom byrån. Den allmänna detaljen bör benämnas centraldetalj. Till denna detalj bör visst planeringsarbete kunna förläggas.

Förslaget innebär, att i enlighet med förvaltningsutredningen ledningen av avmagnetiseringsverksamheten decentraliseras till örlogsvarven.

Marinförvaltningens förslag till indelning av *telebyrån* föranleder ingen annan erinran från min sida än att jag anser att allmänna detaljen bör benämnas centraldetalj. Förvaltningsutredningen föreslog att i *telebyrån* skulle ingå en centralsektion, men förutsatte samtidigt, att byrån skulle vara direkt underställd souschefen. Vid det förhållandet att byrån inordnas i vapenavdelningen föreligger enligt min mening icke tillräckliga skäl att i densamma inrätta centralsektion.

Ett *telelaboratorium* bör, i allt fall tills vidare, finnas inom byrån.

Såsom framgår av tidigare lämnad redogörelse är de arbetsuppgifter, som enligt förvaltningsutredningens förslag skulle falla på *telebyråns* stridsledningssektion, enligt förevarande förslag förlagda till vapenavdelningens vapenplanering. Det nuvarande stridsledningskontorets utbildningsuppgifter har redan förts över till marinstaben.

Jag har intet att erinra mot marinförvaltningens förslag om att *kontrollkontoret* indelas i centraldetalj, vapendetalj och explosivämneslaboratorium, vartill kommer marinens kontrollofficerare i Bofors.

b. SKEPPSBYGGNADSAVDELNINGEN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Skeppsbyggnadsavdelningens arbetsområde anges av förvaltningsutredningen skola vara fartygen med den materiel, som icke ingår i stridsmedlen eller i materielen för stridsledningen, förbindelseväsendet, intendenturväsendet eller den nautiska verksamheten.

Marinförvaltningen förutsätts skola utöva huvudförvaltningen beträffande fartyg och fartygsmateriel, tillhörande skeppsbyggnadsavdelningens arbetsområde, även för arméns och flygvapnets räkning, i den mån dessa försvarsgrenar utrustas med fartyg. Avdelningens arbetsuppgifter anges främst skola vara projektering, konstruktion och anskaffning av fartyg, med undantag av den merkantila delen av inköpsverksamheten. Den föreslagna indelningen i byråer m. m. har enligt vad utredningen anför, be- tingats av avdelningens arbetsuppgifter samt den materiel som ingår i av- delningens arbetsområde. På denna grund har avdelningen indelats i olika sakorgan för överbattensfartyg, undervattensfartyg, maskinanläggningar och maskinmateriel, elektriska anläggningar och elektrisk starkströms- materiel. För indelningen i stort har redogörelse lämnats vid behand- lingen av huvuddragen av marinförvaltningens organisation.

Fartygsbyrån avses skola indelas i projektsektion, hjälpfartygssektion, utrustningssektion och fartygsritkontor. Ytterligare indelning är ej före- slagen.

På hjälpfartygssektionen skall enligt utredningens förslag falla upp- giften att beträffande uttagning av handelsfartyg för krigsbruk utföra det på marinförvaltningen ankommande arbetet samt att utföra projektering och visst konstruktionsarbete för ändringar av dessa fartyg.

Fartygsbyrån har liksom maskinbyrån och elektrobyrån förutsatts skola erhålla egna ritkontor. På grund av att avdelningens arbetsområde omfattar väsentligt skilda materielslag, står enligt förvaltningsutredningens mening intet att vinna genom att inrätta ett gemensamt ritkontor för av- delningen.

Skeppsbyggnadsavdelningens nybyggnadssektion bör enligt utredningen innehålla fartygsplanering samt ny- och ombyggnadschargemän. Fartygs- planeringen avses skola sammanhålla ekonomisk planering och anskaff- ningsplanering för skeppsbyggnadsavdelningen och särskilt uppgöra och hålla aktuella, dels planer, som utvisar när fartygen skall överföras till reservflottan eller utrangeras, dels ny- och ombyggnadsplaner för fartygen med tillhörande leveranstidsschemata.

Chargemännen för ny- och ombyggnad av fartyg skall enligt försla- get biträda med uppgörande av kontrakt och kontraktspecifikationer för ny- och ombyggnad av fartyg, följa upp kontrakten, utföra konstruktions- kontroll och i förekommande fall tillverkningskontroll, bereda ärenden rörande anskaffning av för ny- och ombyggnad erforderlig materiel samt sammanhålla instruktioner och beskrivningar jämte utrustningslistor för nya fartyg. De bör främst handlägga alla frågor som rör stålkonstruktion, arrangemang och inredning, hållfasthet, vikt, stabilitet och balans. Vidare anser utredningen att de bör ansvara för att problem, som aktualiseras under arbetets gång, blir föremål för utredning. Det är tänkt att varje chargeman skall svara för ett eller flera fartyg under ny- eller ombygg- nad och erhålla erforderligt biträde från fartygsbyråns ritkontor.

Förvaltningsutredningen föreslår att *ubåtsbyrån* indelas i projektsektion, utbåtsbyggnadssektion samt dykeri- och bärgningsdetalj. Någon ytterligare underindelning föreslås icke.

Det framhålls att, då fråga är om kontrakt eller andra ekonomiska uppgörelser med civila bärgningsföretag, dykeridetaljen skall anlita inköpscentralen och vid behov även den juridiska sektionen.

Beträffande skeppsbyggnadsavdelningens *maskinbyrå* föreslår utredningen indelning i anläggningssektion, maskinsektion och motorsektion. Såväl anläggningssektion som maskinsektion indelas i ett antal detaljer.

Arbetsområdet för avdelningens *elektrobyrå* omfattar enligt förslaget materiel för elkraftförsörjning, elektrisk materiel för övervakning och kontroll av drift och distribution, elektriska propellermaskinerier och styrmaskiner, ledningsmateriel för starkström och svagström, elektrisk installationsmateriel, elektriska motorer med manöver- och regleringsutrustningar, omformarmaskiner och krafttransformatorer, laddningsutrustningar, belysningsmateriel, larmapparater, elektriska värme- och kylapparater, kraftuttag och kontaktdon, strålkastarmateriel, materiel för ultrarött och ultraviolett ljus, materiel för signal- och orderanläggningar (utom sådana som bör tillhöra telebyrån) gyrokompasser, loggar och plottingbord samt hjälpsströmskällor.

Byrån föreslås indelad i anläggningssektion och materielsektion med underindelning i detaljer.

Marinförvaltningen förutsätts skola utöva huvudförvaltningen beträffande viss starkströmsmateriel. I gengäld bör enligt utredningen arméförvaltningen utöva huvudförvaltningen för marinen i fråga om exempelvis transportabla elverk och laddningsutrustningar, fältbelysningsmateriel m. m.

Beträffande skeppsbyggnadsavdelningens ny- och ombyggnadskontrollanter anför utredningen följande.

Vid utförande av större ny- och ombyggnader av fartyg vid civila varv och större tillverkning av propellermaskiner, ångpannor och elektrisk materiel erfordras kontrollanter med biträden, stationerade vid byggnadsvarven eller hos vederbörande leverantörer. Ny- och ombyggnadskontrollanterna vid byggnadsvarven skall representera marinförvaltningen i allt som sammanhänger med byggnadskontrakten oavsett vilken byrå eller avdelning inom marinförvaltningen den materiel, som tillverkas eller monterats vid varven enligt kontrakten, tillhör. De bör därför vara relativt självständiga men organisatoriskt tillhöra skeppsbyggnadsavdelningen. De kontrollanter, som för konstruktions- och tillverkningskontroll m. m. av bl. a. maskinmateriel och elektrisk materiel stationeras hos annan tillverkare än byggnadsvarv, skall däremot tillhöra vederbörande byrå. Ny- och ombyggnadskontrollanterna skall utföra viss mottagningskontroll beträffande materiel, som levereras till byggnadsvarven, men bör ej vara mottagningskontrollanter för varvens egna leveranser. De skall utföra viss leverans-

rapportering samt biträda vid utarbetande av beskrivningar och upprättande av inventarie- och utrustningslistor.

För motsvarande arbete vid marinverkstäderna skall örlogsvarvens personal utnyttjas, varvid om så erfordras militär och civilmilitär personal för ändamålet bör kommenderas till örlogsvarven. Antalet kontrollanter samt deras gruppering blir helt beroende på ny- och ombyggnadsverksamheten samt hur densamma fördelas. Antalet för en viss nybyggnad blir icke konstant. I regel torde kontrollant utses redan då ett kontrakt skall uppgöras för att biträda härmed och sätta sig in i arbetet medan erforderliga biträden kommenderas under byggnadstiden allt eftersom behov av dem uppkommer.

Skeppsbyggnadsavdelningens centralsektion anses böra indelas i underhållsdetalj och expedition. Underhållsdetaljen skall enligt utredningens mening särskilt ägna sig åt att leda utvecklings- och försöksarbetet beträffande metoder och materiel för konservering av fartyg.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Marinförvaltningens förslag ansluter sig förhållandevis väl till förvaltningsutredningen ifråga om skeppsbyggnadsavdelningens organisation, dock med de skiljaktigheter som betingas av det förhållandet, att byråindelningen delvis är en annan. Beträffande ubåts-, maskin- och elektrobyråerna råder i det väsentliga överensstämmelse. Till projektbyrån har sammanförts projekt-, utrustnings- och skyddssektionerna jämte ett fartygsritkontor samt till fartygsbyrån planerings-, fartygsbyggnads-, underhålls- och hjälpfartygssektionerna.

Marinförvaltningen framhåller, att ämbetsverket vid fördelning av arbetsuppgifterna mellan projekt- och fartygsbyråerna eftersträvat att till fartygsbyrån förlägga en planerande och samordnande verksamhet för avdelningen i dess helhet. I och med att sammanhållningen av krigsfartygsbyggnader och fartygens underhåll förläggs till skeppsbyggnadsavdelningen, främst dess fartygsbyrå, får marinförvaltningens centralplanering, enligt vad ämbetsverket framhåller, mera begränsade uppgifter än förvaltningsutredningen avsett. Enligt förslaget ingår i fartygsbyrån en byråchefen underställd budgetdetalj, som icke återfinns i förvaltningsutredningens förslag. Marinförvaltningens förslag driver detaljindelningen längre än förvaltningsutredningen, ehuru antalet detaljer är väsentligt mindre än inom exempelvis vapenavdelningen. De flesta sektioner är varken enligt förvaltningsutredningens eller marinförvaltningens förslag indelade i detaljer. Förvaltningsutredningens dykeri- och bärgningsdetalj har av marinförvaltningen inlagts som en sektion i ubåtsbyrån. För maskinbyrån tillkommer en värmeteknisk sektion samt för elektrobyrån en specialteknisk sektion. Någon direkt motsvarighet till den underhållssektion, som marinförvaltningen föreslår skola ingå i fartygsbyrån, finns icke enligt förvaltningsutredningens förslag.

Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot marinförvaltningens förslag att *projektbyrån* indelas i projektsektion, utrustningssektion, skyddssektion och fartygsritkontor.

icke heller beträffande *fartygsbyrån* föranleder marinförvaltningens förslag någon erinran från min sida utom såtillvida, att jag icke kan biträda förslaget om att en särskild budgetdetalj skall inrättas inom byrån. Jag räknar följaktligen med en indelning i planeringssektion, hjälpfartygssektion, fartygsbyggnadssektion och underhållssektion.

Beträffande *ubåtsbyrån* räknar jag i enlighet med förvaltningsutredningens förslag med en dykeri- och bärgningsdetalj i stället för den av marinförvaltningen föreslagna dykeri- och bärgningssektionen. I övrigt biträder jag marinförvaltningens förslag om att i byrån skall inrymmas projektsektion och ubåtsbyggnadssektion. Byråns ritkontor ingår i ubåtsbyggnadssektionen.

Jag anser mig icke kunna biträda marinförvaltningens förslag om en särskild värmeteknisk sektion inom *maskinbyrån*. I stället förordar jag, att en fristående värmeteknisk detalj ingår i byrån. I övrigt ansluter jag mig till marinförvaltningens förslag, enligt vilket i byrån därjämte skall ingå anläggningssektion, maskinsektion och motorsektion.

Jag anser mig icke böra räkna med att någon specialteknisk sektion skall finnas inom *elektrobyrån*. De arbetsuppgifter som marinförvaltningen avser för denna sektion, torde kunna ombesörjas inom ramen för en detalj som dock bör vara fristående inom byrån. Med tillstyrkande av marinförvaltningens förslag föreslår jag, att elektrobyrån i övrigt indelas i anläggningssektion och materielsektion.

c. INTENDENTURAVDELNINGEN.**1946 års militära förvaltningsutredning.**

Vid alternativet med intendenturförvaltning försvarsgrensvis räknar förvaltningsutredningen med att i marinförvaltningen skall ingå en intendenturbyrå med kårexpedition och att den skall indelas i fyra sektioner, nämligen centralsektion, materielsektion, förplägnadssektion och drivmedelssektion.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Marinförvaltningen föreslår, att intendenturavdelningen, liksom hittills under chefskap av marinöverintendenten, indelas i två byråer, benämnda första byrån och andra byrån, samt en fristående förrådssektion, vilken delvis motsvarar det nuvarande förrådskontrollkontoret.

Enligt förslaget indelas *första byrån* i förplägnadssektion och materiel-

sektion, vartill kommer en fristående centraldetalj samt marinens centrala intendenturförråd. De två sektionerna föreslås skola indelas i ett antal detaljer.

Intendenturavdelningens *andra byrå* indelas i drivmedelssektion samt ett antal fristående detaljer, nämligen centraldetalj, mobiliserings- och tilldelningsdetalj, övningsdetalj, detalj för samling av förvaltningsföreskrifter samt dessutom avdelningsexpedition. Drivmedelssektionen indelas enligt förslaget i fyra detaljer.

Förrådssektionen föreslås skola indelas i planeringsdetalj och granskningskontor.

Marinförvaltningen förutsätter, att den sakgranskning av fartygens räkenskaper och förråd, som för närvarande skall äga rum å försvarets civilförvaltnings revisionsbyrås sjörevision, i enlighet med förvaltningsutredningens förslag skall flyttas över till marinförvaltningen. Ifrågavarande arbetsuppgifter avser marinförvaltningen skola förläggas till förrådssektionens granskningskontor.

Departementschefen.

Enligt vad jag närmare utvecklade vid behandlingen av huvuddragen om marinförvaltningens organisation tillstyrker jag, att intendenturtjänsten inom ämbetsverket organiseras på en intendenturavdelning. Denna bör emellertid icke indelas i byråer utan i sektioner; dock att, såsom tidigare framhållits, sektionscheferna bör ges en självständigare ställning och vidsträcktare befogenheter än sektionschefer i allmänhet. Jag anser att avdelningen bör organiseras på fyra sektioner, nämligen centralsektion, förplägnadssektion, materielsektion, drivmedelssektion samt dessutom ett förrådskontrollkontor.

Vid det förhållandet att jag föreslår, att en förrådsdetalj skall ingå i verkstadsbyrån, kommer den av marinförvaltningen föreslagna förrådssektionen att få minskade uppgifter i jämförelse med vad marinförvaltningen räknat med.

Jag anser övervägande skäl tala för att, även med de ändrade förutsättningar, som jag nyss berört, ett särskilt förrådskontrollkontor bibehålls inom intendenturavdelningen. Detta kontor får även att granska förrådsredovisningar från fartygen samt deras marketenteriräkenskaper vilka uppgifter förs över från försvarets civilförvaltnings revision. Det är enligt min uppfattning av betydelse att ett effektivt samarbete kommer till stånd mellan ifrågavarande kontor och verkstadsbyråns motsvarande detalj, särskilt i vad gäller planläggnings- och driftekniska synpunkter. Det ankommer på marinförvaltningen att reglera detta samarbete med utnyttjande på bästa sätt av den sakkunskap i skilda hänseenden, som finns företrädd inom de båda organen.

d. VERKSTADSBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Arbetsuppgifterna för verkstadsbyrån anges av utredningen vara att, dels handlägga ärenden som berör den centrala ledningen av marinens för underhåll av tyg- och fartygsmateriel avsedda verkstäder jämte krigsreparationstjänsten för marinens tygmateriel och all fartygsmateriel, dels sammanhålla ärenden beträffande förrådsdrift och förrådslokaler, dels slutligen ombesörja förrådskontroll.

Beträffande verkstadsbyråns indelning föreslår utredningen centralsektion, förrådssektion och driftsektion, vartill kommer arbetsstudiedetalj samt avtalsassistent. Centralsektionen och förrådssektionen föreslås i sin tur indelade i detaljer.

Den ekonomi- och organisationsdetalj, som föreslås skola ingå i byråns centralsektion, torde böra närmare beröras. Om dess arbetsuppgifter anför utredningen.

Ekonomi- och organisationsdetaljens huvudsakliga arbetsuppgift skall vara att verka för en ekonomisk organisation vid underställda verkstäder. Verksamheten bör inriktas på, dels att tillhandahålla marinförvaltningen och respektive verkstadsledningar rapporter av värde ur kontrollsynpunkt, dels att enligt ledningens direktiv eller av eget initiativ undersöka möjligheterna för åtgärder, som medför väsentliga förbättringar i driftsresultaten, dels att övervaka att ledningens beslut genomförs. Detaljen har att utarbeta erforderliga föreskrifter för den ekonomiska förvaltningen och verkställa rationaliseringsundersökningar avseende i första hand kontorsarbete. Dessutom skall detaljen svara för rationalisering av blanketttjänsten genom fortlöpande blankettrevision och blankettkonstruktion. Detaljen skall vidare biträda förrådssektionen med sakgranskning beträffande kustartilleriets tygverkstäder. Vad den ekonomiska driftkontrollen beträffar skall civilförvaltningen handha den kamerala revisionen medan ekonomi- och organisationsdetaljen skall verkställa den mera affärsmässigt betonade delen av kontrollen. På grundval av räkenskaperna samt särskilt årsboksluten och speciellt förd statistik skall detaljen granska de faktorer, som på ett avgörande sätt inverkar på verkstädernas driftsresultat. I fråga om marinverkstäderna måste ställas särskilda och större krav på revisionen, då det väsentliga här är granskning av den bokföringsmässiga redovisningen som resulterar i årsbokslut med vinst- och förlustkonton samt balansräkningar. Denna revision skall helt utföras inom civilförvaltningen av därför särskilt utbildad personal. Civilförvaltningen skall dock samråda med ekonomi- och organisationsdetaljen för att detaljen skall kunna samordna den kontroll i övrigt som måste bedrivas av marinförvaltningen. Detaljen har sålunda att på grundval av det genom civilförvaltningens försorg granskade bokslutet och de i samband därmed gjorda iakttagelserna och erinringarna samt med ledning av avgiven revisionsberättelse företa en prövning av ändamålsenligheten ur allmän ekonomisk synpunkt av olika dispositioner.

Erforderlig statistik för byråns verksamhet skall enligt förslaget föras inom centralsektionen, som även förutsätts skola biträda övriga avdelningar och byråer inom marinförvaltningen med uppläggning samt, i den mån så befinns ändamålsenligt, förande och bearbetning av erforderlig statistik för deras verksamhet. Utredningen rekommenderar samma åtgärder för förbättring av statistiken samt för rationalisering av arbetet med densamma, som föreslagits för arméförvaltningens del.

Beträffande driftsektionen anför utredningen.

Verkstadsbyråns driftsektion skall handlägga på marinförvaltningen ankommande uppgifter rörande planering av krigsreparationstjänsten för marinens tyg- och fartygsmateriel samt för alla övriga fartyg vilka utnyttjas för militära behov, civilförsvaret och folkförsörjningen. Sektionen skall vidare biträda skeppsbyggnadsavdelningens hjälpfartygssektion med bestämmande av vilka varv som skall utföra förändringsarbeten beträffande hjälpfartygen samt med uppgörande av planer för uppläggning av materiel som erfordras för dessa fartygs utrustning. I samråd med förrådssektionen skall driftsektionen uppgöra planer för förrådshållningen av för underhållstjänsten i fred och krig erforderliga reservdelar och materialier.

Driftsektionen skall följa arbetsbelastningen vid marinens tygverkstäder och marinverkstäder och inom marinförvaltningen verka för att vid behov ny- och ombyggnader samt tillverkningar uppdras åt marinens verkstäder så att en med hänsyn till verkstädernas uppgifter lämplig arbetsstyrka kan hållas sysselsatt.

På driftsektionen skall vidare ankomma att bedöma inkomna förslag till nya verkstäder eller förbättringar av verkstäder samt att då så erfordras utföra projektarbeten härför. Program för ny- eller ombyggnader av verkstäder skall uppgöras inom sektionen och överlämnas till fortifikationsförvaltningen.

Slutligen skall sektionen lämna driftservice till och utföra driftteknisk granskning vid verkstäderna. Verksamheten ifråga skall även omfatta arbetskyddsfrågor.

Arbetsstudiedetaljen är avsedd att handlägga arbetsstudiefrågor, främst sådana, som har till syfte att främja arbetsstudieverksamheten, samt att samordna denna verksamhet mellan marinens olika verkstäder, därvid vunna resultat och erfarenheter bör utbytas.

På avtalsassistenten faller enligt förslaget — förutom kollektivavtalsfrågor — sociala frågor samt övervakning av företagsnämnderna inom de marinens arbetsplatser, som i förvaltningshänseende är underställda marinförvaltningen.

Verksamhetsområdet för förrådssektionen anges vara tyg- och fartygsmaterieförrådstjänsten inom marinen, med undantag för ammunitionsförråden, för vilka sektionen avses skola handlägga endast lokalfrågor. Arbetsuppgifterna är enligt förslaget att sammanhålla ärenden rörande materielens fördelning på förråd, att lämna direktiv till örlogsvarven m. fl. förrådsmyndigheter för behovsberäkningar, att sammanställa inkomna brist- och överskottsutgifter samt att handlägga ärenden som berör fördel-

ning och utnyttjande av befintliga förrådsutrymmen, behov av nya förrådslokaler, driften och arbetet inom förråden, personalbehov, föreskrifter för förrådstjänsten och för redovisningen m. m. I frågor som avser verkstädernas försörjning med och förrådshållning av materiel och material och i frågor, som avser krigsreparationstjänsten, skall sektionen endast biträda byråns central- och driftsektioner.

Till sektionen är enligt förslaget knutet ett materielregister, som skall svara för bl. a. förrådskontroll och sakgranskning, dock icke i vad avser ammunitionsförråden och marinverkstäderna.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Verkstadsbyrån indelas enligt marinförvaltningens förslag i ekonomisektion och driftsektion, vartill kommer fristående arbetsstudiedetalj, avtalsdetalj och krigsreparationsdetalj. Såsom närmare berörts i annat sammanhang innebär detta, i jämförelse med förvaltningsutredningens förslag, att förrådssektionen utelämnats samt att krigsreparationsdetaljen tillkommit. Sistnämnda detalj motiveras med att arbetsuppgifterna beträffande krigsreparationstjänsten nu är väsentligt mera omfattande än vad som kunde förutses tidigare. Ekonomisektionen i marinförvaltningens förslag motsvarar den av förvaltningsutredningen föreslagna centralsektionen och innehåller liksom denna ekonomi- och organisationsdetalj, statistikdetalj samt expedition med skrivcentral.

Marinförvaltningen föreslår, att driftsektionen indelas i arbetsplanering, anläggningsdetalj och driftservicedetalj. Någon motsvarande underindelning förekommer icke i förvaltningsutredningens förslag.

Departementschefen.

Marinförvaltningen har föreslagit, att den förrådssektion, som enligt förvaltningsutredningens förslag skall ingå i verkstadsbyrån, i stället inordnas i intendenturavdelningens förrådssektion. Även om skälen härför, redovisade i det föregående under 3. Huvuddragen av marinförvaltningens organisation, kan äga visst fog, kan jag emellertid icke biträda tanken på att grundläggande uppgifter i avseende å förråd av tyg- och fartygsmateriel förläggs till ett i intendenturavdelningen inordnat organ. Jag föreslår därför att en fristående förrådsdetalj skall ingå i verkstadsbyrån. I motsats till förvaltningsutredningen räknar jag icke med en sektion för ändamålet.

Den av marinförvaltningen föreslagna ekonomisektionen anser jag böra benämnas centralsektion. Den nytillkomna krigsreparationsdetaljen anser jag mig kunna godta.

Jag räknar alltså med en indelning av verkstadsbyrån i centralsektion och driftsektion samt fristående arbetsstudie-, avtals-, förråds- och krigsreparationsdetaljer.

Jag förutsätter, att förrådsdetaljen samråder med intendenturavdelningen beträffande de sidor av förrådsdriften, i fråga om vilka särskild sakkunskap är företrädd inom nämnda avdelning.

e. INKÖPSAVDELNINGEN (INKÖPSCENTRALEN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Vad utredningen anfört vid behandlingen av arméförvaltningens inköpscentral skall enligt förslaget i stort sett gälla även beträffande motsvarande organ i marinförvaltningen. Arbetsfördelningen blir dock något olika, emedan dels leveranskontroll av fartyg och fartygsmateriel utförs något annorlunda än i fråga om arméförvaltningens materiel, dels mottagningskontroll i stor omfattning kan uppdras åt örlogsvarv och andra mottagare. Utredningen betonar, att kontrakt rörande fartyg och större för fartyg avsedda delar fordrar omsorgsfull handläggning med deltagande av bl. a. souschefen eller ställföreträdande souschefen, vederbörande avdelningschef samt chefen för inköpscentralen.

Enligt förslaget skall inköpscentralen indelas i inköpssektion, räkningsssektion samt expedition med skrivcentral.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

I fråga om inköpscentralens indelning överensstämmer marinförvaltningens förslag med förvaltningsutredningens, i det att ämbetsverket föreslår att inköpssektion, räkningsssektion och expedition skall ingå däri.

Marinförvaltningen berör särskilt frågan om räkningssgranskningen och gör gällande, att förgranskning och siffergranskning av räkningar i sådana leveransärenden, som handläggs på inköpscentralen, väl bör förläggas till denna, medan däremot den kamerala förhandsgranskningen bör förläggas till den administrativa byråns ekonomisektion, på vilken jämväl enligt marinförvaltningens åsikt bör ankomma att meddela anordningsbeslut.

Departementschefen.

Beträffande inköpsavdelningens indelning biträder jag vad marinförvaltningen i överensstämmelse med förvaltningsutredningen föreslagit.

Jag kan icke tillstyrka marinförvaltningens förslag i fråga om räkningssgranskning i leveransärenden. Enligt min mening bör granskningen av leverantörräkningar m. m. slutföras inom inköpsavdelningen där även anordningsbeslut bör meddelas, varefter räkningarna översänds till försvarrets civilförvaltning för likvidering. Någon ytterligare handläggning inom den administrativa byråns ekonomisektion bör icke komma i fråga, i annan mån än som erfordras med hänsyn till den administrativa byråns uppgifter i avseende å anslagsövervakning.

*f. NORMALIEBYRÅN (FÖRLAGSBYRÅN).***1946 års militära förvaltningsutredning.**

Den för marinförvaltningen föreslagna förlagsbyrån förutsätts skola ha i stort sett samma arbetsuppgifter som arméförvaltningens förlagsbyrå, dock att ritningsarkivering eller ljuskopiering icke är avsedd skola ske inom förstnämnda byrå. Icke heller ingår materiallaboratorium i byråns organisation.

Med hänsyn till arbetsuppgifterna har utredningen funnit byrån böra indelas i standardiseringssektion, beskrivningssektion, förlagssektion, bibliotek samt expedition.

Viss underindelning i detaljer m. m. föreslås. Bl. a. ingår i byrån tecknarateljé, fotoateljé och hjälptryckeri. Beträffande de två sistnämnda enheterna innebär förslaget en överflyttning från marinstaben.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Marinförvaltningen föreslår, att normaliebyrån indelas i standardiseringssektion, beskrivningssektion samt fristående förlagsdetalj, bibliotek och expedition. Förslaget ansluter sig till förvaltningsutredningens förslag utom i det hänseendet, att hjälptryckeri och fotoateljé icke tagits med. De skäl, som marinförvaltningen tidigare funnit tala för att marinledningens hjälptryckeri och fotoateljé bibehålls inom marinstaben och icke förs över till normaliebyrån äger enligt ämbetsverkets mening fortfarande giltighet. De tekniskt-ekonomiska fördelar, som förvaltningsutredningen ansett stå att vinna genom en dylik överflyttning, kan enligt marinförvaltningens mening i allt väsentligt uppnås genom att instruktionen för marinledningen innehåller en föreskrift om att tillbörlig hänsyn skall tas till av marinförvaltningen lämnade anvisningar av tekniskt-ekonomisk art rörande driften vid tryckeriet och fotoateljén. Marinförvaltningen finner det alltjämt vara lämpligast, att nuvarande ordning får bestå såväl beträffande tryckeri och fotoateljé som ifråga om marinstabens bibliotek och marinens bildbanddetalj, vilken senare ingår i marinstaben.

Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot marinförvaltningens förslag i fråga om normaliebyråns organisation. Jag anser inga avgörande skäl tala mot att fotoateljé och hjälptryckeri kvarblir inom marinstaben under förutsättning att ledningen beträffande dessa enheter i tekniskt och ekonomiskt hänseende förbehålls marinförvaltningen. Under sådana förhållanden bör i enlighet med marinförvaltningens förslag endast en förlagsdetalj i stället för en förlagssektion inrättas inom byrån, vilken sålunda skulle indelas i standardiseringssektion, beskrivningssektion, fristående förlagsdetalj, bibliotek och expedition.

Jag erinrar om vad jag tidigare anfört beträffande beskrivningsarbetet, vilket jag förutsätter skola förläggas till normaliebyråns beskrivningssektion enligt den ordning som närmare utvecklats av förvaltningsutredningen. Vidare förutsätter jag att översättnings- och referatverksamheten, likaledes i överensstämmelse med förvaltningsutredningens förslag, anknyts till biblioteket.

g. CENTRALPLANERINGEN OCH ADMINISTRATIVA BYRÅN (JURIDISKA SEKTIONEN OCH CENTRALEXPEDITIONEN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Marinförvaltningens centralplanering bör enligt utredningen ha i princip samma uppgifter som motsvarande organ inom arméförvaltningen.

Sålunda innebär förslaget, att centralplaneringen skall dels sammanställa utredningar rörande kraven på utrustning och egenskaper för de fartyg, som skall projekteras, dels verkställa de utredningar som erfordras för att bedöma olika projekts värde samt göra förslag till avvägning mellan kraven på fartygens beväpning, teletekniska hjälpmedel, fart, skyddsutrustning och skrovets motståndskraft m. m. Centralplaneringen skall lämna direktiv till berörda enheter inom marinförvaltningen för utarbetande av ämbetsverkets förslag till medelsaskanden, granska och jämkta de uppgjorda delförslagen samt uppsätta verkets slutliga skrivelse i ämnet. I anslutning härtill skall centralplaneringen lämna direktiv för uppgörande av utrangeringsplaner samt ny-, ombyggnads- och anskaffningsplaner, sammanjämka och sammanhålla dessa planer samt följa upp planerna och övervaka att de olika avdelningarna (byråerna) projekterar, konstruerar och beställer materiel i enlighet med planerna. Själva arbetet med uppgörande av ovannämnda planer bör utföras av respektive avdelningar (motsvarande organ), varvid skeppsbyggnadsavdelningen uppgör ny- och ombyggnadsplaner för fartyg samt svarar för nybyggnadsanslaget.

Centralplaneringen skall i samråd med marinstaben och verkstadsbyrån uppgöra rustnings- och underhållsplaner för fartygen samt sammanställa av vederbörande örlogsvarv och kustartilleriförsvar med ledning av dessa planer uppgjorda beräkningar av medelsbehovet för underhåll av marinens materiel. Vissa kostnader för materielens underhåll, som icke kan beräknas av underhållsmyndigheterna, skall beräknas av vederbörande avdelning eller byrå. Erforderliga medel under marinförvaltningens avlönings- och omkostnadsanslag beräknas av centralexpeditionen.

Med hänsyn till marinens organisation finner som förut nämnts utredningen det icke erforderligt med ett särskilt stabsorgan för materielinspektioner utan de viktigaste av de arbetsuppgifter, som inom arméförvaltningen tilldelats materielinspektionen, anser utredningen kunna inom marinförvaltningen tilldelas centralplaneringen. Denna skall sålunda plan-

lägga och utarbeta program för materielinspektionsverksamheten och materielbesiktningar i samband med denna, biträda souschefen eller av denne utsedd inspektör vid genomförande av inspektioner och därvid närmast svara för allmänna frågor rörande materielvården m. m.

Centralplaneringen skall enligt förslaget samordna verksamheten med utarbetande av förvaltningsreglementen för marinen i fred och krig ävensom instruktioner för vissa förvaltningsmyndigheter, såsom örlogsvarv och marinverkstäder, och avseende sådan verksamhet som förrådsredovisning och verkstadsbokföring samt ianspråktagande, mottagande, besiktning, underhåll och återlämnande av hjälpfartyg. Centralplaneringen bör enligt utredningens mening särskilt i samarbete med berörda förvaltningsmyndigheter granska förslag till reglementsbestämmelser och föreskrifter för förvaltningstjänsten så att dessa icke kommer att strida mot av Kungl. Maj:t givna eller i annan ordning utfärdade bestämmelser.

I överensstämmelse med vad som föreslagits beträffande arméförvaltningen föreslås marinförvaltningens centralplanering indelad i centraldetalj och ekonomidetalj.

Beträffande juridiska sektionens och centralexpeditionens tilltänkta arbetsuppgifter är för marinförvaltningens del intet särskilt att anföra. Centralexpeditionens indelning uppftar personaldetalj, organisationsdetalj och expedition.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

1) Centralplaneringen.

Marinförvaltningen erinrar till en början om utlåtande den 22 juni 1951 över förvaltningsutredningens betänkande, i vilket utlåtande marinledningen ingående uppehöll sig vid centralplaneringen och dess arbetsuppgifter. Därvid uttalade marinledningen den uppfattningen, att de av förvaltningsutredningen föreslagna arbetsuppgifterna var alltför vidsträckta.

Såsom framgår av tidigare redogörelse för marinförvaltningens förslag beträffande skeppsbyggnadsavdelningens organisation, anser ämbetsverket, att de sammanhållande funktionerna i fråga om projektering m. m. av fartyg med utrustning bör vara förlagda till nämnda avdelning och sålunda icke åvila centralplaneringen.

Centralplaneringens arbetsuppgifter bör enligt marinförvaltningen i huvudsak inskränka sig till att vara ett hjälporgan åt souschefen i vad avser planering, ledning och övervakning av ämbetsverket i stort, verkställande av utredningar av olika slag, sammanställning av huvudplaner för verksamheten på lång sikt, uppföljning av uppgjorda planer, samordning av krigsförberedelsearbetet m. m.

Sedan mars månad 1951 har en mindre centralplanering vuxit fram inom marinförvaltningen. I sitt förslag den 14 december 1951 har marinledningen lämnat en kortfattad redogörelse för de arbetsuppgifter som bör

ankomma på centralplaneringen. Denna redogörelse ansluter sig i huvudsak till marinförvaltningens här ovan återgivna synpunkter. Marinledningen framhåller särskilt, att verksamheten med utarbetande av förvaltningsreglementen, instruktioner m. m. för marinen liksom hittills bör sammanhållas av intendenturavdelningen och civilbyrån.

Marinförvaltningen föreslår icke någon underindelning i detaljer m. m. av centralplaneringen. Ekonomidetalj är icke medtagen i förslaget, eftersom marinförvaltningen förutsätter att de kamerala arbetsuppgifter, som enligt förvaltningsutredningens förslag skulle åvila centralplaneringen, i stället kommer att förläggas till den administrativa byrån.

2) Administrativa byrån.

Den administrativa byråns indelning enligt marinförvaltningens förslag inrymmer juridisk sektion, ekonomisektion, personalsektion, organisationssektion samt expedition och registrator. Ekonomisektionen föreslås skola indelas i centraldetalj, expensförråd, inventarieförråd och bokföringsdetalj. I expeditionen ingår budtjänst och skrivcentral.

Marinförvaltningen uppehåller sig förhållandevis ingående vid de olika enheterna inom den administrativa byrån. Beträffande den juridiska sektionen föreslår ämbetsverket, att frågan om handläggning av s. k. decentraliseringsärenden med sjörättslig anstrykning, vilka ärenden i likhet med övriga decentraliseringsärenden enligt förvaltningsutredningens förslag skall flyttas över till försvarets civilförvaltning, tas upp till förnyad prövning.

Enligt marinförvaltningens mening bör exempelvis sammanfattningen av marinförvaltningens förslag till anslagsäskanden, avfattande av förslag till regleringsbrev ävensom frågor angående instruktion och arbetsordning för marinförvaltningen handläggas på den juridiska sektionen. Vidare anser marinförvaltningen att sektionen bör leda beredningen av ärenden, som är gemensamma för flera organ inom ämbetsverket, samt avfatta och föredra de slutliga expeditionerna i dylika ärenden.

Marinförvaltningen framhåller, att organisationssektionens verksamhetsområde enligt förslaget överensstämmer med förvaltningsutredningens förslag, dock att ärenden rörande marinförvaltningens omkostnadsanslag förlagts till ekonomisektionen. Sektionen anses bl. a. böra biträda sakorganen vid handläggning av ärenden rörande organisation och arbets sätt inom marinens lokala förvaltningsmyndigheter, i vad avser tyg- och fartygsförvaltningstjänsten. Då emellertid denna fråga bedöms vara av den natur, att den berör arbetsområdet för 1953 års örlogsvarvsutredning, har marinförvaltningen icke beräknat särskild personal för denna arbetsuppgift.

Enligt marinförvaltningens förslag skall den för ämbetsverket gemensamma registratorn anknytas till den administrativa byrån. Marinförvaltningen framhåller, att erfarenheterna visat lämpligheten av att denne för-

utom de för ämbetsverket gemensamma arbetsuppgifterna jämväl handhar såväl den administrativa byråns som centralplaneringens hemliga registratur.

Departementschefen.

På av marinförvaltningen anförda skäl finner jag mig kunna biträda förslaget om att *centralplaneringen* ges mindre vidsträckta arbetsuppgifter än förvaltningsutredningen föreslagit och att vissa sammanhållande och planerande uppgifter, som utredningen tänkt sig skola åvila centralplaneringen, i stället hänförs till skeppsbyggnadsavdelningens fartygsbyrå.

Då en särskild administrativ byrå inrättas för sammanhållande av civilförvaltningstjänstens olika grenar, bör icke någon ekonomisektion finnas inom centralplaneringen.

Såsom framgår av vad marinförvaltningen anført, avses *den administrativa byråns* juridiska sektion komma att få förhållandevis omfattande kansliuppgifter. Jag föreslår därför, i likhet med vad jag tidigare förordat i fråga om armétygförvaltningens administrativa byrå, att benämningen juridisk sektion byts ut mot kanslisektion.

Jag anser mig böra räkna med endast organisationsdetalj inom den administrativa byrån i stället för av marinförvaltningen föreslagen sektion för ändamålet. Den föreslagna personalsektionen bör enligt min mening benämnas personalkontor. Jag föreslår sålunda att byrån indelas i kanslisektion, ekonomisektion, personalkontor och fristående organisationsdetalj samt expedition, vartill kommer den för ämbetsverket gemensamme registratören.

Jag är icke beredd att nu ta ställning till frågan huruvida organisationsdetaljen bör ha åligganden i avseende å marinens lokalförvaltningar. Vad beträffar organisations- och personalfrågor vid verkstäder och förråd ligger det i sakens natur, att verkstadsbyrån skall ägna stor uppmärksamhet åt dessa spörsmål.

5. Marinförvaltningens personalbehov.

Marinförvaltningens ledning.

Departementschefen.

För souschefen i marinförvaltningen räknar jag med — liksom för närvarande — förordnandetjänst i alternativt Mp/Cp 19.

a. VAPENAVDELNINGEN (VAPENAVDELNINGEN OCH TELEBYRÅN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för vapenavdelningen skall enligt utredningens förslag vara sjöofficer med högre teknisk utbildning samt omfattande erfarenhet från tek-

nisk tjänst vid marinförvaltningen och vid varv samt från sjötjänst. Dessutom krävs stora militärtekniska insikter. Befattningen föreslås skola tillättas på förordnande för viss tid och placeras i Mp 14.

Chefen för artilleribyrån förutsätts skola inneha högre teknisk utbildning och äga omfattande erfarenhet från praktisk artilleritjänst och från förvaltningstjänst i marinförvaltningen, på varv eller inom den lokala tygförvaltningen. Dessa krav talar enligt utredningens mening för att han bör vara officer vid flottan eller kustartilleriet. Befattningen bör placeras i Ma 12. Utredningen har funnit det erforderligt att till byråchefens förfogande ställs en *artilleridirektör* såsom främste tekniske rådgivare och tekniskt ledande instans. Artilleridirektören anses med hänsyn till befattningens betydelse böra var marindirektör av 1. graden samt ha god erfarenhet från teknisk tjänst (konstruktion av artillerimateriel) i marinförvaltningen eller vid varv.

Utredningen räknar med 3 militära sektionschefer samt en civilmilitär dylik, den sistnämnde på byråns specialtekniska sektion.

Personalbehovet för artilleribyrån beräknar utredningen till 57 befattningshavare, av vilka 19 militärer, 5 civilmilitärer, 3 arvodister och 3 civila i 27 eller högre lönegrader.

Utredningen framhåller, att *chefen för torpedbyrån* för att kunna leda det projekt- och konstruktionsarbete, som måste förekomma inom byrån, bör besitta gedigna tekniska kunskaper. Han anses vidare böra ha omfattande erfarenhet från arbete inom central och lokal förvaltning och från praktisk sjötjänst. Utredningen befarar att med den utbildning och praktiska tjänstgöring, som torpedofficerare och torpedingenjörer för närvarande har, dessa krav icke med säkerhet kan fullständigt fyllas. För att öka möjligheterna att, oavsett personalkategori, placera lämpligaste person såsom byråchef föreslår utredningen, att byråchefen skall vara alternativt sjöofficer eller mariningenjör. I syfte att säkerställa att alla synpunkter beaktas bör enligt utredningen den anordningen vidtas att, om byråchefen är officer, chefen för torpedsektionen, och, om byråchefen är civilmilitär, chefen för centraldetaljen såsom byråchefens ställföreträdare och assistent deltar i föredragningar, som berör frågor av övervägande teknisk respektive militär natur. Byråchefsbefattningen anses böra placeras i Ma 12 eller Cp 10.

Det av utredningen beräknade personalbehovet för torpedbyrån utgör sammanlagt 21 befattningshavare, av vilka 5 militärer, 6 civilmilitärer och en — byråchefen — alternativt militär/civilmilitär. Av den civila personalen är 3 placerade i 27 eller högre lönegrader.

I fråga om *chefen för minbyrån* framför utredningen samma synpunkter som beträffande chefen för torpedbyrån och utgår följaktligen från att befattningen skall vara alternativt militär/civilmilitär och placeras i Ma 12 eller Cp 10. Chefen för min- och sjunkbombsektionen förutsätts skola vara civilmilitär.

För minbyrån avses sammanlagt 20 befattningshavare, av vilka — bortsett från byråchefen — 4 militärer och 4 civilmilitärer, en arvodist (officer) och 3 civila placerade i 27 eller högre lönegrader.

Chefen för telebyrån, vilken byrå i utredningens förslag är fristående och icke ingår i vapenavdelningen, förutsätts skola besitta ingående kännedom och erfarenhet om telematerielens konstruktion och tillverkningsätt, användning, anskaffning, kontroll och underhåll. Befattningen föreslås skola placeras i Cp 12.

Chefen för telebyråns stridsledningssektion skall enligt förslaget särskilt biträda byråchefen med handläggning av ärenden av övervägande militär art samt delta i föredragningar, som är av väsentlig betydelse med hänsyn till sektionens arbetsuppgifter. Sektionschefen i fråga anses böra vara regementsofficer vid flottan med specialutbildning inom stridsledningstjänsten samt god materielkännedom och erfarenhet från den praktiska tjänsten. I övrigt räknar utredningen med civilmilitära sektionschefer.

Det beräknade personalbehovet för telebyrån utgör 85 befattningshavare. Av dessa innehar en förordnandetjänst, 3 är militärer, 14 civilmilitärer och 9 civila i 27 eller högre lönegrader.

Chefen för kontrollkontoret skall enligt förslaget vara sjö- eller kustartilleriofficer med specialutbildning vid teknisk högskola samt erfarenhet från kontroll- och verkstadsteknisk verksamhet. Befattningen föreslås placerad i Ma 10.

Kontrollkontorets beräknade personalbehov uppgår till 19 befattningshavare. Av dem är 6 militärer, 2 arvodister (underofficerare) och återstoden civila, därav en i 29 lönegraden.

Som *chef för centralsektionen* upptar utredningen alternativt sjö- eller kustartilleriofficer i Ma 10. Utredningen beräknar personalbehovet för centralsektionen till 17 befattningshavare, varav 2 militärer och en arvodist (officer).

För vapenavdelningen och telebyrån räknar utredningen med sammanlagt 220 befattningshavare, av vilka 4 å förordnandetjänster, 39 militärer, 29 civilmilitärer, 7 arvodister samt 19 civila i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Marinförvaltningen hävdar bestämt att *chefen för vapenavdelningen* bör vara sjöofficer och icke alternativt sjöofficer/kustartilleriofficer. Mot förslaget i denna del har inspektören för kustartilleriet anmält avvikande mening. Lön till chefen för vapenavdelningen anses böra utgå efter Mp 15.

Såsom chef för *vapenavdelningens vapenplanering* upptar marinförvaltningen en sjö- eller kustartilleriofficer i Ma 33 och såsom mobiliseringsofficer på vapenavdelningen en sjö- eller kustartilleriofficer i Ma 30. Marinförvaltningen framhåller, att dessa beställningshavare i princip bör tillhöra olika vapenslag inom marinen. Vapenplaneringens hela personal-

behov anges av marinförvaltningen till 7 personer, varav 4 militärer och återstoden civila.

Personalbehovet för *vapenavdelningens expedition* beräknas till 23 befattningshavare, av dem 5 pensionerade militärer i arvodesbefattningar, av vilka en (löneklass 1:30) avses som föreståndare. Bland de civila befattningshavarna finns en förste byråsekreterare i Ca 27 (avdelningssekreterare).

Chefen för artilleribyrån skall enligt marinförvaltningens förslag vara sjö- eller kustartilleriofficer och hänföras till Mp 13. Som motiv för denna löneställning åberopar marinförvaltningen det väsentligt ökade ansvar och den ökade arbetsbörda, som sammanslagningen av de nuvarande artilleri- och artilleritekniska byråerna måste förväntas medföra, den värdemässigt mycket stora medelsförvaltningen på artilleribyrån och den omständigheten, att byråchefen enligt marinförvaltningens förslag får sig underställda 8 regementsofficerare eller marindirektörer. För artilleridirektören föreslås Ca 37. Chefer för sjöartilleri- och kustartillerisektionerna är enligt förslaget officerare vid respektive vapenslag, alternativt i Ma 33/30. Marinförvaltningen framhåller, att det är önskvärt, att den av dessa sektionschefer, som tillhör annat vapenslag än byråchefen, tjänstgör som militärassistent åt denne. För ammunitionssektionen avses alternativt kommandörkapten av 2. graden/major vid kustartilleriet som chef. För mekaniska sektionen och elektrosektionen upptar marinförvaltningen som chefer alternativt marindirektörer av 1. eller 2. graden.

Artilleribyråns personalbehov uppskattar marinförvaltningen till 93 befattningshavare. Av dessa avses en skola inneha förordnandetjänst, 21 skola vara militärer, 3 civilmilitärer och 4 alternativt civilmilitärer/civila. Antalet arvodesbefattningar för pensionerad militär personal utgör 4. Av de civila är 8 placerade i 27 lönegraden.

Befattningen som *chef för torpedbyrån* anser marinförvaltningen böra vara alternativt militär/civilmilitär. Marinförvaltningen framhåller, att en sammanslagning av de nuvarande torped- och torpedtekniska byråerna kommer att medföra ökat ansvar och ökade arbetsuppgifter för byråchefen. För att byrån skall kunna tillförsäkras en kompetent kraft föreslås att byråchefsbefattningen placeras i Mp/Cp 13.

Som assistent åt byråchefen föreslår marinförvaltningen alternativt kommandörkapten av 1. graden/marindirektör av 1. graden i Ca 37. Marinförvaltningen hävdar, att befattningen bör jämsställas med befattningen som artilleridirektör. Chefen för centralsektionen bör enligt marinförvaltningen vara sjöofficer i Ma 30. Såsom chef för torpedsektionen upptas alternativt marindirektör av 1. graden/byrådirektör i Ca 33, medan som chef för tubsektionen räknas med alternativt byrådirektör i Ca 31/marindirektör av 2. graden.

Marinförvaltningen beräknar torpedbyråns personalbehov till 38 befatt-

ningshavare. Av dem innehar en förordnandetjänst, 7 är militärer, en alternativt militär/civilmilitär, 4 civilmilitärer och 4 alternativt civilmilitärer/civila, medan återstoden är civila. Av de senare är 7 placerade i 27 eller högre lönegrader, bland dem en i 31 lönegraden såsom chef för tubsektionens undervattenstubdetalj.

Även *chefen för minbyrån* skall enligt förslaget vara alternativt militär/civilmilitär och hänföras till Mp/Cp 13. Marinförvaltningen anser, att såväl sjöofficer som kustartilleriofficer kan ifrågakomma. I likhet med vad marinförvaltningen föreslagit i fråga om torpedbyrån upptas även för minbyrån en assistent åt byråchefen, alternativt kommandörkapten av 1. graden/marindirektör av 1. graden i Ca 37. Som chef för flottans sektion räknar marinförvaltningen med sjöofficer i Ma 33 eller Ma 30. Denne avses, i de fall då varken byråchef eller assistent är sjöofficer, skola placeras i Ma 33. Chefen för kustartillerisektionen föreslås vara kustartilleriofficer i Ma 30. Som chef för mintekniska sektionen avses marindirektör av 1. graden. För minröjningssektionen föreslår marinförvaltningen som chef marindirektör av 2. graden, medan chef för minskyddssektionen enligt förslaget är byrådirektör i Ca 31.

Minbyråns personalbehov beräknas av marinförvaltningen till 42 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, 6 militärer, en alternativt militär/civilmilitär och 4 civilmilitärer. Av den civila personalen är 9 placerade i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningen förordar, att *chefen för telebyrån* hänförs till Cp 14. Av sektionscheferna placeras cheferna för radar- och radiosektionerna enligt förslaget i Cp 12 och cheferna för telefon- och hydrofonsektionerna i Cp 9. Marinförvaltningen uttalar i anslutning till dessa förslag, att det enligt verkets mening är av största betydelse, att den personal, som knyts till byrån, är av hög standard och erhåller sådana löneförmåner, att den stannar i verkets tjänst. Såsom chef för byråns telelaboratorium räknar marinförvaltningen med byrådirektör i Ca 31.

Personalbehovet för telebyrån uppgår enligt förslaget till 138 befattningshavare. Av dessa innehar 5 förordnandetjänster, 6 är militärer och 8 alternativt civilmilitärer/civila. Övrig personal avses vara civil, av vilka 18 i 27 eller högre lönegrader. 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål med avlöning från sakanslag kommer att erfordras endast under en tid av ett eller två år.

Med anledning av att marinförvaltningen för telebyråns radarsektion beräknar personalbehovet till 38 befattningshavare, under det att förvaltningsutredningen räknat med endast 17 tjänstemän, erinrar ämbetsverket om utredningens uttalande, att det icke syntes osannolikt att det beräknade personalbehovet för denna sektion relativt snart borde omprövas till följd av utvecklingen. Den gångna tidens erfarenheter har enligt marinförvaltningens uppfattning bestyrkt riktigheten av detta uttalande.

Marinförvaltningen beräknar 14 befattningshavare erforderliga för byråns telelaboratorium.

Såsom chef för *vapenavdelningens kontrollkontor* upptar marinförvaltningen i sitt förslag officer vid flottan eller kustartilleriet i alternativt Ma 33/Ma 30. Chefen för marinförvaltningens explosivämneslaboratorium föreslås placerad i Ca 31.

Kontrollkontorets sammanlagda personalbehov uppskattas till 37 befattningshavare, av vilka dock 4 befattningshavare icke avses för tjänstgöring vid marinförvaltningen. Av återstående 33 befattningshavare är 8 militärer och 2 arvodister samt 2 civila i 27 eller högre lönegrader.

Vapenavdelningens sammanlagda personalbehov omfattar enligt marinförvaltningens beräkningar 380 befattningshavare enligt följande sammanställning.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	9
Militärer:	
officerare	42
underofficerare	12
Alternativt militärer/civilmilitärer	2
Civilmilitärer	10
Alternativt civilmilitärer/civila	17
Civila i 27 eller högre lönegrader	47
Övriga	228
Militära arvodister	13
	Summa 380

Departementschefen.

Till skillnad från förvaltningsutredningen räknar jag med att *chefen för vapenavdelningen* skall kunna vara alternativt militär/civilmilitär. Såväl sjö- som kustartilleriofficer bör enligt min mening kunna ifrågakomma till befattningen, vilken bör vara förordnandetjänst i Mp/Cp 15. Chefslöneutredningen har tillstyrkt denna lönegradsplacering.

Även befattningen som *chef för artilleribrån* anser jag i motsats till förvaltningsutredningen böra vara alternativt militär/civilmilitär och tillgänglig för såväl sjö- som kustartilleriofficer. Chefslöneutredningen har förordat lönegrad Mp/Cp 10. För egen del anser jag att befattningen bör placeras i Cs 10.

I likhet med förvaltningsutredningen anser jag att å byrån bör finnas en befattning som artilleridirektör. Med hänsyn till att byråchefstjänsten enligt mitt förslag är alternativ, bör artilleridirektören vara alternativt kommandörkapten av 1. graden/överstelöjtnant/marindirektör av 1. graden.

Jag räknar med följande sektionschefer, för sjöartillerisektionen kommandörkapten av 2. graden, för kustartillerisektionen major vid kust-

artilleriet, för ammunitionssektionen kommandörkapten av 2. graden eller major samt för mekaniska sektionen och elektrosektionen marindirektörer av 2. graden.

Jag räknar vidare med två marindirektörer av 2. graden såsom detaljchefer å ammunitionssektionen respektive mekaniska sektionen.

Personalbehovet för artilleribrån utgör enligt mitt förslag 79 befattningshavare, såsom närmare framgår av bilaga 50.

Även för *chefen för torpedbrån* räknar jag med befattning i Cs 10. Därest befattningen besätts med militär, bör dock endast sjöofficer komma i fråga. Chefslöneutredningen har förordat Mp/Cp 10.

Jag har funnit mig kunna biträda marinförvaltningens förslag om att även å torpedbrån inrättas en befattning för assistent åt byråchefen. Jag kan emellertid icke tillstyrka att denna befattning, för den händelse den besätts med civilmilitär, placeras i Ca 37. Assistenten bör enligt min mening vara alternativt kommandörkapten av 1. graden/marindirektör av 1. graden. Vilket alternativ som väljs skall självfallet liksom i fråga om artilleridirektören vara avhängigt av vilken kategori byråchefen tillhör.

Chef för den militärtekniska sektionen bör enligt min mening vara kommandörkapten av 2. graden, under det att jag beträffande byråns övriga två sektioner räknar med alternativt civilmilitära/civila befattningar för vederbörande chefer, för torpedsektionen marindirektör av 1. graden/byrådirektör i 33 lönegraden samt för tubsektionen marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

Beträffande torpedsektionen räknar jag på grund av arbetets art med två marindirektörer av 2. graden som detaljchefer, nämligen för torpeddetaljen och kontrolldetaljen.

Jag uppskattar personalbehovet för torpedbrån till 33 befattningshavare enligt vad som närmare redovisas å bilaga 51.

Jag räknar med befattning i Cs 10 även för *chefen för minbrån*. Chefslöneutredningen förordar Mp/Cp 10. Till befattningen bör såväl sjöofficer som kustartilleriofficer kunna komma i fråga.

Även för minbråns del avser jag en assistent åt byråchefen, alternativt kommandörkapten av 1. graden/överstelöjtnant/marindirektör av 1. graden.

Befattningarna som sektionschefer inom brån bör besättas, å minsektionen med alternativt kommandörkapten av 2. graden/major vid kustartilleriet/marindirektör av 2. graden, å minröjningssektionen med kommandörkapten av 2. graden samt å minskyddssektionen med alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

På vardera min- respektive minröjningssektionen räknar jag med en marindirektör av 2. graden som detaljchef.

För minbrån beräknar jag ett personalbehov av 31 befattningshavare enligt vad som framgår av bilaga 52.

Med hänsyn till *telebyråns* storlek och arbetsuppgifternas art föreslår

jag att chefen för denna byrå placeras i Cp 13, vilken placering tillstyrkts av chefslöneutredningen.

Som chefer för radarsektion och radiosektion avser jag alternativt marindirektörer av 1. graden/byrådirektörer i 33 lönegraden samt som chefer för övriga två sektioner alternativt marindirektörer av 2. graden/byrådirektörer i 31 lönegraden. Jag räknar vidare med byrådirektör i 31 lönegraden som chef för telelaboratoriet.

Byråns behov av militärassistenter uppskattar jag till 2 kaptener vid flottan, 2 kaptener vid kustartilleriet samt en flaggunderofficer ur vardera flottan och kustartilleriet.

Jag uppskattar telebyråns personalbehov till 130 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 53. Telelaboratoriets personalbehov kommer att omprövas i samband med att försvarets teletekniska laboratorium byggs ut.

För vapenavdelningens *kontrollkontor* räknar jag med kommandörkapten av 2. graden eller major vid kustartilleriet som chef.

Jag avser byrådirektör i 31 lönegraden som chef för det till kontrollkontoret anknutna explosivämneslaboratoriet.

För kontrollkontoret bedömer jag sammanlagt 30 befattningshavare erforderliga enligt bilaga 54. I motsats till marinförvaltningen medräknar jag därvid icke fyra befattningshavare, som är placerade vid örlogsvarv och kustartilleriförsvar och avlönas från vederbörande lokalförvaltning.

Chef för vapenplaneringen anser jag i likhet med marinförvaltningen bör vara alternativt kommandörkapten av 1. graden/överstelöjtnant vid kustartilleriet.

För vapenplaneringen beräknar jag 8 befattningshavare enligt bilaga 55.

Vapenavdelningens *expedition* bör i enlighet med marinförvaltningens förslag förestås av pensionerad officer i arvodesbefattning, 30 löneklassen. Då jag, enligt vad jag berört i annat sammanhang, icke räknar med några avdelningssekreterare, bör förste byråsekreterarebefattningen i Ca 27 utgå.

Expeditionens personal uppgår enligt mitt förslag till 20 befattningshavare enligt bilaga 56.

Mitt förslag upptar ett sammanlagt personalbehov för vapenavdelningen av 332 befattningshavare.

b. SKEPPSBYGGNADSAVDELNINGEN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för skeppsbyggnadsavdelningen bör enligt utredningens mening vara mariningenjör och besitta ingående kännedom om och erfarenhet av krigsfartygs konstruktion och byggnad samt de speciella krav, som ställs på sådana fartyg med hänsyn till modern krigsföring till sjöss. Befattningen föreslås placerad i Cp 14.

Chef för fartygsbyrån skall enligt förslaget vara mariningenjör och

befattningen föreslås placerad i Cp 10. Som sektionschefer föreslås marindirektörer av 2. graden.

För fartygsbyrån beräknar utredningen sammanlagt 31 befattningshavare, varav — byråchefen inräknad — 5 civilmilitärer och återstoden civila. Av de civila föreslås 8 skola placeras i 27 eller högre lönegrader.

Chefen för ubåtsbyrån anses böra vara marindirektör av 1. graden med ingående kännedom om och erfarenhet av ubåtars projektering, konstruktion och användning. Som sektionschefer föreslås marindirektörer av 2. graden.

Det beräknade personalbehovet för ubåtsbyrån uppgår till 21 befattningshavare, av vilka 5 civilmilitärer och 5 civila i 27 eller högre lönegrader.

Som *chef för maskinbyrån* avses likaledes marindirektör av 1. graden. För sektionschefsbefattningarna avses en marindirektör av 2. graden, en byrådirektör och en mariningenjör av 1. graden. Personalbehovet uppskattas till 26 befattningshavare, av vilka en militär (förvaltningsunderofficer), 5 civilmilitärer och 6 civila i 27 eller högre lönegrader.

Elektrobyrån, vars personalbehov beräknas till 21 befattningshavare, anses böra stå under chefskap av en marindirektör av 1. graden. Av denne krävs ingående kännedom om och erfarenhet av elkraftförsörjning och elanläggningar på örlogsfartyg.

Sektionschefer är enligt förslaget en marindirektör av 2. graden och en mariningenjör av 1. graden.

Antalet civilmilitärer å byrån är enligt förslaget 5 liksom antalet civila i 27 eller högre lönegrader.

Chef för nybyggnadssektionen skall enligt förslaget vara marindirektör av 2. graden med ingående kännedom om och erfarenhet av örlogsfartygs byggnad, särskilt vad avser skrov och inredning. Utredningen finner det dessutom önskvärt, att han är god förhandlare och lämpad att svara för de tekniska kontakterna med byggnadsvarven.

För nybyggnadssektionen anses 10 befattningshavare erforderliga. Av dem är 4 civilmilitärer och 3 civila i 27 eller högre lönegrader.

Enligt förslaget skall även *chefen för centralsektionen* vara marindirektör av 2. graden med ingående kännedom om fartygsmaterielens användning, vård och underhåll till sjöss och på varv. Han bör, enligt vad utredningen framhåller, ha fallenhet för administrativa uppgifter och vara väl insatt i militär förvaltning.

För centralsektionen beräknar utredningen 18 befattningshavare, samtliga utom sektionschefen civila i lägre lönegrad än den 27.

Antalet ny- och ombyggnadskontrollanter uppskattas av utredningen till 15, varav 4 civilmilitärer och 10 underofficerare.

Personalbehovet för skeppsbyggnadsavdelningen i dess helhet beräknas av utredningen till 143 befattningshavare. Av dem innehar två förordnande-tjänster, 12 är militärer (11 underofficerare och en arvodesanställd mobiliseringsofficer), 28 civilmilitärer och 27 civila i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Enligt marinförvaltningens förslag skall marinöverdirektören, liksom för närvarande, vara chef för skeppsbyggnadsavdelningen. Marinförvaltningen anför, att avdelningschefen visserligen, genom att verkstadsbyrån enligt marinförvaltningens förslag skall inta en mera självständig ställning än för närvarande, kommer att befrias från vissa arbetsuppgifter. Å andra sidan kommer avdelningschefen att tilläggas ökade uppgifter inom ämbetsverkets ledning. Marinförvaltningen framhåller jämväl, att avdelningschefen har tidsödande arbetsuppgifter inom vissa institutioner, såsom högre tekniska utbildningsanstalter, provningsanstalter, ingenjörvetenskapliga organ m. m. Ämbetsverket föreslår, att chefen för skeppsbyggnadsavdelningen, liksom för närvarande, placeras i Cp 17.

Löneställningen för *cheferna för projektbyrån, ubåtsbyrån, maskinbyrån och elektrobysrån* är enligt marinförvaltningens förslag Cp 13. Som skäl åberopar marinförvaltningen den ständigt fortgående utvecklingen inom krigsfartygsområdet och nödvändigheten att i konkurrens med privata företag tillföra verket byråchefer med kvalifikationer för dessa särskilt krävande tjänster.

Cheferna för projektbyråns projekt- och skyddssektioner föreslås skola vara marindirektörer av 2. graden. Utrustningssektionens chef anses böra vara alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i Ca 31, medan alternativt förste byråingenjör i Ca 29/mariningenjör av 1. graden enligt förslaget skall vara chef för fartygsritkontoret.

Projektbyråns hela behov av personal beräknar marinförvaltningen till 41 befattningshavare. Av dessa är en militär, 4 civilmilitärer och 8 alternativt civilmilitärer/civila samt 11 civila i 27 eller högre lönegrader.

Chefen för fartygsbyrån hänförs enligt marinförvaltningens förslag, med tjänstebenämningen överingenjör, till Cp 15. Såsom motiv för denna löneställning åberopar marinförvaltningen behovet att kunna i någon mån avlasta avdelningschefens arbetsbörda. Ifrågavarande byråchef avses skola biträda avdelningschefen med att sammanhålla arbeten rörande fartygsbyggnader och underhåll av fartygsmaterielen. Han bör jämväl lämpligen vid förfall för avdelningschefen inträda i dennes ställe.

Cheferna för planerings- och underhållssektionerna föreslås skola vara marindirektörer av 1. graden. Som chef för hjälpfartygssektionen upptar marinförvaltningen en marindirektör av 2. graden, medan chefen för fartygsbyggnadssektionen föreslås vara alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i Ca 31. För budgetdetaljen avses en byrådirektör i Ca 31. Som mobiliseringsofficer upptas en pensionerad officer med arvode enligt löneklass 1: 36.

Av fartygsbyråns personal, enligt marinförvaltningens uppskattning 33 befattningshavare, är 4 civilmilitärer och 9 alternativt civilmilitärer/civila, en arvodist och 6 civila i 27 eller högre lönegrader.

Även *chefen för ubåtsbyrån* anses som nämnts böra placeras i Cp 13. Som chef för projektsektionen avses marindirektör av 1. graden. Marinförvaltningen framhåller, att den snabba tekniska utvecklingen medför ett omfattande utvecklingsarbete i samarbete med industrin, vetenskapliga institutioner och försöksanstalter. Att dirigera och sammanhålla denna utveckling finner marinförvaltningen vara en så krävande uppgift, att den motiverar placering i Ca 33. Såsom chef för ubåtsbyggnadssektionen föreslås marindirektör av 2. graden, medan chefen för dykeri- och bärgningssektionen förutsätts skola vara mariningenjör av 1. graden.

Personalbehovet för ubåtsbyrån är enligt förslaget 37 befattningshavare. Av dessa är 4 civilmilitärer och 6 alternativt civilmilitärer/civila samt 7 civila i 27 eller högre lönegrader.

Att *chefen för maskinbyrån* föreslås bli hänförd till Cp 13 har förut nämnts. För anläggningssektionen anses marindirektör av 2. graden böra vara chef. Chefen för värmetekniska sektionen bör vara civilingenjör i Ca 31 med tjänstebemärkningen byrådirektör och med ingående kännedom om och långvarig erfarenhet från teoretiska hållfasthets-, svängnings- och värmetekniska beräkningar inom byråns verksamhetsområde. Som chef för maskinsektionen räknar marinförvaltningen med alternativt byrådirektör i Ca 31/marindirektör av 2. graden och för motorsektionen marindirektör av 2. graden/byrådirektör i Ca 31.

Maskinbyråns personalbehov omfattar enligt marinförvaltningens förslag 44 befattningshavare. Av dessa är 3 militärer, en civilmilitär och 6 alternativt civilmilitärer/civila. Antalet civila i 27 eller högre lönegrader uppgår till 14.

Chefen för elektrobyrån hänförs som förut berörts enligt marinförvaltningens förslag till Cp 13. I fråga om anläggningssektionen upptar marinförvaltningen i sitt förslag marindirektör av 1. graden som chef. För materielsektionen räknar marinförvaltningen med att sektionschefen skall vara alternativt byrådirektör i Ca 31/marindirektör av 2. graden. Chef för specialtekniska sektionen bör vara en byrådirektör i Ce 31. På denne befattningshavare ankommer enligt marinförvaltningens förslag att leda utvecklings- och forskningsarbetet inom sitt område i samarbete med försvarets forskningsanstalt, övriga militära förvaltningar och stabsorgan, samt att leda projektering och planering av olika anläggningar ävensom att biträda byråns övriga sektioner med högkvalificerade teoretiska utredningsarbeten. Befattningshavaren bör ha examen från teknisk högskolas fackavdelning för elektroteknik samt äga ingående kännedom om materien och dess utveckling.

Hela personalbehovet för elektrobyrån uppskattas av marinförvaltningen till 31 befattningshavare. Av dessa anses 2 med avlöning från sakanslag erforderliga endast under en begränsad tid. Av de föreslagna befattningshavarna är 2 civilmilitärer och 3 alternativt civilmilitärer/civila. Av de civila är 9 placerade i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningen föreslår marindirektör av 1. graden såsom *chef för centralsektionen*, vars hela personalbehov beräknas till 30 befattningshavare. Av dessa är 2 civilmilitärer och en placerad i arvodesbefattning för pensionerad militär. Återstående personal är civil, varav en förste byråsekreterare (avdelningssekreterare).

Behovet av *ny- och ombyggnadskontrollanter* uppskattar marinförvaltningen till 15, bland dem 4 underofficerare och 6 mariningenjörer.

Det sammanlagda personalbehovet för skeppsbyggnadsavdelningen enligt marinförvaltningens förslag uppgår till 232 befattningshavare enligt följande sammanställning.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	6
Militärer (underofficerare)	8
Civilmilitärer	23
Alternativt civilmilitärer/civila	32
Civila i 27 eller högre lönegrader	43
Övriga	118
Arvodister	2
	Summa 232

Departementschefen.

Jag erinrar att förvaltningsutredningen föreslagit, att *marinöverdirektören* skulle vara ställföreträdande souschef i marinförvaltningen och i denna egenskap utöva beslutanderätt, i första hand beträffande ärenden tillhörande skeppsbyggnadsavdelningens och verkstadsbyråns verksamhet. Utredningen ansåg, att han dessutom borde vara inspektör för den tekniska tjänsten inom marinen och chef för mariningenjörkåren. Såsom framgår av vad jag anfört i annat sammanhang, förutsätter jag, att marinöverdirektören skall vara chef för skeppsbyggnadsavdelningen. Han bör dessutom enligt min uppfattning vara chef för mariningenjörkåren. Däremot anser jag att hans maktpåliggande uppgifter såsom avdelnings- och kårchef icke låter förena sig med inspektörskapet för den tekniska tjänsten inom marinen. Sistnämnda arbetsuppgift är så krävande, att den enligt min mening icke skulle kunna tillfredsställande fullgöras utan att inkräkta på marinöverdirektörens övriga åligganden. Jag avser därför att senare denna dag vid anmälan av proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1954/55 föreslå inrättande av en särskild befattning som inspektör för den tekniska tjänsten inom marinen.

Befattningen som marinöverdirektör bör vara förordnandetjänst, upptagen på marinförvaltningens stat, och placerad i Cp 17. Chefslöneutredningen har tillstyrkt denna placering.

Befattningen som *chef för projektbyrån* bör enligt min mening placeras i Cs 10. Chefslöneutredningen har stannat vid att förorda alternativt Cp 10/Ca 33 för avdelningens samtliga byråchefs-befattningar.

Som chefer för byråns projekt- och skyddssektioner avser jag marindirektörer av 2. graden, under det att jag för utrustningssektionen räknar med alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden som chef. Jag finner det erforderligt att befattningen som chef för projektsektionens beräkningsdetalj avses för byrådirektör i 31 lönegraden.

Enligt mitt förslag omfattar personalbehovet för projektbyrån 33 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 57.

Jag har intet att erinra mot marinförvaltningens förslag att vissa sammanhållande uppgifter åläggs *chefen för fartygsbyrån*. Med hänsyn såväl här till som till de viktiga arbetsuppgifter, vilka hänförs till denna byrå, räknar jag med en förordnandetjänst i Cp 13 för byråchefen.

Som sektionschefer avser jag, för planeringssektionen marindirektör av 1. graden, för underhålls- och hjälpfartygssektionerna marindirektörer av 2. graden samt för fartygsbyggnadssektionen alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

Byråns personalbehov uppgår enligt mitt förslag till 30 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 58.

Befattningen som *chef för ubåtsbyrån* anser jag böra placeras i Cs 10. Chef för projektsektionen bör vara alternativt marindirektör av 1. graden/byrådirektör i 33 lönegraden. Som chef för ubåtsbyggnadssektionen räknar jag med marindirektör av 2. graden.

Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som faller på projektsektionen, avser jag för denna sektion 2 befattningar för alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

Jag uppskattar personalbehovet för ubåtsbyrån till 27 befattningshavare, enligt vad som framgår av bilaga 59.

Även befattningen som *chef för maskinbyrån* anser jag böra vara placerad i Cs 10.

Jag avser marindirektör av 2. graden som chef för anläggningssektionen, under det att jag beträffande maskin- och motorsektionerna räknar med alternativt marindirektörer av 2. graden/byrådirektörer i 31 lönegraden som chefer.

Byråns personalbehov utgör enligt mitt förslag 34 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 60.

Chefen för elektrobyrån bör inneha befattning i Cs 10.

De två sektionscheferna å byrån anser jag böra vara, å anläggningssektionen marindirektör av 2. graden samt å materielsektionen alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

För byrån beräknar jag sammanlagt 26 befattningshavare i enlighet med bilaga 61.

Bilaga 62 utvisar personalbehovet för skeppsbyggnadsavdelningens *centralsektion*, för vilken jag avser marindirektör av 1. graden som chef, samt antalet ny- och ombyggnadskontrollanter. I överensstämmelse med vad jag anfört vid behandlingen av vapenavdelningen, anser jag att den för avdelningssekreterare avsedda förste byråsekreterarbefattningen å centralsektionen bör utgå. Centralsektionens personalbehov beräknas av mig till 24 befattningshavare, under det att jag uppskattar erforderligt antal ny- och ombyggnadskontrollanter till 14, bland dem 2 marindirektörer av 2. graden.

Personalen å skeppsbyggnadsavdelningen utgör enligt mitt förslag sammanlagt 189 befattningshavare.

c. INTENDENTURAVDELNINGEN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt det i Kap. II berörda förslaget till försvarsgrensvis intendenturförvaltning skulle en intendenturbyrå inrättas inom marinförvaltningen. I sitt betänkande har dock icke utredningen redovisat något förslag till personaluppsättning för denna byrå.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Enligt marinförvaltningens förslag skall marinöverintendenten, liksom för närvarande, vara chef för intendenturavdelningen. Befattningen föreslås placerad i Mp 15. Cheferna för de två byråer, som marinförvaltningen föreslagit för intendenturavdelningen, avses vara marinintendenter i Ma 37. Som chef för förrådssektionen föreslår marinförvaltningen marinintendent i Ma 33, under det att marinintendenter i Ma 30 avses som chefer för materielsektion och drivmedelssektion.

Marinförvaltningen beräknar personalbehovet för intendenturavdelningen till 56 befattningshavare, av vilka 21 militärer och 33 civila samt 2 innehavare av arvodesbefattningar för pensionerad militär personal. Bland de civila ingår två byråintendenter i Ca 27.

Departementschefen.

Marinöverintendentsbefattningen är för närvarande placerad i Mo 15. Jag ifrågasätter i detta sammanhang ingen ändring häri. Löneställningen torde dock böra omprövas vid nuvarande innehavares avgång. Chefslöneutredningen har stannat vid att förorda Mo 13.

Beträffande intendenturavdelningen räknar jag med marinintendentur-officerare som sektionschefer, nämligen kommendörkapten av 1. graden beträffande centralsektion, materielsektion och förplägnadssektion, samt kommendörkapten av 2. graden beträffande drivmedelssektion. Även för förrådskontrollkontoret avser jag kommendörkapten av 2. graden som

chef. För avdelningen beräknar jag sammanlagt 51 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 63.

d. VERKSTADSBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för verkstadsbyrån skall enligt förslaget ha avlagt examen vid teknisk högskola och ha god inblick i och förståelse för krigsreparations-tjänstens betydelse samt ingående drifttekniska och ekonomiska insikter om varvsdrift och reparation av krigsfartyg samt dessutom vara god organisatör. Utredningen föreslår att han placeras i Cp 12.

På chefen för verkstadsbyråns centralsektion, som anses böra vara byrådirektör i Ca 31, ställer utredningen i stort sett samma krav som på chefen för organisationssektionen inom arméförvaltningens verkstadsavdelning. I övrigt räknas med en marindirektör av 2. graden och en byrådirektör i Ca 31 som sektionschefer.

Verkstadsbyråns uppskattade personalbehov uppgår till 28 befattningshavare. Av dem är en militär (underofficer), 2 civilmilitärer och — utöver byråchefen — 6 civila i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Chefen för verkstadsbyrån bör enligt marinförvaltningens mening med tjänstebenenämningen verkstadsdirektör hänföras till Cp 14. Cheferna för verkstadsbyråns ekonomi- och driftsektioner föreslås båda skola vara byrådirektörer i Ca 31. Under ekonomisektionen har å ekonomi- och organisationsdetaljen upptagits två tjänster för förste byråsekreterare (den ene alternativt byråingenjör), en i Ca 27 och en i Ce 27, avsedda för utredningar och analyser samt organisationsundersökningar. Som chef för krigsreparationsdetaljen räknar marinförvaltningen med alternativt mariningenjör av 1. graden/förste byråingenjör i Ca 29. Marinförvaltningen hävdar den ståndpunkten, att arbetsuppgifterna i fråga om krigsreparationstjänsten visat sig vara av avsevärt större omfattning än som tidigare kunnat förutses. Såsom marinförvaltningens specialist på kollektivavtalsfrågor bör chefen för den fristående avtalsdetaljen hänföras till Ca 31 och benämnas byrådirektör. Chef för den fristående arbetsstudiedetaljen är enligt förslaget förste byråingenjör.

Verkstadsbyråns sammanlagda personalbehov är enligt marinförvaltningens förslag 28 befattningshavare, varav en alternativt civilmilitär/civil och övriga civila. Av de sistnämnda är — bortsett från byråchefen — 9 placerade i 27 eller högre lönegrader. Marinförvaltningen uttalar, att det hade varit önskvärt att tillföra byrån ytterligare personal för rationaliseringsuppgifter, men anser att detta bör anslå i avbidan på bl. a. resultatet av utredningen om örlogsvarvens organisation.

Departementschefen.

Befattningen som verkstadsdirektör och chef för verkstadsbyrån anser jag böra vara förordnandetjänst i Cp 13. Häremot har chefslöneutredningen ej haft något att erinra.

Chefen för driftsektionen bör vara byrådirektör i 31 lönegraden och chefen för centralsektionen förste byråsekreterare i 29 lönegraden. Byråns fristående detaljer anser jag böra vara underställda, arbetsstudiedetaljen förste byråingenjör, avtalsdetaljen förste byråsekreterare i 29 lönegraden, krigsreparationsdetaljen alternativt mariningenjör av 1. graden/förste byråingenjör samt förrådsdetaljen förste byråingenjör.

Jag uppskattar verkstadsbyråns personalbehov till 26 befattningshavare enligt vad som framgår av bilaga 64.

*e. INKÖPSAVDELNINGEN (INKÖPSCENTRALEN).***1946 års militära förvaltningsutredning.**

Utredningen föreslår, att chefen för inköpscentralen, i likhet med chefen för arméförvaltningens inköpscentral, skall benämnas inköpsdirektör och placeras i Cp 14. Han bör enligt utredningens mening lämpligen vara examinerad från teknisk högskola eller tekniskt gymnasium samt äga omfattande merkantil erfarenhet från industriell affärsverksamhet med in- och utlandet, företrädesvis från varvsindustrin. Chef för inköpssektionen är enligt förslaget förste byråingenjör eller förste byråintendent i Ca 29 och chef för räkningssektionen kamrerare i Ca 25.

Av inköpscentralens beräknade personalbehov, 16 befattningshavare, är 3 placerade i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Marinförvaltningen föreslår i likhet med förvaltningsutredningen att chefen för inköpscentralen benämns inköpsdirektör. Enligt marinförvaltningens förslag skall han hänföras till lönegrad Cp 15. Chefen för inköpssektionen bör enligt marinförvaltningens uppfattning, i överensstämmelse med vad förvaltningsutredningen föreslagit beträffande arméförvaltningen och flygförvaltningen, vara byrådirektör i Ca 31. Då marinförvaltningen, som berörts i annat sammanhang, hävdar den uppfattningen, att den kamerala förhandsgranskningen av räkningar bör förläggas till administrativa byrån, kan befattningen som chef för inköpscentralens räkningssektion enligt verkets uppfattning placeras i Ca 23.

Marinförvaltningen beräknar inköpscentralens personalbehov till 22 befattningshavare, samtliga civila, av vilka 3 i 27 eller högre lönegrader. Enligt marinförvaltningens erfarenhet har den av förvaltningsutredningen beräknade personalbesättningen redan nu visat sig för knappt tilltagen.

Departementschefen.

I likhet med vad jag föreslagit beträffande chefen för motsvarande organ inom armétygförvaltningen, bör chefen för inköpsavdelningen inneha förordnandebefattning i Cp 15, vilken placering tillstyrks av chefslöneutredningen. Tjänstebestämmelsen bör vara inköpsdirektör.

Som chef för inköpssektionen avser jag byrådirektör i 31 lönegraden, under det att jag räknar med att räkningssektionen skall förestås av kamrerare i 25 lönegraden.

Den personaluppsättning, jag bedömer erforderlig för marinförvaltningens inköpsavdelning, uppgår till 22 befattningshavare (bil. 65). Detta är väsentligt mindre än vad jag beräknar för armétygförvaltningens och flygförvaltningens inköpsavdelningar. Till följd av vissa omständigheter syns det mig emellertid som om marinförvaltningens inköpsavdelning kan ges en väsentligt snävare organisation i personellt hänseende än övriga inköpsavdelningar. Jag syftar härvid på att en betydande inköpsverksamhet bedrivs vid örlogsvarven samt att en stor del av leveranserna i samband med fartygsbyggnader sker från underleverantörer till huvudleverantörer. Huvudförvaltningsprincipens tillämpning medför även att upphandlingar för marinens behov i stor utsträckning förläggs till andra förvaltningar, i första hand armétygförvaltningen, men även arméintendenturförvaltningen. Trots detta är jag medveten om att personalbehovet är knappt beräknat och att en viss ökning framdeles kan komma att visa sig erforderlig.

f. NORMALIEBYRÅN (FÖRLAGSBYRÅN).**1946 års militära förvaltningsutredning.**

Som chef för förlagsbyrån avser utredningen civilingenjör med viss erfarenhet av konstruktions- och standardiseringsverksamhet samt kännedom om marinens tyg- och fartygsmateriel. Befattningen föreslås liksom motsvarande befattning i arméförvaltningen hänförd till Cp 10. För sektionschefsbefattningarna räknar utredningen med en förste byråingenjör, en förste byråintendent och en byråingenjör eller byråintendent.

Det beräknade personalbehovet för förlagsbyrån uppgår till 46 befattningshavare, av vilka en militär arvodist och — frånsett byråchefen — 6 i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Chefen för normaliebyrån bör enligt marinförvaltningens uppfattning placeras i Ca 37. Av sektionscheferna bör chefen för standardiseringssektionen vara byrådirektör i Ca 31 eller marindirektör av 2. graden, under det att som chef för beskrivningssektionen är tänkt byrådirektör i Ca 31. En pensionerad befattningshavare med arvode motsvarande löneklass 1 : 36 skall enligt förslaget vara bibliotekarie och refereringenjör.

Normaliebyråns sammanlagda personalbehov uppgår enligt marinförvaltningens beräkningar till 21 befattningshavare. Av befattningarna avses en för alternativt civilmilitär/civil och en för pensionerad militär. Antalet civila i 27 eller högre lönegrader uppgår till 5.

Det må anmärkas, att marinförvaltningens förslag bygger på den förutsättningen, att normaliebyrån skall organiseras under en tid av två budgetår. För budgetåret 1955/56 räknar sålunda marinförvaltningen med 36 befattningshavare på byrån.

Departementschefen.

Befattningen som chef för normaliebyrån anser jag böra vara placerad i Ca 37, vilken placering förordats av chefslöneutredningen. Som chef för standardiseringssektionen räknar jag med alternativt marindirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden, under det att jag som chef för beskrivningssektionen räknar med byråingenjör eller byråintendent.

För normaliebyrån upptar mitt förslag 18 befattningshavare. Detta är ett väsentligt lägre antal än jag räknar med i fråga om armétyg- och flygförvaltningarnas motsvarande byråer. Vid en jämförelse mellan de olika förvaltningarnas normaliebyråer måste emellertid ihåggas, bland annat, att marinförvaltningens normaliebyrå i stället för förlagssektion har endast förlagsdetalj, till följd av att tryckeri m. m. är förlagt till marinstaben. Dessutom har övriga normaliebyråer vissa speciella verksamhetsgrenar, som icke återfinns inom marinförvaltningens motsvarande byrå. Jag är emellertid icke främmande för tanken att en viss utökning av personalen framdeles kan komma att visa sig ofrånkomlig. Sålunda har för närvarande beskrivningsarbetet endast ringa omfattning inom marinförvaltningen. En ökning av detta skulle återverka på personalbehovet.

Personalbehovet redovisas å bilaga 66. Å nämnda bilaga är upptagen en museiasistent i 21 lönegraden. Denne har till uppgift att biträda med den verksamhet, som sammanhänger med marinförvaltningens skyldighet enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 februari 1944 att utöva inseende över museiverksamheten inom marinen. På museiasistenten faller, förutom att handlägga med denna verksamhet förenade ärenden, även visst registreringsarbete samt dessutom forskningsuppgifter. Jag har ansett att här ifrågavarande befattning lämpligen bör placeras på normaliebyrån.

g. CENTRALPLANERINGEN OCH ADMINISTRATIVA BYRÅN (CENTRALPLANERINGEN, JURIDISKA SEKTIONEN OCH CENTRALEXPEDITIONEN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för centralplaneringen bör enligt utredningen vara sjöofficer med god förmåga att bedöma tekniska utvecklingstendenser inom marinen materielområde och dessas militära aspekter. För befattningen föreslås kommandörkapten av 1. graden.

Personalbehovet för centralplaneringen omfattar sammanlagt 14 befattningshavare. Av dessa är 3 militärer, 2 arvodister och 4 civilmilitärer, var- till kommer en civil kamrerare i Ca 27.

Beträffande *juridiska sektionen* framhåller utredningen samma syn- punkter som i fråga om arméförvaltningens juridiska sektion och föreslår följaktligen att sektionens chef skall vara lägst byrådirektör i Ca 31 samt att han skall biträdas av en förste byråsekreterare i Ca 27, en amanuens i reglerad befordringsgång och ett kanslibitråde.

Chefen för centralexpeditionen föreslås skola placeras i Ca 31 och be- nämnas kontorschef i analogi med vad som föreslagits beträffande armé- förvaltningens centralexpedition. Det sammanlagda personalbehovet upp- går till 30 befattningshavare. Av dem är 2 arvodister och 3 civila i 27 eller högre lönegrader.

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Chefen för centralplaneringen skall enligt marinförvaltningens förslag vara alternativt regementsofficer i Ma 33/marindirektör av 1. graden. Ma- rinförvaltningen upptar vidare en beställning i Ma 30 eller Ca 31, avsedd för alternativt officer vid flottan, kustartilleriet eller marinindententurkåren/ marindirektör av 2. graden. Centralplaneringens sammanlagda personal- behov beräknas av marinförvaltningen till 9 befattningshavare. Av dessa skall 6 vara militärer eller civilmilitärer, varav minst en och högst två civil- militärer. I övrigt består personalen av en pensionerad officer och två civila befattningshavare.

Chefen för administrativa byrån bör enligt marinförvaltningens mening placeras i Ca 37 med tjänstebenämningen amiralitetsråd, vilken titel — enligt vad marinförvaltningen framhåller — äger gammal hävd inom mari- nen. För juridiska sektionen räknar marinförvaltningen icke med några förändringar i förhållande till förvaltningsutredningens förslag i fråga om den rättsbildade personalens antal och löneställning. Chef för ekonomisek- tionen föreslås skola vara kamrerare i Ca 29. Cheferna för personalsektionen respektive organisationssektionen anses böra vara förste byråsekreterare i Ca 29 respektive Ca 27. Med anledning av den föreslagna löneställningen för chefen för personalsektionen erinrar marinförvaltningen, att mot- svarande befattningshavare vid armé- och flygförvaltningarna är placerade i 31 lönegraden.

Sammanlagt uppgår personalbehovet för administrativa byrån enligt marinförvaltningens förslag till 49 befattningshavare, samtliga, med undan- tag av en underofficer i arvodesbefattning, civila. Av dessa är enligt för- slaget 7 placerade i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Chef för *centralplaneringen* bör enligt min uppfattning vara alternativt kommandörkapten av 1. graden/överstelöjtnant vid kustartilleriet/marindirektör av 1. graden.

I centralplaneringen ingår adjutant åt souschefen.

Jag beräknar för centralplaneringen sammanlagt 9 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 68.

Chefen för *administrativa byrån* bör liksom den nuvarande chefen för marinförvaltningens civilbyrå inneha befattning i Ca 37. Chefslöneutredningen har ej gjort erinran mot ifrågavarande placering. Tjänstebemäningen bör liksom för närvarande vara amiralitetsråd.

Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter som är avsedda att åvila byråns kanslisektion, anser jag att chefen för nämnda sektion bör vara byrådirektör i 31 lönegraden. Som chef för ekonomisektionen avser jag kamrerare i 27 lönegraden samt för personalkontoret förste byråsekreterare i 29 lönegraden. Organisationsdetaljen bör förestås av byråassistent i 25 lönegraden.

Jag uppskattar personalbehovet för här ifrågavarande byrå till 48 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 67.

h. SAMMANFATTNING.**1946 års militära förvaltningsutredning.**

För marinförvaltningen i dess helhet beräknar förvaltningsutredningen ett sammanlagt personalbehov av 503 befattningshavare, vilkas fördelning i huvudsak framgår av följande sammanställning.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	11
Militärer:	
officerare	37
underofficerare	17
Civilmilitärer ur mariningenjörkåren	63
Civila i 27 eller högre lönegrader	66
Militära arvodister	14
Övriga	295
	Summa 503

Marinförvaltningens förslag den 14 december 1953.

Det sammanlagda personalbehovet enligt marinförvaltningens förslag omfattar 798 befattningshavare. Rörande beräkningen av personalbehovet anför marinförvaltningen följande.

Vid uppgörandet av nu föreliggande personalberäkningar har endast för den administrativa byrån jämfört med den nuvarande civilbyrån en

kostnadsminskning under särskilda förutsättningar kunnat redovisas; för ämbetsverkets övriga delar framläggs förslag, som innebär en ökning av kostnaderna i förhållande till nuläget. Visserligen är orsakerna till densamma delvis att söka i sådana förhållanden som övertagandet av en del arbetsuppgifter från krigsmaterielverket och tillkomsten av nya organ inom ämbetsverket, såsom exempelvis normaliebyrån och inköpscentralen för att i enlighet med förvaltningsutredningens förslag effektivisera vissa grenar av verksamheten. En väsentlig orsak är emellertid att söka i det förhållandet, att ämbetsverket, såsom framhållits i marinledningens utlåtande den 22 juni 1951 och tillägg till detsamma den 14 december samma år, haft att dras med en underbemanning och brist, särskilt på kvalificerad teknisk personal, vilket varit till stort men för ämbetsverkets arbete. Detta ackumulerade behov av arbetskraft har marinförvaltningen ansett sig icke kunna underlåta att redovisa i detta sammanhang, då ämbetsverket står inför en omorganisation, vilkens syfte visserligen är att rationalisera och effektivisera verksamheten, men där de förelagda arbetsuppgifterna i huvudsak är desamma som nu. Några organisatoriska åtgärder utöver dem, som innefattas i föreliggande förslag och som skulle kunna reducera ifrågavarande personalbehov, har ämbetsverket icke funnit föreligga. Marinförvaltningen vill särskilt framhålla, att personalbehovet är beräknat under den förutsättningen, att konstruktionsuppgifter utläggs på industrin och att expertis utom verket anlitas i all den utsträckning, som är möjlig. Sistnämnda förhållande kommer dock å andra sidan att öka konstruktions- och anskaffningskostnaderna. Marinförvaltningen kommer även i fortsättningen att med uppmärksamhet följa möjligheterna i detta avseende och utnyttja varje tillfälle att utlägga konstruktionsuppdrag och dylikt hos sakkunniga utanför ämbetsverket även om kostnaderna därigenom kommer att stegras.

Marinledningen har framhållit, att förhållandena vid den tidpunkt, då förvaltningsutredningen verkställde sina arbetsmängdsundersökningar, och den, då marinledningen avgav sitt utlåtande den 22 juni 1951, icke var desamma. Utvecklingen har sedermera fortgått. Marinförvaltningens arbetsuppgifter har sålunda sedan sistnämnda tidpunkt än mera vuxit på grund av anskaffningen av ny och mera komplicerad materiel. Detta förhållande kommer att fortsätta. Den militärtekniska utvecklingen fortgår sålunda, ledd av erfarenheter, som successivt framkommer i samband med utvecklingen samt forskningen inom och utom vårt land. För marinen betydelsefulla och för dess effektivitet på längre sikt oumbärliga konstruktioner av helt andra arter av materiel kan förväntas. På grund härav är det icke möjligt att för en längre tid på visst sätt fastlåsa organisation och arbetsstyrka. Det av marinförvaltningen nu framlagda förslaget till personalberäkning baserar sig på nuläget, d. v. s. det omfattar personal för de arbetsuppgifter, som är erfarenhetsmässigt kända. Tillräckligt underlag för att medge beräkning av behovet av arbetskraft för andra uppgifter föreligger icke.

Marinförvaltningens förslag till personaluppsättning för budgetåret 1955/56 omfattar sammanlagt 843 befattningshavare. Någon redogörelse för detta förslag lämnas icke här.

Den för budgetåret 1954/55 föreslagna personalen fördelar sig i huvudsak enligt följande sammanställning.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	19
Militärer:	
officerare	63
underofficerare	22
Alternativt militärer/civilmilitärer	5
Civilmilitärer ur mariningenjörkåren	34
Alternativt civilmilitärer/civila	50
Civila i 27 eller högre lönegrader	115
Militära arvodister	20
Övriga	470
	Summa 798

Departementschefen.

Å bilaga 69 redovisas marinförvaltningens sammanlagda personal enligt mitt förslag, 696 befattningshavare. Till jämförelse må, såsom närmare berörs i annat sammanhang, nämnas att marinförvaltningens personal den 1 december 1953 uppgick till 735 befattningshavare.

Personalen fördelar sig enligt vad jag sålunda föreslagit på följande sätt. (Innehavare av tjänst i Ca 37 räknas i denna sammanställning som civil.)

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	15
Militärer:	
officerare	56
underofficerare	18
Alternativt militärer/civilmilitärer	6
Civilmilitärer ur mariningenjörkåren	32
Alternativt civilmilitärer/civila	42
Civila i 27 eller högre lönegrader	86
Arvodister	18
Övriga	423
	Summa 696

Till frågorna om avlöningskostnadernas fördelning mellan avlönings- och sakanslag samt befattningarnas fördelning å anställningsform återkommer jag vid behandlingen av frågan om anslagsberäkningar för marinförvaltningen.

E. Flygförvaltningen.

I. Flygförvaltningens allmänna uppgifter.

Den nuvarande flygförvaltningen utövar under Kungl. Maj:t i tekniskt och ekonomiskt avseende högsta ledningen av och uppsikten över flygvapnet.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Utredningen, som förordat att intendenturförvaltningstjänsten skall handhas av ett för försvaret gemensamt ämbetsverk, har föreslagit, att flygförvaltningen fortsättningsvis skall vara högsta förvaltningsmyndigheten för tygförvaltningstjänsten vid flygvapnet. Härutöver föreslås flygförvaltningen i samma utsträckning som för närvarande skola handlägga ärenden rörande de militära flygfälten. Flygförvaltningens ämbetsbefattning begränsas av de befogenheter, som med tillämpning av den s. k. huvudförvaltningsprincipen eller eljest tillagts andra till försvaret hörande centrala förvaltningsmyndigheter. Enligt nyssnämnda princip skall återigen flygförvaltningen omhänderha vissa förvaltningsuppgifter med avseende å arméns och marinens tygmateriel.

Flygförvaltningens arbetsuppgifter kan enligt utredningen uppdelas på samma huvudfunktioner som de båda övriga försvarsgrensförvaltningarnas, nämligen militärteknisk anpassning, krigsförberedelsearbete, ekonomisk planering, inköps- och försäljningsverksamhet, leveranskontroll, tilldelning och förrådshållning samt tekniskt underhåll, vartill kommer vissa serviceuppgifter.

Utredningen framhåller, att vad utredningen anfört om arméförvaltningens arbetsuppgifter i princip är tillämpligt även på flygförvaltningen. Utredningen inskränker sig därför till att behandla vad som är särskilt utmärkande för flygvapnet och i vilka hänseenden flygförvaltningens arbetsuppgifter skiljer sig från arméförvaltningens.

I fråga om den militärtekniska anpassningen konstaterar utredningen, att den målbundna militärtekniska forskningen beträffande flygplan och flygmotormateriel icke i främsta rummet bedrivs av försvarets forskningsanstalt utan att flygförvaltningen i stor utsträckning måste lämna forskningsuppdrag till andra institutioner och tillverkare på hithörande område.

Utmärkande för större delen av projektarbetet och praktiskt taget hela konstruktionsverksamheten i fråga om flygplan och flygplanmotorer är att dessa verksamhetsgrenar utförs hos leverantörer med vilka flygförvaltningen ingått särskilda avtal, i vissa fall s. k. ramavtal.

För sin försöksverksamhet kan flygförvaltningen utnyttja icke blott leverantörer, förband och teletekniska laboratoriet utan även försökscentralen i Malmslätt och flygvapnets centrala verkstäder.

Beträffande fördelningen av inköpsverksamheten mellan flygförvaltningen och lokalmyndigheterna uttalar utredningen den meningen, att en ytterligare decentralisering bör åvägabringas till de centrala flygverkstäderna, vilka på grund av sin storlek och organisation i stor utsträckning bör få företa inköp själva.

Vid behandlingen av leveranskontrollen uppehåller sig utredningen bl. a. vid sådan materiel, som anskaffas av flygförvaltningen för att levereras till

tillverkare och å ort och ställe inmonteras i den slutliga produkten. Stora krav måste enligt utredningen i sådana fall ställas på leveranskontrollen, då förseningar av de enskilda detaljerna kan verka störande på tillverkningen av slutprodukten och även medföra ekonomiska konsekvenser.

Utredningen uttrycker den uppfattningen att garantiövervakningen i största omfattning bör överlätas på de centrala flygverkstäderna och flottiljerna.

Departementschefen.

I enlighet med vad jag tidigare anfört bör flygförvaltningen liksom i gällande organisation även i fortsättningen under Kungl. Maj:t utöva högsta ledningen av och uppsikten över flygvapnets såväl flygmaterieförvaltning som intendenturmaterieförvaltning. Vidare förutsätter jag i detta sammanhang ingen ändring beträffande ämbetsverkets befattning med de militära flygfälten. Med tillämpning av huvudförvaltningsprincipen bör flygförvaltningen dessutom, i den omfattning så bestäms, handha uppgifter beträffande materiel, avsedd för armén och marinen. Flygförvaltningens arbetsområde skall återigen vara begränsat av de befogenheter, som skall tillkomma försvarets övriga centrala förvaltningsmyndigheter.

De synpunkter förvaltningsutredningen framlagt beträffande flygförvaltningens arbetsuppgifter ger mig icke anledning till erinran. Vad jag anfört vid behandlingen av armétygförvaltningens allmänna arbetsuppgifter äger i stor utsträckning tillämpning även på flygförvaltningen.

2. Flygförvaltningens ledning.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chef för flygförvaltningen skall enligt förslaget liksom för närvarande vara chefen för flygvapnet. I denna egenskap skall han vara Kungl. Maj:t i främsta rummet ansvarig för fullgörandet av ämbetsverkets åligganden. Han förutsätts skola ha att själv avgöra ärenden inom verket i samma omfattning som för närvarande.

Såsom redan nu är fallet föreslås för den omedelbara ledningen av verket en souschef med samma ställning som souscheferna för armé- och marinförvaltningarna. Befattningen såsom souschef för flygförvaltningen bör enligt utredningens uppfattning liksom för närvarande vara hänförd till alternativt lönegrad Mp 19 eller Cp 19 och uppföras på flygförvaltningens stat.

På samma sätt som beträffande armé- och marinförvaltningarna föreslår utredningen att i flygförvaltningen skall finnas en ställföreträdande souschef med uppgift att biträda souschefen vid utövandet av dennes ämbete. Marinöverdirektören har i annat sammanhang föreslagits såsom

ställföreträdande souschef i marinförvaltningen. Av motsvarande skäl borde inom flygförvaltningen den främste företrädaren för den tekniska sakkunskapen på den militära flygteknikens område, flygöverdirektören, ligga närmast till för denna befattning. Utredningen har emellertid funnit att en sådan anordning icke för närvarande bör genomföras utan föreslår, att ställföreträdande souschefen i flygförvaltningen tills vidare skall vara militär med placering i lönegrad Mp 15 eller samma lönegrad, vari nu chefen för materielavdelningen — vilken avdelning icke ingår i den av utredningen föreslagna organisationen — är placerad. Från flygförvaltningens sida har framförts önskemålet att flygöverdirektören tills vidare skulle få till uppgift att samordna den forskningsverksamhet inom flygförvaltningens arbetsområde, som på flygförvaltningens uppdrag bedrivs inom olika institutioner och industrier. Utredningen har ställt sig tveksam till huruvida flygöverdirektören bör avdelas för denna uppgift. Med hänsyn till den snabba utvecklingen på ifrågavarande område och den utslagsgivande betydelse för flygförbandens krigsduglighet, som måste tillmätas flygvapnens modernitet, motsätter sig utredningen emellertid icke en sådan anordning. Utredningen föreslår alltså, att flygöverdirektören med oförändrad löneställning (lönegrad Cp 15) tills vidare ställs till souschefens för flygförvaltningen direkta förfogande för sammanhållning av forskningsverksamheten. Flygöverdirektörens beställning anser utredningen böra uppföras på flygförvaltningens stat.

Flygförvaltningens skrivelse den 13 november 1953.

I de organisationstablåer, som var fogade till min skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl. angående organisationen av den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänsten inom försvaret upptogs ingen befattning såsom ställföreträdande souschef i flygförvaltningen, liksom ej heller i de övriga försvarsgrensförvaltningarna. Enligt denna organisationsplan redovisades heller icke flygöverdirektören som chef för någon särskild organisationsenhet. Detta har föranlett flygförvaltningen, som i sitt yttrande över förvaltningsutredningens betänkande tillstyrkt förslaget beträffande verkets ledning, att i särskild skrivelse till mig den 13 november 1953, jämte vissa andra organisatoriska spørsmål som behandlas i annat sammanhang, uppta frågan om flygförvaltningens ledning.

Flygförvaltningen framhåller till en början, att ämbetsverket anser såväl befattningen som ställföreträdande souschef som flygöverdirektörsbefattningen erforderliga för att avlasta souschefen dennes stora arbetsbörd. Det kan enligt flygförvaltningens mening icke vara ändamålsenligt, att souschefen skall ha icke mindre än tretton ordinarie föredragande, vartill sannolikt torde komma minst två eller tre specialföredragande. Souschefen anses därför vara i behov av en ställföreträdare, på vilken ett stort antal uppgifter kan delegeras. I fortsättningen anför flygförvaltningen.

Flygförvaltningens byråer inom materielsidan är icke och kan ej heller arbeta så oberoende av varandra som exempelvis arméförvaltningens byråer. Ett och samma ärende berör sålunda mycket ofta två eller flera av materielsidans byråer gemensamt. Detta förhållande fordrar en personlig ledning av en byråerna överställd chef, men kan rimligen ej tänkas belasta souschefen ensam, även om beslutanderätten kraftigt delegeras på avdelnings- och byråchefer, vilket torde vara en grundtanke i förvaltningsutredningens förslag. Chefen för materielavdelningen har redan sedan ett par år — i den utsträckning som den nuvarande organisationen medgett — fungerat såsom ställföreträdande souschef. I samband härmed har souschefen — för att rättvisare fördela arbetsbördan mellan sig och chefen för materielavdelningen — själv övertagit den omedelbara ledningen av vissa i sagda avdelning ingående byråer (motsvarande), varvid cheferna för desamma är direkt föredragande inför souschefen. De vunna erfarenheterna av dessa anordningar är enbart positiva. Alternativt syns ställföreträdande souschefen kunna placeras såsom chef för en avdelning, i vilken bör ingå flygplan-, motor- och vapenbyråerna. Dessa byråers arbetsuppgifter sammanhänger nämligen så intimt med varandra, att en enhetlig ledning av dem är en tvingande nödvändighet. I den nuvarande organisationen har denna ledning närmast ankommit på chefen för materielavdelningen.

I detta sammanhang må ytterligare anföras, att chefen för flygvapnet (även i sin egenskap av chef för flygförvaltningen) icke kan undvara att ständigt förfoga över antingen souschefen eller dennes ställföreträdare (i nuvarande organisation chefen för materielavdelningen). I samband med flygtjänsten uppstår mycket ofta synnerligen allvarliga bedömningsfrågor rörande flygmaterielens funktion och förutsättningarna för fortsatt flygning eller nödvändigheten av flygförbud i ett eller annat avseende. Om icke flygtjänsten skall ständigt rubbas, måste bedömandet av och beslut i dylika lägen ske mycket snabbt och av de personer, som skall ta ansvaret för följderna av besluten. Souschefen och dennes ställföreträdare är chefens för flygvapnet närmaste rådgivare i dessa frågor. Det skulle sätta chefen för flygvapnet i svår belägenhet, om han icke alltid hade åtminstone en av dessa befattningshavare till sitt förfogande. Erfarenheten har visat, att han måste ordna tjänsten för nämnda två befattningshavare så, att båda icke samtidigt är frånvarande på grund av resor, kommanderingar eller semester. Utan tillgång till en ställföreträdande souschef i flygförvaltningen skulle chefen för flygvapnet vid förfall för souschefen behöva ingå såsom direkt arbetande chef i flygförvaltningen, eftersom i den nya organisationen varken någon avdelningschef eller än mindre någon byråchef har ett så omfattande arbetsområde, att någon av dem lämpligen skulle kunna fungera såsom ställföreträdare för souschefen. Detta skulle för chefen för flygvapnet medföra en sådan ytterligare arbetsbelastning, som icke kan anses lämplig.

Befattningen som flygöverdirektör erfordras enligt flygförvaltningens uppfattning av många skäl. Oaktat flygingenjörpersonalen vid flygvapnet icke bildar en särskild kår, sägs flygöverdirektören i realiteten i förhållande till nämnda personal fylla samma funktion, som marinöverdirektören i förhållande till mariningenjörkåren. För bedömandet av frågor,

som rör denna stora och viktiga personalgrupp, anser flygförvaltningen det vara nödvändigt, att en av flygingenjörerna står över de andra.

Beträffande de forskningsuppgifter som lagts å flygöverdirektören anför flygförvaltningen.

En högt kvalificerad befattningshavare erfordras ovillkorligen för att sammanhålla och samordna de omfattande och utomordentligt viktiga forsknings- och utvecklingsproblem, som den snabba krigstekniska utvecklingen medför inom flygvapnets alla områden. Sålunda pågår ett intimt samarbete i forskningsfrågor med försvarets forskningsanstalt, universitet och högskolor. Det må erinras om att befattningen som flygöverdirektör på grund av beslut av 1950 års riksdag är vakantsatt, men att en flygdirektör av 1. graden uppehåller tjänsten mot särskild gottgörelse (senast reglerat genom ämbetskrivelse den 18 juni 1953).

Flygförvaltningen föreslår, att ställföreträdande souschefen placeras i lönegrad Mp eller Cp 16 (förvaltningsutredningens förslag Mp 15), vilket motsvarar den lönegrad, enligt vilken nuvarande chefen för materielavdelningen åtnjuter vikariatslön.

Flygöverdirektören föreslås i enlighet med utredningens förslag skola placeras i lönegrad Cp 15.

Departementschefen.

Den nuvarande materielavdelningen ingår, i enlighet med förvaltningsutredningens förslag, icke i den organisation av flygförvaltningen som jag i det följande kommer att föreslå. Detta medför, att antalet organisatoriska enheter, som är direkt underställda souschefen, blir väsentligt större i flygförvaltningen än i de övriga försvarsgrensförvaltningarna. Flygförvaltningen har i skrivelse den 13 november 1953 anført vissa skäl för att en befattning för ställföreträdande souschef inrättas inom ämbetsverket. Jag kan dock icke förorda att en dylik befattning tillskapas. Å andra sidan syns det mig uppenbart att en viss avlastning av souschefens arbetsbörda liksom hittills är nödvändig. Frågan härom kräver dock enligt min mening vissa ytterligare utredningar och överväganden som det icke varit möjligt att företaga i detta sammanhang. Jag vill erinra om att förvaltningsutredningen för sin del förutsatt att flygplan-, motor- och robotbyråerna längre fram skulle sammanföras till en avdelning. Det bör ankomma på flygförvaltningen att inkomma med utredning rörande en med hänsyn till vad jag i det föregående anført lämplig organisation så att förslag i ämnet kan underställas 1955 års riksdag. I avvaktan på en definitiv reglering av ifrågavarande spörsmål bör enligt min mening chefen för den nuvarande materielavdelningen provisoriskt under nästa budgetår stå till souschefens förfogande för avlastning av dennes arbetsbörda i enlighet med direktiv som det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela.

Vad befattningen som flygöverdirektör beträffar har flygförvaltningen

anfört vissa skäl för att denna befattning avses dels för samordnande funktioner i fråga om forsknings- och utvecklingsproblem inom flygvapnets område, dels för funktionen såsom den ledande bland befattningar för flygingenjörpersonalen. Jag erinrar om att befattningen enligt beslut av 1950 års riksdag är vakantsatt. Jag är icke beredd att nu ta slutlig ställning till frågan om behovet av denna befattning men anser, att den även i fortsättningen bör hållas vakant tills vidare. Härvid har jag särskilt beaktat att vissa spörsmål beträffande flygingenjörpersonalens ställning syns böra övervägas i anslutning till den utredning av vissa personalkårfrågor inom försvaret, berörande fälttygkåren, arméingenjörkåren m. fl., som jag tidigare i annat sammanhang förordat.

3. Huvuddragen av flygförvaltningens organisation.

Flygförvaltningens nuvarande indelning.

Flygförvaltningen är för närvarande indelad i — förutom en expedition, gemensam med flygstaben — två avdelningar, materiel- och intendenturavdelningarna, samt två fristående byråer, flygfälts- och civilbyråerna.

Materielavdelningen består av en central expedition, sju byråer, nämligen flygplan-, motor-, vapen-, elektriska, normalie-, verkstads- och anskaffningsbyråerna, samt ett inspektionskontor. Till avdelningen är vidare anknuten en försökscentral och ett centralförråd för flygmateriel. Till avdelningen är slutligen ansluten en för försvaret gemensam extra byrå för frågor rörande styrda robotvapen, försvarets robotvapenbyrå.

Intendenturavdelningen, som icke innehåller någon byrå, är indelad i fyra sektioner.

Flygförvaltningens nuvarande indelning är i tablåform återgiven i bilaga 6.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt vad i det föregående berörts anser utredningen, att ledningen av flygvapnets intendenturförvaltningstjänst skall anförtros ett för försvaret gemensamt intendenturförvaltningsverk. I överensstämmelse med de principer utredningen uppställt för tygförvaltningstjänstens ordnande har utredningen föreslagit, att flygförvaltningen indelas i vissa sakorgan, funktionella organ och stabsorgan. Utredningen har därvid framhållit, att flygförvaltningens materielavdelning, dit ämbetsverkets uppgifter på tygförvaltningens område är förlagda, redan nu är indelad i överensstämmelse med nämnda princip. Enligt utredningens förslag skall de nu i materielavdelningen ingående sakbyråerna (vapen-, elektriska, flygplan- och motorbyråerna samt försvarets robotvapenbyrå) med i stort sett oförändrade uppgifter ingå i den nya flygförvaltningen med benämningarna

vapen-, elektro-, flygplan-, motor- och robotbyråerna. Materielavdelningens funktionella organ: verkstads-, anskaffnings- och normaliebyråerna skall enligt förslaget med vissa jämkningar i arbetsuppgifterna ingå i den nya förvaltningen under benämningarna underhållsavdelningen, inköpscentralen respektive förlagsbyrån. Försökscentralen i Malmslätt anses oförändrad böra ingå i den nya organisationen. Materielavdelningens stabsorgan utgörs av en centralexpedition med centralplanering samt ett inspektionskontor. Dessa motsvaras i utredningens förslag av en centralexpedition, en självständig centralplanering och en materielinspektion. Förslaget innebär en viss utvidgning av dessa organs uppgifter. Såsom ett fjärde stabsorgan föreslår utredningen en juridisk sektion för handläggning av inom flygförvaltningen förekommande juridiskt-administrativa frågor. I flygförvaltningen skall vidare enligt förslaget såsom förut nämnts liksom för närvarande ingå en flygfältsbyrå för verkets uppgifter med avseende å de militära flygfälten.

Beträffande flygförvaltningens indelning föreslår förvaltningsutredningen sålunda sex sakorgan, nämligen vapenbyrå, elektrobyrå, flygplanbyrå, motorbyrå, robotbyrå och flygfältsbyrå. Härtill kommer en intendenturbyrå för den händelse ett gemensamt intendenturförvaltningsverk icke inrättas. Vidare föreslås tre funktionella organ, underhållsavdelning, inköpscentral och förlagsbyrå. De föreslagna fyra stabsorganen är desamma som för arméförvaltningen, nämligen centralexpedition, centralplanering, materielinspektion och juridisk sektion. Härtill kommer försökscentralen.

Beträffande de föreslagna organisationsenheternas arbetsuppgifter i stort har utredningen anfört följande.

Flygförvaltningens sakbyråer — *vapenbyrån, elektrobyrån, flygplanbyrån, motorbyrån* och *robotbyrån* — skall var och en inom sitt materielområde — vapen och ammunition, telemateriel, flygplanmateriel, flygmotormateriel och robotmateriel — handha samma tekniska uppgifter, som tidigare angetts skola tillkomma arméförvaltningens sakorgan inom deras arbetsområden. Dessa uppgifter har vad angår flygplan-, flygmotor- och robotmateriel sinsemellan så många och betydelsefulla beröringspunkter att en sammanhållning av desamma på en gemensam avdelning ter sig naturlig ur organisatorisk synpunkt. Emellertid befinner sig utvecklingsarbetet beträffande robotmaterielen för närvarande på ett sådant stadium, att ett stort mått av självständighet bör tillmätas detsamma. För att erhålla ett snabbt resultat på detta område bör därför tills vidare, oberoende av flygförvaltningens organisation i övrigt, flertalet arbetsuppgifter med avseende å robotmaterielen koncentreras till en enhet inom verket. Utredningen har därför ansett, att robotmaterielen tills vidare bör handhas av en direkt under sousefen för flygförvaltningen lydande byrå. Beträffande all robotmotormateriel har utredningen dock funnit, att de tekniska funktionerna beträffande densamma redan nu bör handhas av samma byrå, som handlägger tekniska frågor rörande flygmotormaterielen. Denna byrå, motorbyrån, bör ävenledes liksom flygplanbyrån tills vidare lyda

direkt under souschefen. I en framtid, när utformningen av robotmaterielen vunnit en viss stadga, bör emellertid enligt utredningens mening ånyo övervägas ett sammanförande av flygplan-, motor- och robotbyråerna till en avdelning, förslagsvis benämnd flygplanavdelningen.

Ledningen av flygvapnets verkstäder för reparation och underhåll av flygmateriel tillkommer enligt nuvarande organisation flygförvaltningens verkstadsbyrå, som i anslutning härtill även har att planlägga vapnets krigsreparationstjänst. Reservdelar och material för underhållstjänsten förrådshålls av centrala flygmaterieförrådet i Arboga, som organisatoriskt är direkt underställt chefen för flygförvaltningens materielavdelning. Uppgörande av förslag till anskaffning av reservdelar i samband med nyan-skaffning av flygmateriel åvilar verkstadsbyrån medan erforderlig återanskaffning av förbrukade reservdelar och materialier liksom förekommande förrådsbokföring av befintliga lager utförs av centrala flygmaterieförrådet. Frågor rörande försörjningen med reservdelar och material ingår som en integrerande del i planläggningen av reparations- och underhållstjänsten. Utredningen föreslår därför att centrala flygmaterieförrådet organisatoriskt anknyts till det organ, som handlägger övriga frågor angående ledningen av driften vid flygvapnets verkstäder eller alltså den nuvarande verkstadsbyrån. Genom den föreslagna ändringen i organisationen kommer hela ansvaret för flygmaterielens underhåll att samlas inom en organisationsenhet, som med hänsyn till uppgifter och storlek bör benämnas *underhållsavdelningen*. På denna bör förutom ovannämnda arbetsuppgifter ankomma att ombesörja registrering, förrådskontroll och sakgranskning i fråga om all flygmateriel med undantag av ammunition samt att utföra sakorgans uppgifter beträffande flygvapnets motorfordon, motorbåtar och cyklar. Dessa göromål åvilar för närvarande verkstadsbyrån utom vad beträffar standardmotorfordon, motorbåtar och cyklar, för vilka de nu omhänderhas av flygförvaltningens intendenturavdelning.

Till flygförvaltningens *inköpscentral* bör enligt samma principer, som tillämpats för armé- och marinförvaltningarnas del, hänföras den merkan-tila delen av den på flygförvaltningen ankommande inköpsverksamheten. Inköpscentralens uppgifter kommer i huvudsak att överensstämma med den nuvarande anskaffningsbyråns. En viss arbetskvantitet tillkommer genom uppdelningen av krigsmaterielverkets inköpsverksamhet. Å andra sidan bör såsom förut nämnts en decentralisering i viss utsträckning av inköpsverksamheten äga rum. Sålunda bör inköp av material, handelsvaror och reservdelar överlåtas på centrala flygmaterieförrådet i Arboga utom beträffande avtalsuppgörelser avseende reservdelsbeställningar i samband med inköp av ny flygmateriel. Vidare bör den medelsförvaltning beträffande anslaget till anskaffning av flygmateriel, som för närvarande formellt åligger anskaffningsbyrån, överföras till centralplaneringen. Vad slutligen försäljningsverksamheten beträffar bör densamma såsom tidigare nämnts, i den mån det visar sig lämpligt, handhas av försäljningskontoret inom arméförvaltningens inköpscentral.

Flygförvaltningens *förlagsbyrå* skall i stort sett ha samma arbetsuppgifter som armé- och marinförvaltningarnas förlagsbyråer, vilket innebär att den i huvudsak övertar de göromål, som nu ankommer på flygförvaltningens normaliebyrå.

Försökscentralen, vilken närmast har karaktären av lokalmyndighet, har icke gjorts till föremål för några undersökningar från utredningens sida.

Utredningen förutsätter att den med bibehållen organisation skall, direkt underställd souschefen, ingå i flygförvaltningen.

Stabsorganen inom flygförvaltningen — såsom förut nämnts en *centralplanering*, en *materielinspektion*, en *juridisk sektion* och en *centralexpedition* — skall i stora drag ha samma funktioner som de likabenenämnda stabsorganen i arméförvaltningen.

På *flygfältsbyrån* slutligen skall ankomma i huvudsak samma uppgifter, som åvilar densamma i den nuvarande organisationen.

Utredningen föreslår, att underhållsavdelningen skall indelas i en byrå, förrådsbyrån, samt centralsektion, driftsektion, fordonssektion, utbildningssektion och fristående avtalsdetalj.

Remissyttrande.

Flygledningen har i sitt den 28 juni 1951 avgivna utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande förklarat sig i princip kunna tillstyrka utredningens förslag om flygförvaltningens organisation. Då intendenturförvaltningstjänsten enligt flygledningens uppfattning allttjämt bör vara ordnad försvarsgrensvis, bör i flygförvaltningen enligt flygledningens mening ingå ett intendenturförvaltningsorgan, vilket liksom för närvarande bör utgöras av en intendenturavdelning. Även flygförvaltningens sakorgan för telemateriel anses med hänsyn till arbetsuppgifternas mångfald och omfattning böra organiseras såsom en avdelning, elektroavdelningen. För de tre största till avdelningen hörande materielslagen, radio-, radar- och luftbevakningsmateriel, föreslås inom avdelningen skola inrättas byråer, benämnda respektive radio-, radar- och luftbevakningsbyråerna. Slutligen bör den av utredningen föreslagna förlagsbyrån, som i gällande organisation motsvaras av normaliebyrån, bibehålla sin nuvarande benämning.

Såsom tidigare nämnts har en ledamot av flygförvaltningen i särskilt yttrande påyrkat, att den nuvarande civilbyrån skall bibehållas.

Chefens för försvarsdepartementet skrivelse den 30 oktober 1953.

Enligt de organisationstablåer som var fogade till min skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl. angående organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänst var huvud dragen av flygförvaltningens tilltänkta organisation följande.

Sakorgan: vapenbyrå, elektroavdelning, flygplanbyrå, motorbyrå, robotbyrå, intendenturbyrå och flygfältsbyrå.

Dessutom ingick i organisationen försökscentralen, vilken närmast får räknas som ett slags hjälpporgan till sakorganen.

Funktionella organ: underhållsavdelning, inköpscentral och normaliebyrå.

Sammanslagna stabsorgan: centralbyrå och administrativ byrå.

Elektroavdelningens indelning: radiobyrå, radarbyrå, centralsektion, luftbevakningssektion, markelektrosektion och flygelektrosektion.

Underhållsavdelningens indelning: driftbyrå, förrådsbyrå, centralsektion och utbildningssektion.

Flygförvaltningens skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 13 november 1953.

Med anledning av nämnda skrivelse den 30 oktober 1953 har flygförvaltningen i skrivelse den 13 november 1953 till mig inkommit med vissa synpunkter beträffande flygförvaltningens huvudorganisation.

Beträffande centralexpeditionen och den administrativa byrån anför förvaltningen följande.

De två föreslagna byråerna syns motsvara de av förvaltningsutredningen förordade stabsorganen centralplaneringen, materielinspektionen, centralexpeditionen och juridiska sektionen. I sitt underdåniga utlåtande den 28 juni 1951 över förvaltningsutredningens betänkande har chefen för flygvapnet och flygförvaltningen kraftigt understrukt önskvärdheten av och fördelarna med en dylik stabsorganisation. Flygförvaltningen har alltjämt samma uppfattning i denna fråga. Ämbetsverket finner det icke ändamålsenligt eller rationellt, att de tre förstnämnda stabsorganen inordnas i en centralbyrå, varvid genom inrättandet av tjänst för byråchef ett icke önskvärt mellanled skulle tillkomma. Flygförvaltningen förordar därför, att centralplaneringen, materielinspektionen och centralexpeditionen inrättas såsom fristående stabsorgan, varigenom behovet av en chefstjänst bortfaller. Centralplaneringen och centralexpeditionen måste, hur de än inordnas i organisationen, arbeta såsom självständiga enheter. Skulle föredragningen inför souschefen ske via en överordnad byråchef, måste detta innebära, att souschefen förlorar den direkta kontakten med de befattningshavare, vilka har den omedelbara ledningen inom dessa arbetsområden. Då det här är fråga om arbetsuppgifter av för hela ämbetsverket gemensam karaktär, är den personliga kontakten med souschefen särskilt betydelsefull. Den rörlighet, som kännetecknar flygförvaltningens arbetsområde, gör att personal- och organisationsärendena är av central betydelse för den direkta ledningen. Personlig kontakt mellan souschefen och personal- och organisationsföredraganden är en ordning som framtingats av en naturlig utveckling. Det vore en tillbakagång att i mera byråkratiska former handlägga dessa ärenden och ej till gagn för den snabba anpassning, som är nödvändig inom flygvapnet.

Flygförvaltningen önskar vidare erinra om att centralplaneringen och personalkontoret fr. o. m. den 1 november 1951 försöksvis organiserats såsom stabsorgan, direkt underställda souschefen. De vunna erfarenheterna av den sålunda under två år prövade stabsorganisationen har ytterligare styrkt flygförvaltningens uppfattning om en sådan organisationslämplighet och effektivitet. Det förhållandet, att de övriga försvarsgrensförvaltningarna för sin del icke uttalat sig för inrättandet av ifrågakvarande stabsorgan, syns icke böra utgöra något hinder för genomförandet av en sådan organisation inom flygförvaltningen, vilken är den enda av de berörda myndigheterna, som skaffat sig praktisk erfarenhet av en dylik organisation.

Vad slutligen angår den administrativa byrån, vilken i huvudsak syns motsvara det av förvaltningsutredningen förordade fjärde stabsorganet, nämligen den juridiska sektionen, må följande framhållas. I sitt underdåniga utlåtande den 28 juni 1951 har chefen för flygvapnet och flygför-

valtningen uttalat den åsikten, att chefen för den juridiska sektionen bör erhålla råds ställning och lön, det vill säga lönegrad Ca 37. Flygförvaltningen finner därför icke nu större anledning motsätta sig, att den juridiska sektionen utbyts mot en byrå men ifrågasätter, om icke benämningen i så fall bör vara juridisk byrå i stället för administrativ byrå. Enligt bilaga 1 till departementschefens skrivelse skall nämligen civilförvaltningstjänsten organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med förvaltningsutredningens förslag. Detta syns innebära, att byråns arbetsuppgifter bör bli främst sådana ärenden, som i förvaltningsutredningens förslag avsetts ankomma på den juridiska sektionen. Övriga administrativa arbetsuppgifter skall däremot enligt utredningen handläggas av centralplaneringen och centralexpeditionen, i den mån icke vissa ärenden eller grupper av ärenden överförs till försvarets civilförvaltning.

Den sålunda föreslagna stabsorganisationen innebär, såsom ovan redan framhållits, avgjorda fördelar. Då den dessutom medför inbesparing av en chefsjänst i förhållande till den i bilaga 2 till departementschefens skrivelse skisserade organisationen, anser flygförvaltningen den redan prövade stabsorganisationen böra ges företräde före en byråorganisation. Flygförvaltningen har bedömt ifrågavarande spörsmål vara så väsentliga, att det redan nu bör komma till departementschefens kännedom, vilken vikt ämbetsverket fäster vid att i den blivande organisationen största möjliga hänsyn tas till i denna skrivelse framförda åsikter.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

I fråga om huvuddragen av organisationen erinrar flygförvaltningen till en början om vad förvaltningen i sin skrivelse den 13 november 1953 anfört angående dels nödvändigheten av att befattningarna som ställföreträdande souschef och flygöverdirektör ingår i den nya organisationen, dels önskvärdheten av att souschefen direkt underställda stabsorgan inrättas i enlighet med förvaltningsutredningens förslag.

I övrigt föreslår flygförvaltningen vissa organisatoriska avvikelser från de riktlinjer som angavs i min skrivelse den 30 oktober 1953. Sålunda anser flygförvaltningen, att luftbevakningssektionen inom elektroavdelningen bör organiseras såsom en extra byrå, åtminstone under den omfattande utbyggnadsperiod som för närvarande pågår och som kan förutses komma att räcka under ytterligare minst fem år. Vidare föreslår ämbetsverket, att markelektro- och flygelektrosektionerna inom nämnda avdelning slås samman till en elektrobyrå och att centralsektionens arbetsuppgifter fördelas mellan elektroavdelningens byråer, dock att ritkontoret sammanförs med flygplanbyråns ritkontor. Flygförvaltningen föreslår dessutom, att benämningen elektroavdelning utbyts mot teleavdelning.

Flygförvaltningen understryker ånyo sina önskemål att uppdelning civilförvaltningstjänsten mellan centralplanering, centralexpedition och administrativ byrå och vidhåller sitt tidigare framförda förslag att intendentorganet inom ämbetsverket allt fortfarande skall benämnas intendenturavdelning.

Departementschefen.

Det förslag till organisation av flygförvaltningen, som jag framlägger, innebär i jämförelse med förvaltningsutredningens förslag till en början, att elektrobyrån ersätts med en elektroavdelning. I detta hänseende har flygledningens tidigare förslag sålunda vunnit beaktande. Skälen till att jag föreslår att ifrågavarande avdelning inrättas är i huvudsak desamma som jag anfört till stöd för inrättande av en elektroavdelning inom armétygförvaltningen. Anledning saknas enligt min mening att, såsom flygförvaltningen nu föreslår, ersätta benämningen elektroavdelning med teleavdelning.

Liksom i fråga om armétyg- och marinförvaltningarna föreslår jag benämningarna inköpsavdelning och normaliebyrå i stället för inköpscentral respektive förlagsbyrå. Inom flygförvaltningen finns redan benämningen normaliebyrå.

Jag finner bärande skäl anförda för att en luftbevakningsbyrå tills vidare bör finnas inrättad inom elektroavdelningen under den utbyggnadsperiod som nu kan förutses på detta område. Däremot kan jag icke biträda flygförvaltningens förslag om att markelektro- och flygelektrosektionerna sammanförs till en elektrobyrå. Däremot finner jag skäl tala för att de sammanförs till en fristående sektion, vilken lämpligen bör benämnas flyg-elektrisk sektion.

Jag har intet att erinra mot förslaget att elektroavdelningens centralsektions tilltänkta uppgifter fördelas mellan avdelningens byråer och fristående sektion samt att avdelningen erhåller gemensamt ritkontor med flygplanbyrå.

Jag kan icke biträda förslaget om att intendenturorganet inom flygförvaltningen skulle benämnas intendenturavdelning. I enlighet med vad förvaltningsutredningen förutsatt vid alternativet med försvarsgrensvis ordnad intendenturförvaltning räknar jag med allenast en byrå för ändamålet. De skäl som föranlett mig att godta en intendenturavdelning inom marinförvaltningen gör sig enligt min mening icke gällande med samma styrka beträffande flygvapnets centrala intendenturorgan.

Såsom jag närmare utvecklat vid behandlingen av principiella synpunkter på civilförvaltningstjänsten, anser jag det betydelsefullt att som ledamot i de materielförvaltande verken ingår en administrativt skolad byråchef. Såväl med hänsyn härtill som på grund av min inställning till frågan om civilförvaltningstjänstens ordnande inom ifrågavarande verk, förordade jag inrättande av en administrativ byrå även i flygförvaltningen, oaktat ämbetsverket under flera år, enligt egen uppgift med goda erfarenheter, prövat den av förvaltningsutredningen utformade organisationen med civilförvaltningstjänsten uppdelad på tre stabsorgan. Till den administrativa byrån bör enligt min mening sammanföras de uppgifter, som enligt förvaltningsutredningens förslag skulle falla på juridiska sektionen och central-

expeditionen. På grund av särskilda omständigheter finner jag det däremot lämpligt, att en ekonomidetalj bibehålls inom centralplaneeringen och sålunda — i motsats till vad jag föreslagit beträffande armétyg- och marinförvaltningarna — icke inordnas i administrativa byrån. Byråns arbetsområde blir i allt fall av sådan omfattning, att det bildar underlag för en byrå i vedertagen mening. I detta hänseende må erinras om de juridiska uppgifter, som sammanhänger med dels flygvapnets omfattande materielanskaffning, vilken i icke ringa utsträckning äger rum utomlands, och i samband därmed förekommande frågor om kontrakt, licenser m. m., dels utvidgning och förvaltning av flygfält m. m.

Vid behandlingen av frågan om flygförvaltningens ledning berörde jag spørsmålet om ett eventuellt framtida sammanförande av vissa byråer till en avdelning. Jag förutsätter, att flygförvaltningen följer denna fråga med uppmärksamhet.

Beträffande materielinspektionen anser jag mig böra framhålla, att jag finner gränserna mellan de uppgifter, som skall ankomma på detta organ, och det område, som avsetts för flygledningens inspektion för den tekniska tjänsten, i viss mån oklara. Jag kommer att ytterligare överväga denna fråga och framdeles framlägga förslag till de organisationsändringar, som jag kan finna påkallade. Det är enligt min mening förtjänt av att undersökas, om icke en sammanslagning skulle innebära en rationalisering.

Bilaga 7 jämte underbilagor upptar i tablåform huvuddragen av flygförvaltningens organisation enligt mitt förslag.

4. Flygförvaltningens detaljorganisation.

a. VAPENBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Vapenbyrån, vars arbetsområde är avsett att omfatta vapen och ammunition samt dessutom fotografisk materiel, föreslås skola indelas i eldvapensektion, raket- och bombsektion, installationssektion och kontrollkontor, vartill kommer fristående central-, foto- och beräkningsdetaljer. Sektionerna föreslås indelade i detaljer och kontrollkontoret i arbetsgrupper.

De olika enheternas arbetsuppgifter torde framgå av deras benämningar. Beräkningsdetaljen är avsedd att vara ett för byrån gemensamt organ för ballistiska utredningar och beräkningar samt andra arbeten, som kräver speciell matematisk kunskap. Förutom att centraldetaljen inrymmer expedition med skrivcentral, är den avsedd för allmänna utredningar samt allmän planläggning beträffande byråns verksamhet. Den skall dessutom enligt utredningen utöva kontroll beträffande ammunitionstillgången.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Enligt flygförvaltningens förslag skall vapenbyrån indelas i centralsektion, eldvapensektion, ammunitionssektion, fotosektion, installationssektion, bombröjningssektion, beräkningssektion samt kontrollsektion. Samtliga sektioner utom bombröjningssektionen förutsätts skola indelas i detaljer.

I jämförelse med förvaltningsutredningens förslag innebär detta förslag att central-, foto- och beräkningsdetaljerna ombildas till sektioner. Den av flygförvaltningen föreslagna ammunitionssektionen motsvarar i huvudsak den i förvaltningsutredningens betänkande upptagna raket- och bombsektionen, liksom kontrollsektionen motsvarar kontrollkontoret.

Förslaget innebär sålunda en viss förstärkning av den organisation, som förvaltningsutredningen förordat för vapenbyrån. Flygförvaltningen erinrar, att ämbetsverket redan i utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande bestämt påyrkat en dylik förstärkning av organisationen. Flygförvaltningen framhåller särskilt, att arbetet inom beräkningssektionen ej blott syftar till att klarlägga spörsmål rörande vapnens konstruktion och funktion utan även omfattar studier av vapnens verkan såsom underlag för flygvapnets taktiska uppträdande.

Beträffande centralsektionen framhåller ämbetsverket, att den såväl i fred som krig får betydelsefulla uppgifter. I fred skall det sålunda ankomma på sektionen att förbereda ammunitionstjänsten, uppgöra krigs- utrustningslistor, planlägga ammunitionsuppläggning och beräkna krigsbehovet. I krig skall sektionen sörja för ammunitionsdistributionen och vad därmed sammanhänger.

De frågor beträffande mätton och kontrollmetodik, leverans- och kontrollbestämmelser samt maskiner och maskinutrustning, som med anledning av krigsmaterielverkets avveckling flyttas över till flygförvaltningen, skall enligt förslaget handläggas å kontrollsektionen.

I den promemoria som fogats till *överbefälhavarens* sammanfattande yttrande den 7 januari 1953 över förvaltningarnas organisationsförslag anför beträffande bombröjningssektionen, att överbefälhavaren kommer att föreslå att en särskild organisation inrättas för bombröjningstjänsten. Avsaknaden av en sådan organisation utgör för närvarande en allvarlig brist i det totala försvaret. Enligt ett i samråd med civilförsvarsstyrelsen, flygförvaltningen och statens organisationsnämnd upprättat förslag har det av ekonomiska och arbetstekniska skäl befunnits lämpligt att den tekniska verksamheten inom bombröjningsorganisationen handhas av flygförvaltningen. Med hänsyn till att bombröjning främst är en civilförsvarsuppgift anses emellertid kostnaderna för den tekniska bombröjningsverksamheten vid flygförvaltningen icke böra belasta fjärde huvudtiteln.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad flygförvaltningen anfört finner jag mig kunna godta flygförvaltningens förslag beträffande vapenbyråns organisation. De arbetsuppgifter, som avses för central-, foto- och beräkningssektionerna får anses vara av sådan betydelse att de bör organiseras som sektioner och icke som detaljer. Den nytillkomna bombröjningssektionen föranleder med hänsyn till vad överbefälhavaren anfört i och för sig ingen erinran från min sida. Sektionen bör dock enligt min mening ej inrättas förrän bombröjningstjänstens organisation prövats och fastställts. Jag räknar sålunda icke med någon bombröjningssektion under budgetåret 1954/55.

*b. ELEKTROAVDELNINGEN (TELEAVDELNINGEN, ELEKTROBYRÅN).***1946 års militära förvaltningsutredning.**

Elektrobyråns arbetsområde och arbetsuppgifter är enligt förslaget utformade i analogi med vad som föreslagits beträffande motsvarande organ inom armé- och marinförvaltningarna. Byrån föreslås skola indelas i centralsektion, radiosektion, radarsektion, markelektrosektion, flygelektrosektion samt luftbevakningssektion. Sektionerna indelas i detaljer.

För att de militära synpunkterna och erfarenheterna skall vinna erforderligt beaktande vid elmaterielens konstruktion, anskaffning och modernisering och för att underlätta byråchefens samarbete med staber och truppförband föreslår utredningen, att denne liksom chefen för arméförvaltningens signalbyrå till sitt förfogande får två militärassistenter, båda officerare vid flygvapnet med flygutbildning, den ene främst specialiserad på radarmateriel och den andre på övrig elmateriel.

Flygelektrosektionen är avsedd att handha speciellt för flygplan konstruerad materiel, som normalt icke används inom armén eller marinen.

I fråga om luftbevakningssektionen framhåller utredningen, att den vid anskaffning av i luftbevakningsmaterielen ingående radio-, radar-, telefon- eller strömförsörjningsmateriel, som normalt tillhör andra sektioners arbetsområden, givetvis skall samarbeta med dessa sektioner. Med hänsyn till att flygvapnet så sent som den 1 juli 1948 erhållit ansvaret för luftbevakningsorganisationen och härför erforderlig materiel, måste enligt utredningens mening förvaltningsorganisationen i fråga om denna materiel betraktas såsom varande i uppbyggnadsstadiet. Utredningen framhåller, att så snart utrustnings- och underhållsproblemen klarnat beträffande till sektionens arbetsområde hörande materiel, bör särskilt uppmärksammas de möjligheter, som då torde föreligga till decentralisering av underhållsarbetet samt till överflyttning av utvecklings- och anskaffningsuppgifter i fråga om viss materiel till övriga sektioner.

Centralsektionen föreslås skola inrymma ett för byrån gemensamt ritkontor.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen anser avdelningens *centralsektion* kunna utgå och dess arbetsuppgifter fördelas mellan byråerna. Avdelningen föreslås skola er-hålla gemensamt ritkontor med flygplanbyrån, vilket kontor föreslås skola förläggas till nämnda byrå.

Beträffande projektering och utveckling på det teletekniska området an-för flygförvaltningen bland annat följande.

På grund av sekretessen i utlandet bl. a. genom vår ställning som neutral stat har det varit nödvändigt att starta en relativt omfattande utvecklings-verksamhet inom landet på det teletekniska området. Även ur ekonomisk synpunkt samt ur allmän beredskapssynpunkt är detta av stort värde. En stor del av utvecklingen bedrivs vid civila firmor i anslutning till produk-tionen, men det är ett oefftergivligt krav att utvecklingsarbete bedrivs även i flygförvaltningens egen regi. Anledningar härtill är dels

1) att problemställningarna måste preciseras, operativa erfarenheter till-godogöras och de tekniska möjligheterna undersökas för att materielspeci-fikationer skall kunna fastställas, dels

2) att viss materiel är av sådan sekretessgrad, att den ej kan släppas ut till civila firmor förrän på ett relativt sent stadium.

Indikationer från England och USA visar att allt större del av försvars-budgeten används för utveckling av ny materiel. För att flygvapnet skall kunna uppehålla en hög materielstandard till så låga kostnader som möj-ligt bedöms det oundgängligen nödvändigt att större kraft sätts in på ut-vecklingsområdet. Detta gäller i särskilt hög grad telematerielen, där ut-vecklingen går mycket snabbt framåt. Det får i framtiden ej vara bristen på lämpliga löner, som begränsar möjligheterna att anställa högkvalifice-rade ingenjörer för utvecklingsarbete. En viss utökning av personalstaben måste därför gradvis ske, oberoende av den organisationsform som in-förs. För närvarande är det dock av största vikt att ett antal högre be-fattningar skapas så att man kan behålla en stam av skickliga ledare för verksamheten. Dessa bör även ha möjlighet att arbeta i en smidig orga-nisation.

Det har inom flygförvaltningen visat sig nödvändigt att lägga större projekt, som tar avsevärd tid och personal i anspråk, på särskilda organisa-tionsenheter. Vid radio-, radar- och flygelektrosektionerna har därför se-dan flera år tillbaka projekt- och utvecklingsdetaljer varit organiserade med gott resultat. Vid dessa har även sammanhållande projektarbete ut-förts och teknisk rådgivning lämnats till övriga detaljer. Organisations-enheterna inom radio- och radarsektionerna har ansvaret för laboratorie-verksamheten och därmed samtliga laboratorie- och provinstrument samt övrig laboratorieutrustning. Personalen har i stor utsträckning kunnat av-lastas de betungande rutinarbetena inom förvaltningsorganisationen, och laboratoriepersonalen har fått sådana arbetsförhållanden, att den effektivt kunnat utnyttjas.

Flygförvaltningen har haft tillfälle att under hand ta del av det förslag till organisation för försvarets teletekniska laboratorium, som avgetts av försvarets forskningsanstalt. Det är flygförvaltningens uppfattning att det serviceorgan, som där föreslås, kommer att bli till gagn för utvecklings-arbetet inom försvaret, under förutsättning att arbetet bedrivs under smi-diga former och utan en alltför stark centralisering.

Övriga laboratoriearbeten gällande flygvapnets materiel, som enligt förvaltningsutredningens förslag skulle organiseras inom försvarets teletekniska laboratorium, bör liksom hittills utföras i flygförvaltningens egen regi.

Särskilda organisationsenheter för projekt och utveckling föreslås därför kvarstå inom flygförvaltningen även i fortsättningen, men nu i form av sektioner på radio- och radarbyråerna, medan tills vidare en detalj liksom hittills torde vara tillräcklig inom elektrobyrån (utveckling av instrument).

Enligt flygförvaltningens förslag indelas *radiobyrån* i centraldetalj, markradiosektion, flygradiosektion, navigeringsradiosektion, specialradiosektion samt utvecklingssektion. Någon underindelning i detaljer föreslås icke. Flygförvaltningen framhåller, att en modernisering av radioutrustning för såväl kommunikation som navigering framstår såsom nödvändig.

De olika sektionerna motsvarar de detaljer, som förvaltningsutredningen föreslagit skola finnas inom elektrobyråns radiosektion. Härtill kommer utvecklingssektionen, vars uppgifter tidigare berörts.

Enligt vad flygförvaltningen framhåller, arbetar specialradiosektionen för närvarande bland annat med utveckling av apparatur för radiofjärrskrift och därav betingad modernisering av flygvapnets kortvägsstationer. Vidare förbereds anskaffning av bildradiomateriel för överföring av väderlekskartor.

Beträffande *radarbyrån* föreslår flygförvaltningen indelning i centraldetalj, markradarsektion, flygradarsektion, navigeringsradarsektion, specialradarsektion samt utvecklingssektion. För samtliga sektioner föreslås en förhållandevis ingående detaljindelning. De av flygförvaltningen föreslagna sektionerna motsvarar förvaltningsutredningens detaljer inom elektrobyråns radarsektion, dock att utvecklingssektionen tillkommer.

Flygförvaltningen framhåller, att flygplanens ökade prestanda medfört en omvärdering av de tekniska och taktiska kraven på radarmaterielen. Under de senaste åren har taktiken för radarstridsledning utvecklats och nya metoder används, vilka erfordrar förbättrade hjälpmedel, till följd varav arbetsuppgifterna på detta område väsentligt ökats.

Såväl markradar- som flygradar- och navigeringsradarsektionerna innehåller enligt förslaget detaljer för tekniska utredningar. På dessa detaljer handläggs under sektionschefen frågor om militärteknisk anpassning beträffande sektionens materiel. I detta syfte bedrivs erforderliga studier, varjämte detaljerna i fråga har att leda och utföra prov med materielen och delta i upprättandet av specifikationer. Genom studier av tidskrifter och kontakt med större in- och utländska firmor och myndigheter kan, enligt vad flygförvaltningen framhåller, värdefulla upplysningar — framför allt angående utvecklingstendenser — erhållas beträffande olika projekt.

I fråga om utvecklingssektionens arbetsuppgifter betonar flygförvaltningen vårt isolerade läge i förhållande till utlandet i informations- och

leveranshänseende beträffande radarmateriel, varför projektering och utveckling måste ske inom landet. En väsentlig uppgift är att konstruera sådana apparater, som ur funktions-, vikt- och volymsynpunkt är lämpliga för svenskbyggda krigsflygplan. Flygförvaltningen erinrar, att den för modern luftkrigföring så viktiga stridsledningen bland annat omfattar insamling och presentation av radarinformationer och kalkylering på basis därav. Sektionen föreslås indelad i detaljer för projektering, utveckling av markradarmateriel, utveckling av flygradarmateriel, servomekanik och service. Detaljen för servomekanik skall ha till uppgift att utveckla tekniska apparater för styrning av antenner och anpassning av radarstationer till styrnings-automatik i flygplan.

Såsom framgår av tidigare redogörelse föreslår flygförvaltningen, att i stället för en luftbevakningssektion åtminstone tills vidare en *luftbevakningsbyrå* skall ingå i avdelningen.

I anslutning till en redogörelse för den föreslagna byråns arbetsuppgifter framhåller flygförvaltningen, att rustningsprogrammet är tidsbegränsat genom av överbefälhavaren och flygledningen fastställda direktiv. Utbyggnadsarbetet har organiserats så, att det förut har varit en planläggnings- och projekteringsperiod med förhållandevis ringa anläggningsverksamhet. Detta skede är numera i huvudsak avslutat, varför verksamheten inträder i ett intensivare anläggningsskede.

Luftbevakningsbyrån indelas enligt förslaget i centraldetalj, sektion för radionät, sektion för telefonteknisk materiel, sektion för trådnät samt sektion för radiolänknät. Sektionerna föreslås skola indelas i detaljer. De tre förstnämnda sektionerna motsvaras av detaljer inom den av förvaltningsutredningen föreslagna luftbevakningssektionen i elektrobyrån. Sektionen för radiolänknät tillkommer.

Såsom framgår av tidigare redogörelse föreslår flygförvaltningen, att mark-, elektro- och flygelektrosektionerna sammanslås till en *elektrobyrå* inom avdelningen. Denna byrå föreslås indelad i centraldetalj, markelektrosektion, flygelektrosektion och instrumentsektion, vartill kommer en fristående utvecklingsdetalj. Sektionerna är enligt förslaget indelade i detaljer. Instrumentsektionen motsvaras i förvaltningsutredningens förslag närmast av en detalj för instrument i flygelektrosektionen.

Departementschefen.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört, räknar jag med att elektroavdelningen indelas i radiobyrå, radarbyrå, luftbevakningsbyrå samt fristående flygelektrisk sektion. Mot flygförvaltningens förslag att icke inrätta den av förvaltningsutredningen förordade centralsektionen utan att i stället fördela de uppgifter, som skulle falla å denna sektion, mellan avdelningens byråer och fristående sektion, har jag, såsom jag förut uttalat, ingen erinran, liksom ej heller mot förslaget att avdelningen får gemensamt ritkontor med flygplanbyrån.

Flygförvaltningens förslag beträffande organisationen av radio- och radarbyråerna anser jag mig kunna biträda. Jag tillstyrker, att särskilda utvecklingssektioner inordnas i ifrågavarande byråer.

Förslaget till inre organisation av luftbevakningsbyrån föranleder heller ingen erinran från min sida. Jag vill emellertid understryka vad förvaltningsutredningen framhållit om att alla möjligheter bör tillvaratas att, så snart utrustnings- och underhållsproblem beträffande här ifrågavarande materiel klarnat, decentralisera underhållsarbetet samt överflytta utvecklings- och anskaffningsuppgifter i fråga om viss materiel till andra organ inom flygförvaltningen. Personalbehovet och organisationen bör i samband härmed omprövas.

Den fristående flygelektriska sektionen bör innehålla bl. a. centraldetalj och utvecklingsdetalj.

c. FLYGPLANBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Flygplanbyråns arbetsområde är avsett att omfatta egentlig flygplanmateriel jämte säkerhetsutrustning. Till säkerhetsutrustningen räknas speciell flygarbeklädnad. Utredningen föreslår, att byrån indelas i centralsektion, projektsektion, flygplansektion, utrustningssektion och kontrollsektion. Centralsektion och projektsektion föreslås indelade i detaljer. I centralsektionen ingår ritkontor.

Utredningen uttalar, att byråns uppgifter vid anskaffning av flygplan från utlandet i huvudsak bör vara att tekniskt bedöma färdigställda konstruktioner samt utöva viss kontrollverksamhet. För flygplantillverkning inom landet bör byrån enligt utredningens mening bedriva en omfattande förprojektverksamhet, varvid byrån bör vara flygförvaltningens sammanhållande organ för flygplanet som stridsenhet. Större delen av projektarbetet och praktiskt taget hela konstruktionsverksamheten anser utredningen emellertid böra, liksom hittills, bedrivas vid flygplanindustrin.

Utredningen föreslår, att utarbetandet av erforderliga beskrivningar, förarinstruktioner, inventarieförteckningar och lastplaner hänförs till byråns flygplansektion. På denna sektion bör även ankomma att svara för de konstruktionsförändringar, som betingas av att flygplantyper i vissa fall efter tjänst som krigsflygplan anses kunna användas för allmän flygträning, utbildning i dubbelkommando, målbogsering, transporttjänst eller som speciella försöksflygplan.

Så länge den inhemska flygplantillverkningen bedrivs vid Svenska Aero-planaktiebolaget i Linköping bör enligt utredningen byråns kontrollsektion vara förlagd dit och handha leveranskontrollen beträffande flygmateriel, som för flygförvaltningens räkning tillverkas av eller anskaffas genom bolaget. Sektionen bör vidare såsom flygförvaltningens representant i sista hand svara för den materiel, som av förvaltningen tillhandahålls

denne leverantör. Vidare bör sektionen biträda med undersökningar hos leverantören i anledning av inträffade skador m. m. Sektionen bör även kunna utnyttjas för leveranskontroll hos annan leverantör.

Utredningen föreslår, att ett ritkontor skall inrymmas i byråns centralsektion. Detta ritkontor avses skola vara ett funktionellt organ för flygförvaltningen och utföra enklare allmänna konstruktionsarbeten, uppgöra ritningar efter skisser, ombesörja anskaffning av ljus- och fotostatkopior m. m. Utredningen förutsätter, att ritkontoret skall kunna utnyttjas i första hand av de byråer, som icke för sin verksamhet ansetts böra utrustas med egna ritorgan, samt dessutom av övriga byråer vid tillfällig överbelastning. Chefen för ritkontoret bedöms såtillvida böra ha en självständig ställning att han direkt från respektive uppdragsgivare skall kunna motta ritningsuppdrag och likaledes direkt med dessa samråda beträffande uppdragen.

Utredningen uttalar slutligen det omdömet att flygplanbyråns verksamhet syntts vara ändamålsenligt ordnad, varför någon detaljerad genomgång av byråns arbetsuppgifter icke gjorts.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Enligt flygförvaltningens förslag skall flygplanbyrån bestå av centralsektion, projektsektion, flygplansektion, utrustningssektion och kontrollsektion. Samtliga sektioner utom utrustningssektionen förutsätts skola indelas i detaljer. I centralsektionen ingår ritkontor, vilket enligt vad som framgår av tidigare redogörelse, förutsätts skola vara gemensamt för flygplanbyrån och elektroavdelningen. Kontrollsektionen indelas i kontrollgrupper efter de olika orter, där kontroll utövas eller där förråd under byrån finns. Förslaget överensstämmer med förvaltningsutredningens förslag, utom i vad angår detaljindelningen.

Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot flygförvaltningens förslag till organisation av flygplanbyrån, vilket förslag i huvudsak överensstämmer med förvaltningsutredningens. Såsom jag framhållit i tidigare sammanhang, biträder jag förslaget att det i flygplanbyråns centralsektion ingående ritkontoret skall vara gemensamt för byrån och elektroavdelningen.

d. MOTORBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Arbetsområdet för motorbyrån anges av utredningen skola omfatta motorer för flygplan och robotar, motorinstallationer, hjälppapparater och tillbehör för motorer och motorinstallationer, driv- och smörjmedel för flygmotorer samt kyl- och tryckvätskor och diverse kemiska produkter för flygvapnets behov.

Beträffande byråns arbetsuppgifter utgår utredningen från att i fråga om reaktionsmotorer för bemannade flygplan huvuddelen av forsknings-, projekt- och försöksverksamheten samt hela konstruktionsverksamheten utläggs på industrin enligt särskilda avtal. För övriga motortyper utförs motsvarande uppgifter i huvudsak inom flygförvaltningen eller under dess omedelbara ledning. När utvecklingen på robotvapenområdet vunnit ytterligare stadga, bör enligt utredningen även beträffande robotmotorer berörda arbetsuppgifter utläggas på industrin. Arbetsuppgifter, som berör det tekniska underhållet av motorer till bemannade flygplan, anser utredningen böra i större utsträckning än för närvarande uppdras åt de centrala flygverkstäderna, vilka har direkt tillgång till materielen och väl kvalificerad personal för dessa uppgifter.

Utredningen föreslår, att motorbyrån indelas i projektsektion, kolvmotorsektion, reaktionsmotorsektion, drivmedelssektion, kontrollsektion samt fristående centraldetalj. Projekt- och kolvmotorsektionerna föreslås indelade i detaljer.

Även i fråga om motorbyrån faller utredningen det omdömet att byrån i de flesta avseendena varit ändamålsenligt ordnad, varför någon detaljerad genomgång av byråns samtliga enheter icke verkställts.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Enligt flygförvaltningens förslag indelas motorbyrån i projektsektion, motorsektion 1, motorsektion 2, hjälpapparatsektion, drivmedelssektion och kontrollsektion. Sektionerna med undantag för drivmedels- och kontrollsektionerna förutsätts skola indelas i detaljer. Motorsektion 1 och motorsektion 2 motsvaras i förvaltningsutredningens förslag av kolvmotor- och reaktionsmotorsektionerna. Hjälpapparatsektionen motsvaras i förvaltningsutredningens förslag av en hjälpapparatdetalj i kolvmotorsektionen.

Den förändrade benämningen på motorsektionerna motiveras med att båda sektionerna inom en snar framtid kommer att handha frågor om reaktionsmotortyper.

I fråga om hjälpapparatsektionen framhåller flygförvaltningen, att utvecklingen på hjälpapparatområdet har gått mot större och mera komplicerade enheter. Nuvarande startanordningar på några få hästkrafters effekt ersätts sålunda på kommande motorer av turbindrivna anordningar, som utvecklar hundratals hästkrafter. Vidare har tillkommit komplicerade aggregat för kylning av luften till flygplanets förarkabin. Nämnda förhållanden har enligt flygförvaltningens mening medfört ett behov av specialisering och en anhopning av ärenden, som icke lämpligen bör belasta motorsektionerna, i all synnerhet som frågor i samband med hjälpapparaterna i icke ringa utsträckning berör båda motorsektionerna. På grund härav anser flygförvaltningen en särskild sektion för handläggning av ärenden rörande hjälpapparater nödvändig.

Flygförvaltningen vidhåller sin i utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande uttalade uppfattning att arbetsuppgifter icke kan överföras till de centrala flygverkstäderna i den utsträckning, som utredningen tänkt sig.

Departementschefen.

Jag biträder flygförvaltningens förslag om att i motorbyrån skall ingå projektsektion, motorsektion 1, motorsektion 2, drivmedelssektion och kontrollsektion. Vad beträffar den av förvaltningen föreslagna hjälpapparatsektionen, som i förvaltningsutredningens förslag motsvaras av en detalj i kolvmotorsektionen, anser jag att för dess tilltänkta uppgifter bör avses endast en detalj. Med hänsyn till att detaljen i fråga skall betjäna båda motorsektionerna bör den förläggas fristående inom byrån.

e. ROBOTBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Beträffande robotbyråns arbetsområde och arbetsuppgifter anför utredningen följande.

Robotbyråns *arbetsområde* skall omfatta robotar för samtliga försvarsgrenars behov. I arbetsområdet skall även ingå apparatur, utrustning, tillbehör och dylikt, som erfordras för robotarnas handhavande, utskjutning, styrning mot mål m. m. Vidare skall till arbetsområdet höra sådana motmedel mot främmande makters robotvapen, vilkas utveckling fordrar speciell kännedom om robotkonstruktioner. Slutligen har med tanke på utvecklingstendenserna för olika slag av vapen bedömts lämpligt att till byråns arbetsområde hänföra materiel för röjning av flygbomber, robotar m. m., varvid byrån även skall biträda civilförsvaret i fråga om röjmateriel.

Inom sagda arbetsområde skall robotbyrån i egenskap av sakbyrå ha motsvarande *arbetsuppgifter* som tidigare angetts för vapenbyrån. Beträffande motorer och startraketer för robotar bör dock ansvaret för utvecklingen eller sålunda huvuddelen av arbetsuppgifterna åvila motorbyrån ehuru på robotbyrån alltid skall ankomma ansvaret för roboten som en färdig stridsenhet. Robotbyrån skall ange erforderliga prestanda, svara för typbedömning ur användningssynpunkt m. m., anslagsäskanden och installationsfrågor samt utarbета beskrivningar och instruktioner efter av motorbyrån lämnat underlag. Transport- och utskjutningsanordningar för arméns och marinens behov bör utvecklas, konstrueras och anskaffas av armé- och marinförvaltningarna efter av robotbyrån lämnat underlag. Samtliga arbetsuppgifter avseende robotarnas styrorgan syns visserligen i nuvarande utvecklingsskede böra handläggas inom robotbyrån. Det bör dock senare övervägas om icke vissa av dessa enligt samma principer, som tillämpats beträffande motormaterielen, bör överföras till elektrobyrån, enär denna redan för sina nuvarande uppgifter måste ha härför lämpad personal. I fråga om mark- och fartygsbaserad tillbehörsmateriel för manövrering och kontroll bör undersökas möjligheterna att överföra utvecklings- och anskaffningsuppgifter till armé- respektive marinförvaltningen.

Projekt- och den därmed sammanhängande konstruktionsverksamheten måste för närvarande i mycket stor utsträckning utföras av robotbyrån. Sedan större klarhet i linjerna för robotmaterielens utformning vunnits, torde liksom beträffande materiel av mera konventionell typ, t. ex. flygplan, viss del av projekt- och i huvudsak hela konstruktionsarbetet kunna utläggas hos privat eller statlig tillverkare. I samband härmed bör den nuvarande försöksverkstaden för robotar förläggas i anslutning till den verkstad som sammanhåller serietillverkningen. Intill dess att så kan ske bör projekt- och huvuddelen av konstruktionsarbetet utföras centralt inom byrån medan personal lokalt placerad vid försöksverkstaden bör utföra visst ritningsarbete direkt sammanhängande med försökstillverkningen.

Den av utredningen föreslagna indelningen av robotbyrån inrymmer centralsektion, militärteknisk sektion, projektsektion, utprovningssektion, styrsektion, provskjutningssektion samt konstruktionskontor. Centralsektionen, militärtekniska sektionen, projektsektionen och styrsektionen föreslås indelade i detaljer.

På den militärtekniska sektionen skall enligt utredningen ankomma att hålla de olika försvarsgrensledningarna underrättade om utvecklingen och om tillverkningens fortskridande, kontinuerligt tillföra byrån försvarsgrensledningarnas synpunkter och önskemål beträffande robotvapnens utformning samt i samråd med försvarsgrensledningarna bedöma olika konstruktioners militära värde. Utprovningssektionens uppgifter enligt utredningen är att uppgöra skjutprogram och utvärdera resultaten från skjutförsök, under det att konstruktionskontoret, som anses böra lokalt placeras vid försöksverkstaden, skall ha till uppgift att följa och kontrollera försökstillverkningen samt utföra visst ritarbete och vissa funktionsprov i samband med denna tillverkning. Provsjutningssektionen bör enligt utredningen utföra planerade skjutförsök vid särskilda skjutplatser.

På projektsektionen skall enligt förslaget bland annat ankomma att uppgöra program för och utlägga de typbundna forskningsuppdrag, i första hand vindtunnelprov, som erfordras för projektarbetet. Utredningen framhåller, att de arbetsuppgifter som dominerar denna verksamhet, är aerodynamiska och flygmekaniska beräkningar, utredningar beträffande styrprinciper och servotekniska problem samt vikt-, tyngdpunkts- och tröghetsmomentberäkningar. På en särskild beräkningsdetalj inom sektionen avses bland annat banberäkningar och hållfasthetsberäkningar skola utföras.

I projektsektionen föreslås vidare skola ingå ett ritkontor med kvalificerade konstruktions- och rituppgifter.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Robotbyrån indelas enligt flygförvaltningens förslag i centralsektion, militärsektion, utprovningssektion, projektsektion, konstruktionssektion, styrsektion och motorsektion, vartill kommer en fristående försöksplats-

detalj och en underavdelning för inre tjänst. Detaljindelningen är omfattande. På grund av utvecklingen inom robotområdet är någon jämförelse med förvaltningsutredningens förslag knappast möjlig.

Med hänsyn till att robotbyrån ännu icke vunnit sådan stadga i organisationen, att flygförvaltningen kan bedöma personaluppsättningen på längre sikt, redovisar ämbetsverket endast ett nuläge för byrån. Utvecklingen av robotvapnet befinner sig ännu delvis på försöksstadiet och det är i dagens läge ej möjligt att förutse, vilka ekonomiska resurser som på längre sikt kan ställas till robotbyråns förfogande. Flygförvaltningen säger sig i princip dela den av förvaltningsutredningen framförda åsikten, att projekt- och konstruktionsarbete för robotvapen bör kunna läggas ut hos privat eller statlig tillverkare. Ämbetsverket är dock icke berett att för närvarande föreslå en sådan åtgärd, enär en dylik överföring kan ske endast successivt och sedan statsmakterna tagit ställning till frågan om vilka medel, som kan anslås för framställande av robotvapen. Av dessa anledningar anser flygförvaltningen, att robotbyrån bör ges en lösare organisationsform.

I motsats till förvaltningsutredningen håller flygförvaltningen före, att motorutvecklingen för robotar åtminstone tills vidare bör handhas av robotbyrån. Huruvida ämbetsverkets motorbyrå framdeles kan helt eller delvis överta hithörande arbetsuppgifter, sammanhänger intimt med vilken eller vilka typer av motorer, som skall komma till användning. Vidare uttalar flygförvaltningen som sin mening, att styrapparatutvecklingen, som förvaltningsutredningen ansett böra hänföras till elektroavdelningen, alltjämt bör ankomma på robotbyrån. Avdelningen är redan nu så stor att det icke syns praktiskt att ytterligare öka dess arbetsuppgifter. Härtill kommer, att den styrtekniska utvecklingen intar en central ställning inom hela robotvapenutvecklingen. Även sekretesskäl talar för att detta arbete icke förläggas utanför robotbyrån.

Slutligen utvecklar flygförvaltningen i detta sammanhang den åsikten att motmedelstekniken (aktiv eller passiv störning av teleteknisk verksamhet) och bombröjningstjänsten icke såsom förvaltningsutredningen ansett, bör handhas av robotbyrån.

Mot flygförvaltningens uttalande om att projekt- och konstruktionsarbetet för robotvapen bör kunna läggas ut hos privat eller statlig tillverkare har chefen för robotbyrån anfört *reservation*. Denne uttalar bland annat att frågan härom tills vidare bör stå öppen, enär det nu är för tidigt att göra något principuttalande om hur robottillverkningen skall bedrivas i framtiden.

Departementschefen.

Då robotbyråns slutliga omfattning och arbetsuppgifter icke för närvarande kan bedömas, saknar jag anledning att gå in på någon mera detal-

jerad granskning av dess organisation. Byrån torde tills vidare få i huvudsak vara organiserad på sätt flygförvaltningen föreslagit och med de arbetsuppgifter som ämbetsverket angett. Med hänsyn till byråns omfattande organisation och stora personalbehov är jag emellertid angelägen att betona vikten av att framdeles alla möjligheter att lägga ut projekt- och konstruktionsarbete för robotvapen hos privat eller statlig tillverkare effektivt utnyttjas. I samband med att så kan ske bör givetvis byråns organisation reduceras.

f. INTENDENTURBYRÅN.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen föreslår, att inom ämbetsverket skall, liksom hittills, finnas en intendenturavdelning, indelad i fyra sektioner, nämligen centralsektion, materielsektion, förplägnadssektion och drivmedelssektion. Härtill kommer centralförråd för intendenturmateriel.

I centralsektionen ingår expedition, allmän detalj och förrådskontrollkontor. Detta kontor förutsätts skola minskas med anledning av att räkningsgranskning m. m. centraliseras till inköpscentralen. Materiel- och drivmedelssektionerna föreslås uppdelade i vardera två detaljer. Förslaget till indelning överensstämmer med förvaltningsutredningens förslag till indelning av den intendenturbyrå i flygförvaltningen, som utredningen ansåg böra finnas, därest ett för försvaret gemensamt intendenturförvaltningsverk icke inrättades.

Departementschefen.

Jag erinrar om att jag vid behandlingen av huvuddragen av flygförvaltningens organisation förklarade mig ej kunna biträda förslaget om att det centrala intendenturorganet i flygförvaltningen skulle vara avdelning utan endast räknade med en intendenturbyrå. Beträffande denna byrå finner jag ej anledning till erinran mot flygförvaltningens förslag till indelning. Detta förslag ansluter sig till vad förvaltningsutredningen räknat med vid alternativet med en försvarsgrensvis ordnad intendenturförvaltning.

Det kan övervägas att ge cheferna för intendenturbyråns sektioner en förhållandevis självständig ställning och bland annat ålägga dem föredragnings skyldighet inför souschefen i de ärenden, som skall avgöras av denne.

g. FLYGFÄLTSSBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt förslaget omfattar flygfältsbyråns arbetsområde samtliga flygvapnet underställda flygfält med tillhörande rull- och förbindelsebanor, startplattor och uppställningsplattor vid hangarerna ävensom flygfältsmateriel. Ur såväl underhålls- som i viss mån beredskapssynpunkt bör

till byråns arbetsområde enligt utredningens mening vidare höra baracker vid vissa övningsflygfält och vid samtliga krigsflygfält, flygplanvärn och flygplanvägar vid samtliga flygfält samt flygvapnet underställda bombfällnings- och skjutplatser.

Inom sagda arbetsområde föreslås flygfältsbyråns uppgifter skola omfatta modernisering av befintliga flygfält, projektering och byggnad av nya flygfält, underhåll av flygfältsanläggningar med vissa undantag samt belysningar vid flygfält.

Utredningen föreslår, att byrån indelas i projektsektion, anläggningssektion, underhållssektion och fristående centraldetalj.

Underhållssektionen indelas enligt förslaget i en allmän detalj och en mobiliseringsdetalj. Beträffande den allmänna detaljen anför utredningen följande.

Under allmänna detaljens överinseende bör till flygflottiljerna delegeras vården och underhållet av flottiljflygfälten medan övriga fält bör underställas respektive flygbasområdesstab. Flygbasområdesstaberna bör vid behov biträda flygflottiljerna i frågor rörande flygfältens vård och underhåll samt vid beräkning av medel härför. Förslaget innebär viss ökning av arbetsuppgifterna för flygbasområdesstaberna, varför dessa bör förstärkas med viss personal. Denna ökning, vilken för närvarande syns erforderlig vid fyra flygbasområden, kompenseras dock genom motsvarande reducering av allmänna detaljens personalbehov. Allmänna detaljen avses vidare skola ombesörja behovsberäkning och fördelning av underhållsmedel till flygbasområden och flygflottiljer samt vid större reparations- och underhållsarbeten, då så bedöms erforderligt, biträda dessa med uppgörande av programhandlingar. Entreprenadfrågor bör handläggas av allmänna detaljen och inköpscentralen men kan efter bedömning delegeras till lokalmyndigheterna. Dessa skall som regel även ombesörja kontroll av respektive arbeten. Allmänna detaljen skall vidare avgöra, om vidtagandet av underhållsåtgärder, t. ex. invallningar m. m., vilka berör omkringliggande fastigheter, bör delegeras till lokalmyndigheterna. All försöksverksamhet och härav betingad konsulterande verksamhet bör normalt bedrivas av detaljen. Slutligen skall denna bedriva erforderlig kursverksamhet för de befattningshavare, som har att leda och praktiskt utföra underhållsarbetet, samt genom materielinspektioner och granskning på platsen av underhållsmedlens förvaltning övervaka underhållstjänstens funktion. Beträffande flygfältsmateriel bör allmänna detaljen endast handlägga frågor rörande anskaffning av speciell sådan medan mindre ersättningsanskaffningar samt underhållstjänsten för flygfältsmaterielen bör delegeras till lokalmyndigheterna, varigenom flygfältsbyrån erhåller samma funktion som förvaltningens övriga sakbyråer i fråga om tekniskt underhåll. Motorfordon bör i såväl anskaffnings- som underhållshänseende omhänderas av underhållsavdelningens fordonssektion.

Centraldetaljen avses bl. a. skola sammanhålla beräkning av planer för investeringsbemyndiganden och anslagsäskanden beträffande flygfält och flygfältsmateriel, biträda byråns saksektioner med ekonomiska utredningar i samband därmed, uppgöra förslag till fördelning på lokalförvalt-

ningarna av tilldelade medel, föra dispositionsanteckningar samt följa och övervaka lokalförvaltningarnas anslagsbelastning.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygfältsbyrån föreslås av flygförvaltningen skola indelas i projektsektion, underhållssektion och anläggningssektion, vartill kommer en fristående expedition. Projektsektion och underhållssektion förutsätts skola indelas i detaljer. I den förstnämnda sektionen ingår ett ritkontor. Förslaget ansluter sig i huvudsak till förvaltningsutredningens förslag.

De uppgifter, som förvaltningsutredningen räknat med för centraldetaljen, fördelas enligt flygförvaltningens förslag mellan de olika sektionerna utom i vad avser expeditionsarbetet. I anslutning härtill föreslås, att centraldetaljen utgår och ersätts med en expedition.

Departementschefen.

Jag biträder flygförvaltningens förslag till organisation av flygfältsbyrån. Detta skiljer sig endast såtillvida från förvaltningsutredningens att centraldetaljen ersätts av en expedition och de speciella arbetsuppgifter, som förvaltningsutredningen avsett skola åvila centraldetaljen, fördelas mellan de tre sektionerna. Jag vill i detta sammanhang särskilt fästa uppmärksamheten på vad förvaltningsutredningen framhållit om möjligheterna att delegera olika arbetsuppgifter till lokalmyndigheter. Dessa möjligheter bör utnyttjas i den utsträckning så befinns lämpligt. Delegation av frågor, som i rättsligt hänseende berör omkringliggande fastigheter bör dock äga rum med urskillning. Som regel bör enligt min mening representant för centralmyndigheten vara närvarande och tillvarata kronans rätt vid viktigare förrättningar och dylikt, exempelvis i samband med torrlägningsföretag.

h. UNDERHÅLLSAVDELNINGEN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt utredningens förslag skall underhållsavdelningen ha till arbetsuppgift att utöva den centrala ledningen (koncernledningen inom verket) av flygvapnets för underhåll av flygmateriel avsedda verkstäder samt att uppgöra verkets planer för krigsreparationstjänsten. Därjämte avses avdelningen skola fullgöra sakorgans uppgifter beträffande flygvapnets motorfordon, motorbåtar och cyklar samt materiel avsedd för reparations-tjänsten. Även ärenden rörande förråds kontroll, sakgranskning, förrådsdrift och förrådslokaler ifråga om all flygmateriel med undantag av ammunition föreslås skola förläggas till underhållsavdelningen.

Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning förordar utredningen, att underhållsavdelningen indelas i en byrå, förrådsbyrån, fyra fristående sektioner, nämligen central-, drift-, fordons- och utbildningssektionerna, samt en fristående avtalsdetalj.

Förrådsbyrån föreslås skola indelas i centrala flygmaterieförrådet i Arboga och en förrådsgrupp i flygförvaltningen.

Sektionerna avses skola indelas i detaljer m. m. Förutom att *centralsektionen* bör inrymma expedition, skall den enligt förslaget handha ekonomi- och organisationsfrågor samt statistik i analogi med vad som närmare utvecklats vid behandlingen av motsvarande organ i övriga försvarsgrensförvaltningar. Dessutom föreslås, att i centralsektionen skall ingå en hålkortscentral. Beträffande denna anför utredningen.

Inom flygförvaltningen har under de senaste åren bedrivits undersökningar avseende rationalisering och förenkling av kontorsarbetet vid under ämbetsverket sorterande verkstäder och förråd. Undersökningarna har visat att genom införande av hålkortsmaskiner avsevärda besparingar kan göras. Därjämte har befunnits, att moderna hålkortsmaskiner möjliggör personalbesparingar samt en snabbhet och överskådlighet, som i många fall icke kan ernås med den mänskliga arbetskraft, som rimligen kan insättas på de arbetsuppgifter, varom här är fråga. Den större snabbheten och överskådligheten skapar förutsättningar för en förbättrad medelshushållning särskilt vad beträffar reservdelsförsörjningen.

Den av flygförvaltningen nyligen organiserade *hålkortscentralen*, som är lokalt placerad i anslutning till centrala flygverkstaden i Arboga, bör organisatoriskt ingå i centralsektionen. Centralen ombesörjer för närvarande avlöningsuträkning och därmed förbunden lönestatistik samt efterkalkyl för de centrala flygverkstäderna. Allt eftersom centralen tillförs ytterligare maskiner, avses den skola tilläggas den fullständiga verkstadsbokföringen och faktureringen berörande flygvapnets verkstäder, kostnadsstatistik i olika former, redovisning av flygtider för flygande personal, flygplan och motorer, bearbetning av meteorologiska observationer samt redovisning av materiel i flygvapnets förråd.

Utredningen vill i detta sammanhang framhålla nödvändigheten av att den hålkortsmässiga bearbetningen inom civilförvaltningen och inom hålkortscentralen koordineras i vad avser redovisningen av verkstädernas och centralförrådets diversemedelstitlar samt flottiljernas berörda anslagstitlar. Vid den i annat sammanhang föreslagna utredningen beträffande försvarets titelsystem och den hålkortsmässiga bearbetningen inom civilförvaltningen bör denna fråga särskilt beaktas.

På underhållsavdelningens *driftsektion* skall enligt utredningen falla att handlägga verkstadstekniska frågor, som direkt sammanhänger med den centrala ledningen av underhållstjänsten, såsom allmän planering av arbetsbelastningen vid verkstäderna, anvisningar för underhållstjänsten ävensom driftteknisk granskning och arbetsstudier m. m. Utredningen framhåller vikten av att en central planering i stora drag av flygmaterielens underhåll äger rum för att å ena sidan inom ramen för flygvapnet till-

delad flygtid och med hänsynstagande till variationerna under året i flyg-utbildning och övningar flygplanbehovet skall kunna tillgodoses, samt å andra sidan rationell verkstadsdrift genom jämn arbetsbelastning skall bli möjlig. Driftsektionen skall enligt förslaget även ha att lämna driftservice till och utföra driftteknisk granskning vid verkstäderna samt lämna anvisningar för den underhållstjänst beträffande flygmaterielen, som i övrigt bedrivs vid förbanden. I servicearbetet ingår att i samråd med vederbörande sakbyrå utarbeta normalprogram för dagliga och periodiska tillsyner vid förbanden. Beträffande *fordonssektionens* materiel kommer enligt utredningens förslag huvudförvaltningen att i betydande utsträckning utövas av arméförvaltningen samt i någon mån även av marinförvaltningen.

Enligt förslaget skall på *utbildningssektionen* ankomma, dels att planlägga den utbildning av flygingenjörpersonalen samt av verkstädernas civila personal, som betingas av underhållstjänsten, dels att handha utbildningen av lärlingar för verkstäderna, dels ock slutligen att handlägga frågor rörande undervisningsmaterielen för teknisk utbildning inom flygvapnet. Beträffande lärlingsutbildningen räknar utredningen med att den tills vidare alltjämt skall bedrivs vid verkstadsskolan, som bör utgöra en i sektionen ingående enhet.

Utredningen framhåller, att de arbetsuppgifter, som avses skola ankomma på *förrådsbyrån* till övervägande del handhas av centrala flygmaterieförrådet i Arboga, vars organisation och personalbehov icke prövats av utredningen i annan mån än att förrådet befunnits böra inordnas som en särskild enhet i förrådsbyrån samt att vissa på andra organisationsenheter inom flygförvaltningen ankommande arbetsuppgifter bedömts böra överföras till förrådet. Den egentliga förrådsverksamheten anser utredningen böra koncentreras till förrådet i Arboga. På den till flygförvaltningen i Stockholm förlagda förrådsgruppen bör ankomma att handha för förvaltningen erforderliga register över materieltillgången samt i övrigt fungera som kontaktorgan mellan förvaltningens sakorgan och förrådet.

Beträffande de arbetsuppgifter, som ytterligare bör tillkomma centrala flygmaterieförrådet, anför utredningen följande.

Med hänsyn till flygmaterielens relativt korta livslängd och den begränsade erfarenhet som därigenom kan erhållas i fråga om reservdelsförbrukningen och då reservdelarna som regel betingar höga kostnader, blir de med deras anskaffning sammanhängande arbetsuppgifterna särskilt betydelsefulla. Uppgiften att kalkylera och i övrigt planera reservdelsbehovet bör därför icke splittras på olika organisationsenheter utan måste sammanhållas och samlas hos teknisk personal inom förrådet i Arboga. En given förutsättning för en effektiv och väl avpassad reservdelsförsörjning är därvid, att förrådet har tillgång till personal, som har reservdelsplanering till sin huvudsakliga uppgift. Inom flygförvaltningen i Stockholm nu med reservdelsplanering sysselsatt personal bör därför överföras till för-

rådet i Arboga. På förrådet i Arboga bör vidare ankomma att uppgöra lagerlistor och förteckningar eller kataloger över lagerförd materiel samt att förrådsgruppera denna. Anskaffningsverksamheten bör vidare för förrådets del utvidgas så att den omfattar samtliga inköpsärenden som sammanhänger med och uppkommer inom förrådsverksamheten, dock att ärenden angående avtal om reservdelsinköp i samband med inköp av ny flygmateriel i fråga om kostnadsram, prisklausuler m. m. skall handläggas av förvaltningens inköpscentral.

För att ernå rationell förrådsdrift och ändamålsenlig disposition av förrådslokalerna inom flygvapnet, bör såsom förut nämnts till förrådet i Arboga hänföras, förutom de allmänna förrådsärenden som i detta avseende sammanhänger med förrådshållningen av reservdelar, jämväl motsvarande uppgifter i fråga om flyg- och flygfältsmateriel, varigenom överensstämmelse erhålls mellan förrådstjänstens lokala organisation och den centrala ledningen därav.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Driftbyrån indelas enligt förslaget i driftsektion och fordonsssektion, vartill kommer fristående avtalsdetalj och verkstadsskola. Beträffande ifrågavarande sektioners indelning i detaljer ansluter sig förslaget till förvaltningsutredningens förslag.

I fråga om *förrådsbyrån* erinrar flygförvaltningen om att Kungl. Maj:t på därom av ämbetsverket i underdånig skrivelse den 19 december 1952 gjord hemställan genom brev den 26 juni 1953 medgivit, att flygförvaltningen tills vidare på försök får tillämpa en ändrad organisation för centrala flygmaterieförrådet i Arboga. För denna organisation har flygförvaltningen redogjort i nyssnämnda underdåniga skrivelse. Flygförvaltningen framhåller, att övergången till den nya organisationen, som bland annat tar sikte på förrådsredovisning enligt hålkortssystem, väntas ta en tid av tre till fyra år.

I anslutning till i föregående stycke nämnda medgivande av Kungl. Maj:t föreslår flygförvaltningen, att förrådsbyrån indelas i kontorssektion, inköpssektion, reservdelsplaneringssektion, förrådssektion samt en fristående förrådsgrupperingsdetalj.

I förenämnda underdåniga skrivelse anför flygförvaltningen bland annat följande.

För närvarande är centrala flygmaterieförrådet, vad antalet detaljer beträffar, en av de största förrådsorganisationerna i landet. Antalet detaljer är nu av storleksordningen 200 000 och förrådsvärdet 100 miljoner kronor. Den ökade omfattningen av förrådsverksamheten och de därjämte ständigt ökade svårigheterna att beräkna behovet av reservdelar för flygmaterielens underhåll, har medfört, att förutsättningarna för förrådstjänstens bedrivande numera är annorlunda än vid tiden för uppsättandet av centrala flygmaterieförrådet. Med anledning härav får ämbetsverket anföra följande.

Det system för förrådsredovisning, som centralförrådet hittills tillämpat, är grundat på den principen, att när en detalj levereras från huvudförrådet

i Arboga till ett av de 23 filialförråden vid flygflottilj eller central flygverkstad, avförs detaljen från huvudredovisningen. Det har sålunda icke varit möjligt att på annat sätt än genom betungande och tidsödande undersökningar i varje särskilt fall få en bild av det totala materielbeståndet inom flygvapnet. Vid återanskaffning kan detta inverka på så sätt, att detaljer inköps trots att överskottet fortfarande finns i ett eller flera filialförråd. Med utnyttjande av de allra modernaste landvinningarna inom hålkortsmetodiken har flygförvaltningen emellertid nu utarbetat en redovisningsmetod för centralförrådet, som öppnar möjligheter till en betydligt effektivare planering. Det blir sålunda möjligt att direkt avläsa hela flygvapnets lagerbestånd och dess fördelning på centralförrådet och olika filialförråd. Dessutom erhålls genom den nya redovisningsmetoden kontinuerlig statistik rörande den verkliga förbrukningen, vilken uppgift för närvarande icke är tillgänglig. Till följd härav uppstår också väsentligt större möjligheter för centralförrådets planeringsorgan att anpassa lagerbeståndet med hänsyn till varje materieltyps återstående underhållsbehov, varigenom avsevärda ekonomiska besparingar kan förväntas.

Flygvapnets försörjning av reservdelar samt övrig materiel och material, som erfordras för underhållstjänsten, har hittills varit så organiserad, att *planering och behovsberäkning* av första anskaffning i samband med tillkomst av nya flygplan och flygmotortyper samt övrig flygmateriel åvilat en särskild för detta ändamål organiserad reservdelsplaneringssektion inom flygförvaltningens materielavdelnings verkstadsbyrå. Centralförrådets huvudsakliga uppgift har däremot varit att handha återanskaffning. Inom förrådsorganisationen har för denna uppgift funnits en teknisk sektion. Att reservdelsplaneringssektionen placerades i Stockholm motiverades vid dess tillkomst sålunda av att en klar gräns ansågs kunna uppdragas mellan å ena sidan första anskaffning av reservdelar och å andra sidan återanskaffning. Den första anskaffningen avsågs uppgöras på grundval av de förbrukningssiffror, som kan erhållas i samarbete med materielsakkunniga instanser inom ämbetsverkets olika byråer. Erfarenheten har emellertid visat att dylik gränsdragning mellan ny- och återanskaffning av samma materiel icke är praktiskt hållbar.

Med hänsyn till flygmaterielens relativt korta livslängd och den begränsade erfarenhet, som därigenom kan erhållas i fråga om reservdelsförbrukningen, blir de med reservdelsanskaffningen sammanhängande arbetsuppgifterna särskilt betydelsefulla, i synnerhet som reservdelarna i regel betingar höga kostnader. En splittring av ansvaret för detta arbete är mindre lämplig, då klart definierade gränser icke kan uppställas. Det förefinns alltså icke någon principiell skillnad i arbetsformerna mellan flygförvaltningens organ och flygmaterieförrådets. Erfarenheten har också visat att det icke är möjligt att, som ursprungligen avsetts, generellt basera återanskaffningen av reservdelar på erhållen förbrukningsstatistik och med ledning av denna statistik beräknade beställningspunkter. Vid planering av reservdelsanskaffning för ny materielenhet måste vidare hänsyn tas till bl. a. vilka delar som eventuellt redan tidigare ingår som reservdelar eller standardmateriel i förrådet och för vilka sålunda endast ändring av beställningspunkten erfordras. En sådan överblick kan lättast erhållas ur förrådskartoteket vid centralförrådet.

Det syns med dessa utgångspunkter naturligt att ett sammanlagt organ för reservdelsplanering lokalt placeras vid centrala flygmaterieförrådet i

Arboga. Flygförvaltningen vill därför i likhet med vad som föreslagits av 1946 års militära förvaltningsutredning föreslå, att reservdelsplaneringssektionen inom verkstadsbyrån överförs till centralförrådet och att samtliga arbetsuppgifter med planering av reservdelsanskaffning förläggs dit.

I likhet med förvaltningsutredningen bedömer ämbetsverket att *inköpsverksamheten* beträffande reservdelar bör överföras till centralförrådet. För närvarande handhas denna verksamhet till de delar, som avser första anskaffning samt anskaffning av utländska reservdelar, av flygförvaltningens anskaffningsbyrå. Genom överförande av arbetsuppgifterna med planering av all anskaffningsverksamhet beträffande reservdelar till centralförrådet framstår överförandet till förrådet även av ifrågavarande del av verksamheten som en naturlig följd. Vid centralförrådet finns redan tidigare en för reservdelsinköp organiserad inköpssektion, till vilken all sådan verksamhet bör förläggas. Förutom att inköpsorganet med hänsyn till samarbetet lokalt bör vara beläget i anslutning till planeringsorganet, talar för en överflyttning till centralförrådet av denna anskaffningsverksamhet också det förhållandet, att centralförrådet, som har den direkta kontakten med förbanden, med nödvändighet snabbt måste få kännedom om ändrade leveranstider, annulleringar etc. Centralförrådets planeringsarbete påverkas också ogynnsamt av att leveransuppföljningen och kontakten med leverantörerna för närvarande ej sker genom förrådet beträffande samtliga reservdelar. Det är dock flygförvaltningens avsikt att även fortsättningsvis till ämbetsverkets anskaffningsbyrå koncentrera handläggandet av leveransavtal, prisöverenskommelser samt inköpsärenden av större omfattning och av principiell innebörd. Då reservdelspriserna oftast är avtalsenligt fixerade i samband med flygmaterielanskaffningen, föreligger ur inköpsteknisk synpunkt inga hinder för den föreslagna åtgärden.

Enligt förslaget är centrala flygmaterieförrådet i Arboga identiskt med flygförvaltningens förrådsbyrå. I motsats till vad förvaltningsutredningen förutsatt, föreslås ej att någon förrådsgrupp skall finnas vid flygförvaltningen i Stockholm.

Flygförvaltningen föreslår, att underhållsavdelningens *centralsektion* i enlighet med förvaltningsutredningens förslag indelas i ekonomi- och organisationsdetalj, statistikdetalj, hålkortscentral och expedition.

Hålkortscentralen är avsedd att ombesörja förrådsredovisning enligt vad som närmare berörts i nyss återgivna avsnitt ur flygförvaltningens framställning den 19 december 1952. Utöver förrådsredovisningen handhas vid hålkortscentralen, enligt vad flygförvaltningen uppger, avlöningsuträkning och därmed förbunden lönestatistik samt efterkalkyl för de centrala flygverkstäderna, redovisning av flygtider för flygande personal, flygplan och motorer samt bearbetning av meteorologiska observationer. De närmast planerade arbetsuppgifterna avser att utsträcka den hålkortsmässiga förrådsredovisningen beträffande flygmateriel att gälla även centrala flygmaterieförrådets filialer vid flygflottiljer och centrala flygverkstäder samt att till hålkortsbearbetning överföra fullständig verkstadsbokföring och fakturering för flygvapnets verkstäder samt kostnadsstatistik i olika former.

Enligt flygförvaltningens förslag ingår icke någon utbildningssektion i underhållsavdelningen. Den verkstadsskola, som enligt förvaltningsutredningens förslag skulle ingå i utbildningssektionen, har såsom framgår av den lämnade redogörelsen av flygförvaltningen förlagts till driftbyrån. Utbildningssektionens uppgifter i övrigt hänförs enligt flygförvaltningens förslag till materielinspektionen.

Departementschefen.

Jag anser mig kunna biträda flygförvaltningens förslag om att någon utbildningssektion icke skall ingå i underhållsavdelningen och att de arbetsuppgifter, som avsetts för denna sektion, fördelas mellan driftbyrån och materielinspektionen. Jag föreslår sålunda, att underhållsavdelningen indelas i driftbyrå, förrådsbyrå och centralsektion.

Mot flygförvaltningens förslag om *driftbyråns* indelning i driftsektion och fordonssektion jämte fristående avtalsdetalj och verkstadsskola har jag ingen erinran.

Beträffande *förrådsbyrån*, som enligt flygförvaltningens förslag är identisk med centrala flygmaterieförrådet i Arboga, ansluter sig förslaget till den organisation, som ämbetsverket enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juni 1953 bemyndigats att tillsvidare tillämpa på försök. Såsom flygförvaltningen framhåller måste det ta avsevärd tid i anspråk att genomföra här ifrågavarande, förhållandevis omfattande omorganisation. Jag ifrågasätter icke nu någon ändring i flygförvaltningens förslag beträffande förrådsbyråns organisation. Sedan närmare erfarenheter vunnits bör den bli föremål för översyn.

Flygförvaltningens förslag i fråga om *centralsektionens* indelning i ekonomi- och organisationsdetalj, statistikdetalj, hålkortscentral och expedition, vilket förslag ansluter sig till förvaltningsutredningens, ger mig icke anledning till erinran. Jag förutsätter, att alla möjligheter till personalbesparingar genom att hålkortscentralen övertar allt flera redovisningsuppgifter noga beaktas.

i. INKÖPSAVDELNINGEN (INKÖPSCENTRALEN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Ehuru inköpscentralens i flygförvaltningen arbetsuppgifter är avsedda att i huvudsak motsvara dem som ansetts böra ankomma på armé- och marinförvaltningarnas inköpscentraler, blir dock enligt utredningen arbetsfördelningen något skiljaktig. Leveranskontroll av flygplan, flygmotorer och viss övrig flygmateriel utförs delvis annorlunda än i fråga om övriga försvarsgrenars materiel och vidare kan mottagningskontroll i stor omfattning uppdras åt de centrala verkstäderna, centrala flygmaterieförrådet i Arboga och andra mottagare. Utredningen betonar vidare, att avtal

rörande i första hand flygplan och flygmotorer erfordrar omsorgsfull handläggning med deltagande av souschefen eller ställföreträdande souschefen, respektive byråchefer samt, beträffande inköpstekniska frågor, chefen för inköpscentralen. Avtalen omfattar, enligt vad utredningen ytterligare framhåller, ofta även konstruktion av den beställda materielen.

Utredningen föreslår, att inköpscentralen indelas i svensk inköpssektion, utländsk inköpssektion, räkningssektion och expedition.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen föreslår, att inköpscentralen indelas i centralsektion, utländsk inköpssektion, svensk inköpssektion, robotinköpssektion och räkningssektion. Centralsektionen innebär en utvidgning av den utav förvaltningsutredningen föreslaga expeditionen. Robotinköpssektionen är nytillkommen. Denna sektion avses för enklare och mera rutinbetonade upphandlingar, som nu sker på robotbyrån. Flygförvaltningen framhåller, att räkningssektionens arbetsuppgifter i dagens läge icke kan klart överblickas med hänsyn till dels pågående utbyggnad av bokföringssystemet enligt hålkortsmetod, dels den slutliga gränsdragningen mellan den av flygförvaltningen föreslagna administrativa byrån, inköpscentralen och centralplaneringen.

Departementschefen.

Jag kan icke godta den utvidgning i förhållande till förvaltningsutredningens förslag, som flygförvaltningen föreslår i fråga om inköpsavdelningens inre organisation. Centralsektionen bör enligt min mening utbytas mot expedition. Några bärande skäl torde icke kunna åberopas för att inom avdelningen inrätta en särskild robotinköpssektion. Denna bör därför utgå och dess uppgifter bör inordnas i respektive inköpssektioner. Även om, såsom flygförvaltningen gör gällande, det nu kan föreligga vissa svårigheter att helt överblicka räkningssektionens arbetsuppgifter, vill jag dock framhålla, att någon tvekan ej bör behöva råda angående det väsentliga i dessa uppgifter. Såsom jag betonade vid behandlingen av armétygförvaltningens och marinförvaltningens inköpsavdelningar, bör enligt min mening leverantörräkningarna slutbehandlas och förses med anordningsbeslut å inköpsavdelningen.

j. NORMALIEBYRÅN (FÖRLAGSBYRÅN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Förvaltningsutredningen föreslår, att förlagsbyrån indelas, förutom i expedition med skrivcentral, i standardiseringssektion, beskrivningssektion, förlagssektion samt bibliotek. Sektionerna är enligt förslaget indelade i detaljer i huvudsaklig överensstämmelse med vad utredningen föreslår i

fråga om övriga förlagsbyråer. I beskrivningssektionen ingår en tecknarateljé.

Det framhålls, att standardiseringsverksamheten inom flygförvaltningen är av stor omfattning. Detaljarbetet med reservdelskataloger förutsätts i regel skola utföras av centrala flygmaterieförrådet i Arboga i de fall, då det ej lämpligen kan utföras av leverantör. Ritningsgranskning och ritningsarkivering avses ej skola ske inom standardiseringssektionen, eftersom huvuddelen av ritningarna förvaras hos leverantörer och centrala verkstäder.

Beträffande biblioteket framhåller utredningen, att referattjänsten måste bli av betydande omfattning.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen föreslår, att normaliebyrån indelas i expedition, försvarets klassifikationscentral, materalsektion, standardiseringssektion, beskrivningssektion, förlagssektion och informationssektion. Materalsektionen motsvarar den enligt förvaltningsutredningens förslag i standardiseringssektionen ingående materialdetaljen. Informationssektionen omfattar referatdetalj, översättningar och bibliotek och motsvarar sålunda det bibliotek som förvaltningsutredningen avsåg skola handha även översättningar och referattjänst.

Förvaltningsutredningens förslag upptar icke någon klassifikationscentral i normaliebyrån. Den klassifikationsdetalj, som förvaltningsutredningen räknade med inom standardiseringssektionen, återfinns även i flygförvaltningens förslag och får icke förväxlas med försvarets klassifikationscentral. I underdånig skrivelse den 14 september 1951 redogjorde flygförvaltningen för det klassifikationsarbete, som dittills bedrivits, och föreslog efter samråd med armeförvaltningens tygavdelning och marinförvaltningen, att en försvarsgrensförvaltningarnas klassifikationscentral skulle inrättas. Kungl. Maj:t medgav genom beslut den 30 maj 1952, att för ledningen av klassifikationsverksamheten inom försvaret fick inrättas en befattning för byrådirektör vid krigsmaterielverket. Samtidigt förordade Kungl. Maj:t, att vederbörande tills vidare skulle tjänstgöra vid flygförvaltningen ävensom att inom flygförvaltningen tills vidare fick finnas organiserad en central för klassifikation av försvarets materiel.

Flygförvaltningen uppger i förevarande förslag, att klassifikationsarbetet igångsatts under hösten 1952 samt organiserats och utvecklats för i huvudsak följande arbetsuppgifter:

1. utveckling och revidering av klassifikationssystemet, den s. k. M-koden, till ett system för hela försvaret,
2. minskning av antalet inom försvaret förekommande typer av materiel,
3. klassificering av materiel för försvarsgrensförvaltningarna,

4. successiv registrering av alla av centralen beslutade benämningar och beteckningar,

5. utarbetande eller granskning av manuskript till materieförteckningar, typ- och reservdelskataloger m. m., gemensamma för försvaret samt

6. utarbetande av för försvaret gemensamma benämningar och förkortningar.

Flygförvaltningen anför vidare i detta sammanhang.

Den tid, som förflutit, kan i viss mån karakteriseras som en försöks- och uppbyggnadstid. Det har visat sig, att samarbetet mellan försvarsgrensförvaltningarna i dessa frågor varit synnerligen gott, och man har redan vunnit avsevärda resultat, särskilt i fråga om typminskning inom de materielområden, som hunnit bearbetas. Allteftersom tiden fortskridit har bearbetningen av fler och fler materielområden påbörjats. I dagens läge är 12 arbetsgrupper organiserade och cirka 10 000 materielslag har erhållit M-kodnummer.

Enligt nu gällande instruktion för krigsmaterielverket skall detta verk leda verksamheten för standardisering av försvarets materiel. På grund av flera omständigheter har emellertid resultatet härav icke motsvarat förväntningarna.

Då nu krigsmaterielverket skall avvecklas, har de tre försvarsgrensförvaltningarna efter ingående överläggningar funnit det mest praktiskt, att det för försvarsgrenarna gemensamma standardiseringsarbetet bedrivs under i stort sett samma former, som enligt ovan med gott resultat praktiserats ifråga om klassifikation och typminskning. Detta beror på att det icke syns vara möjligt att skilja den form av standardisering, som hittills åvilat krigsmaterielverket, från den form av typminskning m. m., som har ålagts klassifikationscentralen och dess arbetsgrupper. Tvärtom hänger dessa arbeten intimt samman, och man kan i få ord karakterisera arbetsgången inom de olika materielslagen på följande sätt:

1. Inventering av materielen vid förband, verkstäder, förråd m. m.;
2. grovsortering av materielen enligt M-koden (försvarets gemensamma klassifikationssystem för materiel);
3. typminskning; klassificering; konstruktionsförenkling och normering.

Flygförvaltningen framhåller härefter, att verksamheten i viss mån kommit att ändra karaktär såtillvida, att den numera ej blott omfattar det gemensamma klassifikationsarbetet utan även det ännu mera betydelsefulla arbetet för typminskning. Flera förslag från klassifikationscentralen, särskilt i fråga om typminskning, beräknas bli kostnadsbesparande för materieltjänsten. Med den utveckling, som den tekniska materielen undergått under senare år, och med den ytterligare utveckling, som kan förutses, är det enligt flygförvaltningens mening nödvändigt att med all kraft söka minska antalet typer av olika materielslag för att kostnaderna skall kunna hållas inom rimliga gränser.

Slutligen uttalar flygförvaltningen i detta sammanhang den uppfattningen, att försvarets gemensamma typregister, för närvarande omfattande

över 10 000 registrerade olika materielbenämningar och beteckningar, jämte den för försvaret gemensamma firmakoden, som kommer att uppta ett tusental olika företag, vilka för hålkortsändamål måste erhålla kodbeteckningar, är och kommer att förbli den fasta grunden för allt klassifikations-, nomenklatur- och typminskningsarbete.

Departementschefen.

Frånsett att försvarets klassifikationscentral bör tillkomma och inordnas i normaliebyrån med de arbetsuppgifter, för vilka redogjorts i det föregående, anser jag att normaliebyrån bör i huvudsak erhålla den inre organisation, som föreslagits av förvaltningsutredningen. Detta innebär i fråga om flygförvaltningens förslag, att informationssektionen utgår och ersätts av bibliotek med de arbetsuppgifter, med vilka förvaltningsutredningen räknat. Efter närmare undersökning finner jag skäl tala för att den materialdetalj, som bör ersätta av flygförvaltningen föreslagen materialsektion, görs fristående inom byrån och sålunda icke inryms i standardiseringssektionen. Jag föreslår sålunda en indelning av byrån i expedition med skrivcentral, försvarets klassifikationscentral, standardiseringssektion, beskrivningssektion, förlagssektion, bibliotek, till vilket sistnämnda skall höra översättningsarbete och referattjänst, samt fristående materialdetalj. Beträffande beskrivningssektionen är jag angelägen att framhålla vikten av att beskrivningsarbetet organiseras i enlighet med förvaltningsutredningens förslag i vad rör dess fördelning mellan sakorgan och normaliebyrå.

k. CENTRALPLANERINGEN OCH MATERIELINSPEKTIONEN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Beträffande centralplaneringen och materielinspektionen gäller i stort sett vad som av utredningen anförts beträffande motsvarande organ inom arméförvaltningen.

I fråga om flygförvaltningens centralplanering, som föreslås skola indelas i planeringsdetalj och ekonomidetalj, framlägger utredningen följande speciella synpunkter.

Emedan flygplanen med beväpning samt för manövrering och stridsledning erforderlig utrustning bildar fullständiga och slutna stridsenheter, blir avvägningsspörsmålet mellan olika krav på flygplanens utformning jämte de ekonomiska frågor, som sammanhänger med flygplanförnyelsen, särskilt betydelsefulla och intar en central ställning i flygförvaltningens verksamhet. Härutinnan skall verksledningen biträdas av centralplaneringen, som har att i samarbete med bl. a. flygstaben och berörda sakorgan utföra utredningar rörande flygmaterieförnyelsen och uppgöra förslag till avvägning mellan olika önskemål samt att i stort planlägga denna förny-

else genom utarbetande av förslag till materielplaner. Med ledning av dessa materielplaner, som sakorganen har att följa i sitt detaljarbete, skall centralplaneringen kontinuerligt övervaka att de i flygplanen ingående materielenheter, för vilka ansvaret faller på skilda organisationsenheter, planeras till tiden i fråga om utveckling, projektering, konstruktion och inköp så, att materielen erhålls i för flygplanens tillverkning och sammansättning riktig tidsföljd.

I samband med behandlingen av materielinspektionen framhåller utredningen, att de tekniska utredningar, som sammanhänger med haverier, nödlandningar, haveritillbud och materielskador, utgör en speciell ärendegrupp, som i organisatoriskt hänseende bör ägnas särskild uppmärksamhet. Även om i dylika fall de olika sakorganen, vart och ett inom sitt fackområde, utför förekommande utredningar, måste enligt utredningens mening för att en objektiv totalbedömning av orsakssammanhangen skall erhållas, utredningarna som helhet sammanhållas och sammanställas av ett organ. Till denna ärendegrupp finner utredningen även böra hänföras den säkerhetstjänst av förebyggande natur och av delvis polisiär art, som i nuvarande organisation åvilar inspektionskontoret. Med hänsyn till att dessa ärenden till viss del sammanhänger med inspektionsverksamheten, anser emellertid utredningen, att de bör förläggas till materielinspektionen.

Materielinspektionen föreslås skola indelas i inspektionsgrupp för den egentliga inspektionsverksamheten och haverigrupp, vilken senare jämväl bör handha de tekniska register och den materielskadestatistik, som erfordras för gruppens verksamhet.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Centralplaneringen indelas enligt flygförvaltningens förslag i expedition, planeringsdetalj, ekonomidetalj och krigsindustri detalj. Förvaltningsutredningens förslag upptar varken expedition eller krigsindustri detalj.

Materielinspektionen föreslås skola indelas i expedition, inspektionsdetalj, haveridetalj och utbildningsdetalj. Förvaltningsutredningen räknade med inspektionsgrupp och haverigrupp. Flygförvaltningens förslag innebär, att i den nuvarande materielinspektionen ingående utbildningsdetalj kvarstannar där i stället för att enligt förvaltningsutredningens förslag föras över till underhållsavdelningen. Flygförvaltningen hävdar, att den av ämbetsverket förordade ordningen är förenad med flera fördelar, såsom att personal kan utnyttjas i dubbelbefattning, till följd varav personal och kostnader kan inbesparas. Vidare pekar förvaltningen på möjligheten till nära samarbete med haveridetaljen, så att orientering om haverier och skadad materiel erhålls omgående. Detta möjliggör, att skadad och kasserad materiel i tid kan tillvaratas och ställas i ordning för undervisningsändamål.

Departementschefen.

Tillräcklig anledning syns icke föreligga att beträffande flygförvaltningens centralplanering räkna med en särskild krigsindustri detalj utöver förvaltningsutredningens förslag. Icke heller bör expeditionen redovisas som särskild enhet. Jag räknar därför med att centralplaneringen organiseras på planeringsdetalj och ekonomidetalj enligt vad förvaltningsutredningen förutsatt.

Flygförvaltningens förslag i fråga om materielinspektionens indelning finner jag mig kunna godta utom i det hänseendet, att jag icke heller beträffande materielinspektionen anser någon särskild expedition böra redovisas. På av flygförvaltningen anförda skäl biträder jag förslaget om att en utbildningsdetalj förläggs till materielinspektionen.

*I. ADMINISTRATIVA BYRÅN (JURIDISKA SEKTIONEN OCH CENTRAL-
EXPEDITIONEN).*

1946 års militära förvaltningsutredning.

Förvaltningsutredningens förslag beträffande centalexpedition och juridisk sektion ansluter sig i huvudsak till motsvarande förslag för armé- och marinförvaltningarna. I fråga om centalexpeditionen föreligger dock vissa avvikelser med hänsyn till flygvapnets organisation. Sålunda avses centrexpeditionen skola handlägga ärenden rörande all inom flygförvaltningen tjänstgörande personal med undantag för frågor om löneklassplacering, avlöningsuträkning och avlöningsutbetalning för militär och civilmilitär personal, som avlönas från flygvapnets avlöningsanslag. Vidare förutsätts flygstaben skola svara för vakt-, säkerhets- och telefontjänst även för flygförvaltningens del. Centrexpeditionen bör dock ombesörja verkets interna budtjänst. Centrexpeditionen uppdelas enligt förslaget på personalkontor, organisationsdetalj samt expedition, den senare innehållande registratur, budtjänst och skrivcentral.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Centrexpeditionen indelas enligt förslaget i personalkontor, organisationskontor och expedition. Förvaltningsutredningen räknar med organisationsdetalj i stället för organisationskontor. Flygförvaltningen utgår från att vissa den nuvarande civilbyråns åvilande kamerala uppgifter (avlöningsuträkning och kameral räkningsgranskning), vilka enligt förvaltningsutredningen skulle ankomma på personalkontoret, i fortsättningen skall ligga på den administrativa byrån.

Organisationskontoret förutsätts få de arbetsuppgifter, som förvaltningsutredningen räknat med, vartill dock kommer omhändertagande och upp-
börd av viss flygmateriel, som måste redovisas vid flygledningen. Flygförvaltningen framhåller, att centrexpeditionens öppna och hemliga registra-

turer med hänsyn till flygförvaltningens lokala spridning icke i alla avseenden kan få de arbetsuppgifter, som förutsatts av förvaltningsutredningen. Förvaltningen föreslår därför, att i huvudsak endast den nuvarande materielavdelningens expedition jämte skrivcentral tills vidare skall övertas av centalexpeditionen. Om framdeles de lokala förhållandena så skulle medge, bör emellertid enligt ämbetsverkets mening övriga expeditionella organ inlemmas i centalexpeditionen.

I fråga om den *administrativa byrån* räknar flygförvaltningen med att den indelas i kanslisektion och kameralsektion. Dessutom redovisas under byrån två jurister tjänstgörande utom administrativa byrån, nämligen en byrådirektör på inköpscentralen samt en sekreterare och ombudsman på övergångsstat på flygfältsbyrån.

Flygförvaltningen framhåller, att ämbetsverket — såsom ock anförts i den tidigare berörda skrivelsen den 13 november 1953 — anser den administrativa byrån böra i princip ha rent juridiska arbetsuppgifter. Härjämte bör dock enligt flygförvaltningens mening vissa kamerala och administrativa uppgifter ankomma på byrån. Den administrativa byråns kameralsektion omfattar enligt förslaget kameraldetalj och förskottskassa.

En ledamot av flygförvaltningen, t. f. chefen för civilbyrån, har anmält *avvikande mening* beträffande den administrativa byrån. Denne har därvid i anslutning till tidigare av honom reservationsvis gjorda uttalanden framfört den meningen, att till en administrativ byrå borde sammanföras juridiska ärenden, personal- och avlöningsärenden, kamerala ärenden samt kontorsorganisationsärenden. Genom denna organisation förklaras de materielförvaltande verkens behov av sakkunskap på de ekonomiska och juridiskt-administrativa områdena bli bäst tillgodosedda.

Departementschefen.

Den av mig förordade administrativa byrån bör lämpligen indelas i kanslisektion, personalkontor, organisationskontor och expedition. I personalkontoret bör de kamerala uppgifter inordnas, vilka enligt flygförvaltningens förslag skulle åvila administrativa byråns kameralsektion.

m. FÖRSÖKSCENTRALEN.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen föreslår, att försökscentralen indelas i centralsektion, vapensektion, telesektion, flygplansektion, motorsektion, mätsektion, konstruktionssektion, verkstadssektion, provflygsektion samt en fristående kontroll detalj. Härtill kommer assistenter för konstruktionsgranskning och utprovning.

Med hänsyn till att försökscentralen icke varit föremål för någon organisationsundersökning genom förvaltningsutredningens försorg och ej redo-

visas i utredningen förslag, har flygförvaltningen ansett det nödvändigt att lämna en mera detaljerad redogörelse för centralens organisation, arbetsuppgifter och personalbehov. Det framhålls, att verksamheten vid försökscentralen till art och omfattning bestäms av de uppdrag, som flygförvaltningens sakbyråer lämnar. Arbetsuppgifterna kan normalt hänföras till två huvudgrenar, typgranskning samt försök och prov. Flygförvaltningen redogör förhållandevis ingående för såväl typgranskningsverksamheten som försöks- och provverksamheten.

Typgranskningens ändamål anges vara att åstadkomma militärteknisk anpassning. Den har ökat i omfattning och successivt förts över till försökscentralen så att den nu helt sammanhålls där för svensktillverkade flygplantyper under konstruktions- och utprovningsskedet.

Verksamheten bedrivs i intimt samarbete mellan flygförvaltningens sakbyråer, försökscentralen och Svenska Aeroplan Aktiebolaget. Detta samarbete är reglerat genom särskilda bestämmelser.

Projektverksamheten avslutas med förslag till provflygplansspecifikation.

På basis av provflygplansspecifikationen sker konstruktion och tillverkning av attrapper och provflygplan samt utförs vissa markprov. Under denna etapp slutförs i huvudsak den militärtekniska anpassningen i vad avser flygplan- och motormaterielen. Större och viktigare system, såsom bränslesystem, hydraulsystem, vapeninstallation m. m. byggs i allmänhet upp i full skala för att funktionsprovas på marken.

Därefter följer utvärdering av flygplan genom flyg- och markprov samt därav föranledda ändringar. Denna verksamhet äger rum i Svenska Aeroplan Aktiebolagets regi. Försökscentralen följer upp provens utförande. Den fortsätter typgranskningen i den mån ändringar på provflygplanet ger anledning därtill.

Provverksamheten anges i princip vara en form av fortsatt typgranskning. Den avser att undersöka nytillverkad eller nyanskaffad materiels egenskaper och prestanda. Ändamålet med dylika prov är att skaffa sådana uppgifter, som är nödvändiga för att bedöma om levererad materiel fyller uppställda krav, och för att kunna utfärda instruktioner för materiels handhavande samt lämna förband och staber tekniskt underlag för taktiska bedömanden vid flygföretag.

Som ett senare led i provverksamheten betecknas de leveranskontroller, som sker för att utröna om seriemässigt tillverkad materiel är typenlig. Vad beträffar flygegenskaper utövas dylik kontroll i fråga om varje plan, som levereras från Svenska Aeroplan Aktiebolaget.

De tekniska försöken har till syfte att undersöka möjligheterna att förbättra befintlig materiel. Dessutom förekommer specialundersökningar för projektverksamheten hos leverantörer. Tekniska försök utförs även för att konstatera orsaker till felaktig funktionering hos materiel, flyghaverier m. m. Försök bedrivs därjämte med materiel på utvecklingsstadiet för att

man skall erhålla underlag och erfarenheter för det fortsatta utvecklingsarbetet.

De tekniska försöken kan avse flygplan som helhet, alla typer av materiel och utrustningar, som ingår i ett flygplan, säkerhetsutrustning m. m.

I anslutning härtill anför flygförvaltningen följande om mättekniken vid modern försöks- och provverksamhet.

Vid modern försöks- och provverksamhet utgör mättekniken en så dominerande del, att en särskild redogörelse för denna verksamhetsgren syns vara motiverad. Det är ej många år sedan flygprov utfördes utan speciell mätutrustning; den ordinarie instrumenteringen ansågs fullt tillräcklig. Möjligen utökades instrumenteringen med enstaka mätinstrument för temperatur, tryck, roderlägen och liknande. Allteftersom flygplanets prestanda ökades, fordrades mer av förarens uppmärksamhet för såväl flygning som avläsning och nedskrivning av de aktuella instrumentens utslag. För att avlasta föraren infördes fotografering av instrumentbrädan och utvärdering av filmen. Nästa steg blev s. k. kameralådor, enär flygplanets instrumentbräda redan var så upptagen av flyg- och motorinstrument, att ytterligare mätinstrument icke kunde placeras, varjämte visuell avläsning i många fall var omöjlig på grund av den långa tid det tog att genomföra en avläsningsserie. Objektiv mätning av vibrationer, kortvariga accelerationer m. m. krävde automatisk registrering medelst oscillografer. Då mätningarna hänförde sig till vissa flyglägen, måste även andra samtidiga data registreras.

Utvecklingen har således varit den, att tidigare subjektiva bedömningar ersatts av objektiva mätningar. Systematiska objektiva mätvärden är en förutsättning för att man skall kunna dra riktiga slutsatser av ett prov. Tack vare sådana mätningar har man i fråga om flera materielgrupper fått en kännedom om materielen, som tidigare varit otänkbar. Detta gör, att man många gånger efter ett prov med riktig uppmätning direkt kan angripa den svaga punkten i stället för att göra en serie trevande försök. En mätsektion är därför en förutsättning för rationell försöksverksamhet.

Departementschefen.

Förvaltningsutredningen har icke framlagt något förslag beträffande försökscentralens organisation, vilket kan tjäna som jämförelse med flygförvaltningens föreliggande förslag. Enligt vad jag under hand inhämtat innebär dock förslaget, att antalet enheter inom försökscentralen reduceras. Den föreslagna organisationen syns mig vara i huvudsak väl anpassad med hänsyn till de mångskiftande arbetsuppgifter, som åvilas försökscentralen och för vilka kortfattat redogjorts i det föregående. Jag vill i detta sammanhang understryka betydelsen av att samarbetet mellan försökscentralen, flygförvaltningens sakkbyråer och Svenska Aeroplan Aktiebolaget organiseras på ett rationellt sätt i syfte att undvika omgång och dubbelarbete.

5. Flygförvaltningens personalbehov.**Flygförvaltningens ledning.****Departementschefen.**

För souschefen räknar jag med alternativ förordnandetjänst i Mp/Cp 19. Denna lönesättning har tillstyrkts av chefslöneutredningen.

Såsom jag i annat sammanhang utvecklat närmare, räknar jag med att flygöverdirektörsbefattningen tills vidare skall hållas vakant. Vid dylikt förhållande har jag icke funnit anledning att ta upp lönefrågan till omprövning.

*a. VAPENBYRÅN.***1946 års militära förvaltningsutredning.**

Förvaltningsutredningen framhåller, att chefen för vapenbyrån bör besitta såväl vapentekniska som flygtekniska kunskaper. För att öka möjligheterna att placera lämpligaste person som byråchef föreslår utredningen, att befattningen skall kunna besättas med alternativt officer eller ingenjör och att den placeras i Ma 12/Cp 10. Som sektionschefer föreslår utredningen 2 majorer och en flygdirektör av 2. graden.

Vapenbyråns beräknade personalbehov utgör 50 befattningshavare enligt följande sammanställning:

	Antal
Innehavare av förordnandetjänst	1
Officerare	7
Civilmilitärer:	
av officers tjänsteklass	3
av underofficers tjänsteklass	<u>2</u> 5
Civila i 27 eller högre lönegrader	5
Arvodist	1
Övriga	<u>31</u>
	Summa 50

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Befattningen såsom chef för vapenbyrån föreslås av flygförvaltningen vara alternativ och hänföras till Mp/Cp 13. Chefen för beräkningssektionen, vilken bl. a. måste äga grundliga matematiska insikter, skall enligt förslaget vara flygdirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ca 33. Som chef för ammunitionssektionen föreslås en överstelöjtnant eller flygdirektör av 1. graden, medan chefen för bombröjningssektionen förutsätts skola vara alternativt överstelöjtnant/flygdirektör av 1. graden/byrådirektör i Ca 33. Chef för centralsektionen är enligt förslaget antingen major på aktiv stat eller pensionerad officer med arvode enligt löneklass 1:32. Som chefer för

eldvapensektion, installationssektion och kontrollsektion föreslår flygförvaltningen alternativt majorer/flygdirektörer av 2. graden. För fotosektionen räknas med byrådirektör i Ca 31 som chef.

Flygförvaltningen beräknar vapenbyråns personalbehov till 73 befattningshavare enligt följande.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänst	1
Officerare	3
Civilmilitärer:	
av officers tjänsteklass	4
av underofficers tjänsteklass	<u>2</u>
Alternativt militärer/civilmilitärer	6
Alternativt militär/civilmilitär/civil	4
Alternativt civilmilitär/civil	1
Civila i 27 eller högre lönegrader	1
Alternativt major/arvodist	15
Övriga	1
	<u>41</u>
	Summa 73

Avlöningskostnaderna för 4 befattningshavare på bombröjningssektionen förutsätts skola bestridas från annan huvudtitel än den fjärde.

Departementschefen.

Jag förordar att befattningen som chef för vapenbyrån görs alternativ och placeras i Ma/Ca 37, mot vilken placering någon erinran ej framställts av chefslöneutredningen.

Jag räknar med följande sektionschefer, för eldvapensektionen major, för ammunitionssektionen flygdirektör av 1. graden, för fotosektionen byrådirektör i 31 lönegraden, för installationssektionen flygdirektör av 2. graden, för beräkningssektionen alternativt flygdirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden samt för kontrollsektionen förste byråingenjör i 29 lönegraden (mätдонstekniker). För centralsektionen avser jag pensionerad officer med arvode motsvarande 32 löneklassen. Jag räknar vidare med byrådirektör i 31 lönegraden som chef för ammunitionssektionens kemiska detalj.

Byråns personalbehov uppskattar jag till 63 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 70.

b. ELEKTROAVDELNINGEN (TELEAVDELNINGEN, ELEKTROBYRÅN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för den av utredningen föreslagna *elektrobyrån* föreslås i likhet med motsvarande befattningshavare i armé- och marinförvaltningarna

skola placeras i Cp 12. Enligt utredningen bör byråchefen till sitt förfo-
gande ha två militärassistenter, officerare vid flygvapnet med flyguthild-
ning. Som sektionschefer räknas med flygdirektörer av 2. graden; dock
att chefen för markelektrosektionen enligt förslaget skall vara flygingenjör
av 1. graden.

Elektrobyråns beräknade personalbehov utgör 117 befattningshavare en-
ligt följande.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänst	1
Officerare	2
Civilmilitärer av officers tjänsteklass	19
Civila i 27 eller högre lönegrader	15
Övriga	80
	Summa 117

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen framhåller vikten av att som *chef för teleavdelningen*
erhålls en högt kvalificerad person. Den nuvarande befattningen som chef
för elektriska byrån har sedan den 1 juli 1952 varit vakant av brist på
lämplig sökande. Ämbetsverket erinrar, att teleavdelningen blir den största
enheten inom förvaltningen och omspannar så vitala områden som radar,
radio och luftbevakning. Tjänsten som avdelningschef bör därför enligt
flygförvaltningen hänföras till Cp 15.

Avdelningschefen föreslås skola erhålla en teknisk och en militär
assistent. Den tekniske assistenten, byrådirektör i Ca 31, skall samman-
hålla frågor rörande bl. a. operativ analys, d. v. s. matematisk och statis-
tisk undersökning av hur materiel skall utnyttjas för att bästa resultat
skall erhållas. Som militärassistent avses en kapten.

Chefen för radiobyrån måste, framhåller flygförvaltningen, besitta in-
gående kännedom om flygvapnets radiomateriel för kommunikation och
navigering och de funktionella krav, denna materiel skall motsvara, och
bör hänföras till Cp 13. Flygförvaltningen föreslår, att chefen för byråns
utvecklingssektion, vilken måste vara en högt kvalificerad ingenjör, placeras
i Cp 9 med tjänstebenenämningen laborator. Som chefer för markradio-, flyg-
radio- och navigeringsradiosektionerna föreslås alternativt flygdirektörer
av 2. graden/byrådirektörer i Ca 31, medan för specialradiosektionen räk-
nas med byrådirektör i Ca 31.

Personalbehovet för radiobyrån omfattar enligt flygförvaltningens be-
räkning 49 befattningshavare, av vilka 2 skall inneha förordnandetjänster,
en vara militär, 4 alternativt civilmilitärer/civila och 7 civila i 27 eller högre
lönegrader.

Enligt flygförvaltningens förslag skall *chefen för radarbyrån* placeras
i Cp 13. Chefen för byråns utvecklingssektion bör liksom motsvarande be-

fattningshavare på radiobyran benämns laborator och placeras i Cp 9. Såsom sektionschefer i övrigt föreslås, för markradar- och navigeringsradarsektionerna flygdirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ca 33, för flygradarsektionen flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ca 31 och för specialradarsektionen flygingenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i Ca 29. Flygförvaltningen betonar det stora ansvar, som åvilar chefen för navigeringsradarsektionen, med hänsyn till att den materiel som sektionen handhar, till största delen utgör flygsäkerhetsmateriel.

Flygförvaltningen uppskattar personalbehovet för radarbyran till 98 befattningshavare. Av dessa innehar två förordnandetjänster, en är militär, 8 civilmilitärer (en av underofficers tjänsteklass), 7 alternativt civilmilitärer/civila och 11 civila i 27 eller högre lönegrader.

På *chefen för luftbevakningsbyran* måste enligt flygförvaltningen ställas mycket stora krav på tekniskt kunnande och ledaregenskaper, varför han föreslås skola placeras i Cp 13. Av byråns sektionschefer avses chefen för sektionen för radionät skola vara alternativt flygdirektör av 2. graden/byrådirektör i Ca 31, och övriga tre sektionschefer byrådirektörer i Ca 31.

Luftbevakningsbyråns personalbehov uppgår enligt flygförvaltningens beräkningar till 93 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, 2 civilmilitärer av underofficers tjänsteklass, en alternativt civilmilitär/civil och 4 civila i 27 eller högre lönegrader. Förslaget innebär, att antalet tjänstemän på luftbevakningsbyran i förhållande till nuläget ökas med 16. Flygförvaltningen framhåller, att detta sammanhänger med att utbyggningen av luftbevakningen nu övergått i ett skede med intensivare anläggningsverksamhet, vilket gör personalökning ofrånkomlig. Ämbetsverket förutsätter, att tillfällig personal alltjämt skall kunna anställas å sakanslag.

För *chefen för elektrobyran* föreslås lönegrad Ca 37. Cheferna för flygelektrosektion och instrumentsektion är enligt förslaget flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ca 29, medan chefen för markelektrosektionen anses böra vara förste byråingenjör i Ca 29. För utvecklingsdetaljen räknar flygförvaltningen med en byrådirektör i Ca 31 som chef.

Flygförvaltningen beräknar personalbehovet för elektrobyran till 42 befattningshavare, av vilka 2 alternativt civilmilitärer/civila och 5 civila i 27 eller högre lönegrader.

Teleavdelningens sammanlagda personalbehov omfattar enligt flygförvaltningens förslag 286 befattningshavare enligt följande sammanställning:

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	6
Officerare	3
Civilmilitärer:	
av officers tjänsteklass	7
av underofficers tjänsteklass	4
	11

	Antal
Alternativt civilmilitärer/civila	14
Civila i 27 eller högre lönegrader	28
Övriga	224
	Summa 286

Departementschefen.

Befattningen som *chef för elektroavdelningen* anser jag böra vara förordnandetjänst i Cp 15. Denna uppfattning delas av chefslöneutredningen.

För avdelningen räknar jag med 3 kaptener som militärassistenter, placerade en direkt under avdelningschefen och en på vardera radio- och radarbyråerna.

Innan jag övergår att närmare behandla de olika enheternas personalbehov vill jag framhålla, att jag avser att ompröva personalbehovet inom avdelningens utvecklingsorgan i samband med att försvarets teletekniska laboratorium framdeles byggs ut till avsedd omfattning.

För *chefen för radiobyrån* föreslår jag förordnandetjänst i Cp 10. Denna löneställning har förordats av chefslöneutredningen.

Som chefer för markradio-, flygradio- och navigeringsradiosektionerna avser jag alternativt flygingenjörer av 1. graden/förste byråingenjörer. Specialradiosektionen anser jag böra vara underställd en förste byråingenjör, under det att utvecklingssektionen bör ledas av alternativt flygdirektör av 1. graden/byrådirektör i 33 lönegraden.

Radiobyråns sammanlagda personalbehov enligt min beräkning uppgår, såsom närmare redovisas å bilaga 71, till 42 befattningshavare.

Även beträffande *radarbyrån* föreslår jag att befattningen som byråchef placeras i Cp 10. Chefslöneutredningen har i fråga om denna befattning intagit samma ståndpunkt som beträffande befattningen som chef för radiobyrån.

Jag anser att markradar-, flygradar- och navigeringsradarsektionerna bör stå under chefskap av alternativt flygdirektörer av 2. graden/byrådirektörer i 31 lönegraden. För specialradarsektionen avser jag alternativt flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör som chef, under det att jag för utvecklingssektionen räknar med alternativt flygdirektör av 1. graden/byrådirektör i 33 lönegraden.

Radarbyråns personal uppgår enligt mitt förslag till 78 befattningshavare, såsom närmare framgår av bilaga 72.

Med hänsyn till att *luftbevakningsbyrån* skall finnas inrättad allenast tills vidare under den utbyggnadsperiod, som nu kan förutses på detta område, anser jag att befattningen som byråns chef bör vara extra ordinarie och placerad i Cs 10. Chefslöneutredningen har tillstyrkt placering i Ce 33.

Sektionen för radionät bör förestås av alternativt flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör, under det att jag som chefer för sektionerna för telefonteknisk materiel, trådnät och radiolänknät avser förste byråingenjörer.

Jag erinrar att jag i annat sammanhang framhållit att varken byråns framtida organisation eller dess personalbehov nu med säkerhet kan överblickas.

Enligt mitt förslag uppgår personalen å luftbevakningsbyrån till 79 befattningshavare, såsom närmare framgår av bilaga 73.

Chef för flygelektriska sektionen bör lämpligen vara alternativt överstelöjtnant/flygdirektör av 1. graden. Såsom chef för sektionens utvecklingsdetalj räknar jag med byrådirektör i 31 lönegraden.

Personalen uppgår till 41 befattningshavare enligt bilaga 74.

Det sammanlagda personalbehov för elektroavdelningen, med vilket jag räknat, utgör 243 befattningshavare.

c. FLYGPLANBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för flygplanbyrån föreslås skola placeras i Cp 10.

Under byråchefen bör enligt förslaget finnas en flygutbildad kapten som militärassistent.

Som sektionschefer föreslår utredningen för flygplan- och utrustningssektionerna kaptener, för projektsektionen flygdirektör av 2. graden samt för central- och kontrollsektionerna flygingenjörer av 1. graden.

Flygplanbyråns personalbehov beräknas till 95 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, 3 militärer, 9 civilmilitärer och 4 civila i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Såsom chef för flygplanbyrån bör enligt flygförvaltningens mening såväl militär som civilmilitär kunna komma i fråga. Befattningen föreslås skola placeras i Mp/Cp 13. Som militärassistent upptar flygförvaltningen en major. Cheferna för flygplan- och projektsektionerna föreslås skola vara flygdirektörer av 1. graden. Flygförvaltningen framhåller, att flygplansektionens verksamhetsområde omfattar uppgifter av väsentlig betydelse för krigsberedskap och flygsäkerhet. Som chefer för kontroll- och centralsektionerna räknar flygförvaltningen med flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ca 31 respektive flygingenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i Ca 29. För utrustningssektionen föreslås en major som chef.

Personalbehovet för flygplanbyrån uppgår enligt flygförvaltningens förslag till 120 befattningshavare. Av dessa innehar en alternativ förordnandetjänst, 3 är militärer, 5 civilmilitärer, 4 alternativt civilmilitärer/civila och 11 civila i 27 eller högre lönegrader. Å centralsektionens ritkontor och arkiv har inräknats 12 tjänster, avsedda för teleavdelningen.

Departementschefen.

Befattningen som chef för flygplanbyrån anser jag böra vara placerad i alternativt Ma/Ca 37. Chefslöneutredningen har tillstyrkt denna placering.

Som militärassistent på byrån avser jag en major.

Jag räknar med följande sektionschefer, nämligen för centralsektionen byråingenjör, för projekt- och flygplansektionerna flygdirektörer av 1. graden, för utrustningssektionen kapten samt för kontrollsektionen alternativt flygdirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

Såsom framgår av bilaga 75 uppskattar jag flygplanbyråns personalbehov till 116 befattningshavare. Jag erinrar att byråns ritkontor är avsett även för elektroavdelningen.

*d. MOTORBYRÅN.***1946 års militära förvaltningsutredning.**

Utredningen föreslår att chefen för motorbyrån skall placeras i Cp 10.

Cheferna för projekt- och reaktionsmotorsektionerna anser utredningen böra vara flygdirektörer av 2. graden. För kolvmotor- och kontrollsektionerna samt för den fristående centraldetaljen avses flygingenjörer av 1. graden och för drivmedelssektionen byrådirektör i Ca 31.

Det beräknade personalbehovet för motorbyrån omfattar 78 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, 11 civilmilitärer och 9 civila i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Chefen för motorbyrån skall enligt flygförvaltningens förslag hänföras till Cp 13. Cheferna för de båda motorsektionerna föreslås vara flygdirektörer av 1. graden och chefen för projektsektionen flygdirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ca 33. För kontrollsektionen avses flygdirektör av 2. graden som chef, under det att som chefer för drivmedels- och hjälpapparatsektionerna räknas med byrådirektör i Ca 31 respektive förste byråingenjör i Ca 29.

Flygförvaltningen uppskattar motorbyråns personalbehov till 71 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, 3 civilmilitärer, 4 alternativt civilmilitärer/civila och 11 civila i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Jag föreslår att befattningen som chef för motorbyrån placeras i Ca 37, vilket förslag biträds av chefslöneutredningen.

Projektsektionen bör enligt min mening förestås av alternativt flygdirektör av 1. graden/byrådirektör i 33 lönegraden. Cheferna för de två

motorsektionerna bör vara flygdirektörer av 2. graden. För drivmedelssektionen avser jag byrådirektör i 31 lönegraden som chef och för kontrollsektionen alternativt flygdirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden.

Antalet befattningshavare å motorbyrån uppgår enligt mitt förslag till 69, enligt vad som närmare framgår av bilaga 76.

e. ROBOTBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för robotbyrån bör enligt utredningen äga högre teknisk utbildning och bästa möjliga kännedom om robotmaterielens möjligheter, tillverkning och underhåll. Befattningen föreslås skola placeras i Cp 10.

Cheferna för militärtekniska sektionen och provskjutningssektionen föreslås skola vara överstelöjtnant respektive major. Som chefer för central- och projektsektionerna avses flygdirektörer av 2. graden, för utprovningsssektion och styrsektion byrådirektörer i 31 lönegraden.

Sammanlagt beräknar utredningen för robotbyrån 128 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, 9 officerare och en underofficer, 5 civilmilitärer och 14 civila i 27 eller högre lönegrader.

Utredningen framhåller att undersökningarna beträffande robotbyrån i huvudsak åsyftat att åvägabringa en riktig principorganisation. Den för byrån upptagna personalen motsvarar vad som ansetts erforderligt vid tiden för utredningens undersökningar. Enär robotvapnets utveckling och användningsområde vid denna tidpunkt icke kunnat överblickas, har utredningen icke haft möjlighet att verkställa några noggrannare beräkningar eller framtidsprognoser beträffande byråns personalbehov.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen understryker den självständiga ställning, chefen för robotbyrån intar till följd av att byrån utgör ett för försvaret gemensamt organ. På robotbyrån handläggs betydelsefulla frågor av militär, organisatorisk, teknisk och industriell natur, vilka förhållanden i förening med byråns storlek ställer stora krav på byråchefen. Denne bör därför hänföras till Mp/Cp 15.

Den tekniske chefen föreslås skola placeras i Cp 10. Flygförvaltningen framhåller, att han skall sammanhålla all projekt-, konstruktions- och utvecklingsverksamhet inom robotbyrån, varför han icke blott måste vara tekniskt synnerligen kunnig och erfaren utan även besitta god organisationsförmåga och ledaregenskaper.

Som chefer för byråns projekt- och styrsektioner föreslås alternativt armé-, marin- eller flygdirektörer av 1. graden/byrådirektörer i Ca 33. Cheferna för central-, utprovningss-, konstruktions- och motorsektionerna, lik-

som även chefen för projektsektionens projektdetalj, skall enligt förslaget vara byrådirektörer i Ce 31. För militärsektionen räknas med major som chef.

Sammanlagt beräknar flygförvaltningen för robotbyrån 242 befattningshavare, av vilka två å förordnandetjänster, 8 officerare och en underofficer, en civilmilitär (av underofficers tjänsteklass), 2 alternativt civilmilitärer/civila, en arvodist (expeditionsunderofficer) och 23 civila i 27 eller högre lönegrader.

I det av flygförvaltningen föreslagna antalet befattningar ingår 31 extra tjänster med avlöning från sakanslag, vilka enligt ämbetsverket måste tillsättas under kalenderåret 1954. I övrigt upptar flygförvaltningen i huvudsak det antal befattningar, som för närvarande finns inrättade vid försvarets robotvapenbyrå, då organisationen ännu icke vunnit sådan stadga, att personaluppsättningen kan bedömas på längre sikt.

Departementschefen.

För chefen för robotbyrån räknar jag med alternativ förordnandetjänst i Mp/Cp 14. Chefslöneutredningen har tillstyrkt denna lönesättning.

Jag erinrar att mitt förslag beträffande robotbyrån i huvudsak endast återspeglar nuläget och att jag anser mig sakna hållpunkter att bedöma byråns organisation och personalbehov på längre sikt.

På byrån bör med hänsyn till arbetsuppgifterna finnas en teknisk chef, vilken jag anser böra placeras i Cp 10. Denne bör ha tjänstebenenämningen överingenjör.

Projekt- och styrsektionerna bör förestås av alternativt armé-, marin- eller flygdirektörer av 1. graden/byrådirektörer i 33 lönegraden. Som chef för militärsektionen avser jag major/kommendörkapten av 2. graden. Chefer för utprovnings-, konstruktions- och motorsektionerna skall enligt mitt förslag vara byrådirektörer i 31 lönegraden. För centralsektionen avser jag förste byråingenjör som chef.

Robotbyråns personal uppgår enligt mitt förslag till 212 befattningshavare, vilka närmare redovisas på bilaga 77.

f. INTENDENTURBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt utredningens förslag till försvarsgrensvis ordnad intendenturförvaltning skulle en intendenturbyrå inrättas i flygförvaltningen. Utredningen har dock icke i sitt betänkande redovisat något förslag till personaluppsättning för denna byrå.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Såsom berörts i annat sammanhang föreslår flygförvaltningen, att en *intendenturavdelning* liksom för närvarande skall finnas inom verket. Chef

för avdelningen skall enligt förslaget vara överste i intendenturbefattning i Mo 14. Flygförvaltningen framhåller, att avdelningschefen är målsman inom flygvapnet och flygförvaltningen för intendenturförvaltningstjänsten samt att han tjänstgör som inspektör för denna tjänst inom flygvapnet.

Samtliga 4 sektionschefer är enligt förslaget överstelöjtnanter i intendenturbefattning.

Personalbehovet för intendenturavdelningen uppgår enligt flygförvaltningens beräkningar till 45 befattningshavare, av vilka 11 officerare (en på löneplan 2), en underofficer, 5 arvodister (3 expeditionsofficerare och 2 expeditionsunderofficerare) och en förste byråintendent i Ca 29.

Departementschefen.

Befattningen som chef för intendenturbyrån bör vara militär (överste i intendenturbefattning) och placerad i Ma 37. Detta har tillstyrkts av chefslöneutredningen.

Jag räknar med 3 överstelöjtnanter och 1 major i intendenturbefattning som sektionschefer på byrån (den sistnämnde på förplägnadssektionen).

I flygförvaltningens förslag ingår, såsom förut nämnts, en kaptensbeställning avsedd för förbindelseofficer vid arméintendenturförvaltningen. Jag anser mig icke kunna biträda förslaget om att särskild beställning avses för detta ändamål. I den mån behov övergångsvis kan visa sig föreligga av en förbindelseofficer bör detta behov tillgodoses genom kommandering.

Sammanlagt räknar jag med 40 befattningshavare å intendenturbyrån i enlighet med bilaga 78.

g. FLYGFÄLTSSBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt utredningen bör chefen för flygfältsbyrån vara ingenjör med examen från teknisk högskolas väg- och vattenbyggnadsavdelning och placeras i Cp 10.

Byråns tre sektionschefer föreslås skola vara förste byråingenjörer i Ca 29.

Det av utredningen uppskattade personalbehovet för flygfältsbyrån utgör 30 civila befattningshavare, av vilka en å förordnandetjänst och 6 i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Chefen för flygfältsbyrån hänförs enligt förslaget liksom för närvarande till Cp 13. Som assistent till byråchefen föreslår flygförvaltningen en byrådirektör i Ce 31, vilken bland annat skall handlägga principiella konstruktionsfrågor samt handha speciella forsknings- och utvecklingsarbeten

rörande framför allt bärighets- och dimensioneringsproblem för beläggningar. Byråns tre sektionschefer föreslås skola vara byrådirektörer, cheferna för projekt- och underhållssektionerna i Ca 31 och chefen för anläggningssektionen i Ce 31.

Flygförvaltningen uppskattar personalbehovet för flygfältsbyrån till 63 civila befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst och 10 i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Jag föreslår, att chefen för flygfältsbyrån liksom för närvarande skall inneha förordnandetjänst i Cp 13. Chefslöneutredningen har för sin del förordat Ca 37.

För såväl projekt- som anläggnings- och underhållssektionerna avser jag byrådirektörer i 31 lönegraden som chefer.

Såsom framgår av bilaga 79 räknar jag med sammanlagt 59 befattningshavare på flygfältsbyrån.

Vid av mig företagen undersökning har det visat sig, att den decentralisering till lokalmyndigheter av vissa underhållsfrågor m. m., som förvaltningsutredningen förordade, numera är i huvudsak genomförd. I den mån flygbasområdesstaberna erhåller erforderlig personalförstärkning härför, torde viss personalreduktion kunna ske å byråns underhållssektion. Att jag det oaktat föreslår en väsentligt större personaluppsättning å flygfältsbyrån än vad förvaltningsutredningen räknat med, sammanhänger med den omständigheten, att byråns arbetsuppgifter numera är av betydligt större omfattning än vid den tid, då utredningen verkställde sina undersökningar. Den tekniska utvecklingen har föranlett utvidgning och modernisering av flygfält. Övergången till reaktionsmotordrift ställer stora krav i fråga om startbanornas beskaffenhet, beläggning m. m. Jag erinrar att för budgetåret 1954/55 äskats inte mindre än 25 miljoner kronor för arbeten av ifrågavarande slag.

h. UNDERHÅLLSAVDELNINGEN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

På grund av arbetsområdets omfattning samt arbetsuppgifternas betydelse och varierande art måste enligt utredningens mening mycket höga krav ställas på *chefen för underhållsavdelningen*. Förutom god inblick i och förståelse för krigsreparationstjänstens betydelse fordras av honom ingående kunskap om verkstadsdrift ur såväl driftteknisk som ekonomisk synpunkt. Han förutsätts skola placeras i Cp 14 med tjänstebenenämningen verkstadsdirektör.

Med hänsyn till avdelningschefens skiftande arbetsuppgifter och då en

stor del av hans tid måste beräknas åtgå för sammanträden av olika slag jämte inspektionsresor till lokalförvaltningar, har utredningen ansett det nödvändigt att vid avdelningen finns en ställföreträdare. Med beaktande av att förrådsbyråns chef och sektionscheferna är inriktade på var och en sina speciella arbetsområden och då även ur flera andra synpunkter det icke syns möjligt att någon av dessa skall kunna omspänna även andra sektioners arbetsområden, finner utredningen det olämpligt att någon av dessa befattningshavare regelmässigt tjänstgör som avdelningschefens ställföreträdare. Enligt utredningens mening är en särskild befattningshavare, teknisk assistent, erforderlig för detta ändamål. Assistenten bör huvudsakligast vara inriktad på drifttekniska frågor i allmänhet och äga besluta inom vissa ärendegrupper. Befattningen föreslås skola besättas med flygdirektör av 1. graden, på vilken i stort sett ställs samma kompetenskrav som på avdelningschefen.

Även chefen för underhållsavdelningen bedöms ha behov av en militär-assistent, flygutbildad kapten, som bl. a. skall vara kontaktman mellan avdelningen och flygstaben jämte andra militära staber.

På *chefen för centralsektionen* ställs enligt förslaget i stort sett samma krav som på chefen för organisationssektionen inom arméförvaltningens verkstadsavdelning. Härtill kommer kravet på ingående erfarenhet av hålkortsmetodik. Sektionschefen föreslås skola vara byrådirektör i Ce 31.

Chefen för driftsektionen, enligt förslaget byrådirektör i Ca 31, anses böra vara ingenjör med examen från teknisk högskola eller lägst tekniskt gymnasium med omfattande och väl meriterad erfarenhet av på reparationsverksamhet speciellt inriktad verkstadsdrift, innefattande även praktik från planering och arbetsstudier.

Flygdirektör av 2. graden skall enligt förslaget vara chef för underhållsavdelningens *fordonssektion*.

Med hänsyn till att ledningen av utbildningsverksamheten inom underhållsavdelningens *utbildningssektion* kräver god kännedom om flygmaterielen samt om underhållstjänsten vid flygvapnets verkstäder, har utredningen som chef för nämnda sektion räknat med flygingenjör av 1. graden.

Såsom i annat sammanhang framhållits, har organisation och personalbehov beträffande centrala flygmaterieförrådet i Arboga icke prövats av utredningen i annan mån än att förrådet ansetts böra bilda en särskild enhet inom förrådsbyrån samt att vissa på andra enheter inom flygförvaltningen ankommande arbetsuppgifter bedömts böra överföras till förrådet. Som *chef för förrådsgruppen* inom förrådsbyrån räknar utredningen med en flygingenjör av 1. graden med vissa speciella kvalifikationer.

Underhållsavdelningens beräknade personalbehov utgör, centrala flygmaterieförrådet undantaget, 67 befattningshavare, varav en å förordnande-tjänst, en militär, 5 civilmilitärer (en av underofficers tjänsteklass), en arvodist (expeditionsunderofficer) och 9 civila i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Chefen för underhållsavdelningen hänförs i flygförvaltningens förslag till samma lönegrad som chefen för verkstadsbyrån för närvarande har, eller Cp 15. Som assistenter upptar flygförvaltningen bl. a. en kapten och en flygingenjör av 1. graden.

För *centralsektionen* föreslås en byrådirektör i Ca 31 som chef. Sektionens hela personalbehov beräknas omfatta 59 befattningshavare, samtliga civila (varav 2 i 27 lönegraden) så när som på en pensionerad officer i arvodesbefattning.

Chefen för driftbyrån skall enligt flygförvaltningens förslag placeras i Ca 37. Cheferna för driftsektion och fordonssektion föreslås, liksom chefen för avtalsdetaljen, skola vara byrådirektörer i Ca 31.

Byråns personalbehov uppskattas av flygförvaltningen till 55 befattningshavare, samtliga civila, av vilka 10 i 27 eller högre lönegrader.

Chefen för förrådsbyrån föreslås skola placeras i Cp 13. För reservdelsplaneringssektionen räknas med flygdirektör av 1. graden som chef. Cheferna för förråds- och inköpssektionerna föreslås skola vara förste driftingenjör i Ce 29 respektive förste driftintendent i Ce eller Cg 29, medan kontorssektionen underställs en kamrerare i Ce 25.

Sammanlagt beräknar flygförvaltningen för förrådsbyrån 148 befattningshavare, varav en å förordnandetjänst, en civilmilitär och övriga civila, av vilka 7 i 27 eller högre lönegrader.

För underhållsavdelningen i dess helhet redovisar flygförvaltningen ett personalbehov av 266 befattningshavare, av vilka 2 å förordnandetjänster, en militär och 2 civilmilitärer samt 20 civila i 27 eller högre lönegrader. Slutligen ingår 2 arvodister (expeditionsofficerare).

Departementschefen.

Chefen för underhållsavdelningen bör enligt min mening inneha förordnandetjänst i Cp 15, vilken placering tillstyrkts av chefslöneutredningen. Jag räknar med en kapten som militärassistent åt avdelningschefen.

Befattningen som *chef för driftbyrån* bör placeras i Cs 10. Chefslöneutredningen har förordat Ca 33.

För driftsektionen avser jag byrådirektör i 31 lönegraden som chef, under det att jag räknar med att fordonssektionen, liksom den fristående avtalsdetaljen, skall vara underställd förste byråingenjör.

Jag uppskattar personalbehovet för driftbyrån till 52 befattningshavare enligt vad som närmare framgår av bilaga 80.

Befattningen som *chef för förrådsbyrån* anser jag böra vara placerad i Ca 37 i överensstämmelse med vad chefslöneutredningen förordat.

Kontorssektionen torde böra förestås av kamrerare i 25 lönegraden, inköpssektionen av förste driftintendent i 29 lönegraden, reservdelsplane-

ringssektionen av flygdirektör av 2. graden och förrådssektionen slutligen av driftingenjör i 27 lönegraden.

Det totala personalbehovet för förrådsbyrån beräknas av mig till 138 befattningshavare enligt bilaga 81. På grund av sin förläggning till annan ort samt med hänsyn till den inköpsverksamhet, som avses skola åvila byrån, måste den ha egen kassa.

I och med att förrådsredovisning enligt hålkortsmetod genomförs, torde biträdespersonalen kunna reduceras.

För centralsektionen beräknar jag 56 befattningshavare erforderliga, såsom framgår av bilaga 82.

Chefen för sektionen bör vara byrådirektör i 31 lönegraden. Ekonomi- och organisationsdetaljen anser jag böra förestås av byråintendent i 27 lönegraden.

Det sammanlagda personalbehovet för underhållsavdelningen uppgår enligt mitt förslag till 249 befattningshavare.

i. INKÖPSAVDELNINGEN (INKÖPSCENTRALEN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för inköpscentralen förutsätts liksom cheferna för armé- och marinförvaltningarnas inköpscentraler skola benämnas inköpsdirektör och vara placerad i Cp 14.

Cheferna för den svenska respektive utländska inköpssektionen förutsätts skola vara förste byråingenjör i Ca 29 respektive byrådirektör i Ca 31. Räkningsssektionen skall enligt förslaget förestås av en kamrerare i Ca 25.

Utredningen beräknar inköpscentralens personalbehov till 41 befattningshavare, av vilka en å förordnandetjänst och 5 civila i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen föreslår, att chefen för inköpscentralen i likhet med chefen för den nuvarande anskaffningsbyrån hänförs till Cp 15. Som chef för centralsektionen avses byråintendent i Ca 27, tillika assistent åt inköpsdirektören vid handläggning av större och mera krävande ärenden.

Som chefer för den utländska och svenska inköpssektionen upptar flygförvaltningens förslag byrådirektörer i Ca 33 respektive Ca 31. Ämbetsverket framhåller, att dessa sektionschefer i den nya organisationen får större och mera krävande uppgifter än motsvarande befattningshavare vid flygförvaltningens nuvarande anskaffningsbyrå. Robotinköpssektionen skall enligt förslaget förestås av en byråassistent i Ca 25, medan chefen för räkningsssektionen förutsätts skola vara byråintendent i Ca 27.

Inköpscentralens personalbehov uppskattas av flygförvaltningen till 69

befattningshavare, av vilka en å förordnandetjänst och 7 i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Inköpsdirektören och chefen för inköpsavdelningen bör inneha förordnandetjänst i Cp 15. Denna lönesättning har tillstyrkts av chefslöneutredningen.

Som chef för den utländska inköpssektionen räknar jag med byrådirektör i 31 lönegraden och som chef för den svenska inköpssektionen med förste byråintendent i 29 lönegraden. Räkningssektionen torde böra förestås av kamrerare i 27 lönegraden.

Inköpsavdelningens personalbehov uppskattas av mig till 65 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 83.

j. NORMALIEBYRÅN (FÖRLAGSBYRÅN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Chefen för förlagsbyrån skall enligt utredningen äga god kännedom om flygmaterielen och erfarenhet av reparations- och underhållstjänsten beträffande denna materiel. Befattningen avses böra bestridas av flygingenjör och hänföras till Cp 10.

Som chef för standardiseringssektionen föreslås flygdirektör av 2. graden. Chefen för beskrivningssektionen, enligt förslaget förste byråintendent i Ce 29, bör enligt utredningen ha avlagt akademisk examen i moderna språk. Chefen för förlagssektionen, byråintendent i Ce 27, bör ha tryckeriteknisk och merkantil utbildning.

Personalbehovet för förlagsbyrån beräknas till 66 befattningshavare, av vilka en på förordnandetjänst, en civilmilitär och 7 civila i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Chefen för normaliebyrån hänförs enligt flygförvaltningens förslag till Ca 37. Som chef för försvarets klassifikationscentral räknar flygförvaltningen med byrådirektör i 33 lönegraden. Standardiseringssektionens chef skall enligt förslaget vara flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ca 31, medan chefen för materielsektionen är byrådirektör i Ca 31. Som chefer för förlags-, informations- och beskrivningssektionerna föreslår flygförvaltningen byråintendent i Ca 27, pensionerad officer med arvode enligt löneklass 1:30 och förste byråintendent i Ca 29.

Normaliebyrån omfattar enligt flygförvaltningens förslag 87 befattningshavare, av vilka en alternativt civilmilitär/civil, en pensionerad militär i arvodesbefattning och 12 civila i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Chefen för normaliebyrån bör inneha ordinarie befattning i Ca 37. Denna placering är tillstyrkt av chefslöneutredningen.

Standardiseringssektionen torde böra förestås av alternativt flygdirektör av 2. graden/byrådirektör i 31 lönegraden. Som chefer för beskrivnings- och förlagssektionerna räknar jag med förste byråintendent i 29 respektive byråintendent i 27 lönegraden. Beträffande försvarets klassifikationscentral samt den fristående materialdetaljen föreslår jag byrådirektörer i 31 lönegraden som chefer.

För normaliebyrån beräknar jag 82 befattningshavare erforderliga enligt vad som närmare framgår av bilaga 84.

Vid beräkandet av ifrågavarande personalbehov har hänsyn måst tagas till den till byrån förlagda, omfattande distributionsverksamheten, som huvudsakligen avser flygvapnets tekniska order, samt den likaledes omfattande referattjänst, vilken är organiserad inom biblioteket.

k. CENTRALPLANERINGEN OCH MATERIELINSPEKTIONEN.**1946 års militära förvaltningsutredning.**

Chefen för centralplaneringen bör enligt utredningen äga ingående kännedom om flygmaterielen och dess tillverkning samt god förmåga att bedöma tekniska utvecklingstendenser inom flygmaterielområdet och dessas militära aspekter. Förutom allsidig kunskap i förvaltningstjänst anses han böra besitta kännedom om försvarets budgetsystem och finansieringsprinciper. Befattningen föreslås skola placeras i Cp 10.

För centralplaneringen redovisar utredningen ett behov av 12 befattningshavare, av vilka en å förordnandetjänst, en militär, 3 civilmilitärer och 2 civila i 27 eller högre lönegrader.

Som *chef för materielinspektionen* räknar utredningen med en överstelöjtnant. Personalbehovet beräknas till 8 befattningshavare, av vilka en militär och 3 civilmilitärer (en av underofficers tjänsteklass).

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilar *chefen för centralplaneringen* anser flygförvaltningen placering i Cp 13 vara väl motiverad. Flygförvaltningen beräknar personalbehovet för centralplaneringen till 14 befattningshavare, av vilka dock 3 bedöms erforderliga endast under budgetåret 1954/55. Av befattningshavarna innehar en förordnandetjänst, en är civilmilitär och 4 civila i 27 eller högre lönegrader.

Som *chef för materielinspektionen* föreslås överstelöjtnant. Personalen vid materielinspektionen utgör tillhoppa 17 personer, bland dem en militär och 4 civilmilitärer (en av underofficers tjänsteklass).

Departementschefen.

Med hänsyn till arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som kommer att åvila flygförvaltningens *centralplanering*, anser jag det befogat, att chefen för denna erhåller högre löneställning än cheferna för motsvarande organ i armétyg- och marinförvaltningarna och placeras i Ca 37.

Sammanlagt räknar jag med 13 befattningshavare å centralplaneringen enligt vad som framgår av bilaga 85.

Tre befattningar å ekonomidetalj, nämligen en för bokhållare i 22 lönegraden, en för kanslibitråde i 11 lönegraden samt en för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång erfordras endast övergångsvis intill dess flygförvaltningens dispositionsbokföring för samtliga anslag lagts om enligt hålkortsmetod. Tjänsterna ifråga torde kunna dras in efter utgången av budgetåret 1954/55.

Som *chef för materielinspektionen* avser jag överstelöjtnant. Inspektions- och haveridetaljerna anser jag böra förestås av flygdirektörer av 2. graden.

Sammanlagt beräknar jag 14 befattningshavare för materielinspektionen i enlighet med bilaga 86.

**I. ADMINISTRATIVA BYRÅN (JURIDISKA SEKTIONEN OCH CENTRAL-
EXPEDITIONEN).**

1946 års militära förvaltningsutredning.

Utredningen föreslår att chefen för *juridiska sektionen* placeras som lägst byrådirektör i Ca 31. Vidare bör å sektionen finnas en förste byråsekreterare i Ca 27, en amanuens i reglerad befordringsgång samt ett kanslibitråde.

Som *chef för centralexpeditionen* räknar utredningen med en civil-ekonom, kontorschef i Ca 31, med omfattande erfarenhet från rationaliseringsverksamhet samt insikter i det statliga avlöningsväsendet.

Chefer för personalkontor och organisationsdetalj skall enligt förslaget vara förste byråsekreterare i Ca 27 respektive byråingenjör eller förste byråsekreterare i samma lönegrad.

För centralexpeditionen beräknar utredningen 42 befattningshavare, bland dem en expeditionsofficer i arvodesbefattning och 3 civila i 27 eller högre lönegrader.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Chefen för administrativa byrån föreslås skola liksom för närvarande benämnas krigsråd och placeras i Ca 37. Som chefer för kanslisektion och kameralsektion beräknas förste byråsekreterare i Ca 29 respektive kamrerare i Ca 27. Under administrativa byrån redovisas jämväl en byrådirektör i Ca 31 och en sekreterare och ombudsman (på övergångsstat) avsedda att

tjänstgöra som affärsjurist på inköpscentralen respektive fastighetsjurist på flygfältsbyrån.

Sammanlagt omfattar administrativa byrån enligt flygförvaltningens förslag 16 befattningshavare, av vilka 6 i 27 eller högre lönegrader.

Chefen för centralexpeditionen skall enligt flygförvaltningens förslag vara byrådirektör i Ca 33. Cheferna för personalkontor och organisationskontor förutsätts skola vara förste byråsekreterare i Ca 29 respektive byråintendent i Ca 27.

Sammanlagt beräknas för centralexpeditionen 44 befattningshavare, bland dem en pensionerad militär (expeditionsofficer) och 3 civila i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Chefen för administrativa byrån bör benämnas krigsråd och befattningen bör vara placerad i Ca 37. Chefslöneutredningen har tillstyrkt denna placering.

I övrigt beräknar jag för kanslisektionen en byrådirektör i 31 lönegraden, 3 förste byråsekreterare, varav en i 29 och 2 i 27 lönegraderna, samt en amanuens i reglerad befordringsgång. Härtill kommer viss biträdespersonal. Byrådirektören bör närmast under krigsrådet leda den juridiska verksamheten och själv handlägga mera kvalificerade juridiska ärenden, som sammanhänger med materielanskaffningen. Även om vederbörandes verksamhet blir nära anknuten till inköpsavdelningen, skall tjänstgöringen fördenskull givetvis ej anses förlagd annorstädes än till administrativa byrån.

Den för sektionen föreslagna förste byråsekreteraren i 29 lönegraden torde i första hand avses för flygfältsbyråns juridiska ärenden.

Personalkontoret bör förestås av byrådirektör i 31 lönegraden och organisationskontoret av byråintendent i 27 lönegraden.

För administrativa byrån avser jag sammanlagt 59 befattningshavare, vilka redovisas å bilaga 87.

Beträffande organisationskontoret må framhållas, att detta i motsats till motsvarande organ inom armétyg- och marinförvaltningarna inrymmer såväl blankett- som expensförråd ävensom uppbörd av viss för flygförvaltningen avsedd flygmateriel. Dessutom är på detaljen upptagen en kontorsskrivare i 19 lönegraden, avsedd för revision och konstruktion av flygvapnets speciella blanketter.

m. FÖRSÖKSCENTRALEN.

Flygförvaltningens försökscentral har icke omfattats av förvaltningsutredningens organisationsundersökningar, och dess personaluppsättning har icke berörts i utredningens betänkande.

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Flygförvaltningen framhåller, att chefen för försökscentralen, som måste vara flygutbildad, bör besitta allmänna flyg-, motor-, vapen- och teletekniska kunskaper samt äga ingående kännedom om och erfarenhet av flygmaterielens konstruktion, utprovning och användning. För att möjligheterna att erhålla lämplig person skall ökas, bör befattningen göras alternativ för officer eller flygingenjör och placeras i Ma/Ca 37. Hans assistenter för konstruktionsgranskning och utprovning bör vara flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ca 31 respektive major. Cheferna för tele-, flygplan-, motor- och mätsektionerna är enligt förslaget flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ca 31. Som chefer för vapen-, konstruktions- och verkstadssektionerna upptar flygförvaltningen byråingenjörer i Ca 27. För provflygningssektionen föreslås kapten och för centralsektionen byråassistent i Ce 25 som chefer.

Det av flygförvaltningen redovisade personalbehovet för försökscentralen uppgår till 173 befattningshavare, av vilka 6 officerare och 2 fältflygare, en alternativt militär/civilmilitär, 5 civilmilitärer (två av underofficers tjänsteklasse), 7 alternativt civilmilitärer/civila och 10 civila i 27 eller högre lönegrader.

Departementschefen.

Chefen för försökscentralen bör inneha ordinarie befattning, vilken emellertid med hänsyn till bl. a. den löneställning, som jag i det föregående förslaget för chefen för centralplaneringen, icke torde böra placeras högre än i alternativt Ma/Ca 33. Chefslöneutredningen har tillstyrkt placering i Ma/Ca 37.

Som teknisk assistent samt chefer för tele-, flygplan-, motor- och mätsektionerna räknar jag med alternativt flygdirektörer av 2. graden/byrådirektörer i 31 lönegraden.

Som militärassistent avser jag major.

Jag uppskattar personalbehovet för försökscentralen till 153 befattningshavare, såsom framgår av bilaga 88.

n. SAMMANFATTNING.

1946 års militära förvaltningsutredning.

För flygförvaltningen i dess helhet beräknade förvaltningsutredningen ett sammanlagt personalbehov av 741 befattningshavare, enligt följande.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	13
Militärer:	
officerare	24
underofficerare	1 25

	Antal
Civilmilitärer:	
av officers tjänsteklass	57
av underofficers tjänsteklass	4
Civila i 27 eller högre lönegrader	81
Arvodister	4
Övriga	557
	Summa 741

Flygförvaltningens förslag den 15 december 1953.

Det sammanlagda personalbehovet enligt förslaget utgör 1 593 befattningshavare. Härom anför flygförvaltningen bl. a. följande.

Flygförvaltningens nu framlagda förslag innebär en ökning med cirka 100 tjänstemän i förhållande till läget den 1 december 1953. Ökningen, som med några få undantag icke sammanhänger med krigsmaterielverkets avveckling, hänför sig i allt väsentligt till radar-, luftbevaknings- och robotbyråerna samt försökscentralen, vilka organisationsenheter har ett delvis ackumulerat behov av ytterligare personal. Med hänsyn till att dessa enheters arbetsuppgifter dessutom kan förutses komma att växa redan under budgetåret 1954/55, har förvaltningen icke kunnat underlåta att för sagda organ redovisa en oundgängligen nödvändig utökning av personalen. För robotbyrån, som är gemensam för hela försvaret, uppgår behovet av nya tjänster till 31.

Personalen enligt förslaget fördelar sig i stort sålunda.

	Antal
Innehavare av förordnandetjänster	20 ¹
Militärer:	
officerare	37 ²
underofficerare	2
underbefäl	2
Civilmilitärer:	
av officers tjänsteklass	28
av underofficers tjänsteklass	9
Alternativt militärer/civilmilitärer/civila	3
Alternativt militärer/civilmilitärer	5
Alternativt civilmilitärer/civila	31
Civila i 27 eller högre lönegrader	162
Arvodister	11
Övriga	1 283
	Summa 1 593

¹ Därav en i Mo 14.

² Därav en alternativt arvodist.

Departementschefen.

Å bilaga 89 redovisas flygförvaltningens sammanlagda personal, 1 444 befattningshavare, enligt mitt förslag.

Till jämförelse må, såsom närmare berörs i annat sammanhang, nämnas, att flygförvaltningens personal den 1 december 1953 omfattade 1 485 befattningshavare.

Enligt mitt förslag fördelar sig personalen sålunda (innehavare av tjänst i Ca (Ce) 37 räknas som civil).

	Antal
Innehavare av förordnandetjänst	13 ¹
Militärer:	
officerare	35
underofficerare	2
underbefäl	2
	39
Alternativt militärer/civila	2
Alternativt militärer/civilmilitärer	2
Civilmilitärer:	
av officers tjänsteklass	24
av underofficers tjänsteklass	8
	32
Alternativt civilmilitärer/civila	32
Civila i 27 eller högre lönegrader	134
Arvodister	10
Övriga	1 180
	Summa 1 444

¹ Flygöverdirektören medräknad.

Till frågan om avlöningskostnadernas fördelning mellan avlönings- och sakanslag samt befattningarnas fördelning på anställningsform återkommer jag vid behandlingen av anslagsberäkningar för flygförvaltningen.

F. Försvarets civilförvaltning.**1. Försvarets civilförvaltnings allmänna uppgifter.**

Försvarets civilförvaltning utövar enligt gällande organisation under Kungl. Maj:t högsta ledningen av och uppsikten över avlönings-, kassa- och räkenskapsväsendet vid försvaret samt i övrigt den allmänna kontroll över medelsförvaltningen vid försvaret, som framgår av ämbetsverkets instruktion eller eljest stadgas, dock att, där ej annat finns särskilt föreskrivet, från civilförvaltningens ämbetsbefattning undantas försvarets

fabriksverk, sjökartverket, försvarsväsendets radioanstalt och försvarets forskningsanstalt. Det åligger vidare förvaltningen att enligt därom meddelade särskilda föreskrifter efter granskning ombesörja tryckning av de blanketter, som är avsedda för begagnande inom försvaret, samt fullgöra i samband därmed stående arbetsuppgifter.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt utredningens förslag skall försvarets civilförvaltning liksom för närvarande utgöra det organ, som närmast under Kungl. Maj:t skall representera den högsta administrativa sakkunskapen inom försvaret.

Ämbetsverket skall vidare enligt förslaget såsom hittills under Kungl. Maj:t utöva högsta ledningen av och uppsikten över avlönings-, kassa- och räkenskapsväsendet vid försvaret samt viss allmän kontroll över medelsförvaltningen. På sätt i det följande närmare utvecklas föreslår utredningen därjämte, att tillvaratagandet av försvarets centrala förvaltningsmyndigheters rättsliga angelägenheter, som nu åvilar det i försvarets civilförvaltning ingående advokatfiskalskontoret, fortsättningsvis skall ankomma på ämbetsverket såsom sådant.

En viss utvidgning av ovannämnda arbetsuppgifter i förhållande till den verksamhet av sådan art, som nu bedrivs av civilförvaltningen och dess advokatfiskalskontor, avses skola ske genom att på ämbetsverket enligt utredningens i det föregående vid behandlingen av civilförvaltningstjänsten återgivna förslag överflyttas vissa uppgifter, som enligt gällande organisation handhas av försvarsgrensförvaltningarnas civila organ.

I enlighet med vad utredningen i nyssnämnda tidigare sammanhang föreslagit, skall försvarets civilförvaltning vidare tillföras den nya uppgiften att leda och övervaka kontorsorganisationen — förutom inom ämbetsverket — inom försvarets regionala och lokala förvaltningsmyndigheter, med undantag dock för de verkstäder, som redovisar driftkostnaderna på särskilda drifttitlar. I nära samband med denna uppgift föreslås civilförvaltningen liksom för närvarande skola efter granskning ombesörja tryckning av för försvaret avsedda blanketter ävensom lagerhålla och distribuera sådana blanketter. I anslutning härtill föreslås civilförvaltningen även skola anskaffa och distribuera vissa förvaringsanordningar för blanketterna.

Utredningen förutsätter, att från försvarets civilförvaltnings ämbetsfattning i samma utsträckning som för närvarande skall undantas försvarets fabriksverk, sjökartverket, försvarsväsendets radioanstalt och försvarets forskningsanstalt, varjämte densamma bör begränsas av de befo genheter, som tillagts andra till försvaret hörande centrala förvaltningsmyndigheter.

Departementschefen.

Såsom jag förut vid behandlingen av principerna för civilförvaltnings-tjänstens ordnande anfört, kan jag i stort sett ansluta mig till förvaltnings-utredningens förslag om överflyttande av till civilförvaltningstjänstens område hörande arbetsuppgifter från de materielförvaltande ämbetsverken till försvarets civilförvaltning. Till utredningens förslag att tillföra civilförvaltningen vissa uppgifter på det kontorsorganisatoriska området återkommer jag vid behandlingen av huvuddragen av civilförvaltningens organisation. Vid behandlingen av principiella frågor rörande tygförvaltnings-tjänsten har jag förordat, att civilförvaltningen skall fungera som försvarets patentorgan. I övrigt förutsätter jag i likhet med utredningen ingen ändring i civilförvaltningens allmänna uppgifter.

2. Försvarets civilförvaltnings ledning.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Utredningen föreslår att *chefen för försvarets civilförvaltning* liksom för närvarande skall vara generaldirektör i Cp 19.

Enligt förslaget skall i verket vidare finnas en *överdirektör*, generaldirektörens ställföreträdare, tillika chef för en av verkets byråer. I egen-skap av generaldirektörens ställföreträdare skall överdirektören enligt förslaget biträda generaldirektören vid utövandet av dennes ämbete och därvid efter uppdrag av generaldirektören i dennes ställe och med den be-fogenhet, som eljest tillkommer denne, avgöra visst ärende eller viss grupp av ärenden.

Cheferna för verkets byråer — med undantag av den som har över-direktören såsom chef — bör enligt utredningens mening i likhet med de nuvarande byråcheferna benämnas krigsråd samt liksom överdirektören vara ledamöter av försvarets civilförvaltning. I fråga om ledamotskapets innebörd förutsätter utredningen ingen ändring i nuvarande förhållande.

Remissyttranden m. m.

Försvarets civilförvaltning ansluter sig (utlåtande 20/8 1951) till för-slaget att skapa en överdirektörsbefattning. Överdirektören bör emel-lertid enligt civilförvaltningens mening icke tillika vara byråchef utan ha att inom de verksamhetsområden, som kan befinnas lämpade härför, över-ta vissa arbetsuppgifter, som eljest måste fullgöras av generaldirektören. Civilförvaltningen framhåller, att generaldirektörens arbetsbörda för när-varande är alltför betungande och att i detta hänseende en ändring måste komma till stånd.

I sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 anför civil-förvaltningen att de sålunda anförda synpunkterna fortfarande äger gil-

tighet. Ämbetsverket utgår för den skull från att generaldirektörens arbetsbörda genom lämpliga åtgärder måste minskas för att det skall bli möjligt för honom att koncentrera sin verksamhet på de mera betydelsefulla frågorna inom sitt ämbetsområde. Civilförvaltningen anser sig emellertid kunna räkna med att vissa förbättringar i detta hänseende kan vinnas genom en även ur andra synpunkter angelägen ändring av byråindelningen inom verket. Framför allt torde härvid den av förvaltningsutredningen föreslagna uppdelningen av kanslibyrån på två byråer vara av betydelse. Civilförvaltningen finner det därför befogat att tills vidare uppskjuta det slutliga ställningstagandet till frågan om inrättande av överdirektörstjänsten, in till dess att närmare erfarenheter vunnits rörande i vad mån den nya byråorganisationen möjliggör en rationalisering av generaldirektörens och krigsrådets arbete. I enlighet härmed upptar civilförvaltningen för närvarande icke förslag om tjänstens inrättande.

Departementschefen.

Jag finner det angeläget, att civilförvaltningens chef icke i alltför stor utsträckning måste ägna sig åt mindre betydelsefulla ärenden. I samband med utökningen av antalet byråer inom ämbetsverket bör det emellertid vara möjligt att i större utsträckning än hittills delegera arbetsuppgifter till respektive byråchefer. Jag biträder fördenskull icke förvaltningsutredningens förslag om inrättande av en överdirektörsbefattning.

Civilförvaltningens byråchefer bör samtliga benämnas krigsråd och vara ledamöter av verket. En av dem bör liksom för närvarande förordnas att vara generaldirektörens ställföreträdare.

3. Huvuddragen av försvarets civilförvaltnings organisation.

Försvarets civilförvaltning består för närvarande av tre byråer, kansli-, kameral- och revisionsbyråerna, varjämte i ämbetsverket ingår ett advokatfiskalskontor för tillvaratagande av försvarets centrala förvaltningsmyndigheters rättsliga angelägenheter. Vid civilförvaltningen finns jämväl inrättad en nämnd, försvarets skaderegleringsnämnd, med uppgift att vara rådgivande organ för försvarets centrala myndigheter i vissa frågor om utomobligatoriska skadeståndskrav mot kronan.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Förvaltningsutredningen har funnit, att för försvarets civilförvaltnings vidkommande det arbetstillskott, som en överflyttning till ämbetsverket av föreslagna ytterligare arbetsuppgifter skulle innebära, icke i och för sig utgör anledning till någon mera genomgripande ändring i verkets nuvarande uppbyggnad. Ur andra synpunkter är emellertid enligt utredningens

mening vissa omgestaltningar i verksorganisationen påkallade. De för utredningens räkning gjorda organisationstekniska undersökningarna har omfattat även försvarets civilförvaltning. Undersökningarna har enligt utredningens bedömande tillfullo ådagalagt det redan av verket självt i olika sammanhang påvisade förhållandet, att dess nuvarande tre byråer — kansli-, kameral- och revisionsbyråerna — var för sig omspanner arbetsuppgifter av en räckvidd och en omfattning, som betydligt överstiger det normala för närmast jämförliga byråer inom statsförvaltningen. Angivna förhållande, som särskilt för byråcheferna medför en ytterst betungande arbetsbörda, anser utredningen icke vara ägnat att underlätta snabbheten och säkerheten i ärendenas behandling.

Såsom en utväg ur svårigheterna har — framhåller utredningen — stundom framförts tanken att omvandla byråerna till avdelningar, vilka i sin tur skulle indelas i byråer av gängse storleksordning. Utredningen har för sin del icke kunnat ansluta sig till en sådan tankegång. Enligt utredningens mening ernås den mest rationella organisationen på förevarande område genom en uppdelning av de på verket ankommande göromålen på ett något större antal byråer, var och en lydande direkt under verkschefen. Vid en sådan uppdelning bör enligt utredningen samtidigt, såsom nyssnämnda organisationsundersökningar gett vid handen, en viss omgruppering av ärenden ske så att arbetsuppgifter av gemensam eller likartad karaktär hänförs till en och samma byrå.

Beträffande byråindelningen och ärendenas fördelning i stort mellan byråerna m. m. anför utredningen i huvudsak följande.

För verkets nytillkommande uppgifter på det kontorsorganisatoriska området samt för dess i intimt samband därmed stående verksamhet med avseende å försvarets blankettväsende ävensom för verkets egna personalärenden och dess mobiliseringsförberedelsearbete bör inrättas en byrå — centralbyrån — till vilken även bör hänföras vissa för verket gemensamma organ såsom skrivcentral, expensförråd, bokbinderi, bibliotek, arkiv m. m. Ur de nuvarande kansli- och kameralbyråernas arbetsområden bör utbrytas de ärenden, som innefattar anslags- och budgetfrågor och därmed sammanhängande ärendegrupper. Dessa ärenden bör enligt utredningens uppfattning sammanföras till en nyinrättad byrå, budgetbyrån, som även bör överta verkets nu på kameralbyrån vilande uppgifter såsom gemensamt kassaorgan för de centrala försvarsförvaltningarna. Inom försvarets civilförvaltning har gjorts gällande att de ärenden, som sålunda skulle utbrytas ur kanslibyrån, bättre hör hemma inom centralbyrån. Även om vissa skäl kan anföras till stöd för en sådan mening har dock utredningen funnit fördelarna med den av utredningen förordade anordningen vara större. Med hänsyn emellertid till de olika möjligheter som här finns, föreslår utredningen, att det slutliga avgörandet beträffande dessa ärendens placering får bli beroende av erfarenheterna under tiden närmast efter ett genomförande av utredningens förslag. Från kanslibyrån bör vidare avskiljas de ärenden, som avser löneklassplacering och vissa andra ärendegrupper, som berör lönens storlek. Dessa löneärenden bör tillika

med den förhandsgranskning av löneklassplaceringar m. m., som nu äger rum inom revisionsbyrån, bilda underlag för ännu en ny byrå, lönebyrån. På kanslibyrån kommer efter nämnda inskränkningar i dess arbetsområde att kvarligga i huvudsak ärenden av allmänt juridiskt-administrativ natur samt alla avlöningsärenden med undantag för dem, som tillförts lönebyrån. Den nuvarande kameralbyråns uppgifter med avseende å ledningen av försvarets kassaväsende samt revisionen av läger- och manskapskassor bör överflyttas till revisionsbyrån såsom närmast samhöriga med sistnämnda byrås övriga verksamhet. Genom en omfattande rationalisering av denna verksamhet bör man vinna att revisionsbyrån ökar i effektivitet samtidigt som byråchefens arbetsbörda minskas. Av kameralbyråns nuvarande funktioner återstår efter ovannämnda förändringar allenast vissa arbetsuppgifter av huvudsakligen judiciell natur. Dessa göromål bör tillika med de ärenden av samma art, som enligt vad ovan sagts bör överflyttas till försvarets civilförvaltning från de nuvarande försvarsgrensförvaltningarna, tillföras försvarets civilförvaltnings nuvarande advokatfiskalskontor, vilket i samband härmed bör ombildas till en byrå, juridiska byrån. Advokatfiskalskontoret hör visserligen för närvarande i administrativt hänseende till försvarets civilförvaltning men intar i förhållande till förvaltningen en lösligare ställning än dess byråer. Övriga centrala förvaltningsmyndigheter överlämnar sina uppdrag icke till försvarets civilförvaltning utan till advokatfiskalen direkt och denne redovisar uppdragen likaledes direkt till uppdragsgivarna. Den föreslagna juridiska byrån bör i motsats härtill ingå i försvarets civilförvaltnings organisation såsom en med övriga byråer likställd enhet. Uppgiften att tillvarata försvarets centrala förvaltningsmyndigheters rättsliga angelägenheter bör i första hand ankomma på försvarets civilförvaltning och icke på juridiska byrån, ehuru hithörande ärenden inom förvaltningen givetvis skall handläggas å byrån. Chefen för byrån bör liksom verkets övriga byråchefer benämnas krigsråd och vara ledamot i verket. Sedan på sätt ovan nämnts kameralbyråns samtliga arbetsuppgifter fördelats på andra byråer, bör denna byrå utgå ur försvarets civilförvaltnings organisation. Vid ämbetsverket bör även fortsättningsvis vara inrättad en försvarets skaderegleringsnämnd med i stort sett samma uppgifter som för närvarande.

Utredningen föreslår sålunda, att försvarets civilförvaltning indelas i sex byråer: kanslibyrå, lönebyrå, budgetbyrå, revisionsbyrå, juridisk byrå och centralbyrå. Härtill skulle liksom för närvarande komma försvarets skaderegleringsnämnd.

Remissyttranden m. m.

Försvarets civilförvaltning (utlåtande ²⁰/₆ 1951) har förklarat sig dela utredningens uppfattning, att en uppdelning av verket i ett större antal byråer än för närvarande måste innebära väsentliga fördelar ur arbets-synpunkt. Genom den föreslagna byråindelningen åstadkoms enligt civilförvaltningens mening en i stort sett mera rationell organisation av ämbetsverket, som måste göra detsamma bättre skickat än för närvarande att fullgöra sina arbetsuppgifter. Vad särskilt angår den nuvarande kanslibyrån anser civilförvaltningen erfarenheterna i hög grad ha bestyrkt nöd-

vändigheten av att byråns verksamhetsområde delas upp. Ämbetsverket framhåller att de ärenden, som handläggs å kanslibyrån, till väsentlig del utgörs av frågor rörande förmåner i olika avseenden åt enskilda tjänstemän, vilka kan ställa berättigade krav på snabb och säker handläggning av ärendena. Att tillgodose dessa krav inom ramen för en byrå sägs ha visat sig förenat med stora svårigheter, till följd varav en viss eftersläpning av arbetet blivit ofrånkomlig. Med en fördelning av de nuvarande kansliärendena å två byråer torde nämnda olägenheter kunna undanröjas och de enskilda tjänstemännens — främst byråchefens — onormalt stora arbetsbördor nedbringas till rimlig omfattning.

Beträffande den vid ämbetsverket inrättade skaderegleringsnämnden ifrågasätter civilförvaltningen viss begränsning i dess verksamhet. Ämbetsverket förklarar sig ha för avsikt att närmare överväga de jämkningar, som lämpligen bör vidtas med avseende å nämndens arbetsuppgifter samt att sedermera inkomma med förslag i ämnet.

Civilförvaltningen biträder utredningens förslag att ämbetsverket skall innehålla sex byråer. Även den föreslagna arbetsfördelningen mellan de olika byråerna godtas i stort sett av civilförvaltningen. Sålunda har ämbetsverket intet att erinra mot vad härutinnan föreslagits beträffande kanslibyrån, juridiska byrån och centralbyrån. Beträffande löne-, budget- och revisionsbyråerna anser civilförvaltningen vissa jämkningar böra göras i syfte att ernå den lämpligaste arbetsfördelningen och skapa största möjliga jämvikt i fråga om byråernas arbetsomfattning. Härom anförs följande.

Beträffande de budget- och anslagsfrågor och därmed sammanhängande ärendegrupper, som f. n. handläggs inom kansli- och kameralbyråerna har i betänkandet getts uttryck för tveksamhet om till vilken byrå dessa ärenden närmast bör hänföras. Utredningen har stannat för att föreslå, att ärendena skall handläggas å en särskild sektion, budgetsektionen, inom den föreslagna budgetbyrån, men samtidigt framhållit, att det slutliga avgörandet beträffande ärendenas placering får bli beroende av erfarenheterna under tiden närmast efter ett genomförande av utredningens förslag.

De ärenden, om vilka här närmast är fråga, utgörs av förslag till anslagsäskanden beträffande anslag, som står till civilförvaltningens förfogande — dock ej verkets egna avlönings- och omkostnadsanslag — yttranden över till ämbetsverket remitterade förslag till anslagsäskanden, förslag till regleringsbrev och dispositionsbestämmelser, inrättande av tjänster samt lönedispositioner. Till den föreslagna sektionen skulle vidare enligt utredningsförslaget hänföras vissa arvodesfrågor samt ärenden rörande rekryteringskostnader och utbildningskurser. Ärendena är sålunda av mångsidig karaktär och — med undantag av de budgettekniska frågorna — till stor del av sådan art, att de har föga eller ingen anknytning till verksamheten på den föreslagna budgetbyrån. Handläggningen av budgetsektionens ärenden måste också i flertalet fall ske i samråd och samarbete med flera olika avdelningar inom ämbetsverket. När det gäller anslagsäskan-

den, budgettekniska bedömanden och förslag till regleringsbrev samt dispositionsbestämmelser måste sålunda uppgifter som regel tillhandahållas av de organ, som handhar de redovisningstekniska frågorna, d. v. s. den föreslagna redovisningssektionen. I ärenden rörande inrättande av tjänster över huvud taget måste intimt samarbete äga rum med den nytillkommande, inom centralbyrån placerade organisationssektionen, som skall ha att utföra rationaliseringsundersökningar beträffande expeditions- och kassatjänst samt förrådsbokföring vid försvarets regionala och lokala organ och därvid bl. a. beräkna härför erforderlig personal. Även om organisationssektionens arbetsområde är på nyss angivet sätt begränsat, måste, såsom i det föregående utvecklats, förutsättas att sektionen vid sina undersökningar på ort och ställe kan bilda sig en uppfattning om personalbehovet m. m. även inom andra verksamhetsområden vid de regionala och lokala organen till gagn för budgetsektionens arbete. Jämväl med de blivande kansli- och lönebyråerna kommer budgetsektionen att ha nära kontakt. Sålunda påverkas anslagsäskandena i hög grad av gällande avlöningsbestämmelser. De dispositionsföreskrifter, som meddelas rörande skilda anslag, är ofta av avlöningsteknisk natur, vilket kräver samarbete med den blivande kanslibyrån. Å den nya lönebyrån skulle enligt förslaget handläggas ärenden, som enligt vad erfarenheterna utvisar i några fall intimt sammanhänger med de ärenden som faller på budgetsektionen, exempelvis frågor om vikariatsförmåner och löneklassplaceringar. De enligt förslaget till budgetsektionen hänfödda ärendena rörande arvoden och lönedispositioner anknyter också nära till lönebyråns verksamhetsområde. Lönebyråns kontroll beträffande antalet tjänster innebär också en verksamhet, där budgetsektionen och lönebyrån måste arbeta hand i hand.

Civilförvaltningen föreslår därför, att i avvaktan på ytterligare erfarenheter på budgetsektionen ankommande ärenden placeras å den blivande lönebyrån. Ett ytterligare skäl för överflyttning av ifrågavarande ärenden från den föreslagna budgetbyrån är dennas storlek. Även efter en dylik överflyttning kommer personalbeståndet å nämnda byrå att bli större än å var och en av de övriga. I det följande kommer civilförvaltningen att förorda, att inom den föreslagna budgetbyråns arbetsområde bibehålls vissa nu på kamerallbyrån ankommande ärenden, som enligt förslaget skulle hänföras till revisionsbyrån.

I det föregående har civilförvaltningen förutsatt, att på ämbetsverket i fortsättningen skall ankomma ärenden rörande kollektivavtal för arbetarpersonal med avlöning från försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till arbetarpersonal m. fl. Dessa ärenden bör hänföras till lönebyrån.

Enligt förslaget skall på revisionsbyrån ankomma bl. a. ärenden, sammanhängande med den centrala övervakningen och ledningen av kassaväsendet vid försvarets lokalförvaltningar, utarbetande och översyn av reglementen och föreskrifter hänförliga till försvarets kassaväsende, även som ärenden rörande av försvarets myndigheter förvaltade fonder och kassor, avskrivningar av kronans fordringar berörande försvarsväsendet samt ärenden rörande kassa- och förskottsmedelsförluster. Utredningen syns härvid icke ha tillräckligt beaktat de arbetsuppgifter, som skulle ankomma på den föreslagna budgetbyrån med dess redovisningssektion och bokföringskontor, exempelvis ärenden rörande bokföringsväsendet i såväl fred som krig, handhavande av postgirosystemet och anslutningen till statsverkets checkräkning, utbetalningar av löner, förskottsväsendet, titel-

väsendet och verifikationshandlingarnas beskaffenhet. Dessa göromål har ett nära samband med den centrala övervakningen och ledningen av kassaväsendet med därtill hörande reglementen etc. Sålunda måste försvarets kassaväsande så utformas, att redovisningen kan direkt läggas till grund för rikshuvudboken och budgetredovisningen. Granskningen av verifikationernas formella riktighet skall enligt förslaget liksom hittills verkställas av bokföringskontoret.

Det nu anförda torde ge vid handen, att arbetsuppgifterna med avseende å ledningen m. m. av kassaväsendet är av helt annan natur än dem, som eljest ankommer på revisionsbyrån. Civilförvaltningen anser därför, att här avsedda göromål bör förläggas till den föreslagna budgetbyrån.

Detsamma gäller ärenden rörande fonder, avskrivningar och kassaför-luster. Beslut i dylika ärenden föranleder i flertalet fall komplicerade bok-föringsåtgärder och minutiös kontroll inom budgetbyrån. Civilförvaltningen inger också årligen på kameralbyråns föredragning förslag till Kungl. Maj:t om täckning av uppkomna förluster av angivet slag. Ären-den rörande fonder avser antingen disposition av medel, hänförliga till värdehandlingar eller innestående å enskilda banker, eller frågor om ansvarsfrihet eller ock yttranden rörande ändringar i reglementen och stadgar, som regel från finansiell synpunkt. Dylika ärenden har hittills städse behandlats å kameralbyrån.

Samtliga här avsedda arbetsuppgifter, vilka f. n. handläggs å civilför-valtningens kameralbyrå, bör enligt ämbetsverkets mening bibehållas å den föreslagna budgetbyrån och där sammanhållas i en särskild detalj. Genom en dylik anordning kommer också revisionsbyrån att bli ett mera renodlat revisionsorgan än enligt utredningsförslaget. Med hänsyn till de jämk-ningar, som sålunda föreslagits beträffande budgetbyråns verksamhets-område syns den hävdvunna benämningen kameralbyrån böra bibehållas.

Justitiekanslern har uttalat, att utredningens förslag, att handhavandet av försvarets rättsliga angelägenheter i fortsättningen skall ankomma på försvarets civilförvaltning och att i samband därmed advokatfiskalskon-toret skall ombildas till en byrå inom förvaltningen, syns erbjuda flera fördelar, bl. a. genom den större auktoritet, som förlänas krigsrådet-*chefen* för juridiska byrån såsom kronans representant och de ökade möj-ligheter förslaget syns inrymma att åt denne såsom ledamot av verket delegera beslutanderätt i vissa frågor. Farhågor uttalas dock för att för-slaget också kan medföra en viss fara för att byråchefen i sin egenskap av verksledamot tas i anspråk för fullgörande av även andra arbetsupp-gifter än sådana, som är de centrala för byrån, och att de maktpåliggande uppgifter, som är anförtrodda honom, därigenom kommer att i en utsträck-ning, som icke är lämplig, få övertas av underordnad personal. Vidare framhåller *justitiekanslern* att den självständighet, som nu utmärker advokatfiskalskontoret, kanske också i viss mån riskeras. Det syns emel-lertid *justitiekanslern* icke möta svårigheter att instruktionellt ordna dessa frågor så, att antydda olägenheter motverkas.

Statskontoret har av de i utredningens belänkande lämnade uppgifterna fått den uppfattningen, att omfattningen av civilförvaltningens arbetsupp-

gifter gör någon ökning av antalet byråer nödvändig. En dylik ökning syns statskontoret vara påkallad jämväl för det fall, att en omläggning av förvaltningsorganisationen icke kommer till stånd. Statskontoret föreslår för sin del, att verket organiseras på fyra byråer, nämligen två kanslibyråer, en kameralbyrå och en revisionsbyrå. Advokatfiskalskontorets ställning i organisatoriskt hänseende anser statskontoret böra undersökas i samband med pågående översyn av lönegradsplaceringen för de statliga ombudsmannatjänsterna.

Riksräkenskapsverket har funnit, att den verkställda utredningen gett vid handen, att civilförvaltningens nuvarande organisation med allenast tre byråer medfört en alltför stor arbetsbelastning för byråcheferna. En uppdelning av verksamheten på flera byråer syns därför motiverad. Vid sin granskning av organisationsförslaget har riksräkenskapsverket för sin del kommit till den uppfattningen, att civilförvaltningen bör organiseras på fyra byråer, nämligen två kanslibyråer, en kameralbyrå och en revisionsbyrå, samt ett särskilt advokatfiskalskontor. Beträffande ärendenas gruppering på de olika byråerna vid den av riksräkenskapsverket förordade organisationen anför riksräkenskapsverket följande.

Enligt utredningens förslag skulle de egentliga löneärendena handläggas på icke mindre än tre byråer, nämligen lönebyrån, budgetbyrån (budgetsektionen) och centralbyrån (centralsektionens personaldetalj). Riksräkenskapsverket vill föreslå, att avlöningsfrågorna handläggs å en och samma byrå, nämligen å den av kanslibyråerna, som närmast motsvarar den föreslagna lönebyrån. Budgetsektionens och personaldetaljens arbetsuppgifter bör därför inordnas under nämnda byrå. Hit syns även böra överföras de arbetsuppgifter, som skulle ankomma på mobiliseringsdetaljen inom centralbyråns centralsektion. De ärenden, som avser redovisning, bokföring och kassaverksamhet bör handläggas inom en byrå, benämnd kameralbyrå. Till kameralbyrån syns även böra hänföras de arbetsuppgifter i fråga om blankettväsendet, som enligt utredningen skulle ankomma på centralbyråns blankettdetalj. Ledningen av försvarets kassaväsende torde böra ankomma på kameralbyrån och icke på revisionsbyrån. Revisionsbyrån bör omhänderha granskningen av räkenskaperna för försvarets regionala och lokala myndigheter, läger- och manskapskassorna samt de större verkstäderna. Med den av riksräkenskapsverket förordade byråindelningen skulle av de för centralbyrån tillämnade arbetsuppgifterna endast återstå organisationssektionens uppgifter. Även hithörande arbetsuppgifter syns kunna överlåtas å annan byrå, exempelvis å den byrå som i huvudsak motsvarar lönebyrån.

Statens organisationsnämnd ifrågasätter huruvida icke — eftersom inom försvarets civilförvaltning huvuddelen av den föreslagna kanslibyråns och hela den föreslagna lönebyråns verksamhet skulle komma att omfattas handläggning av ärenden rörande tillämpning av statens allmänna avlöningsreglemente och därtill hörande författningar — bl. a. med hänsyn till önskvärdheten av en fast samordning dessa båda byråer borde sammanslås.

Statens sakrevision anser att erfarenheterna sedan tillkomsten av försvarets civilförvaltning tyder på att ämbetsverkets indelning i tre byråer icke är helt ändamålsenlig. Det är emellertid enligt sakrevisionens mening tvivel underkastat, huruvida verkligen behov föreligger av icke mindre än sex byråer. Den fördelning av arbetsuppgifter, som föreslagits och som påverkat frågan om byråernas lämpligaste antal, syns vid närmare skärskådande sakrevisionen ej helt övertygande. Sakrevisionen har för sin del funnit, att frågan om byråernas antal och ärendefördelningen å dessa bör göras till föremål för ytterligare överväganden.

Försvarets civilförvaltnings anslagsäskanden för budgetåret 1954/55.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 har försvarets civilförvaltning tagit upp frågan om ämbetsverkets organisation och därom anfört bl. a. följande.

Försvarets civilförvaltnings anslagsäskanden har under de senaste budgetåren präglats av den förestående omorganisationen av försvarets centrala förvaltning. Allteftersom lösningen av denna fråga dragit ut på tiden, har civilförvaltningen upprepade gånger framhållit behovet av att åtminstone vissa reformer i fråga om ämbetsverkets interna organisation, som icke berör andra myndigheters organisation och arbetsuppgifter, kommer till stånd. Civilförvaltningen har i sina förslag till äskanden för innevarande budgetår framlagt förslag till åtgärder i dessa hänseenden.

På uppdrag av statsrådet och chefen för försvarsdepartementet har överbefälhavaren den 12 augusti 1953 avgett utlåtande rörande vissa med försvarsförvaltningens omorganisation sammanhängande frågor, vilka sedermera gjorts till föremål för förnyad remissbehandling. Man syns fördensskull böra räkna med att de principiella frågor rörande försvarets materielanskaffning, standardisering, viss förrådshållning m. m., som hittills i första hand fördröjt lösningen av frågan om förvaltningsorganisationen, under innevarande budgetår kommer att upptas till prövning från statsmakternas sida. I anslutning härtill bör jämväl civilförvaltningens organisation och uppgifter från och med budgetåret 1954/55 erhålla en mera definitiv utformning. Ämbetsverket anser sig fördensskull böra kortfattat uppta dessa frågor till en mera allmän behandling.

Civilförvaltningen framhåller, att ämbetsverket, efter det att förutberörda utlåtande över förvaltningsutredningens betänkande avgavs i flera sammanhang på grundval av vunna praktiska erfarenheter haft anledning att ånyo överväga förvaltningsutredningens förslag beträffande huvudragen av ämbetsverkets organisation.

Framför allt anser civilförvaltningen den av utredningen föreslagna uppdelningen av kanslibyrån på två byråer vara en särskilt angelägen åtgärd.

I fråga om centralbyrån anför civilförvaltningen.

Beträffande inrättandet av den av förvaltningsutredningen föreslagna centralbyrån anfördes vid remissbehandlingen av utredningens betänkande vissa betänkligheter från statskontorets och riksräkenskapsverkets sida.

Civiltförvaltningen gjorde för egen del inga erinringar mot utredningens förslag. I förslaget till anslagsäskanden för innevarande budgetår framhöll ämbetsverket, att därest vad som anförts vid remissbehandlingen av utredningens betänkande ledde till att centralbyrån icke inrättas, dithörande arbetsuppgifter borde — i den mån de i nuvarande organisation ankom på civiltförvaltningen — kvarbli på de enheter inom ämbetsverket, som för närvarande handhar desamma.

De ytterligare erfarenheter som civiltförvaltningen under de senaste åren vunnit, har i stort sett gett vid handen, att de på civiltförvaltningen redan ankommande arbetsuppgifter, som enligt förslaget skulle överföras till centralbyrån, även i fortsättningen, åtminstone tills vidare, bör kunna utföras å de enheter inom verket, där de för närvarande handhas. Därest icke nya arbetsuppgifter tillförs ämbetsverket, är centralbyråns tillskapande icke någon för civiltförvaltningen lika angelägen åtgärd som andra av utredningen föreslagna rationaliseringar. I enlighet härmed upptar civiltförvaltningen icke heller i detta hänseende något förslag i förevarande anslagsäskanden.

En angelägen åtgärd i samband med förvaltningsreformen anser civiltförvaltningen vara att förenkla handläggningen av de ersättnings- m. fl. ärenden, vilka för närvarande, sedan yttrande i ärendet inhämtats från civiltförvaltningens advokatfiskal, avgörs av civiltförvaltningen och vederbörande fackförvaltning (eventuellt av Kungl. Maj:t på förslag av nämnda myndigheter). Lösningen av denna fråga sammanhänger enligt ämbetsverkets mening nära med ställningstagandet till förvaltningsutredningens förslag beträffande civiltförvaltningens advokatfiskalskontor, den föreslagna juridiska byrån. Då frågan berör även andra myndigheter än civiltförvaltningen, har ämbetsverket icke ansett sig i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår böra framlägga förslag i ämnet. Frågan anses emellertid böra regleras i samband med ett allmänt ställningstagande till förvaltningsfrågorna.

Civiltförvaltningen framhåller, att frågan om handläggningen av ärenden rörande ersättning för skador genom militär verksamhet under år 1953 upptagits till särskild utredning genom statens sakrevision, varvid i första hand avsetts skola undersökas den lämpligaste formen för den prövning av ersättningsfrågor, som för närvarande utförs genom försvarets skaderegleringsnämnd. Man kan emellertid, enligt vad civiltförvaltningen inhämtat, räkna med att jämväl den skadereglerande verksamhet, som utförts hos försvarets centrala förvaltningsmyndigheter, kommer att beröras av utredningen. I avvaktan på att denna slutförs, har civiltförvaltningen icke ansett sig böra framlägga något slutligt förslag beträffande advokatfiskalskontorets organisation.

Chefens för försvarsdepartementet skrivelse den 30 oktober 1953.

Enligt de organisationstablåer, som bifogats min skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl., avses försvarets civiltförvaltning skola

omfatta fem byråer, nämligen kanslibyrå, lönebyrå, kameralbyrå, revisionsbyrå och juridisk byrå.

Departementschefen.

Jag förordar att försvarets civilförvaltning indelas i fem byråer, nämligen kanslibyrå, lönebyrå, kameralbyrå, revisionsbyrå och juridisk byrå. I jämförelse med 1946 års militära förvaltningsutrednings förslag innebär denna organisation att någon centralbyrå icke inrättas.

Med hänsyn till civilförvaltningens jämförelsevis ringa personalstyrka och de relativt enkla inre organisatoriska problem, verket har att bemästra, syns det mig uppenbart att — såsom civilförvaltningen ock framhållit i sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 — de tilltänkta arbetsuppgifter för centralbyrån, som sammanhänger med intern organisation och service, utan olägenheter kan kvarbli hos de avdelningar inom verket, som nu handlägger desamma. Dessa arbetsuppgifter utgör sålunda enligt min uppfattning icke tillräckligt underlag för ytterligare en byrå. Då jag betecknar civilförvaltningens inre organisatoriska problem såsom jämförelsevis enkla, bortser jag icke från att komplicerade tekniska spörsmål kan uppkomma i samband med frågor om ett rationellt utnyttjande av den centrala hålkortsanläggningen. Lösningen av dessa frågor, som kräver specialexpertis, skulle dock knappast främjas genom centralbyråns tillkomst.

Civilförvaltningens åligganden med avseende å tryckning av försvarets blanketter handhas av en detalj å kameralbyrån. Denna syns fungera väl och erbjuder icke några problem, som talar för att utöka byråernas antal.

Enligt förvaltningsutredningens förslag skulle civilförvaltningen tillföras den nya uppgiften att med vissa undantag leda och övervaka kontorsorganisationen inom försvarets regionala och lokala myndigheter, vilken uppgift skulle hänföras till centralbyrån.

Ehuru förslaget i denna del vunnit ringa anklang hos de remissmyndigheter, som berört frågan om antalet byråer inom verket, anser jag det vara principiellt riktigt att ifrågavarande ledande och övervakande verksamhet åläggs civilförvaltningen. Frågan kräver emellertid ytterligare utredning och överväganden och jag är därför icke beredd att nu framlägga förslag härom. Det kan måhända framdeles visa sig möjligt att inrymma dessa arbetsuppgifter i den av mig förordade organisationen.

Med hänsyn till vad jag här anfört, anser jag det icke motiverat att kameralbyrån utgår ur organisationen och att en budgetbyrå inrättas. Detta medför, att fördelningen av arbetsuppgifterna mellan de olika byråerna delvis blir en annan än vad förvaltningsutredningen föreslagit, till vilken fråga jag återkommer vid behandlingen av verkets detaljorganisation.

Behovet av att den nuvarande kanslibyrån delas upp i två byråer anser jag till fullo ådagalagt.

Jag anser det likaledes befogat att advokatfiskalskontoret omvandlas till en juridisk byrå med utökade arbetsuppgifter. De ärendegrupper inom civilförvaltningstjänstens område, som är avsedda att överflyttas från de materielförvaltande verken enligt vad som närmare utvecklats vid behandlingen av civilförvaltningstjänsten, kommer i stor utsträckning att falla på den juridiska byrån, dit även patentfrågorna bör förläggas.

Jag förutsätter, att de av justitiekanslern uttalade farhågorna för att chefens för juridiska byrån åligganden som ledamot av verket kan tänkas bli till förfång för hans egentliga arbetsuppgifter icke skall behöva besannas. Även om byråorganisationen innebär att den självständighet, som nu utmärker advokatfiskalskontorets verksamhet, blir i viss mån beskuren, måste man här göra en omsorgsfull avvägning i syfte att icke alltför mycket klavbinda den juridiska verksamheten. I likhet med justitiekanslern anser jag, att det icke bör möta svårigheter att genom lämpligt utformade instruktionsbestämmelser förebygga dessa olägenheter. En fråga vilken osökt uppställer sig är den, om civilförvaltningen såsom sådan skall bära ansvaret för fullgörande av de juridiska uppdrag, som lämnas direkt till juridiska byrån från andra försvarsförvaltningar. Det syns mig knappast rimligt att så skall vara fallet, ehuru förvaltningsutredningen av allt att döma tänkt sig en sådan lösning. Jag lutar närmast åt den åsikten att ansvaret i dylika fall som regel bör stanna på chefen för den juridiska byrån ensam.

Denna och liknande frågor måste enligt min mening ingående beaktas, då ny instruktion för civilförvaltningen skall utarbetas.

Statens sakrevision har den 9 november 1953 framlagt vissa förslag och synpunkter beträffande statliga myndigheters befogenhet att reglera utomobligatoriska ersättningsanspråk och därvid även berört frågan om civilförvaltningens och försvarets skaderegleringsnämnds verksamhet på detta område. Förslaget, som f. n. är föremål för remissbehandling, är icke av natur att rubba grunderna för den av mig föreslagna organisationen. Frågan om skaderegleringsnämndens fortsatta verksamhet och vissa därmed sammanhängande spørsmål rörande civilförvaltningens organisation torde, därest så befinns påkallat, i sinom tid få anmälas för riksdagen.

Huvuddragen av försvarets civilförvaltnings organisation enligt mitt förslag återfinns i tablåform å bilaga 8.

4. Försvarets civilförvaltnings detaljorganisation.

a. KANSLIBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Kanslibyråns arbetsuppgifter skall enligt förslaget bestå i att beträffande personal vid försvaret handlägga ärenden, som avser

stationeringsort och ortsgrupp,

tjänstgöringstidens längd och fördelning samt gottgörelse för overtids-tjänstgöring,

rese- och traktamentsersättningar, flyttningsersättningar och andra särskilda ersättningar, lönetillägg vid sjö- och flygtjänstgöring m. m.,

tjänstebostad och tjänstedräkt och andra förmåner in natura,

sjukvård och begravningshjälp m. m.,

förordnande av tjänsteläkare (gemensamt med försvarets sjukvårdsstyrelse),

pensioner av olika slag samt anstånd med avsked efter pensionsålderns inträde,

understöd från Vadstena krigsmanshuskassa, invalidhusfonden samt beväringmanskapets invalid- och pensionsfond,

förmåner till värnpliktiga och frivilliga även i andra fall än ovan nämnts,

frågor rörande personal på avgångsstat, på disponibilitetsstat, på reservstat, i reserven, i väg- och vattenbyggnadskåren och på övergångsstat, överstatspersonal samt indelt manskap även i andra fall än ovan nämnts, såvida icke fråga är om ärende som enligt förslaget bör handläggas å lönebyrån,

förhandlingsrätt och kollektivavtalsfrågor,

frågor rörande indelnings- och roteringsverket för armén (gemensamt med kammarkollegium) samt

frågor i övrigt i den mån de icke är närmare att hänföra till annan byrå inom ämbetsverket.

Inom angivna områden skall kanslibyrån enligt förslaget bland annat i mån av befogenhet avgöra besvär över underlydande myndigheters beslut, avgöra eller med eget yttrande till den det vederbör vidarebefordra inkomna ansökningar och framställningar, besvara remisser och förfrågningar ävensom i förekommande fall efter förhandlingar med berörda personalorganisationer utfärda eller hos Kungl. Maj:t eller annan vederbörande myndighet föreslå utfärdande av författningar och tillämpningsföreskrifter samt förklaringar, ändringar eller upphävande av sådana författningar eller föreskrifter.

Ärenden, som angår såväl kanslibyrån som annan byrå inom ämbets-

verket, bör enligt utredningens mening sammanhållas av och expedieras genom kanslibyrån försåvitt icke visst ärende befinns så övervägande tillhöra annan byrås handläggning, att sammanhållning och expediering i stället bör anförtros sistnämnda byrå.

Byrån föreslås skola indelas i rese- och flyttningssektion och allmän sektion, vartill kommer gemensam expedition och skrivcentral. Till rese- och flyttningssektionen avses den centrala handläggningen av försvarets flyttningsärenden skola förläggas.

Remissyttranden m. m.

Försvarets civilförvaltning anför (utlåtande 20/6 1951) att på ämbetsverket ankommande ärenden rörande förhandlingsrätt och kollektivavtal bör handläggas på lönebyrån i stället för kanslibyrån. Vidare framhåller civilförvaltningen, att kanslibyrån bör ifråga om sitt verksamhetsområde utöva upplysningsverksamhet av samma slag, som förutsatts skola ankomma på lönebyrån. Beträffande kanslibyråns organisation och indelning ifrågasätts icke någon förändring.

Departementschefen.

Jag förordar att kanslibyråns organisation och arbetsuppgifter utformas i huvudsaklig överensstämmelse med förvaltningsutredningens förslag med de mindre jämkningar, som civilförvaltningen föreslagit.

b. LÖNEBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt förslaget har lönebyrån att handlägga ärenden, som angår anställningshavares vid försvaret lön, samt vissa därmed nära sammanhängande ärendegrupper. Sålunda skall enligt förslaget å lönebyrån behandlas ärenden, som avser

löneklassplacering,

löneavdrag och avdragsgrupper samt fall då löneavdrag skall tillämpas, semester, däremot svarande annan ledighet och semesterersättning,

vikariatsersättning,

kallortstillägg,

rörligt tillägg, dyrtidstillägg och barntillägg,

ersättning för löneminskning och personligt lönetillägg,

förening av tjänster samt

förening av lön och pension.

Enligt förslaget skall byrån inrymma allmän sektion och kontrollsektion samt gemensam expedition.

Allmänna sektionen motsvarar närmast sektion II inom den nuvarande kanslibyrån och förutsätts skola ha i huvudsak samma arbetsuppgifter

som denna. Viss ytterligare delegering av beslutanderätten förutsätts dock komma att äga rum.

Den förgranskning, som avses skola äga rum inom kontrollsektionen, utgör en motsvarighet till den förgranskande verksamhet, som nu utförs inom revisionsbyråns fjärde revisionskontor. Beträffande kontrollsektionens arbetsuppgifter anför utredningen bland annat följande.

Som underlag för sektionens granskningsverksamhet skall finnas ett kortregister över all den tjänstemannapersonal, vars avlöning är föremål för revision av försvarets civilförvaltning. Kortregistret skall även utgöra grundval för den granskning inom ämbetsverkets revisionsbyrå, som avser att kontrollera att de på avlöningslistorna upptagna lönebeloppen är riktiga. Registret bör vidare kunna utnyttjas vid verkställande av förekommande löneutredningar av olika slag, i allmänhet ankommande på lönebyråns allmänna sektion.

Förutom förhandsgranskning i enlighet med det ovan anförda skall kontrollsektionen en gång årligen verkställa en avstämning mellan personalkorten och ett å budgetbyråns budgetsektion förbandsvis fört register över samtliga enligt personalförteckningar eller särskilda anställningsmyndiganden inrättade tjänster såväl där avlöningskostnaderna skall bestridas från avlöningsanslag som där sakanslag skall tas i anspråk för avlöningen.

Härutöver skall det åligga kontrollsektionen att övervaka att de avlöningsuträknande myndigheterna erhåller kännedom om nya avlöningsbestämmelser och ändringar i gamla sådana, att de har tillgång till erforderliga förarbeten till avlöningsbestämmelserna m. m. Prejudicerande beslut i fråga om tolkningen av avlöningsföreskrifter delges myndigheterna genom den samling av beslut i besvärs- och anmärkningsmål m. m. som periodiskt utges genom revisionsbyråns försorg. Där så befinns lämpligt bör kontrollsektionen tillhandahålla myndigheterna tabeller och tablåer för underlättande av avlöningsuträkningen och i övrigt bedriva den upplysningsverksamhet, som kan visa sig erforderlig.

För ernående av en lämplig arbetsfördelning inom kontrollsektionen bör den uppdelas på två arbetsgrupper, vardera med ett register. Det ena registret bör i stort sett omfatta all personal vid armén samt den personal, som avlönas från försvarsstabens kassa, och det andra personalen vid marinen och flygvapnet.

Remissyttranden m. m.

Försvarets civilförvaltning förordar (utlåtande ^{20/6} 1951), på skäl för vilka redogjorts närmare i det föregående vid behandlingen av huvudragen av civilförvaltningens organisation, att ärenden rörande förslag till anslagsäskanden, regleringsbrev och dispositionsbestämmelser, inrättande av tjänster, lönedispositioner, rekryteringskostnader och utbildningskurser, ävensom vissa arvodesfrågor hänförs till lönebyrå. Dessa ärenden skulle enligt förvaltningsutredningens förslag handläggas på budgetbyråns budgetsektion.

Såsom tidigare berörts vid behandlingen av kanslibyrån förordar civilförvaltningen vidare, att kollektivavtalsärenden hänförs till lönebyrå.

I sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 tar civilförvaltningen ånyo upp lönebyråns arbetsuppgifter med den jämkningen, att ärenden rörande anslagsäskanden och dispositionsbestämmelser m. m. för vissa allmänna anslag till omkostnader eller diverse ändamål föreslås skola fortfarande handläggas på kameralbyrån. De på lönebyrån ankommande ärendena föreslås skola fördelas på två sektioner, en tjänstesektion, som med ovan angivet undantag handhar till den ursprungligen föreslagna budgetsektionen enligt förvaltningsutredningen hänförliga ärenden, samt en lönesektion, till vilken sammanförs av förvaltningsutredningen för lönebyrån avsedda ärenden ävensom ärenden rörande kollektivavtal. Sektionerna förutsätts uppdelade i detaljer. Granskningen av löneklassplaceringar m. m. skulle härvid hänföras till lönesektionens kontrolldetalj. Dessutom skall finnas en för byrån gemensam expedition och skrivcentral.

Departementschefen.

Utformningen av förslag till anslagsäskanden, dispositionsföreskrifter m. m. beträffande försvarsgrenarnas och vissa särskilda myndigheters avlönings- m. fl. anslag förutsätter ett ingående samarbete mellan flera enheter inom civilförvaltningen, i första hand de av mig i det föregående föreslagna kansli-, löne- och kameralbyråerna. Oavsett till vilken av nämnda byråer ifrågavarande ärenden i första hand hänförs, kommer även de båda andra byråerna att i viss utsträckning beröras av dessa arbetsuppgifter. Förvaltningsutredningen har föreslagit, att ärendena ifråga skulle hänföras till budgetbyrån, men jämväl uttalat att det slutliga avgörandet i detta hänseende borde få bli beroende av erfarenheterna under tiden närmast efter det att utredningens förslag genomförts. Med hänsyn till vad civilförvaltningen sedermera anfört samt ifrågavarande ärendens nära sammanhang med lönefrågor i allmänhet anser jag övervägande skäl tala för att, åtminstone tills vidare, hänföra dem till lönebyrån, där de bör handläggas på den av civilförvaltningen föreslagna tjänstesektionen.

Jag anser mig i detta sammanhang böra framhålla, att granskningen av försvarets månadslöner samt den registrering, som skall omhänderhas av lönebyråns kontrolldetalj, kan komma att beröras av den nu pågående utredningen angående utnyttjande av hålkortsmaskiner inom försvaret. Även om dessa arbetsuppgifter i viss mån skulle komma att er hålla ändrad karaktär, torde frågan om till vilken byrå de bör hänföras icke påverkas härav. Hinder torde fördenskull icke möta att nu överföra dem till lönebyrån.

Beträffande lönebyråns arbetsuppgifter i övrigt samt dess organisatoriska indelning ansluter jag mig till förvaltningsutredningens förslag med de jämkningar, som föreslagits av civilförvaltningen.

c. KAMERALBYRÅN (BUDGETBYRÅN).

1946 års militära förvaltningsutredning.

Budgetbyråns arbetsuppgifter är enligt förslaget att handlägga de budget- och redovisningsfrågor, som ankommer på försvarets civilförvaltning, samt att utgöra kassaorgan för försvarets centrala förvaltningsmyndigheter.

Utredningen föreslår att byrån indelas i budgetsektion, redovisningssektion, bokföringskontor, kameralkontor samt gemensam expedition. Redovisningssektionen samt bokförings- och kameralkontoren föreslår utredningen skola indelas i detaljer. Beträffande budgetsektionens arbetsuppgifter anför utredningen.

På budgetsektionen skall ankomma att uppgöra förslag till anslagsäskanden beträffande de anslag, som står till civilförvaltningens förfogande, samt att avge yttrande över till ämbetsverket remitterade förslag till anslagsäskanden, som avgetts av andra myndigheter. Inom sektionen skall vidare uppgöras förslag till regleringsbrev beträffande till civilförvaltningens förfogande stående anslag samt utarbetas de dispositionsbestämmelser rörande dessa anslag, som kan erfordras från civilförvaltningens sida. I frågor av redovisningsteknisk natur skall budgetsektionen samråda med redovisningssektionen. I anslutning till ovannämnda arbetsuppgifter bör å budgetsektionen handläggas ärenden angående bl. a. inrättande och lönegradsplacering av tjänster, anställande av tillfällig personal, lönedispositioner, avlöningsförstärkningar och befattningsarvoden m. m., bestämmande av avlöningsförmåner för innehavare av arvodesbefattningar, rekryteringskostnader samt utbildningskurser och dylikt. I fråga om sättet för behandlingen av sektionens ärenden, vilka för närvarande till största delen handläggs på civilförvaltningens kanslibyrå och vilkas slutliga placering enligt vad tidigare nämnts bör bli beroende av erfarenheterna under tiden närmast efter ett genomförande av utredningens organisationsförslag, förutsätter utredningen i stort sett inga förändringar. Civilförvaltningens befogenheter med avseende å inrättande av icke-ordinarie tjänster vid försvaret har i det föregående angetts vid behandlingen av vissa gemensamma personal- och lönefrågor (kap. II. B. III).

Redovisningssektionen skall enligt förslaget handha civilförvaltningen åvilande allmänna redovisningsuppgifter samt i samband därmed uppgöra bokslut för försvarets anslagsförvaltande myndigheter och handlägga frågor av budget- och redovisningsteknisk natur. Bland sektionens uppgifter avses bl. a. skola ingå att årligen upprätta förteckning över redovisningstitlar, att uppgöra manuskript till statsliggaren över fjärde huvudtiteln, att sammanställa månatliga belastningstabeller rörande försvarets anslag, anslagsposter och redovisningstitlar, att uppgöra månatliga kassarapporter till riksräkenskapsverket, att utöva anslagskontroll rörande såväl driftbudget- och kapitalbudgetanslag som fonder och diverse medel samt att utföra erforderlig saldokontroll, avseende försvarets medelsredovisning.

Inom bokföringskontoret skall enligt förslaget utföras maskinell bokföring av försvarets räkenskaper och i samband därmed verkställas viss granskning av bokföringsmaterialet. Förgranskning avses sålunda skolas i syfte att åstadkomma ett tillrättaläggande av bokföringsmaterialet så att en snabb och riktig maskinbokföring kan äga rum. Detta arbete skall bland annat såsom för närvarande omfatta kontroll av att å verifikations-sammandrag uppförda poster motsvarar verifikationsbeloppen, att blott sådana titlar begagnas, som finns upptagna i titelförteckningen, att rätta gruppnummer utsatts framför titlarna samt att verifikationssammandragen försetts med rätta kategoristämplor. Härvidlag förutsätter utredningen ingen ändring i nu tillämpade arbetsrutiner. Kontorets siffer- och postgirogranskning hänför sig till verifikationernas siffermässiga riktighet respektive till postgiroförteckningarna. Beträffande de sistnämnda kontrolleras att de är vederbörligen undertecknade och försedda med postgirokontorets stämpel.

På kameralkontoret skall enligt förslaget bedrivas den verksamhet, som ankommer på budgetbyrån i egenskap av kassaorgan för försvarets centrala förvaltningsmyndigheter.

Försvarets civilförvaltnings anslagsäskanden.

Försvarets civilförvaltning har i sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 samt sin i det föregående berörda skrivelse den 14 december 1953 angående personalbehovet vid genomförandet av en förvaltningsreform efter av mig i det föregående angivna riktlinjer framlagt vissa nya förslag beträffande kameralbyråns organisation och arbetsuppgifter. Civilförvaltningen har därvid utgått från de erfarenheter rörande hithörande arbetsuppgifter, som vunnits sedan förvaltningsutredningens förslag avgavs, samt de överväganden, som framkommit inom den nu pågående utredningen rörande utnyttjande av hålkortsmaskiner inom försvaret. Civilförvaltningens förslag ansluter sig i stort sett till byråns nuvarande organisation och innebär bl. a. att de arbetsuppgifter som enligt förvaltningsutredningen skulle överföras till centralbyrån, kvarblir på kameralbyrån.

På byrån skall, enligt vad förvaltningen i sitt förslag förutsatt, handläggas ärenden angående

försvarets bokförings- och kassaväsende och i samband därmed stående inspektionsverksamhet,

kassagöromål för försvarets centrala förvaltningsmyndigheter,

penningmedelsförsörjningen inom försvaret samt utarbetande av räkenskaps-, kassa- m. fl. formulär inom civilförvaltningens ämbetsområde,

tillsyn över enskilda pensionsinrättningar inom försvaret samt andra kassor och fonder,

utfärdande av allmänna författningar eller föreskrifter i den mån desamma är att hänföra till byråns verksamhetsområde,

försvarets fastighetsfond,
läger- och manskapskassor, däri jämväl inbegripet granskningen av nämnda kassors med tillhörande rörelers räkenskaper,
försvarets blankettväsende,
civilförvaltningens bibliotek och arkiv,
ämbetsverkets personal samt för dess verksamhet anvisade anslag, utarbetande av manuskript till statsliggarens fjärde huvudtitel, frågor av allmänt kameral natur samt
det civilförvaltningen åliggande krigsförberedelsearbetet för försvarsväsendet.

I förhållande till förvaltningsutredningen innebär förslaget följande ändringar.

Budgetsektionen med hithörande ärenden — med undantag av förslag till anslagsäskanden och dispositionsföreskrifter rörande civilförvaltningens egna avlönings- och omkostnadsanslag samt vissa anslag till omkostnader eller diverse ändamål — utgår och överförs till lönebyrån. Å kameralbyrån kvarblir följande ärendegrupper, som nu hänförs dit, nämligen ärenden rörande ledningen av försvarets kassaväsende, fonder, avskrivningar av kassaförluster, utfärdande av vissa allmänna föreskrifter av kameral natur, läger- och manskapskassor, blankettväsendet, civilförvaltningens bibliotek och arkiv, ämbetsverkets personal och för dess verksamhet anvisade anslag samt civilförvaltningens krigsförberedelsearbete. Därutöver överförs till byrån jämväl den på revisionsbyrån för närvarande ankommande kamerala granskningen av läger- och manskapskassorna.

Beträffande läger- och manskapskasseärenden föreslår civilförvaltningen, att förvaltningsfrågor inom nämnda område fortfarande skall avgöras av vederbörande fackförvaltning i samråd med civilförvaltningen samt att granskningen av räkenskaperna vid marketenterier ombord å marinens fartyg skall handhas av marinförvaltningen. På civilförvaltningen skall enligt förslaget ankomma att utfärda redovisningsföreskrifter (efter samråd med vederbörande fackförvaltning) samt att — med nyss berört undantag — granska räkenskaperna vid samtliga läger- och manskapskassor med därtill anslutna rörelser.

Byrån skall enligt förslaget organiseras på två sektioner, sektion I och sektion II, kamrerarkontor med vissa därtill anslutna underavdelningar, hålkortsanläggning, blankett detalj med anslutet blankettförråd och tryckeri samt mobiliseringsdetalj. Därjämte skall finnas en för sektionerna gemensam expedition med skrivcentral.

Sektion I föreslås i sin tur skola uppdelas på allmän detalj för handläggning av ärenden rörande allmänna föreskrifter eller andra ärenden av allmänt kameral natur, enskilda kassor och fonder, avskrivningar, kassamedelsförluster m. m., kassadetalj för ärenden rörande försvarets

kassaväsande, läger- och manskapskassedetalj för läger- och manskapskassärenden samt personaldetalj för ärenden rörande civilförvaltningens egen personal.

Sektion II motsvarar förvaltningsutredningens redovisningssektion och är sålunda i första hand avsedd att handha allmänna redovisningsuppgifter, bokslut för försvarets anslagsförvaltande myndigheter samt frågor av budget- och redovisningsteknisk natur. Rörande sektionens uppgifter i övrigt gäller vad i det föregående anförts beträffande redovisningssektionen. Till sektion II föreslås emellertid därutöver jämväl skola hänföras den personal, som har att förhandsgranska försvarets räkenskaper innan desamma bokförs å hålkortsanläggningen. Nämda personal hänförs av förvaltningsutredningen till det av utredningen föreslagna bokföringskontoret.

Beträffande den avdelning som skall handha den hålkortsmässiga bearbetningen av försvarets räkenskaper, för närvarande bokföringskontorets hålkortsdetalj, anför civilförvaltningen.

I anslutning till pågående utredning angående utnyttjandet av hålkortsmaskiner inom försvaret har detaljen, vid sidan av sina ursprungliga bokföringsuppgifter, pålagts ett flertal uppgifter av väsentligt artskild karaktär. Man torde ha bestämd anledning att räkna med att sistnämnda uppgifter vilka delvis är av försöksnatur, under de närmaste åren kommer att ytterligare utökas. Ett flertal förslag och framställningar i detta hänseende föreligger redan från försvarsgrensförvaltningarna. De nya uppgifterna avser i främsta rummet maskinavdelningen, vars maskinuppsättning redan under innevarande budgetår kommer att kraftigt utökas. Kungl. Maj:t har den 30 april 1953 medgivit inrättande av en tjänst i Cg 29, vars innehavare avses skola förestå maskinavdelningen samt leda och planera verksamheten. Avdelningens slutliga utformning och personalbehov kan uppenbarligen bedömas först sedan dess arbetsuppgifter erhållit sin definitiva utformning och civilförvaltningen framlägger fördenskull icke något förslag härutinnan. Det torde emellertid redan nu stå klart, att ovanberörda befattning i 29 lönegraden kommer att erfordras jämväl för framtiden. Den bör därför i första hand ombildas till extra ordinarie. Vidare torde det få anses klarlagt, att maskinavdelningen bör bibehålla den självständiga ställning, som avdelningen redan i realiteten ernått, och att den bör lyda direkt under kameralkontoret.

Med hänsyn härtill bör maskinavdelningen (inbegripet stansningspersonalen med den kansliskrivare, som leder nämnda personal) utbrytas ur bokföringskontoret och bilda en självständig avdelning — lämpligen benämnd centrala hålkortsanläggningen — under ovanberörda tjänsteman i Ce 29.

Kamrerarkontoret skall enligt förslaget dels handha de arbetsuppgifter, som enligt förvaltningsutredningen skulle ankomma på kameralkontoret, dels ock svara för civilförvaltningens bibliotek och arkiv, bokbinderi, verifikationssortering m. fl. smärre enheter, vilka fullgör arbetsuppgifter av intern servicekaraktär.

Departementschefen.

I och med att den av förvaltningsutredningen föreslagna centralbyrån icke kommer till stånd, bör ett flertal av de ärenden som skulle ankomma på nämnda byrå förläggas till kameralbyrån. Hit hör i första hand på civilförvaltningen ankommande arbetsuppgifter med avseende på försvarets blankettväsende, vissa ärenden rörande ämbetsverkets personal och för dess verksamhet avsedda anslag, civilförvaltningens krigsförberedelsearbete samt ett flertal uppgifter av intern servicekaraktär. Under kameralbyrån bör jämväl inordnas civilförvaltningens blankettförråd, bokbinderi och tryckeri. Civilförvaltningens arbetsuppgifter med avseende å ledningen av försvarets kassaväsende innefattar framförallt en fortlöpande översyn över den mångfald av föreskrifter, som gäller på detta område. Jag delar ämbetsverkets uppfattning, att dessa arbetsuppgifter äger så nära samband med på kameralbyrån ankommande ärenden rörande exempelvis bokföringsväsendet, postgirosystemet, löneutbetalningar, titelväsendet m. m. att de, liksom för närvarande är fallet, jämväl i fortsättningen bör hänföras till kameralbyrån. Till kameralbyrån bör jämväl hänföras ärenden rörande fonder, avskrivningar och kassaförluster.

Förvaltningsärenden rörande läger- och manskapskassor bör handläggas på arméintendenturförvaltningen respektive marin- och flygförvaltningarna gemensamt med civilförvaltningen. På civilförvaltningen bör ankomma att utfärda hithörande redovisningsföreskrifter samt att ombesörja granskning av räkenskaperna vid läger- och manskapskassorna med därtill anslutna rörelser. Hithörande arbetsuppgifter bör sammanföras till kameralbyrån.

Det syns mig lämpligt, att de arbetsuppgifter med avseende på allmänt kamerala ärenden, ledningen av försvarets kassaväsende och läger- och manskapskassor samt ärenden rörande avlöning, redovisning m. m. av ämbetsverkets personal, vilka utöver förvaltningsutredningens förslag skall tillföras kameralbyrån, inom nämnda byrå sammanförs å en sektion med fyra detaljer. Detta förslag ansluter till vad som redan nu gäller. Sektionen bör lämpligen benämnas allmänna sektionen.

Redovisnings- och bokföringsärenden samt budgettekniska frågor bör i enlighet med förvaltningsutredningens förslag sammanföras till en sektion, som benämns redovisningssektion. Till denna sektion bör jämväl hänföras vissa ärenden rörande anslagsäskanden och dispositionsbestämmelser m. m. enligt civilförvaltningens förslag. Redovisningssektionen syns lämpligen kunna uppdelas på detaljer i enlighet med förvaltningsutredningens förslag, varvid till boksluts- och kontrolldetaljen bör hänföras jämväl förgranskningspersonalen å det nuvarande bokföringskontoret.

Beträffande kamrerarkontor, blankettdetalj och mobiliseringsdetalj ansluter jag mig till civilförvaltningens förslag. Jag erinrar, att förvaltningsutredningen förutsatt att blankettdetaljen, vilken enligt min mening bör benämnas blankettkontor, skall ha att anskaffa förvaringsanordningar m. m. för blanketter.

Den enhet som skall handha på civilförvaltningen ankommande arbetsuppgifter i fråga om hålkortsarbeten, bör lämpligen benämnas hålkortscentral. Omfattningen av centralens arbetsuppgifter samt utformningen av dess organisation blir delvis beroende av utredningen rörande utnyttjandet av hålkortsmaskiner inom försvaret. I avvaktan härpå är det icke möjligt att nu framlägga något definitivt förslag i dessa hänseenden. Det syns mig emellertid befogat, att centralen ges en i förhållande till övriga enheter å byrån fristående ställning.

Sammanfattningsvis föreslår jag, att kameralbyrån organiseras på allmän sektion och redovisningssektion, vardera i sin tur uppdelad i detaljer, för sektionerna gemensam expedition och skrivcentral, kamrerarkontor m. m. samt som fristående enheter hålkortscentral, blankettkontor med blankettförråd och tryckeri samt mobiliseringsdetalj. Till byrån ansluts civilförvaltningens registratorskontor.

d. REVISIONSBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Beträffande revisionsbyråns arbetsuppgifter anför utredningen följande.

Revisionsbyrån skall ha till arbetsuppgifter att handha uppsikten över och ledningen av försvarets kassaväsende i fred, planlägga och förbereda försvarets kassa- och räkenskapsväsende vid mobilisering och i krig samt — i den utsträckning som framgår av det följande — omhänderha revisionen av försvarets räkenskaper. På revisionsbyrån skall vidare ankomma att handlägga ärenden rörande enskilda penninginrättningar inom försvaret och övriga kassor och fonder i den mån tillsynen över dem tillkommer civilförvaltningen ävensom ärenden rörande befrielse från ersättningskyldighet gentemot kronan och om avskrivning av kronans fordringar, allt i vad angår försvaret.

Revisionen av räkenskaperna för försvarets organ är med nuvarande organisation anordnad dels såsom en inom de olika centrala försvarsförvaltningarna försiggående specialrevision av de militära myndigheternas redovisningar, dels ock såsom en av riksräkenskapsverket omhänderhavd granskning av de centrala försvarsförvaltningarnas egna räkenskaper. Härutinnan förutsätter utredningen i princip ingen ändring. Revisionen av försvarets centrala förvaltningsmyndigheters räkenskaper bör sålunda alljämt åvila riksräkenskapsverket.

Specialrevisionen inom försvaret är av två slag, kameral och saklig. Den kamerala revisionen avser att kontrollera räkenskapernas formella riktighet och förvaltningsföreskrifternas efterlevnad medan sakrevisionens uppgift är att övervaka att en god och ändamålsenlig hushållning iakttas med såväl anslagsmedel som materiel och andra förnödenheter. Enligt gällande organisation har försvarets civilförvaltning att verkställa den kamerala specialrevisionen samt att utföra sakrevision beträffande fartygs räkenskaper och förråd. Sakgranskningen i övrigt åvilar vederbörande centrala fackförvaltning, varvid dock mål, som uppkommer vid den av fackförvaltningarna bedrivna sakrevisionen och som finns böra handläggas i den för anmärkningsmål i allmänhet stadgade ordningen, skall upptas till behandling och avgörande av civilförvaltningen.

Enligt utredningens mening bör den kamerala specialrevisionen alltså jämt åvila civilförvaltningen dock med undantag för granskningen av inkomster avseende materiel m. m., som redovisas genom förrådsbokföring eller som framgår av register, som de centrala fackförvaltningarna upplagt för eget behov. Denna inkomstgranskning bör utföras av vederbörande fackförvaltnings förrådskontrollerande organ eller vad angår inkomster från tjänstebostäder, uthyrningsfastigheter, fastigheter redovisade å bostadsanskaffningsfonden och från uthyrning av baracker av fortifikationsförvaltningens bostadssektion (inkomster från bränsle-, lyse- och vattenförbrukningen i nämnda fastigheter m. m. bör kontrolleras av intendenturförvaltningens förrådskontrollorgan). Undantag bör även göras beträffande granskning av titelsättning berörande materiel- och övningsanslag, vilken granskning bör utföras av vederbörande centrala fackförvaltning.

Av den kamerala revision, som sålunda bör ankomma på civilförvaltningen, bör den formella granskning som i huvudsak avser att tillrättalägga räkenskapsmaterialet för den hålkortsmässiga bokföringen, såsom tidigare nämnts verkställas av civilförvaltningens bokföringskontor. På kontoret bör sålunda utföras prickning av verifikationerna mot bokföringsunderlaget, kontroll av åsatta gruppnummer samt av uppdelningen i verifikationskategorier, siffergranskning, kontroll av att medgivna kassarabatter avdragits samt att vederbörliga kvittenser föreligger ävensom postgirogranskning. Den kamerala revisionen med undantag av berörda formella granskning bör äga rum inom revisionsbyrån.

Den sakliga specialrevisionen bör enligt utredningens uppfattning i princip verkställas av respektive fackförvaltningar. Det sagda gäller även sakgranskningen av fartygens räkenskaper och förråd, vilken granskning alltså bör överflyttas från civilförvaltningen till marinförvaltningen. Vid prövning av inköps lämplighet kommer ofta även prisfrågan att vara av betydelse för bedömandet, varför de organ inom fackförvaltningarna, som utför sakgranskning, i viss omfattning också bör företa granskning av priser. Härutöver bör emellertid inom försvarets civilförvaltning bedrivas en kvalificerad systematisk stickprovsgranskning av priser. Vidare bör åt civilförvaltningen anförtros en fortlöpande, övervakande granskning av räkenskaperna för försvarets större verkstäder. Denna revision skall utföras av personal med särskild utbildning härför. Slutligen bör all granskning av försvarets läger- och manskapskassors räkenskaper, således även sakgranskning, utföras av civilförvaltningen. De sakrevisionella uppgifter, som sålunda skall åvila civilförvaltningen, bör inom ämbetsverket fullgöras å dess revisionsbyrå.

Liksom för närvarande skall mål, som uppkommer vid den av fackförvaltningarna bedrivna revisionen och som bör handläggas i den för anmärkningsmål i allmänhet stadgade ordningen, av dessa förvaltningar överlämnas till civilförvaltningen för att behandlas och avgöras på revisionsbyrån.

Civilförvaltningens revisionella verksamhet bör enligt utredningens mening i allt större utsträckning inrikta sig på att med olika medel stödja och underlätta de lokala myndigheternas arbete i vad avser den ekonomiska förvaltningen och därvid verka i förebyggande syfte. För detta ändamål bör verkets revision i större utsträckning än för närvarande öva tillsyn över lokalmyndigheternas verksamhet genom lokala inspektioner och granskning på platsen samt eftersträva en närmare kontakt med myndigheterna. I samarbete med övriga organ inom verket bör revisionen bedriva en aktiv upplysningsverksamhet. Det formella anmärkningsförfarandet bör till-

lämpas med stor urskillning och så långt möjligt ersättas av enklare och mera tidsbesparande förfaringsätt.

Enligt förslaget indelas byrån i centralsektion, verkstadsrevisionsdetalj, revisionssektion och expedition. Centralsektionen föreslås indelad i allmän detalj samt läger- och manskapskassedetalj, under det att revisionssektionens indelning enligt förslaget upptar undersökningsdetalj, sex revisionsdistrikt samt sjörevision. Den på byrån ankommande revisionella verksamheten skall enligt förslaget i huvudsak hänföras till revisionssektionen, medan byråns uppgifter med avseende å övervakningen och ledningen av försvarets kassaväsende åläggs centralsektionen. Inspektionen av verksamheten vid de lokala kassaorganen bör emellertid enligt utredningen förläggas till revisionssektionen. Granskningen av läger- och manskapskassornas räkenskaper anser utredningen på grund av dess nära samhörighet med översynen och regleringen av verksamheten vid dessa kassor böra ankomma på centralsektionen. Den mera affärsmässigt betonade revisionen av de större verkstädernas räkenskaper är enligt utredningen av så särpräglad natur att den organisatoriskt bör skiljas från revisionen i övrigt och bilda underlag för en direkt under byråchefen stående detalj, verkstadsrevisionsdetaljen. Återstående på byrån ankommande ärenden, såsom nåde- och avskrivningsärenden, bör enligt förslaget hänföras till centralsektionen, på vilken sektion även anses böra ankomma att uppgöra den berättelse över civilförvaltningens revisionsarbete, som årligen skall lämnas till riksräkenskapsverket.

Utredningen förutsätter, att på centralsektionens allmänna detalj vidare skall ankomma att organisera och leda den upplysningsverksamhet, som bör utgöra en av revisionsbyråns arbetsuppgifter. Inom sektionen bör enligt utredningens mening till myndigheternas ledning utarbetas ett sakregister över författningar, föreskrifter, prejudikat m. m., gällande den ekonomiska förvaltningen. Som ett komplement till sakregistret anser utredningen att den för närvarande utkommande samlingen av prejudicerande beslut i besvär- och anmärkningsmål allt fortfarande bör utges. Redigeringen av nämnda samling bör åvila centralsektionen, som förutsetts skola erhålla material härför från revisionsbyråns övriga organ samt från kansli- och lönebyråerna.

Verkstadsrevisionsdetaljen skall enligt förslaget affärsmässigt revidera räkenskaperna för vissa av försvarets större verkstäder. Utredningen framhåller, att inom civilförvaltningens nuvarande revisionsbyrå påbörjats en sådan revision i vad avser räkenskaperna för marinverkstäderna, vilken revision igångsatts på initiativ av statens sakrevision, som också utarbetat ett förslag till granskningsprogram avsett för marinverkstäderna i Stockholm. Utredningen hyser den uppfattningen, att även räkenskaperna för vissa andra större verkstäder vid försvaret bör undergå granskning av i princip samma art som marinverkstäderna. Sålunda bör verkstadsrevisionsdetaljens verksamhet efter hand utbyggas att omfatta under armé-

förvaltningen lydande tygstationer med till dem anknutna centralförråd, signalverkstäderna i Sundbyberg, de centrala ammunitionsförråden med tillhörande verkstäder, som nu lyder under krigsmaterielverket, samt flygvapnets centrala verkstäder.

Utredningen föreslår en annan indelningsgrund för den kamerala revisionsverksamheten än den nuvarande kontorsindelningen. Utredningen har nämligen funnit den lämpligaste organisationsformen för utförande av revisionssektionens arbetsuppgifter vara att låta sektionen bestå av flera organisationsenheter med mindre omfattande granskningsområden än de nuvarande kontorens. För att samtidigt erhålla enhetlighet i revisionen av de olika försvarsgrenarnas räkenskaper och en samordning av sektionens reseverksamhet bör dessa organisationsenheter enligt utredningens mening var och en tillföras räkenskaperna från samtliga försvarsgrenars lokalmyndigheter inom ett visst geografiskt område, som i möjligaste mån ansluter sig till landets militära indelning. Med utgångspunkt härifrån har utredningen uppgjort förslag om sektionens indelning i sex revisionsdistrikt.

Vid sidan om de sex revisionsdistrikten skall enligt förslaget inom sektionen finnas en särskild revisionsenhet, sjörevisionen, för granskning av räkenskaperna för flottans rustade fartyg, vilka räkenskaper bedöms icke lämpligen kunna inordnas i distriktsindelningen. Sjörevisionen förutsätts skola fullgöra uppgifter, som motsvarar den nuvarande sjörevisionsdetaljens.

Slutligen bör enligt utredningens förslag liksom för närvarande å revisionsbyrån inom sektionen finnas en undersökningsdetalj, som skall ha till uppgift att verkställa den systematiska prisgranskning, som bör åvila revisionsbyrån, att uppgöra inkomsttablåer för de olika kassaavdelningarna till ledning för revisionsdistriktens inkomstkontroll, att själv utföra viss jämförande inkomstkontroll samt att i övrigt fungera som utredningsorgan åt revisionssektionen och därigenom motverka rubbningar i den löpande revisionen.

Revisionsdistriktens verksamhet skall enligt förslaget bestå i dels löpande genomgång och granskning av räkenskaperna, dels systematiska undersökningar av räkenskapsmaterialet med avseende å vissa speciella arter av utgifter eller med hänsyn till gjorda iakttagelser av olika slag m. m., dels kassainspektion och i samband därmed viss revisionell granskning på platsen. Utredningen framhåller, att den löpande granskningen bl. a. med hänsyn till önskvärdheten att skapa utrymme för systematiska undersökningar i större utsträckning än för närvarande bör bedrivas stickprovsmässigt. Utredningen har räknat med att i princip fem av årets tolv räkenskapsmånader eller i genomsnitt omkring 40 procent av räkenskapsmaterialet skall granskas löpande. Erfarenheterna beträffande de olika räkenskapernas beskaffenhet kan — framhåller utredningen — emellertid föranleda att vissa räkenskaper underkastas mera omfattande gransk-

ning än andra. Vid de jämkningar, som behöver företas i anledning härav, bör likväl enligt utredningens mening tillses att räkenskaperna för varje kassaavdelning blir föremål för granskning till minst 25 procent. Granskningen av det räkenskapsmaterial, som sålunda uttagits för behandling, får, enligt vad utredningen understryker, icke vara stickprovsmässig utan måste vara fullständig.

Anmärkningsprocessen förutsätts skola i huvudsak föras på samma sätt som för närvarande är fallet. Utredningen ger dock uttryck åt den uppfattningen, att det formella anmärkningsförfarandet bör tillämpas med stor urskiljning.

Remissyttranden m. m.

Försvarets civilförvaltning framhåller (utlåtande ^{20/3} 1951), att revisionsbyrån genom de av förvaltningsutredningen och ämbetsverket föreslagna jämkningarna i fråga om arbetsfördelningen mellan nämnda byrå och löne- och kameralbyråerna kommer att i stort sett bli ett uteslutande reviderande organ. De ifrågasatta ändringarna i revisionsbyråns arbetsuppgifter påverkar även byråns organisation, i vilken jämväl vissa andra jämkningar bör vidtas. Härutinnan anför civilförvaltningen följande.

Utredningens förslag beträffande den revisionella verksamheten — frånsett läger- och manskapskassorna — innebär, att denna skulle bedrivas å nio enheter, av vilka sju skulle handha kameral revision av lokalmyndigheternas räkenskaper. De skäl utredningen anfört till stöd för sitt förslag härutinnan syns i och för sig beaktansvärda. Särskilt angeläget måste sålunda vara, att i den kamerala revisionen åstadkoms så stor enhetlighet som praktiskt sett är möjlig att genomföra. Detta förhållande har också beaktats inom civilförvaltningen vid fördelningen av räkenskapsmaterialet å de nuvarande revisionskontoren. Sålunda granskas f. n. såväl arméns som flygvapnets räkenskaper å två revisionskontor med geografiskt bestämda områden. Med hänsyn till de speciella förvaltningsföreskrifter som gäller för marinen och den särpräglade verksamheten där, har civilförvaltningen däremot ansett marinräkenskaperna böra granskas för sig.

Den sålunda genomförda fördelningen av granskningsmaterialet syns ur skilda synpunkter innebära en lämpligare lösning av föreliggande problem än den av utredningen förordade. Antalet revisionsenheter för den kamerala granskningen nedbringas härigenom från sju till tre, vilket samtidigt innebär, att antalet föredragande inför verksamchefen minskar i motsvarande grad. Arbetsledningen blir bättre och effektivare vid mindre antal enheter och för granskningsverksamheten måste det vara en fördel, att revisionsdistrikten icke är så små, att verksamheten försvåras om en eller ett par tjänstemän är lediga eller tas i anspråk för tjänsteförrättning på annan ort, en omständighet som syns vara av särskild betydelse med hänsyn till att revisionsverksamheten förutsätts skola i större omfattning än nu bedrivs såsom platsrevision.

På sålunda anförda skäl föreslår civilförvaltningen, att för den kamerala revisionen avses tre revisionskontor, nämligen ett för granskning av marinen land- och fartygsräkenskaper samt övriga för granskning av armé-

och flygräkenskaperna inom två geografiskt bestämda områden. Utredningens förslag att sakrevisionen beträffande fartygsräkenskaper och förråd skall övertas av marinförvaltningen biträds av civilförvaltningen.

Vid ordnande av den kamerala revisionen enligt detta förslag anser civilförvaltningen det icke nödvändigt att sammanhålla denna verksamhet inom en särskild revisionssektion.

I sina *förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1954/55* framhåller civilförvaltningen beträffande granskningen av räkenskaperna för de centrala verkstäderna m. m., att ifrågavarande granskning under det senaste budgetåret erhållit en fastare utformning inom revisionsbyrån under ledning av en förste revisor i 27 lönegraden och för närvarande omfattar räkenskaperna från marinverkstäderna, de centrala flygverkstäderna och fortifikationsbefälhavaren i Boden. Civilförvaltningen är emellertid icke beredd att nu framlägga förslag om inrättande av en verkstadsrevisionsdetalj i enlighet med förvaltningsutredningens förslag. Innan så sker bör bl. a. resultatet av den nyligen igångsatta utredningen angående marinverkstädernas organisation avvaktas.

I sin *skrivelse den 14 december 1953* har civilförvaltningen utgått från att revisionsbyråns arbetsuppgifter utformas i enlighet med vad sålunda föreslagits, med den ytterligare jämkningen, att ärenden rörande läger- och manskapskassor överförs till kameralbyrån. Civilförvaltningen har vidare utgått från att den av förvaltningsutredningen föreslagna begränsningen och decentraliseringen av undersökningsdetaljens arbetsuppgifter icke bör genomföras, enär den nuvarande ordningen i detta hänseende visat sig fungera väl. Till undersökningsdetaljen bör förläggas jämväl den granskning av hyresinkomster, som enligt förvaltningsutredningen skulle ankomma på fortifikationsförvaltningen.

Departementschefen.

I anslutning till vad som föreslagits vid remissbehandlingen av förvaltningsutredningens förslag, biträder jag tanken att revisionsbyrån görs till ett så gott som renodlat reviderande organ.

Jag finner det vara en angelägen uppgift att revisionen av räkenskaperna vid försvarets större verkstäder erhåller en definitiv utformning. Det torde emellertid icke vara lämpligt att ta slutlig ställning till härmed sammanhängande frågor, förrän den nu pågående utredningen angående marinverkstädernas organisation slutförts.

Jag finner icke tillräckliga skäl anförda för en så långt gående indelning av revisionsbyrån, som förvaltningsutredningen föreslagit. Det torde vara tillfyllest med tre revisionskontor. Dessutom bör — förutom undersökningsdetalj — finnas en sjörevisionsdetalj och ett sekretariat med för byrån gemensam expedition, till vilken bör sammanföras skrivgöromål och enklare utredningsarbete för byråns samtliga kontor och detaljer. Verkstadsrevisionen torde tills vidare, liksom för närvarande är fallet,

böra vara inordnad i ett av revisionskontoren. Jag har intet att erinra mot att förrådsgranskning m. m. beträffande fartygen övertas av marinförvaltningen. Den för löpande avlöningsgranskning avsedda personal som efter omorganisationen kvarblir på revisionsbyrån syns lämpligen kunna sammanföras till en fristående detalj.

Beträffande undersökningsdetaljens arbetsuppgifter anser jag mig kunna biträda civilförvaltningens förslag.

Jag ansluter mig till vad förvaltningsutredningen anfört rörande den revisionella verksamhetens allmänna inriktning. Revisionen bör sålunda framförallt verka i förebyggande syfte, för vilket ändamål lokala inspektioner och granskning hos lokalmyndigheterna bör ske i så stor utsträckning som möjligt. Kontakt med lokalmyndigheterna bör eftersträvas och det formella anmärkningsförfarandet, i den utsträckning så är förenligt med verksamhetens syfte, ersättas med enklare och mera tidsbesparande förfaranden.

e. JURIDISKA BYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Enligt förslaget skall juridiska byrån ha till arbetsuppgift att införa domstolar och myndigheter samt införa skiljenämnd anhängiggöra, utföra och bevaka kronans rätt och talan i mål och ärenden, som avser försvaret, att i övrigt handlägga till byrån överlämnade ärenden, avseende försvarets rättsliga angelägenheter, att i den mån kronan anses skadeståndsskyldig reglera skador, som orsakas av försvarets anläggningar eller arbete eller av verksamheten inom försvaret samt att bevaka och indriva kronans fordringar.

Utredningen föreslår, att byrån indelas i allmän sektion och bevaknings- och indrivningsdetalj vartill kommer expedition. Utredningen uttalar den meningen att vad beträffar byråns rent juridiska verksamhet någon uppdelning på sektioner eller detaljer med för varje enhet avgränsat område icke bör ske. En dylik organisation bedöms bli svår att upprätthålla i praktiken och många gånger innebära ett hinder för en allsidig utredning och ett rätt tillvaratagande av försvarets rättssaker. Juristernas speciella kunskaper och intresseriktningar bör, enligt vad utredningen framhåller, beaktas vid fördelningen av mål och ärenden men den enskilde juristen bör icke sysselsättas enbart med mål och ärenden av viss beskaffenhet utan erhålla erfarenhet från skilda områden.

Beträffande behandlingen av rättegångsärenden anför utredningen.

För att erhålla den mest rationella behandlingen av rättegångsärendena bör handläggningen av desamma enligt utredningens mening i största möjliga utsträckning koncentreras till försvarets civilförvaltnings juridiska byrå. Sålunda bör alla rättstvister, som nu av lokala myndigheter skall underställas de centrala fackförvaltningarna, i stället hänskjutas till civilförvaltningen, som i förekommande fall bör ha att avgöra om rättegång bör inledas. Vidare bör alla stämningar å kronan i vad avser försvaret

delges och tas emot av civilförvaltningen. I rättstvister, som uppstår på grund av de centrala fackförvaltningarnas egen verksamhet och där kronan intar kärandeställning, bör likväl — ehuru ett visst dubbelarbete därigenom uppkommer — frågan om rättegång avgöras av vederbörande fackförvaltning. Chefen för civilförvaltningens juridiska byrå bör dock höras innan beslut om rättegång fattas. Kronans talan i sådana liksom övriga rättstvister inför domstol eller skiljemän skall emellertid föras av civilförvaltningen genom dess juridiska byrå. Givetvis skall juridiska byrån i alla ärenden, som berör viss fackförvaltnings verksamhetsområde, samråda med denna. För undvikande i görligaste mån av för kronan kostsamma rättegångar bör möjligheter beredas civilförvaltningen att i samråd med vederbörande anslagsförvaltande myndighet träffa för kronan fördelaktiga uppgörelser. Möjligheterna bör avse såväl kronans egna ersättningsanspråk som mot kronan riktade krav. Resultaten av uppgörelser avseende ersättning från kronans sida får sedan icke äventyras genom att utbetalning i enlighet med uppgörelserna fördröjs. Utbetalning måste därför ske så snabbt som möjligt från vederbörande anslagsförvaltande myndighet. I de fall medel måste begäras hos Kungl. Maj:t eller eljest omständigheter föreligger, som fördröjer utbetalning, bör möjligheter skapas för civilförvaltningen eller de anslagsförvaltande myndigheterna att förskottera ifrågavarande belopp.

Från principen om koncentration av försvarets rättegångsärenden till civilförvaltningen gör förslaget undantag för de på flygvapnets haverikommission ankommande juridiska uppgifterna, vilka anses böra handläggas på samma sätt som för närvarande. Däremot framhåller utredningen, att de uppgifter beträffande förande av kronans talan och indrivning av dess fordringar, som nu ankommer på de juridiska biträdena vid marindistrikt och kustartilleriförsvaret, bör övertas av civilförvaltningen.

Enligt förslaget skall försvarets alla bevaknings- och indrivningsärenden sammanföras till handläggning hos försvarets civilförvaltning och där behandlas på juridiska byråns indrivningsdetalj. Försvarets lokala myndigheter bör därför enligt utredningens mening ha att direkt till civilförvaltningen insända sådana ärenden och övriga centrala förvaltningsmyndigheter bör ha att till civilförvaltningen överlämna de bevaknings- och indrivningsärenden, som uppkommer på grund av deras egen verksamhet.

Remissyttranden m. m.

I sin tidigare berörda skrivelse den 14 december 1953 utgår civilförvaltningen från att å juridiska byrån skall finnas en allmän sektion, en indrivningsdetalj, en patentdetalj samt en expedition med skrivcentral. Civilförvaltningen framhåller, att eventuellt erforderliga jämkningar i juridiska byråns personalorganisation framdeles bör kunna genomföras, i den mån erfarenheterna ger vid handen att så blir nödvändigt.

Departementschefen.

Såsom närmare berörts i det föregående, bör civilförvaltningen överta de arbetsuppgifter ifråga om försvarets patentärenden, som hittills ålegat

krigsmaterielverket. Dessa ärenden bör sammanföras till en särskild detalj inom juridiska byrån. Till juridiska byrån bör även hänföras ärenden rörande befrielse från återbetalningsskyldighet till kronan, som ålagts genom domstolsutslag. I övrigt har jag intet att erinra mot förvaltningsutredningens förslag beträffande juridiska byråns arbetsuppgifter och organisation.

Man torde kunna utgå från att de i det föregående berörda övervägandena rörande skaderegleringsärendenas handläggning inom civilförvaltningen och försvarets skaderegleringsnämnds organisation och arbetsuppgifter icke kommer att nämnvärt påverka organisation och personalbehov på juridiska byrån.

f. CENTRALBYRÅN.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Centralbyråns arbetsuppgifter anges enligt förslaget på följande sätt. Byrån skall utgöra ämbetsverkets organ för dels utförande av de organisationsundersökningar och handhavande av den verksamhet beträffande försvarets blanketter, som skall åvila ämbetsverket, dels handläggning av verkets personal- och mobiliseringsärenden, dels ock ombesörjande av viss intern service för verkets räkning och extern budsändning för de förvaltningar, som inryms i ämbetsbyggnaden å Gärdet.

Utredningen föreslår, att byrån indelas i organisationssektion, blankettdetalj, centralsektion samt mobiliseringsdetalj.

De rationaliseringsundersökningar, som organisationssektionen enligt förslaget skall utföra vid försvarets regionala och lokala myndigheter, skall omfatta expeditionstjänst, kassatjänst och förrådsbokföring. Utredningen förutsätter, att centralbyrån från budgetbyrån kan erhålla uppdrag att i aktuella fall undersöka, om behov föreligger av kontorstjänster, som föreslagits till inrättande. På sektionen avses skola ankomma utbildning av civilförvaltningens amanuenspersonal samt övervakning av den utbildning av expeditionspersonal, som meddelas vid intendenturförvaltningsskolan.

Till blankettdetaljen skall enligt förslaget höra blankettförråd, hjälptryckeri, bokbinderi och expedition. Arbetsuppgifterna motsvarar dem, som nu fullgörs av kameralbyråns blankettdetalj. Som i annat sammanhang anförts föreslår utredningen, att för blanketter avsedda förvaringsanordningar skall anskaffas av civilförvaltningen. Utredningen förutsätter vissa lättnader i den kontroll beträffande tryckningsverksamheten, som utövas genom statskontoret.

Centralsektionen är utformad med tanke på interna arbetsuppgifter såsom personalfrågor, skrivarbete, registratur, verifikationssortering, intern service m. m.

Departementschefen.

Såsom jag tidigare utvecklat närmare, upptar mitt organisationsförslag beträffande försvarets civilförvaltning icke någon centralbyrå. Enligt förvaltningsutredningens förslag på centralbyrån ankommande arbetsuppgifter, i den mån de skall åvila civilförvaltningen, bör enligt vad som förutsatts vid behandlingen av övriga byråer fortfarande handläggas på de enheter inom verket, som för närvarande handhar desamma. Jag utgår från att den externa budsändningen för de förvaltningar, som inryms i ämbetsbyggnaden å Gärdet, fortfarande handhas av flygförvaltningen, för så vitt det icke visar sig mest ändamålsenligt att föra över den till flygstaben, dit körcentralen är förlagd.

5. Försvarets civilförvaltnings personalbehov.**1946 års militära förvaltningsutredning.***Kanslibyrån.*

Beträffande såväl allmänna sektionen som rese- och flyttningssektionen räknar utredningen med förste byråsekreterare i Ca 29 som chefer. Det sammanlagda personalbehovet för kanslibyrån beräknas av utredningen till 19 befattningshavare.

Lönebyrån.

Även beträffande lönebyråns sektioner, allmänna sektionen och kontrollsektionen, räknar utredningen med förste byråsekreterare i Ca 29 som chefer.

För lönebyrån beräknar utredningen ett personalbehov av 16 befattningshavare.

Budgetbyrån.

Med hänsyn till art och omfattning av de arbetsuppgifter, som kommer att åvila chefen för budgetsektionen, samt därmed förenat ansvar föreslår utredningen, att sektionschefen skall vara byrådirektör i Ca 31.

De med sektionschefsbefattningen på redovisningssektionen förenade arbetsuppgifterna är enligt utredningen i fråga om svårighetsgrad, omfattning och ansvar jämförliga med dem, som tillkommer chefen för budgetsektionen. Följaktligen anses även chefen för redovisningssektionen böra vara byrådirektör i Ca 31.

Byråns bokföringskontor och kameralkontor skall enligt förslaget förestås av kamrerare, den förre i Ca 29 och den senare i Ca 27.

För budgetbyrån räknar utredningen med ett personalbehov av 78 befattningshavare.

Revisionsbyrån.

Centralsektionen skall enligt förslaget stå under chefskap av en förste byråsekreterare i Ca 29. Som chef för verkstadsrevisionsdetaljen räknar utredningen med en förste revisor i Ce 29.

På chefen för revisionssektionen bör enligt utredningen särskilt ankomma att övervaka, att revisionen inom de olika distrikten sker efter enhetliga principer och att gjorda iakttagelser inom ett distrikt snabbt meddelas de övriga. Han bör vidare, då så erfordras, lämna direktiv om genomgående undersökningar inom samtliga distrikt. Sektionschefen skall enligt förslaget vara byrådirektör i Ca 31, under det att distriktscheferna och chefen för sjörevisionen anses böra vara förste revisorer, vad beträffar de två största distrikten i Ca 29, och övriga i Ca 27. Härigenom åstadkoms enligt utredningens mening en tillfredsställande befordringsgång inom sektionen.

Det sammanlagda personalbehovet för revisionsbyrån uppgår enligt förslaget till 60 befattningshavare.

Juridiska byrån.

Chefen för allmänna sektionen bör enligt utredningens mening vara byrådirektör i Ca 31 och av byråns övriga processförande jurister bör två vara placerade i Ce 29 och de andra i Ce 27. För att erhålla tjänstebestämmingar, som bättre än benämningarna förste byråsekreterare och byråsekreterare motsvarar arbetsuppgifterna för byråns tjänstemän i 29, 27 och 24 lönegraderna, föreslår utredningen, att tjänstemännen i förstnämnda båda lönegrader benämns förste byråadvokat samt i 24 lönegraden byråadvokat.

För juridiska byrån beräknar utredningen ett personalbehov av 18 befattningshavare.

Centralbyrån.

Utredningen framhåller, att av vissa av de ledande tjänstemännen inom byrån krävs speciella kvalifikationer. *Chefen för byrån* framhålls sålunda böra ha omfattande erfarenhet som organisatör, särskilt på det kontorstekniska området, och vara skicklig förhandlare. Även chefen för organisationssektionen, vilken liksom chefen för centralsektionen föreslås skola vara förste byråsekreterare i Ca 29, bör enligt utredningens mening ha god erfarenhet av organisationsarbete, i synnerhet på det kontorstekniska området. Chefen för blankett detaljen — byråintendent i Ca 27 — anser utredningen böra ha merkantil utbildning samt omfattande blankett- och tryckeriteknisk erfarenhet.

Sammanlagt erfordras för centralbyrån enligt förslaget 60 befattningshavare.

Det sammanlagda personalbehovet för försvarets civilförvaltning uppgår enligt förvaltningsutredningens beräkning till 252 befattningshavare.

Försvarets civilförvaltnings skrivelse den 14 december 1953.

Försvarets civilförvaltning föreslår i anslutning till de förslag beträffande civilförvaltningens organisation, för vilka i det föregående redogjorts, följande personaluppsättning för ämbetsverket.

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t	Chef	Kansli- byrån	Löne- byrån	Kame- ral- byrån m. m.	Revi- sions- byrån	Juri- diska byrån	Sum- ma
Cp 19	Generaldirektör	1	—	—	—	—	—	1
Ca 37	Krigsråd	—	1	1	1	1	1	5
Ca 33	Byrådirektör	—	—	—	—	—	1	1
Ca 31	Byrådirektör	—	1	1	2	1	—	5
Ca 29	Förste byråsekreterare	—	3	3	—	—	2	8
Ca 29	Kamrerare	—	—	—	1	—	—	1
Ca 29	Revisionskommissarie	—	—	—	—	3	—	3
Ca 27	Byråintendent	—	—	—	1	—	—	1
Ca 27	Förste byråsekreterare ¹	—	3	2	3	1	1	10
Ca 27	Förste revisor	—	—	1	—	8	—	9
Ca 27	Kamrerare	—	—	—	1	—	—	1
Ca 25	Byråsekreterare	—	2	3	2	—	—	7
Ca 25	Revisor	—	—	2	3	9	1	15
Ca 17	Förrådsmästare	—	—	—	1	—	—	1
Ca 17	Registrator	—	—	—	1	—	—	1
Ca 15	Kansliskrivare	—	2	—	2	—	1	5
Ca 15	Kassör	—	—	—	1	—	—	1
Ca 14	Materialförvaltare	—	—	—	1	—	—	1
Ca 13	Förrådsförman	—	—	—	1	—	—	1
Ca 13	Kontorist	—	1	1	7	1	1	11
Ca 12	Förste expeditionsvakt	—	—	—	1	—	—	1
Ca 11	Förrådsman	—	—	—	3	—	—	3
Ca 11	Kanslibitråde	—	2	6	6	3	3	20
Ca 10	Expeditionsvakt	—	—	—	6	—	—	6
Ca 10	Maskinbiträde	—	—	—	1	—	—	1
Ca 8—B 8	Biträde för skriv- och kontors- göromål	—	3	5	40	8	5	61
30 lkl	Mobiliseringsofficer	—	—	—	1	—	—	1
Ce 31	Byrådirektör	—	—	—	—	—	1	1
Ce 29	Förste byråingenjör	—	—	—	—	—	1	1
Ce 29	Förste byråsekreterare	—	—	—	—	—	2	2
Ce 29	Kamrerare	—	—	—	1	—	—	1
Ce 27	Förste byråsekreterare	—	—	—	1	—	5	6
Ce 27	Förste revisor	—	—	—	—	1	—	1
Ce 25—B 25	Byråassistent, byråsekr., kam- rerare, revisor, byråingenjör	—	4	4	9	16	6	39
Ce 22	Assistent	—	—	—	2	—	—	2
Ce 21	Maskintekniker	—	—	—	1	—	—	1
Ce 19	Kontorsskrivare	—	—	—	—	3	—	3
Ce 17	Maskintekniker	—	—	—	1	—	—	1
Ce 15	Kansliskrivare	—	—	—	—	—	1	1
Ce 15	Tryckeriföreståndare	—	—	—	1	—	—	1
Ce 13	Bokbinderiförman	—	—	—	1	—	—	1
Ce 13	Kontorist	—	—	—	2	1	—	3
Ce 13	Tekniker	—	—	—	2	—	—	2
Ce 11	Förrådsman	—	—	—	3	—	—	3
Ce 11	Kanslibitråde	—	2	4	6	3	4	19
Ce 10	Bokbindare	—	—	—	3	—	—	3
Ce 10	Expeditionsvakt	—	—	—	7	—	—	7
Ce 10	Maskinbiträde	—	—	—	2	—	—	2
Ce 8	Sorteringsbiträde	—	—	—	1	—	—	1
Ce 6	Sorteringsbiträde	—	—	—	4	—	—	4
Ce 6	Bokbinderibitråde	—	—	—	1	—	—	1
	Summa	1	24	33	134	59	36	287

I förhållande till nuvarande personalorganisation innebär förslaget i stort sett följande.

Kansli- och lönebyråerna.

En befattning såsom krigsråd och byråchef tillkommer, i samband varmed en befattning för byrådirektör i Ca 33 indras. I samband med att det nuvarande revisionskontoret för lönegranskning överförs till lönebyrån indras en befattning för amanuens och en befattning för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Härutöver genomförs vissa ordinariesättningar av nuvarande extra ordinarie tjänster.

Civildförvaltningen framhåller att sektionschefernas löneställning bör slutligt prövas först sedan erfarenheter vunnits rörande deras arbetsuppgifter.

Kameralbyrån.

I samband med sammanslagningen av den nuvarande sektion II med bokföringskontorets allmänna detalj och förgranskningspersonal ombildas sektionschefsbefattningen i enlighet med förvaltningsutredningens förslag till befattning för byrådirektör i Ca 31. Läger- och manskapskassedetaljen utökas — likaledes i enlighet med förvaltningsutredningens förslag — med en amanuens och ett kanslibitråde. Föreståndaren för blankett detaljen benämns byråintendent. Beträffande löneställningar för personal vid tryckeriet och bokbinderiet ansluter förslaget till de principer, som kommit till uttryck i samband med tjänsteförteckningsrevisionen, men som ännu icke genomförts beträffande här avsedd personal.

Revisionsbyrån.

En befattning för biträde för skriv- och kontorsgöromål uppflyttas till kanslibitrådesbefattning.

Juridiska byrån.

Beträffande denna byrå framhåller civilförvaltningen, att det möter icke ringa svårighet att i nuvarande läge beräkna den blivande arbetsbelastningen. Civilförvaltningen uttalar att eventuellt erforderliga jämkningar i juridiska byråns personalorganisation framdeles bör kunna genomföras, i den mån erfarenheter ger vid handen att så blir nödvändigt.

Förslaget innebär, att för de arbetsuppgifter med avseende å försvarets patentärenden, som övertas från krigsmaterielverket, beräknas en byrådirektör i Ce 31, en förste byråingenjör i Ce 29, 2 förste byråsekreterare i Ce 27, en ingenjör i B-25, ett kanslibitråde i Ca 11 samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i B-8. För de ersättnings- och nådeärenden samt andra ärenden av allmänt juridisk art, vilkas handläggning i sin helhet överförs till byrån ävensom för den allmänna ansvällning av advokatfiskalskontorets arbetsuppgifter, som skett på sista tiden, beräknas en utökning med en förste byråsekreterare i Ca 27, en amanuens i B-25,

en byråassistent i Ce 25 samt ett kanslibitråde i Ce 11. Därjämte skulle å byrån placeras en av civilförvaltningens revisorer, vilken f. n. sysslar med liknande arbetsuppgifter inom arméförvaltningens intendenturavdelning, där han tjänstgjort ett antal år. Förslaget innebär i förhållande till det nuvarande avdokatfiskalskontoret en utökning med tillhoppa 12 befattningar. Därutöver föreslås ordinariesättning av vissa extra ordinarie befattningar.

Departementschefen.

I enlighet med vad jag anfört under inledningen till kap. II räknar jag med att man genom fortgående rationaliseringar framdeles skall kunna ernå ytterligare personalbesparingar inom den centrala försvarsförvaltningen. Även om jag med undantag för vad i det följande sägs anser mig kunna godta civilförvaltningens förslag att i stort sett beräkna ämbetsverkets personaluppsättning i anslutning till dess nuvarande personalstyrka, är jag angelägen att understryka vikten av att alla möjligheter till personalminskningar framdeles tillvaratas.

I och med att civilförvaltningens organisationsfråga erhåller en mera definitiv lösning bör förutsättningar finnas för att i större utsträckning än hittills bereda personalen ordinarie anställningsform, varför jag föreslår att detta sker i viss utsträckning. Jag erinrar om att denna fråga på sin tid icke var föremål för prövning av tjänsteförteckningskommittén.

I anslutning till vad jag sålunda anfört finner jag mig kunna godta civilförvaltningens personalberäkningar i vad avser kansli- och lönebyråerna.

Förvaltningsutredningens och civilförvaltningens förslag att såsom chef för kameralbyråns redovisningssektion placera en byrådirektör i Ca 31 finner jag mig kunna biträda med hänsyn till att bokföringskontoret föreslås skola ingå i sektionen. I samband därmed bör den för kontoret avsedda kamrerartjänsten sänkas från Ca 29 till Ca 27. Jag föreslår likaledes att läger- och manskapskassedetaljen utökas i enlighet med förslaget. Därvid bör det emellertid vara möjligt att minska revisionsbyrån, som f. n. utför granskningen av lägerkassornas räkenskaper, med en amanuens och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål.

De ersättnings- och nådeärenden m. fl. ärenden av allmänt juridisk natur, som för närvarande handläggs på kameralbyrån, skall enligt den här föreslagna organisationen överföras till juridiska byrån. I samband därmed bör det vara möjligt att i jämförelse med förslaget minska allmänna sektionen med en förste byråsekreterare i Ca 27.

Revisionsbyråns personal bör i samband med att förrådsgranskningen beträffande marinens fartyg överförs till marinförvaltningens förrådskontrollkontor minskas med en kontorsskrivare i Ce 19. Beräkningen av undersökningsdetaljens personalbehov anser jag mig med hänsyn till vad som förutsatts beträffande detaljens arbetsuppgifter kunna godta.

Juridiska byrån tillförs — i förhållande till det nuvarande advokatfiskalskontoret — icke obetydliga nya arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill möter det särskilda svårigheter att tillförlitligt beräkna personalbehovet för byrån. Ifråga om behovet av teknisk personal och biträdespersonal för de från krigsmaterielverket överförda patentärendena anser jag mig kunna godta civilförvaltningens beräkningar, som innebär en utökning med fem befattningshavare. Däremot kan jag, innan närmare erfarenheter vunnits rörande omfattningen av juridiska byråns arbetsuppgifter, icke tillstyrka en så väsentlig utökning av den juridiska personalen och den personal som skall syssla med ersättnings- och nådeärenden, som civilförvaltningen föreslagit. För dessa uppgifter — inberäknat patentärenden av juridisk art — torde tills vidare få beräknas en utökning med en förste byråsekreterare i Ca 27, en förste byråsekreterare i Ce 27, en amanuens i B- 25, en byråingenjör i Ce 25 och ett kanslibitråde i Ce 11. I förhållande till civilförvaltningens förslag innebär detta en minskning med en befattningshavare.

Jag beräknar civilförvaltningens sammanlagda personalbehov — bortsett från ämbetsverkets chef — till 282 befattningshavare, fördelade på de fem byråerna i enlighet med vad bilagorna 90—94 utvisar. En sammanställning av ämbetsverkets hela personalbehov ges på bilaga 95.

Förslaget innebär att — bortsett från biträden för skriv- och kontorsgöromål — följande antal icke-ordinarie befattningar utbyts mot ordinarie tjänster, nämligen en i Ce 37 och en i Ce 33, båda på juridiska byrån, 3 i Ce 29, 3 i Ce 27, 10 i reglerad befordringsgång för amanuenser, en i Ce 17, en i Ce 15, 7 i Ce 13, 10 i Ce 11 och 5 i Ce 10.

G. Försvarets förvaltningsdirektions kansli.

Departementschefen.

I samband med behandlingen under kap. II D av försvarets förvaltningsdirektion lämnades en redogörelse för överbefälhavarens förslag till personaluppsättning för såväl direktionens kansli som för vissa andra med direktionens verksamhet sammanhängande arbetsuppgifter. Då jag beträffande förvaltningsdirektionens sammansättning, ställning m. m. förordat en organisation, som innebär icke oväsentliga skiljaktigheter i jämförelse med överbefälhavarens förslag, blir en konsekvens härav att mina förslag även i fråga om personaluppsättningen avviker från överbefälhavarens.

Såsom framgår av vad jag anfört i nyss berörda sammanhang, förutsätter jag att de frågor, med vilka förvaltningsdirektionen skall ha att ta befattning, skall beredas i direktionens kansli. Jag räknar sålunda icke med någon förstärkning av försvarsstabens kvartermästaravdelning i detta sammanhang.

Såsom jag också framhållit tidigare, anser jag att chefen för förvaltningsdirektionens kansli bör placeras i Cp eller Cr 16. Chefslöneutredningen har tillstyrkt denna lönegradsplacering. Han bör erhålla tjänstebestämmelsen kanslidirektör. För att ifrågavarande befattningshavare skall kunna fylla sina krävande uppgifter måste han besitta höga kvalifikationer. Det får även bedömas vara av vikt att en auktoritativ ställning bereds honom. Frågan om vilka krav på särskild sakkunskap (administrativ, ekonomisk, industriell m. m.) som bör ställas på vederbörande, torde få omsorgsfullt övervägas i samband med att befattningen tillsätts.

I övrigt beräknar jag kansliets personalbehov enligt följande:

1 byrådirektör i Ce 33,

2 förste byråsekreterare eller förste byråingenjörer i Ce 29,

1 amanuens i reglerad befordringsgång,

1 kontorist, bl. a. avsedd som kanslidirektörens sekreterare, i Ce 13 samt

1 biträde för skriv- och kontorsgöromål,

eller sammanlagt 6 befattningshavare.

Jag förutsätter, att tjänsterna i fråga tillsätts allt eftersom förvaltningsdirektionens verksamhet tar fastare form. Med avseende å de krav på speciell sakkunskap, utbildning m. m., som bör ställas på de högre befattningshavarna, gäller vad jag nyss anfört beträffande kanslidirektören. Ställning till dessa frågor bör sålunda tas i samband med att tjänsterna tillsätts, vid vilken tidpunkt säkrare hållpunkter för ett bedömande torde finnas.

Det ligger i sakens natur, att kansliet skall arbeta i nära kontakt med försvarsförvaltningarna och försvarsstaben. Jag utgår därför från att särskild militär personal icke skall erfordras. Om emellertid behov skulle yppa sig av exempelvis tekniskt utbildad officer, torde detta behov böra tills vidare tillgodoses genom kommendering.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa arvode till direktionens ledamöter.

H. Försvarets teletekniska laboratorium.

I. Arbetsuppgifter och organisation m. m.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Förvaltningsutredningen har som i det föregående berörts föreslagit, att vid försvarets industriplanering skulle inrättas ett för försvarsgrenarna gemensamt teletekniskt laboratorium. Utredningen har som motiv härför anfört i huvudsak följande.

Utveckling och konstruktion av såväl teleteknisk som annan tygmateriel skall visserligen omhänderhas av försvarsgrensförvaltningarnas vederbö-

rande sakorgan, men det teletekniska utvecklingsarbetet är till stor del av så likartad beskaffenhet vid samtliga försvarsgrenar att ett från förvaltningarna fristående samordnande organ bör finnas på teleteknikens område.

Den för försvaret erforderliga högkvalificerade teletekniska ingenjörspersonalen torde under den närmaste tioårsperioden bli mycket svår att rekrytera. Den tillgängliga expertisen måste därför utnyttjas för de verkligt kvalificerade uppgifterna inom system- och materielutvecklingen på området och på sådant sätt att den kommer samtliga försvarsgrenar tillgodo. Eftersom konstruktionsverksamheten beträffande telemateriel i huvudsak består i laboratoriearbete, torde en samordning av verksamheten på teleteknikens område bäst åstadkommas genom inrättandet av ett för försvaret gemensamt teletekniskt laboratorium. Inom ett sådant laboratorium kan även möjligheterna till standardisering bäst tillvaratas. Stora besparingar står jämväl att vinna med inrättande av ett sådant organ såväl vad angår laboratorieutrustning som personal. Särskilt blir så fallet om laboratoriet lokalt förläggs i anslutning till försvarets forskningsanstalts avdelning för hithörande frågor, som i stor utsträckning använder sig av samma sorts utrustning och experter som erfordras för projekt- och konstruktionsarbetet inom försvarsgrensförvaltningarna. Utredningen räknar därför med att så skall kunna ske.

Laboratoriets *arbetsområde* skall i huvudsak utgöras av arbetsområdena för signal-, tele- och elektrobyråerna inom respektive armé-, marin- och flygförvaltningarna och skall således omfatta elektrisk svagströmsmateriel avsedd för förbindelsetjänst, navigering, trafikledning, säkerhetstjänst, spaning, stridsledning och elledning, elektrosvagströmsapparater för betjäning, mätning, kontroll och indikering, aktiv och passiv materiel som motmedel mot högfrekventa störningar och signaler, installations- och anläggningsmateriel för svagströmsanläggningar, svagströmstekniska byggelement, strömkällor och strömförsörjningsmateriel för ovannämnda materielslag samt lednings- och isoleringsmaterial.

Vad laboratoriets *arbetsuppgifter* inom det angivna arbetsområdet beträffar skall laboratoriet i första hand vara ett för försvarsgrensförvaltningarna gemensamt organ och samarbetsforum för bedrivande av erforderlig laboratorie-, konstruktions- och försöksverksamhet. Verksamheten skall utföras av förvaltningarnas personal men laboratoriet skall tillhandagå med lokaler, utrustning, ett visst lager av byggelement, materiel och materialier av förbrukningskaraktär samt med viss expertis och servicepersonal. I en del fall, då det gäller särskilt komplicerad eller för försvarsgrenarna gemensam materiel, bör verksamheten i expertbesparande och förenhetligande syfte ledas av laboratoriet.

Självtt skall laboratoriet under överinseende av standardiseringssektionen handha standardiseringen inom sitt arbetsområde och därvid i kontakt med övriga standardiseringsorgan, försvarets forskningsanstalt och industrin verka för en så långt driven standardisering på området som är möjlig. Sålunda skall genom laboratoriets försorg i första hand beträffande komponenter och material verkställas utredning rörande tekniska krav med hänsyn till användningsområden, utarbetas typspecifikationer och utföras typprov. Därjämte skall laboratoriet utarbeta teknisk nomenklatur för fackuttryck och benämningar samt samordna försvarsgrensförvaltningarnas katalogiseringsarbete så att en gemensam registerkod erhålles.

Laboratoriet borde enligt utredningen indelas i vissa sakorgan med för vart och ett avgränsat materielområde samt vissa funktionella organ för samordnande eller eljest gemensamma uppgifter. Sakorganen ansåg utredningen lämpligen böra utgöras av fyra labororiesektioner, nämligen radio-, radar- och styrningssektioner samt allmän labororiesektion. Inom de olika sektionerna skulle finnas experter med omfattande teoretiska kunskaper, envar på sitt specialområde, medan laboriearbetet förutsattes i huvudsak skola bedrivas av personal från respektive försvarsgrensförvaltningar med hjälp och under ledning av experterna. Utredningen ansåg laboratoriet ha behov av tre funktionella organ, nämligen konstruktionssektion för mekaniskt konstruktiva problem, övervakning och koordination av konstruktionsarbete samt rit- och verkstadsarbete, telestandardsektion för standardiserings- och nomenklaturfrågor, samordning av försvarsgrensförvaltningarnas katalogiseringsarbete samt utförande av typprov av material och komponenter samt slutligen expedition för bokföring, kostnadsfördelning, personalärenden m. m.

Remissyttranden.

Vid behandlingen i det föregående av principiella synpunkter på tygförvaltningstjänsten har jag närmare redogjort för innehållet i remissyttrandena över förvaltningsutredningens förslag i nu ifrågakommande hänseende. Jag torde här allenast få erinra om att förslaget om att inrätta ett för försvaret gemensamt teletekniskt laboratorium allmänt tillstyrkts vid remissbehandlingen, men att erinringar i vissa hänseenden framställts mot den föreslagna organisationen av laboratoriet.

Försvarets forskningsanstalts förslag.

Enligt den till min skrivelse den 30 oktober 1953 till överbefälhavaren m. fl. fogade promemorian skulle ett för försvaret gemensamt teletekniskt laboratorium inrättas och förläggas till försvarets forskningsanstalt. Anstalten anmodades att inkomma med förslag rörande laboratoriet i fråga om organisation och personalbehov. I skrivelse den 14 december 1953 har forskningsanstalten framlagt förslag i ämnet.

Forskningsanstalten uppehåller sig till en början vid den allmänna utvecklingen av försvarets telemateriel samt arbetsfördelningen mellan försvarsgrensförvaltningarna och försvarets forskningsanstalt inom detta område.

Anstalten anför.

Den teletekniska materielen har blivit alltmera komplicerad ifråga om sin uppbyggnad, samtidigt som dess omfattning såväl kvantitativt som beträffande antalet typer och användningsområden stegrats i mycket hög grad. Detta sammanhänger givetvis med den allmänna utvecklingen av militärtekniken. Allt snabbare transportmedel och allt kraftigare vapenverkan gör kraven på teletekniska förbindelsemedel (tråd och radio) och

spanings-, eldlednings- och styrningsmedel (radar, robotstyrning m. m.) samt på automatisering allt större. Samtidigt gör de ökade möjligheterna till användning av teletekniska motmedel det allt svårare att uppfylla dessa krav.

Kraven — till vilka också måste räknas att materielen skall vara anpassad till de mycket stora fordringar, som den fältmässiga användningen ställer — kan numera endast i mycket begränsad omfattning direkt tillgodoses med sådana konstruktioner, som finns tillgängliga på den civila marknaden. Försvarsgrensförvaltningarna har därför tvingats till ett alltmera omfattande konstruktions-, anpassnings- och utvecklingsarbete i nära förening med försök och prov beträffande materielens fältmässiga användbarhet.

Denna verksamhet, som med största sannolikhet kommer att få ännu större omfattning än för närvarande, är i väsentliga delar av laboratoriekaraktär och arbetet inom de olika försvarsgrenarna har många likheter.

Framför allt är de teletekniska grunderna gemensamma. Den forskning och grundutveckling på ifrågavarande område, som erfordras för försvarets behov, utförs eller sammanhålls också av ett gemensamt organ — forskningsanstaltens avdelning 3. Även där är verksamheten till stora delar teletekniskt laboratoriearbete. Allt eftersom telematerielen under sin utveckling närmar sig slutstadiet, fältmässig materiel, anpassad för sin bestämda uppgift och ofta för sin bestämda plats inom sammansatt materiel eller hela system med tekniska hjälpmedel jämväl från andra områden än teleteknik — en stridsvagn, ett fartyg, ett flygplan eller en robot — blir tillämpningshänsynen alltmera avgörande. Under samtliga de faser av teletekniskt laboratoriearbete, som nu åvilar respektive förvaltning, inverkar dessa hänsyn i så betydande grad, att det syns olämpligt att frånta förvaltningarna ansvaret härför. Med hänsyn härtill och till de övriga synpunkter som förvaltningsutredningen framför beträffande behovet av klar ansvarsfördelning, syns det nödvändigt att varje försvarsgrensförvaltning har att svara för sin del av laboratoriearbetet. Härför erforderlig personal bör ingå i respektive förvaltning. I förekommande fall av gemensamma behov bör arbetet fördelas enligt huvudförvaltningsprincipen, med beaktande av att i fråga om sammansatta stridsmedel sammanhållningen av hela stridsmedlets projektering och konstruktion icke äventyras.

Samordningen i stort mellan de olika försvarsgrenarna bör enligt forskningsanstaltens mening i första hand utövas av den redan existerande, för försvarsgrensförvaltningarna och forskningsanstalten gemensamma teletekniska delegationen. Effektiviteten i det teletekniska laboratoriearbetet anses kunna ökas genom att man sammanför vissa servicefunktioner och skapar ett effektivt arbetande organ för standardisering och liknande frågor. Försvarets teletekniska laboratorium bör kunna tillgodose behoven i detta hänseende och även i övrigt ha till uppgift att under samarbetsdelegationen verka för samordning och enhetlighet.

Enligt forskningsanstaltens uppfattning bör laboratoriet komma till stånd genom att underavdelningen för teknisk service vid forskningsanstaltens avdelning för teleteknik (avdelning 3) byggs ut. Denna under-

avdelning är redan delvis organiserad och anges för närvarande bestå av två sektioner för forskning och utveckling beträffande komponenter respektive strömkällor, instrumentsektion för underhåll och service av instrument samt verkstadssektion och ritkontor.

Laboratoriets arbetsuppgifter blir enligt forskningsanstaltens förslag i första rummet att främja standardisering och enhetlighet i fråga om material, komponenter och konstruktionsmetoder ävensom att för förvaltningarnas teletekniska laboriearbete tillhandahålla lokaler, viss utrustning, material och komponenter samt viss gemensam teleteknisk och expeditionell service. Riktlinjer för det gemensamma arbetet vid laboratoriet bör utarbetas inom den teletekniska delegationen. Sekretariatet för denna delegation föreslås skola förläggas till laboratoriet, varigenom laboratoriechefen och honom underställd personal kan utnyttjas vid behandling av många av delegationens ärenden och laboratoriet även i detta hänseende kommer att fungera som samarbetsorgan. Laboratoriet bör vid behov även kunna leda arbetsgrupper inom nya områden.

Beträffande laboratoriets organisation framlägger forskningsanstalten följande förslag.

Laboratoriet skall stå under ledning av en laboratoriechef. För huvudsakligen forskning och utveckling avses två sektioner, strömkällesektion samt komponent- och materialsektion. Försvarets standardiseringsproblem inom teleområdet, främst beträffande komponenter, bör enligt forskningsanstaltens åsikt lämpligen handläggas inom en telestandardsektion, som skall ha att verkställa utredningar rörande tekniska krav, utarbeta typspecifikationer och utföra typprov. Vidare skall sektionen samordna arbetet med teleteknisk nomenklatur samt katalogiseringsarbetet inom förvaltningarna. En instrumentsektion avses skola handha dels utveckling av teletekniska instrument, framförallt för nya tillämpningsområden, dels kontroll och underhåll av befintliga instrument. I anslutning till dessa arbetsuppgifter indelas sektionen enligt förslaget i utvecklingsdetalj samt underhålls- och kontrolldetalj. Därtill kommer en elektroteknisk detalj för elektrotekniska instrument. Ytterligare vill forskningsanstalten till laboratoriet anknyta verkstadssektion och ritkontor. Verkstadssektionen skall enligt förslaget utgöras av den inom underavdelningen för teknisk service redan organiserade verkstadssektionen med någon utökning för nyttillkommande, för försvarsgrensförvaltningarna gemensamma arbetsuppgifter. Ritkontoret avses skola omfatta två detaljer. Till laboratoriet bör vidare anknytas den fältförsökssektion, som för närvarande är ansluten till underavdelningen för planerings- och utredningsärenden. Sektionen anses böra svara för permanenta och tillfälliga teletekniska försöksstationer samt för den yttre ramen för forskningsanstaltens, avdelning 3, fältförsök av alla slag.

Forskningsanstalten framhåller vidare, att laboratoriet har behov av

organ för litteratur- och dokumentationstjänst samt för bokföring, inköp och förrådshållning. För dessa ändamål bör motsvarande organ inom forskningsanstaltens avdelning 3 kunna utnyttjas.

Med hänsyn till att lämpliga lokaler för laboratoriet icke kan påräknas för närvarande, kan det icke nu organiseras i full omfattning. Forskningsanstalten räknar med att laboratoriet i begränsad omfattning skall kunna träda i verksamhet i samband med att anstaltens avdelning 3 inflyttar i lokaler i Stockholms luftvärnsregementets förutvarande kasern. För nästa budgetår föreslår forskningsanstalten, att befattningen som laboratoriechef inrättas samt att telestandardsektionen kommer till stånd i begränsad omfattning.

Departementschefen.

Såsom förvaltningsutredningen framhållit finns i fråga om telematerielen, särskilt på det systematiska området och inom detaljtekniken, mycket som är gemensamt för de olika försvarsgrenarna. Behovet av en samordning i någon form inom detta område är därför påtagligt. Jag har i det föregående lämnat redogörelser för de förslag till samordning genom inrättandet av ett för försvaret gemensamt teletekniskt laboratorium, som framlagts av förvaltningsutredningen och försvarets forskningsanstalt. Med avseende å det tilltänkta laboratoriets arbetsuppgifter föreligger väsentliga skiljaktigheter mellan dessa bägge förslag. Förvaltningsutredningen förutsätter sålunda, att forskning och utveckling inom teleteknikens område skall sammanhållas av laboratoriet, som skall tillhandahålla nödig expertis. Forskningsanstalten anser däremot, att ledning och sammanhållning inom teleteknikens område skall ske genom den för försvarsgrensförvaltningarna och forskningsanstalten gemensamma teletekniska delegationen. Ansvaret för laboratorie-, konstruktions- och försöksverksamheten inom teletekniken skall åvila varje förvaltning inom dess verksamhetsområde. I den mån särskild teleteknisk expertis erfordras, tillhandahålls denna av forskningsanstalten. Enligt forskningsanstaltens förslag skall laboratoriet väsentligen utgöra ett serviceorgan. Laboratoriet skall sålunda främja standardisering av materiel, komponenter och konstruktionsmetoder, tillhandahålla lokaler, viss materiel och komponenter för gemensamt laboratoriearbete samt lämna viss teleteknisk och expeditionell service. Dessa arbetsuppgifter skulle tillkomma laboratoriet även enligt förvaltningsutredningens förslag.

Vad forskningsanstalten föreslagit i fråga om samordningen av det teletekniska forsknings- och utvecklingsarbetet överensstämmer i huvudsak med de linjer, som följts allt sedan hösten 1951. Anstalten framhåller, att erfarenheterna av denna samordning av arbetet är goda. Jag anser mig med hänsyn härtill böra förorda, att samordningsverksamheten utformas i överensstämmelse med forskningsanstaltens förslag. Vad angår

det teletekniska laboratoriets arbetsuppgifter tillstyrker jag vad forskningsanstalten föreslagit. Närmare riktlinjer för det gemensamma arbetet vid laboratoriet torde få utarbetas inom den teletekniska delegationen. Delegationens sekretariat torde böra förläggas till laboratoriet.

Laboratoriets organisation i fullt utbyggt skick anser jag i huvudsak böra överensstämma med vad forskningsanstalten föreslagit. Det syns jämväl ändamålsenligt, att den enhet inom forskningsanstaltens avdelning 3, som svarar för teletekniska försöksstationer och för den yttre ramen kring avdelningens fältförsök, anknyts till laboratoriet. Denna enhet anser jag dock böra benämnas fältförsöksdetalj. Detaljen torde böra direkt underställas laboratoriechefen.

I överensstämmelse med vad jag nu anfört bör laboratoriet indelas i strömkällesektion, komponent- och materialsektion, telestandardsektion, instrumentsektion, verkstadssektion samt ritkontor och fältförsöksdetalj. Utöver dessa enheter tillkommer viss personal för den teletekniska delegationens sekretariat m. m. I administrativt hänseende bör laboratoriet underställas forskningsanstalten.

I likhet med forskningsanstalten finner jag det ändamålsenligt, att laboratoriet bildas på grundval av den existerande underavdelningen för teknisk service inom anstaltens avdelning 3. Laboratoriets lokalbehov kan dock icke tillgodoses för närvarande. Jag räknar med att en befattning för laboratoriechef inrättas samt att telestandardsektionen delvis träder i funktion under budgetåret 1954/55.

2. Personalbehov.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Vad angår det föreslagna laboratoriets personal har förvaltningsutredningen anfört i huvudsak följande.

Chefen för laboratoriet borde ha examen från teknisk högskola samt besitta ingående teletekniska kunskaper och kännedom rörande inom försvaret förekommande telemateriel, dess konstruktion och användning samt de militära krav som ställs på denna materiel. Befattningen borde under tjänstebenämningen laboratoriechef hänföras till Cp 10. Cheferna för de olika telesektionerna borde samtliga ha examen från teknisk högskola samt specialkunskaper envar inom sitt specialområde. Chefen för telestandardsektionen förutsattes likaså vara utexaminerad från teknisk högskola. Han skulle därjämte ha god kännedom om teleteknisk materiel samt erfarenheter från standardisering. Samtliga nu omnämnda sektionschefer skulle vara byrådirektörer i Ca eller Cc 31. Chefen för konstruktionssektionen slutligen borde vara byråingenjör i Ca 29 med examen från lägst tekniskt gymnasium samt med god kännedom om militär svagströmsmateriel och erfarenheter från dess konstruktion och tillverkning.

Laboratoriets sammanlagda personalbehov angavs av utredningen till 44 befattningshavare.

Försvarets forskningsanstalts förslag.

Laboratoriechefen bör enligt forskningsanstaltens mening ha examen från teknisk högskola och ingående teletekniska kunskaper och kännedom om sådan telemateriel, som förekommer inom försvaret. Han bör härjämte ha goda kunskaper beträffande tillverknings- och konstruktionsmetoder. En av hans viktigaste uppgifter blir nämligen enligt anstaltens uppfattning att verka för utveckling och ändamålsenliga metoder och konstruktions-element för telematerielens uppbyggande. Laboratoriechefen bör hänföras till högst Cp 10.

Till sitt förfogande för att sammanhålla och leda arbetet med sådana nya gemensamma uppgifter, för vilka varken försvarsgrensförvaltningarna eller laboratoriet har lämpliga fasta organ bör laboratoriechefen enligt forskningsanstaltens åsikt såsom biträde ha en laborator i högst lönegrad Ce 31.

Forskningsanstalten föreslår, att chefen för komponent- och materialsektionen skall vara laborator i högst Ce 31. Såsom chef för ström-källesektionen upptar forskningsanstalten en förste forskningsingenjör i Ce 29. I enlighet med vad förvaltningsutredningen föreslagit anses chefen för telestandardsektionen böra vara byrådirekør i Ca 31. Chef för instrumentsektionen bör vara en förste forskningsingenjör i högst Ce 29. Chefen för verkstadssektionen bör enligt anstaltens mening liksom för närvarande vara forskningsingenjör i Ce 27. För ritkontoret föreslås en förste byråingenjör i Ca 29 som chef.

Det sammanlagda antalet befattningshavare vid underavdelningen för teknisk service utgör nu 65 personer. Vid bifall till de yrkanden, som forskningsanstalten framställt i sina medelsäskanden för nästa budgetår, beräknas antalet befattningshavare komma att utökas till 76. För att genomföra den föreslagna organisationen av försvarets teletekniska laboratorium beräknar forskningsanstalten att ytterligare 22 befattningshavare är erforderliga. Laboratoriets personalbehov kommer härigenom att uppgå till 98 befattningshavare.

För nästa budgetår räknar forskningsanstalten som förut nämnts med att befattningen som laboratoriechef tillkommer. Härutöver anses ytterligare åtta av de föreslagna tjänsterna böra inrättas, däribland byrådirekørstjänsten på telestandardsektionen.

Departementschefen.

Såsom jag omnämnt i det föregående kan det teletekniska laboratoriets lokalbehov för närvarande tillgodoses endast i begränsad omfattning. Med

hänsyn härtill anser jag mig i detta sammanhang icke böra ta ställning till forskningsanstaltens förslag angående laboratoriets personaluppsättning. För den verksamhet vid laboratoriet, som enligt vad jag i det föregående förordat bör komma till stånd under nästa budgetår, syns endast ett fåtal befattningar böra inrättas. Jag återkommer till denna fråga i annat sammanhang denna dag vid äskande av anslag till försvarets forskningsanstalt för nästa budgetår.

Forskningsanstalten har vidare förutsatt att viss materielanskaffning m. m. blir erforderlig för verksamheten vid försvarets teletekniska laboratorium. Även denna fråga torde jag få behandla vid anmälan av forskningsanstaltens medelsäskanden för nästa budgetår.

KAP. IV. SAMMANFATTANDE KOSTNADS- BERÄKNINGAR.

Följande sammanställning utvisar de av omorganisationen berörda ämbetsverkens personalstyrka den 1 december 1953, beräknat personalbehov enligt av förvaltningarna i december 1953 ingivna förslag samt den personaluppsättning som jag enligt vad jag i det föregående anfört ansett mig kunna tillstyrka.

	Antal befattningshavare		
	^{1/11} 1953	Förvaltningarnas förslag	Departementschefens förslag
Försvarets civilförvaltning	272	287	283
Krigsmaterielverkets huvuddel	360	—	—
Armétygförvaltningen (arméförvaltningens tygavdelning)	1 266	1 467	1 357
Arméintendenturförvaltningen (arméförvaltningens intendenturavdelning)	154	217	210
Marinförvaltningen	755	798	696
Flygförvaltningen	1 485	1 593	1 444
Försvarets förvaltningsdirektion	—	—	7
Summa	4 292	4 362	3 997

Av tablan framgår, att personalen enligt mitt förslag minskas med 295 tjänstemän i förhållande till nuvarande organisation och med 365 i förhållande till förvaltningarnas förslag. Av krigsmaterielverkets (huvuddelen) nuvarande, till 360 tjänstemän uppgående personal kan cirka 200 beräknas bli överflyttade till försvarsförvaltningarna, främst armétyg- och arméintendenturförvaltningarna, i samband med att krigsmaterielverkets arbetsuppgifter förs över dit. Mitt förslag innebär vidare, att cirka 135 av tjänstemännen i försvarsgrensförvaltningarna kan entledigas som ett resultat av förvaltningsreformen.

Den reduktion av den nuvarande personalstyrkan som genom förvaltningsreformen kommer att äga rum innebär i och för sig en årlig lönekostnadsbesparing av närmare 4 miljoner kronor. Såsom jag förut framhållit, är i den nya organisationen antalet högre tjänster proportionellt sett något större än i den nuvarande. Detta förhållande betingas av nödvändigheten att tillgodose ett av den krigstekniska utvecklingen framkallat behov av kvalitetshöjning och står i samklang med de riktlinjer, som legat till grund för 1946 års militära förvaltningsutrednings förslag.

I följande sammanställning anges de totala årliga avlöningskostnaderna (oberoende av anslagsfördelning och med tillämpning av likformiga beräkningsmetoder) för de av omorganisationen berörda förvaltningarna.

	Avlöningskostnad kronor		
	1/12 1953	Förvaltningarnas förslag	Departementschefens förslag
Försvarets civilförvaltning	3 560 000	3 750 000	3 690 000
Krigsmaterielverkets huvuddel	4 685 000	—	—
Armétygförvaltningen (arméförvaltningens tygavdelning)	16 620 000	22 860 000	19 250 000
Arméintendenturförvaltningen (arméförvaltningens intendenturavdelning)	2 030 000	3 219 000	2 940 000
Marinförvaltningen	11 180 000	12 556 000	10 910 000
Flygförvaltningen	20 000 000	22 210 000	19 700 000
Försvarets förvaltningsdirektion	—	—	150 000
Summa	58 075 000	62 595 000	56 640 000

Enligt sammanställningen innebär mitt förslag en minskning av avlöningskostnaderna i förhållande till nuläget med i runt tal 1 435 000 kronor och i förhållande till förvaltningarnas förslag med i runt tal 5 955 000 kronor.

KAP. V. DEN NYA ORGANISATIONENS IKRAFTTRÄ- DANDE OCH ÅTGÄRDER I SAMBAND DÄRMED.

1946 års militära förvaltningsutredning.

Förvaltningsutredningen har endast förhållandevis flyktigt berört de frågor, som sammanhänger med den nya organisationens ikraftträdande. Utredningen anför dock bl. a. följande angående tillsättningen av vissa tjänster i samband med förvaltningsreformen.

Där lönehöjningar föreslagits, har i många fall — genom det bättre utnyttjande av personalen, som är möjligt vid tillgången till kvalificerad personal i tillräckligt antal för arbetets planering och ledning — en minskning av antalet lägre befattningar samtidigt förutsatts. Utredningen är av den bestämda uppfattningen, att en föreslagen höjning av en befattnings löneställning icke skall genomföras, förrän fullt kompetent innehavare erhållits för den högre tjänsten. Intill dess så blivit fallet, kan det måhända visa sig befogat att låta anstå med föreslagna minskningar i antalet lägre befattningar. Ett sådant anstånd bör under inga förhållanden få räcka längre än till dess den högre tjänsten besatts med lämplig person. Det syns utredningen önskvärt, att en särskild nämnd inrättas för genomförande av övergången till den av utredningen föreslagna förvaltningsorganisationen. På denna nämnd bör särskilt ankomma att övervaka att till erhållande av nyinrättade eller i lönegrad uppflyttade tjänster föreslås endast personer med goda kvalifikationer för respektive tjänster. Utredningen förutsätter att, i den mån tillsättning av dessa tjänster kommer under Kungl. Maj:ts bedömande, samma synpunkter kommer att vinna beaktande.

Utredningen har vidare uttalat att, under förutsättning att principbeslut rörande den föreslagna omorganisationen fattades av 1951 års riksdag, den nya organisationen enligt utredningens mening borde kunna tillämpas från och med den 1 juli 1952. Avvecklingen av övertalig personal kunde dock behöva utsträckas över en något längre tidrymd för tillgodoseende av personalens berättigade intressen. Därest rådande goda sysselsättningsmöjligheter kvarstod, torde emellertid enligt utredningen denna avveckling icke behöva vålla större svårigheter.

Vissa av de av utredningens förslag berörda förvaltningarna hade — enligt vad utredningen framhåller — sina lokaler utspridda på skilda platser inom Stockholm, vilket ur arbetssynpunkt var mindre tillfredsställande. Hinder förelåg dock icke enligt utredningens mening att vissa verkensheter lokalt skildes från respektive verk. Såsom exempel härpå angav utredningen marinförvaltningens kemiska laboratorium, industriplaneringens servicedetalj och mätlaboratorium samt civilförvaltningens blankettförråd, bokbinderi och tryckeri.

Med hänsyn till arbetskontakterna ansåg utredningen att om möjligt samtliga organ inom en förvaltning borde inrymmas i gemensamma lokaler och de olika förvaltningarna förläggas i anslutning till varandra. Inom ämbetsbyggnaderna på Ladugårdsgårde skulle möjligen plats kunna beredas samtliga i utredningens förslag upptagna förvaltningar med undantag av de verksenheter, som utan olägenhet kunde förläggas skilda från förvaltningarna i övrigt. Härvid hade utredningen tagit i beräkning även försvarets sjukvårdsstyrelse och de staber m. m. som inrymdes i dessa byggnader. Då emellertid i så fall knappast några reservutrymmen kom att stå till förfogande, borde man räkna med att en av de mindre förvaltningarna skulle inrymmas i någon av de andra lokaler i Stockholm, som disponerades av den centrala försvarsförvaltningen.

Remissyttrandet.

Försvarets civilförvaltning biträder utredningens förslag att övergången till den nya organisationen skall förberedas av en särskild nämnd. Civilförvaltningen anser emellertid icke att denna nämnd, såsom utredningen förutsatt, bör få ingripa i myndigheternas rätt att själva tillsätta eller hos Kungl. Maj:t föreslå innehavare av olika tjänster utan den bör enligt civilförvaltningens mening endast ha att fullgöra enahanda arbetsuppgifter, som ankom på motsvarande organ vid övergången till 1943 års förvaltningsorganisation.

Civilförvaltningen understryker utredningens uttalande, att en av de mest betydelsefulla förutsättningarna för en god förvaltning är tillgången till duglig personal och framhåller i anslutning härtill, att viss vidareutbildning av rekryteringspersonalen bör kunna ordnas inom förvaltningsmyndigheterna.

Statskontoret framhåller, att den föreslagna nämnden icke får inkräkta på verksledningens instruktionsenliga befogenheter att tillsätta tjänster respektive att avge förord till tjänstetillsättningar. För det fall att nämnden avses få endast rådgivande funktioner gör sig enligt statskontorets mening de principiella betänkligheterna icke gällande med samma styrka. Ämbetsverket håller likväl före, att de olika förvaltningsmyndigheterna genom ett betryggande samarbete bör kunna tillse att tjänsterna rekryteras med kompetenta krafter.

Centrala statsförvaltningens tjänstemannaförbund framhåller, att förvaltningsutredningens förslag innebär en tämligen betydande nedskärning av personalorganisationen. Det bör enligt förbundet eftersträvas att successivt söka anpassa personalorganisationen till den inträdande nya situationen, så att erforderliga personalminskningar kan genomföras så komplikationsfritt som möjligt. Skulle vid organisationens genomförande ändock befinnas erforderligt att omdisponera personal, bör i enlighet med

av Kungl. Maj:t utfärdade anvisningar stor hänsyn tas även till personal, som icke innehar ordinarie anställning. Förbundet förutsätter, att den nya personalorganisationen i förhållande till den nuvarande får sin uppbyggnad genom en principiell tillämpning av anciennitetsregeln. Man bör vidare enligt förbundet beakta möjligheterna att genom den fortlöpande avgången av personal på grund av pensionering erhålla utrymme för fortsatt anställning för arbetskraft, som eljest skulle bli övertalig. Det syns förbundet också vara angeläget, att den personal, som finns anställd, i samband med omorganisationen icke skall behöva lida löneminskning.

Den centrala försvarsförvaltningens personalnämnd.

Med hänsyn till att frågan om den centrala försvarsförvaltningens organisation förväntades komma att prövas av 1954 års riksdag, förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 6 november 1953 med tillämpning tills vidare, att civil befattning vid försvarets civilförvaltning, krigsmaterielverket, arméförvaltningen, marinförvaltningen eller flygförvaltningen eller vid verkstad, förråd, anstalt m. m., lydande under något av nämnda ämbetsverk, vid ledighet icke fick återbesättas med mindre chefen för försvarsdepartementet lämnat medgivande därtill. Motsvarande skulle enligt beslutet gälla beträffande första tillsättning av nyinrättad civil befattning vid nu avsedda ämbetsverk m. m.

I anslutning till nämnda beslut tillsatte jag den 20 november 1953 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande en personalnämnd för den centrala försvarsförvaltningen. Vid utverkande av ifrågavarande bemyndigande anförde jag bl. a. följande till statsrådsprotokollet.

Vissa organisatoriska åtgärder torde vara påkallade i syfte att redan på detta tidiga stadium så långt möjligt mildra de personalsvårigheter, som en förvaltningsreform måste förutsättas medföra. Förvaltningarnas anställningspolitik bör från början inriktas så, att företråde ges personal från krigsmaterielverket vid anställning hos förvaltningarna i hela den utsträckning, som detta inom ramen för den tilltänkta organisationen och arbetsuppgifternas art låter sig göra med tillämpning av principerna om förtjänst och skicklighet. Det syns påkallat att i detta sammanhang i viss utsträckning betrakta den med krigsmaterieförvaltning sysselsatta personalen som en enhet, oberoende av varest tjänstgöringen f. n. är förlagd. Läget kompliceras av att de olika arbetsuppgifterna, särskilt på det tekniska området, är i hög grad specialiserade. Bristande specialisering bör emellertid icke utestänga tjänstemän hos krigsmaterielverket från anställning vid annat verk, om vederbörande är överlägsen sina medtävlare i fråga om allmänna meriter och med hänsyn till sin utbildning, erfarenhet och ålder m. m. beräknas kunna inom rimlig tid inhämta erforderliga specialinsikter. Om tjänsteman hos krigsmaterielverket erhåller tjänst hos försvarsgrensförvaltning, måste särskilda anordningar vidtas i de fall, då vederbörandes arbetsuppgifter hos krigsmaterielverket icke kan delas upp på andra tjänstemän. Det kan tänkas, att tjänstemannen bör beviljas tjänstledighet, helt eller delvis, från sin nya anställning till dess att det är

möjligt att flytta honom från krigsmaterielverket och att vikariatsförordnande under tiden bör meddelas på den nya befattningen.

Vad här sagts bör f. n. avse tjänster hos de i Kungl. Maj:ts förut berörda beslut den 6 november 1953 nämnda förvaltningarna m. m. I samband med att en ny organisation genomförs, som innebär krigsmaterielverkets avveckling, bör möjligheterna undersökas att placera personal från krigsmaterielverket även hos andra förvaltningar och lokala myndigheter.

Med hänsyn till bl. a. personalomsättningen hos försvarsförvaltningarna kan de personalfrågor, som skall prövas av chefen för försvarsdepartementet, förutses komma att bli talrika. I många fall torde ett icke ringa utredningsarbete bli erforderligt. Avgörandena måste av naturliga skäl ofta bli vanskliga och förutsätta svåra avvägningar mellan olika intressen. Starka skäl kan därför åberopas för att chefen för försvarsdepartementet till sitt förfogande erhåller ett utredande och rådgivande organ, förslagsvis benämnt den centrala försvarsförvaltningens personalnämnd. Detta organ bör fungera till dess att tidigare berörd organisationsnämnd träder i verksamhet efter det att riksdagen fattat sitt beslut i förvaltningsfrågan.

Personalnämndens uppgifter bör i stort sett vara,

att, då fråga uppkommer om återbesättande av ledig tjänst eller anställning i nyinrättad tjänst vid försvarets civilförvaltning, arméförvaltningen, marinförvaltningen eller flygförvaltningen eller vid verkstad, förråd, anstalt m. m., lydande under något av nämnda ämbetsverk, genom inhämtande av erforderliga upplysningar och eventuellt genom överläggningar med vederbörande verksledning utreda, huruvida det uppkomna personalbehovet bör fyllas genom att till tjänsten antingen överflyttas eller befordras tjänsteman i krigsmaterielverket,

att, i fall då tjänst som ovan sägs skall tillsättas av vederbörande förvaltning, delge förvaltningen sina synpunkter på tjänstetillsättningsfrågan samt

att, då överflyttning eller placering av tjänsteman hos krigsmaterielverket vid annan här angiven förvaltning ifrågakommer, hos chefen för försvarsdepartementet eller vederbörande förvaltning föreslå de åtgärder i form av exempelvis beviljande av tjänstledighet, vikariatsförordnande m. m., som betingas av omständigheterna i varje särskilt fall.

Nämnden torde lämpligen böra bestå av en utav chefen för försvarsdepartementet utsedd ordförande, samt en representant för vardera krigsmaterielverket, arméförvaltningens tygavdelning, marinförvaltningen, flygförvaltningen och försvarets civila tjänstemannaförbund. Även nämnda representanter bör utses av chefen för försvarsdepartementet efter förslag av vederbörande verk, respektive förbundet. Varje ledamot bör ha en suppleant. Ett oeftergivligt krav på förvaltningarnas representanter måste vara, att de är väl insatta i vederbörande verks personalfrågor.

Representanter för försvarets civilförvaltning och arméförvaltningens intendenturavdelning bör utses i motsvarande ordning men adjungeras som ledamöter endast då nämnden behandlar fråga, som rör civilförvaltningen respektive intendenturavdelningen. Nämnden bör, då så anses påkallat, överlägga även med andra personalorganisationer än försvarets civila tjänstemannaförbund.

Nämnden måste eftersträva en snabb handläggning av dit hänskjutna frågor. Onödigt och tyngande skriftväxling bör undvikas. Kortfattade

protokoll bör dock föras vid sammanträdena. Även yttrandena till chefen för försvarsdepartementet bör ges skriftlig form, ehuru så enkel och kortfattad som möjligt.

För att nämnden skall vara beslutförför bör fordras att, förutom ordföranden, representanten för det av ärendet närmast berörda verket samt ytterligare minst två ledamöter är närvarande. Som nämndens mening bör gälla den, om vilken de flesta ledamöterna förenar sig, med utslagsröst för ordföranden. Det bör stå nämnden fritt att, i den utsträckning samtliga ledamöter är ense därom, bilda arbetsutskott.

Departementschefen.

Den organisation av den centrala försvarsförvaltningen, som jag här framlägger förslag om, bör i princip träda i kraft den 1 juli 1954. Krigsmaterielverket bör då övergå till att bilda en avvecklingsorganisation. Jag räknar med att ett fullständigt genomförande av organisationen och en avveckling av krigsmaterielverket skall visa sig vara en mera tidskrävande process än vad förvaltningsutredningen syns ha förutsatt. I detta hänseende må framhållas, att krigsmaterielverkets anskaffningsverksamhet måste föras över till förvaltningarna successivt under beaktande av att rubbningar av verksamheten i stort och oklarhet i fråga om anhängiga anskaffningsärenden inte uppkommer. Lokalfrågorna ter sig mera komplicerade än vad fallet var då förvaltningsutredningen avlämnade sitt betänkande.

Jag bedömer det vara av största vikt, att övergången sker på ett sådant sätt, att en period av påtaglig effektivitetsminskning undviks. Det ligger i sakens natur, att den nya organisationen måste genomföras med beaktande av beredskapssynpunkter. Dessa omständigheter torde vara ägnade att förlänga övergångstiden. Förvaltningsreformen bör dock kunna i stort sett vara bragt i verkställighet under loppet av budgetåret 1954/55.

Personalfrågorna i samband med krigsmaterielverkets avveckling och omorganisationen av förvaltningarna påkallar ingående uppmärksamhet. Såsom framgår av den föregående redogörelsen, har jag redan i november förra året tillsatt en personalnämnd för att på ett så tidigt stadium som möjligt söka minska de svårigheter för främst krigsmaterielverkets personal, som ett genomförande av förvaltningsreformen måste förväntas medföra. Erforderlig personal bör successivt överflyttas från krigsmaterielverket till förvaltningarna i samband med att arbetsuppgifterna förs över dit. Oavsett att överflyttning sker, bör emellertid medel för avlöning av personalen i fråga under budgetåret 1954/55 lämpligen beräknas under krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations avlöningsanslag. Såväl den förhållandevis långa övergångstid, med vilken man har att räkna, som den icke obetydliga omsättningen inom den centrala försvarsförvaltningens civila personalstock bör enligt min mening väsentligt underlätta möjligheterna att omplacera personal, som blir övertalig i samband med omorga-

nisationen, till andra delar av arbetsmarknaden. Möjligheterna att placera personal vid försvarets lokala förvaltningar och andra statliga myndigheter bör givetvis undersökas.

Den offentliga arbetsförmedlingens resurser kommer självfallet att utnyttjas när det gäller att söka omplacera övertalig personal på arbetsmarknaden. Jag förutsätter vidare, att vederbörande personalorganisationer medverkar i detta arbete.

Till frågan om särskilda ekonomiska förmåner till övertalig personal återkommer jag i det följande.

Jag delar förvaltningsutredningens uppfattning att en särskild organisationsnämnd bör inrättas i samband med övergången till den nya organisationen. Av den tidigare redogörelsen framgår, att jag anser att den förut berörda personalnämnden bör fungera till dess att organisationsnämnden träder i verksamhet efter det att riksdagen fattat sitt beslut i förvaltningsfrågan. Innan jag framlägger mina synpunkter på organisationsnämndens arbetsuppgifter, vill jag erinra om de övergångsordningar som vidtogs i anslutning till 1943 års riksdags förvaltningsbeslut. Nämnda beslut innebär, att den centrala försvarsförvaltningen indelades i åtta ämbetsverk, nämligen krigsmaterielverket, försvarets fabriksstyrelse, försvarets fortifikationsförvaltning, med vars inrättande dock skulle anstå, försvarets sjukvårdsförvaltning, försvarets civilförvaltning, arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen. För tiden intill dess slutlig ställning kunde tas till frågan om försvarsväsendets fortifikations- och byggnadsverksamhet, hade förutsatts, att den dåvarande fortifikationsstyrelsen inom arméförvaltningen skulle brytas ut till ett fristående verk, arméns fortifikationsförvaltning.

De två förstnämnda ämbetsverken organiserades från och med den 1 juli 1943, dock att fabriksstyrelsen först från och med ingången av budgetåret 1944/45 erhöll karaktären av statligt affärsverk. I fråga om övriga förvaltningsorgan förutsattes, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkten för genomförandet av omorganisationen men att denna i huvudsakliga delar skulle kunna ta form under loppet av budgetåret 1943/44. I propositionen framhölls bland annat att, vad angick sjukvårds- och civilförvaltningarna, en överflyttning av åtskilliga tjänster från ett verk till ett annat avsågs äga rum. För envar av försvarsförvaltningarna i deras dåvarande gestaltning var den civila personalen i stor utsträckning gemensam, oavsett placering inom verket. I samband med omorganisationen måste överflyttning och uppdelning av personalen genomföras i detalj och med avseende å varje särskild befattningshavare. Därvid kunde givetvis fråga uppkomma om smärre jämkningar de olika myndigheterna emellan beträffande den i propositionen skisserade personalorganisationen.

Genom beslut den 2 april 1943 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att tillsätta en nämnd, försvarsförvaltningens orga-

nisationsnämnd, med uppgift att skyndsamt utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med detaljerade förslag rörande den överflyttning och uppdelning av personalen mellan de centrala militära förvaltningsmyndigheterna, som föranleddes av den nya förvaltningsorganisationen samt att avge förslag beträffande övriga i samband därmed uppkommande spørsmål om genomförandet av den planerade omorganisationen ävensom att i samråd med byggnadsstyrelsen framlägga förslag rörande de ifrågavarande förvaltningsmyndigheternas lokalbehov.

Nämnden hann slutföra sina uppgifter i så god tid att den nya organisationen i sin helhet kunde träda i kraft från och med den 1 januari 1944.

De arbetsuppgifter, som bör åläggas den i detta sammanhang aktuella organisationsnämnden, torde bli mera komplicerade och tidskrävande än vad fallet var 1943. Denna gång gäller det att genomföra avvecklingen av ett stort ämbetsverk och att i samband härmed successivt överföra dess olika arbetsuppgifter — bland annat betydande anskaffningsuppgifter — tillika med erforderlig personal till andra förvaltningar, vilka samtidigt själva blir föremål för väsentliga organisationsförändringar. Dessutom måste möjligheterna undersökas att placera den personal, som blir övertalig till följd av omorganisationen.

Beträffande organisationsnämndens arbetsuppgifter, till vilka jag i speciella hänseenden återkommer i samband med behandlingen av vissa personalproblem, vill jag närmare framhålla följande allmänna synpunkter.

Det bör ankomma på nämnden att i samråd med berörda myndigheter uppgöra en plan i stora drag för den nya organisationens genomförande såväl i vad avser förvaltningarnas omorganisation som överflyttning av krigsmaterielverkets arbetsuppgifter. Särskilt bör nämnden ägna uppmärksamhet åt handhavandet av anskaffningsverksamheten, varvid såsom tidigare antytts, beredskapssynpunkterna måste beaktas.

Överflyttning av personal från krigsmaterielverket till förvaltningarna bör beslutas av Kungl. Maj:t på grundval av utav nämnden uppgjorda detaljerade förslag. Denna överflyttning kommer självfallet att äga rum i omgångar.

Nämnden bör liksom 1943 års organisationsnämnd göra upp förslag till lösning av förvaltningarnas lokalfrågor. Detta bör även nu ske i samråd med byggnadsstyrelsen. Härvid bör eftersträvas bästa möjliga lokala anslutning mellan förvaltningar och underavdelningar inom förvaltningar, som har behov av fortlöpande kontakt.

Nämnden bör i övrigt fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på sådana spørsmål i samband med omorganisationen, som påkallar åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, och i samband därmed avge erforderliga förslag.

Ehuru jag självfallet delar förvaltningsutredningens uppfattning om betydelsen av att tjänster icke besätts förrän de erhåller fullt kompetent innehavare, är jag likväl icke beredd att biträda utredningens förslag om att

det skulle ankomma på organisationsnämnden att övervaka, att till erhållande av nyinrättade eller i lönegrad uppflyttade tjänster endast föreslås personer med goda kvalifikationer för respektive tjänster.

I likhet med försvarets civilförvaltning och statskontoret anser jag att principiella betänkligheter måste anföras mot en dylik ordning, enligt vilken nämnden skulle bli ett i förhållande till förvaltningarna i viss mån överordnat organ. Det bör därför ankomma på vederbörande verksledning att själv tillsätta eller att hos Kungl. Maj:t föreslå innehavare av olika tjänster.

I princip bör, som jag redan framhållit, den nya organisationen träda i kraft den 1 juli 1954. Detta innebär emellertid icke, att den personal, som blir övertalig hos krigsmaterielverket och de olika förvaltningarna, entledigas från sagda dag. Entledigandena kan ske tidigast i den takt som organisationen genomförs och i utbyte mot lägre tillkomna högre tjänster tillsätts med kompetenta innehavare. Det är givetvis av betydelse för den övertaliga personalens möjligheter att absorberas på arbetsmarknaden att entledigandena sker successivt så att personal till större antal icke lösgörs samtidigt. Förvaltning, som berörs av omorganisationen, bör därför äga möjlighet att i samråd med organisationsnämnden besluta, att övertalig tjänsteman må under viss kortare övergångstid efter den tidpunkt, då med hänsyn till organisationens genomförande denne bort entledigas, bibehållas i tjänst under förutsättning att lämpligt arbete kan beredas vederbörande. Kan enighet i dylik fråga ej uppnås mellan förvaltning och nämnden, bör frågans avgörande hänskjutas till Kungl. Maj:t.

Organisationsnämnden bör i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen utöva viss förmedlande verksamhet även i fråga om överförande av personal till anställningar vid andra statliga myndigheter än de av omorganisationen berörda centrala förvaltningarna. Om det visar sig möjligt att omplacera tjänsteman till annan anställning, antingen vid statlig institution eller på den privata arbetsmarknaden, bör entledigande givetvis kunna beviljas utan att eljest föreskriven uppsägningstid iakttas och oaktat omständigheterna kan vara sådana, att vederbörandes entledigande till följd av omorganisationen ännu icke är aktuellt.

Då man torde få räkna med att befattningshavare med förhållandevis lång tjänstgöring bakom sig, vilka dessutom av åldersskäl representerar en på den allmänna marknaden mindre efterfrågad arbetskraft, kan komma att avskedas, bör under vissa omständigheter möjlighet föreligga att tillerkänna till följd av omorganisationen övertalig personal särskilda ekonomiska förmåner. Det har icke varit möjligt att i detta sammanhang utarbeta förslag till bestämmelser i angivet hänseende. Kungl. Maj:t torde därför böra erhålla bemyndigande att utfärda erforderliga bestämmelser i detta hänseende. Dessa syns lämpligen böra utformas i huvudsak enligt de riktlinjer, som tillämpades vid den åren 1943—1945 genomförda centrali-

seringen av underhållstjänsten i fråga om intendenturmateriel m. m. Vederbörande förvaltning bör vidare kunna bevilja till följd av omorganisationen övertalig personal den ledighet under uppsägningstiden, som bedöms erforderlig för att vederbörande skall kunna ägna skälig tid åt att söka ny anställning.

Jag förutsätter att befattningshavare, som utan att förebringa godtagbara skäl härför, vägrar att anta erbjuden annan anställning, härigenom förverkar den rätt till ekonomisk gottgörelse, som eljest kan tillkomma honom.

Det faller av sig självt att här berörda ersättningsfrågor bör avgöras konsekvent och efter enhetliga grunder. Organisationsnämnden, som har en samlad överblick över omorganisationens fortskridande och de personella förhållandena i samband därmed, bör vara den instans, åt vilken dessa avgöranden anförtros. Det bör uppmärksammas, att fattandet av beslut i förevarande ärenden måste bygga på även andra vanskliga avgöranden än vad som ligger i att fastställa ersättningsbeloppen. Sålunda måste ställning tas till frågan om entledigande är betingat av omorganisationen eller icke. Har vederbörande avböjt att anta erbjuden anställning måste det fastslås, huruvida fullgoda skäl härtill funnits. Slutligen måste ståndpunkt tas till frågan, om vederbörande iakttagit vad som skäligen bort ankomma på honom för att erhålla ny anställning.

Jag vill till slut framhålla, att det i enstaka fall kan komma att visa sig förenat med svårigheter att på lämpligt sätt infoga personalen i den nya organisationen. För att motverka dessa svårigheter bör Kungl. Maj:t äga rätt att medge, att befattningshavare övergångsvis må, när särskilda skäl därtill föranleder, med bibehållen lön placeras på lägre befattning.

Till vissa i det föregående berörda spörsmål har jag anledning att återkomma vid behandlingen av anslagsfrågorna.

KAP. VI. DEPARTEMENTSCHEFENS HEMSTÄLLAN.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

1) att besluta att den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänsten inom försvaret skall med genomförande från och med den 1 juli 1954 organiseras enligt de riktlinjer som av mig i det föregående angivits; samt

2) att bemyndiga Kungl. Maj:t att i de olika hänseenden, som berörts i det föregående, vidtaga de åtgärder, som betingas av övergången till den nya organisationen.

AVD. II. ANSLAGSBERÄKNINGAR.

[1] Inledning.

Jag kommer i det följande att framlägga förslag till anslagsäskanden beträffande avlönings- och omkostnadsanslag för de av omorganisationen berörda myndigheterna m. m., nämligen försvarets civilförvaltning, krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation, armétygförvaltningen, arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen samt försvarets förvaltningsdirektion.

För den personal hos krigsmaterielverket, som beräknas komma att under budgetåret 1954/55 flyttas över till försvarsförvaltning, beräknar jag medel under krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations anslag och sålunda icke under de olika förvaltningarnas avlöningsanslag. Däremot är även de befattningar enligt den nya organisationen, som förutsätts komma att besättas genom dylik överflyttning, uppförda på förvaltningarnas personalförteckningar utan att medel för deras avlöning är beräknade under vederbörligt avlöningsanslag. I och med att överflyttning sker, bör dock avlöningskostnaderna bestridas från vederbörande förvaltnings avlöningsanslag. Denna merbelastning av förvaltningens anslag uppvägs av besparingar på krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations motsvarande anslag.

Såsom jag framhöll under Kap. II F. Vissa gemensamma personal- och lönefrågor, förutsätter jag, att en del av avlöningskostnaderna för armétyg-, marin- och flygförvaltningarna (samt till någon del även arméintendenturförvaltningen) allt fortfarande skall bestridas från sakanslag. Omorganisationen medför det oaktat att betydande kostnader förs över från sakanslag till avlöningsanslag. Sakanslagen har i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln äskats utan hänsynstagande till den överflyttning av avlöningskostnader, som följer av omorganisationen. Närmare beräkningar rörande de belopp, med vilka nämnda anslag bör kunna minskas för nästa budgetår, har verkställts inom försvarsdepartementet. Handlingarna rörande denna fråga torde få tillställas riksdagens vederbörande utskott.

I samband med behandlingen av de olika avlöningsanslagen lämnar jag uppgift om antalet sakanslagsavlönade befattningshavare hos vederbörande förvaltning.

Under Kap. V Den nya organisationens ikraftträdande och åtgärder i samband därmed anförde jag bland annat, att jag räknade med att förvaltning, som berörs av omorganisationen, borde äga möjlighet att i samråd med den organisationsnämnd, som förutsätts skola inrättas, besluta, att

under viss förutsättning övertalig personal under en kortare övergångstid får bibehållas i tjänst. Härav föranledda merkostnader torde få bestridas från det anslag, från vilket vederbörandes avlöning utgått.

Jag har i det föregående i flera sammanhang uttalat den meningen, att vidgade möjligheter bör beredas förvaltningarna att anlita expertis utifrån. Jag förutsätter att kostnaderna härför tills vidare bestrids från till förfogande stående sakanslag.

Jag framlägger i det följande för försvarets civilförvaltning, armétygförvaltningen, arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen och försvarets förvaltningsdirektion förslag till personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25 med avlöning från myndigheternas avlöningsanslag. Jag har iakttagit stor återhållsamhet i fråga om ordinariesättning och föreslår dylik endast beträffande sådana tjänster, som måste bedömas under alla förhållanden erforderliga för vederbörande myndighets verksamhet.

Jag föreslår i det följande att vissa befattningar med anledning av omorganisationen förs på övergångsstat. Kungl. Maj:t torde böra bemyndigas att, i den mån så visar sig erforderligt, vid organisationens genomförande besluta att ytterligare befattningar förs på övergångsstat. Det bör jämväl ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra i vilka fall befattningar i den nya organisationen skall hållas vakanta, därest tjänstemän å övergångsstat fullgör tjänstgöring hos vederbörande myndighet.

Jag erinrar att jag under Kap. V framhållit, att det i enstaka fall kunde komma att visa sig förenat med svårigheter att på lämpligt sätt infoga personalen i den nya organisationen. För att motverka dessa svårigheter borde Kungl. Maj:t äga rätt att medge, att befattningshavare, när särskilda skäl föranledde därtill, övergångsvis med bibehållen lön placerades på lägre befattning. I anslutning härtill har jag, i den mån löneställningen för extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än Ce 25, vilka med i huvudsak oförändrade arbetsuppgifter förs över från den gamla till den nya organisationen, har sänkts i detta sammanhang, i personalförteckningarna hänfört vederbörande befattning till den högre lönegraden och samtidigt anmärkt, att tjänsten vid innehavarens avgång skall placeras i den lönegrad, som bestämts i samband med omorganisationen. I den mån samma förhållande föreligger beträffande icke-ordinarie tjänster, som icke är uppförda på personalförteckning, förutsätter jag att Kungl. Maj:t skall äga medge, att vederbörande får bibehålla den högre lönen.

Jag erinrar att jag under Kap. II F Vissa gemensamma personal- och lönefrågor utgått från att innehavare av tjänst i Cs 10 övergångsvis skall få bibehålla nu innehaft vikariatslöneförordnande i 37 lönegraden.

Jag erinrar, att jag räknar med att förvaltningsarvoden icke annat än övergångsvis skall utgå enligt den nya organisationen. Jag upptar därför under de olika avlöningsanslagen ett beräknat antal förvaltningsarvoden

att efter Kungl. Maj:ts prövning tilldelas dem, som vid budgetårsskiftet innehar dylika arvoden och fortfarande med oförändrad löneställning uppehåller motsvarande eller likvärdig befattning.

Under Kap. II F har jag närmare redogjort för de principer, som jag anser böra tillämpas i fråga om uppförande av militära, civilmilitära och i olika hänseenden alternativa tjänster på förvaltningarnas avlöningsstater. Enligt dessa principer skall de alternativt civilmilitära/civila befattningar, med vilka jag räknar i förhållandevis stor utsträckning, fördelas så, att halva antalet förs upp på vederbörande förvaltnings stat såsom civila tjänster, under det att halva antalet förs upp under vederbörande personalkårs stat (staten för den ordinarie personalen vid flygvapnet).

Såsom framgår av de organisationsförslag, jag framlagt, räknar jag icke med alternativa lönegrader för någon tjänst. Organisationen medger sålunda icke valfrihet att besätta exempelvis sektionschefsbefattning med alternativt överstelöjtnant/major, marindirektör av 1./2. graden etc. Även i detta hänseende bör Kungl. Maj:t äga rätt att i samband med övergången till den nya organisationen medge undantag.

Kostnaderna för de avskedsersättningar, vilka jag berört under Kap. V, torde få bestridas från det anslag, från vilket vederbörandes lön tidigare utgått.

Avlöningsanslagens poster till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal plägar regelmässigt beräknas med utgångspunkt i de löneklasser, i vilka vederbörande befattningshavare faktiskt är placerade. För nästa budgetår saknas emellertid erforderligt underlag för att beräkna posterna i fråga på detta sätt. I stället har beräkningar skett efter de schematiska grunder, som angetts av förvaltningsutredningen (i regel näst högsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad). Då dessa grunder torde leda till en något för hög beräkning av ifrågavarande anslagsposter, har en viss reduktion efter skönsmässiga grunder ansetts böra ske. Jag förutsätter i allt fall, att myndigheterna under budgetåret 1954/55 icke anställer personal utom den ram, som anges i de sammanställningar, som fogats till Kap. III Förvaltningsmyndigheternas m. m. organisation. Föreskrifter härom torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. Med hänsyn till svårigheterna att på grund av förhållanden, som sammanhänger med övergången till den nya organisationen, på förhand beräkna anslagsbelastningen för budgetåret 1954/55, torde de olika avlöningsanslagens poster till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra betecknas förslagsvis. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter i begränsande syfte. Till frågan om särskilda inskränkande bestämmelser för krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation återkommer jag vid behandlingen av denna organisations avlöningsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till övergången till den föreslagna organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänst vidtaga de särskilda åtgärder som i det föregående angivits.

[2] Förvaltningen av vissa anslag m. m.

Särskilda problem erbjuder anslagen till Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m., Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap samt Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap. Medel under nämnda anslag är liksom de av omorganisationen berörda myndigheternas avlönings- och omkostnadsanslag, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, äskade med preliminära belopp i årets statsverksproposition.

Beträffande de två sistnämnda anslagen erhöll försvarets civilförvaltning i min i flera sammanhang berörda skrivelse till överbefälhavaren m. fl. angående organisationen av den centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänsten inom försvaret i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter avge förslag angående förvaltningen av anslagen i fråga.

Civilförvaltningen har den 26 januari 1954 avgett dylikt förslag i samråd med krigsmaterielverket, arméförvaltningens tygavdelning, marinförvaltningen och flygförvaltningen.

Civilförvaltningen erinrar att ifrågavarande båda anslag är avsedda för kostnader i samband med den krigsindustriplanering, som för närvarande åligger krigsmaterielverket. Anslaget till Årskostnader för industriell krigsberedskap tas i första hand i anspråk för löpande kostnader för underhåll av byggnader och anläggningar, lokalhyror samt vissa experiment och försöksarbeten m. m. Till väsentlig del är det härvid fråga om maskiner, verktyg och annan utrustning för de skuggfabriker, som vid beredskap och krig skall tillverka ammunition. Från anslaget utgår jämväl ersättningar till försvarets fabriksfond för kostnader med avseende å de hithörande maskiner m. m., som förvaltas av fabriksverket.

Civilförvaltningen framhåller vidare att anslaget till Engångskostnader för industriell krigsberedskap i första hand används för anskaffning av speciell verktygs- och maskinutrustning för ifrågavarande industriella anläggningar. Fr. o. m. budgetåret 1952/53 redovisas under anslaget jämväl omsättningen av krigsmaterielverkets beredskapslager av råvaror, halvfabrikat och annat ur beredskapssynpunkt erforderligt material.

Då de anläggningar m. m., varom här är fråga, icke är av den art, att de redan i fredstid kan hänföras till viss försvarsgrens krigsindustriplanering, är det enligt civilförvaltningens mening knappast möjligt att nu spalta upp anslaget på andra förvaltningar. Det måste i stället förutsättas,

att verksamheten åtminstone tills vidare sammanhålls hos en enda förvaltning.

Vid angivna förhållanden syns det civilförvaltningen lämpligt, att den blivande armétygförvaltningen, vilken kommer att vid eventuell igångsättning av den produktion, varom här är fråga, ta i anspråk större delen av den ammunition m. m., som tillverkningen avser, omhänderhar förvaltningen av de båda anslagen och svarar för dispositionen av desamma. Om medel ur anslagen erfordras för vissa särskilda åtgärder inom marin- eller flygförvaltningarnas ämbetsområden, bör armétygförvaltningen ha att — därest så erfordras efter beslut av Kungl. Maj:t — ställa erforderliga medel till förvaltningarnas förfogande.

Armétygförvaltningen förutsätts efter inhämtande av överbefälhavarens direktiv och i samråd med arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen och övriga berörda centrala förvaltningsmyndigheter skola äska erforderliga medel samt uppgöra förslag till dispositionsbestämmelser.

Civilförvaltningen framhåller slutligen att den fortsatta förvaltningen av anslagen och den budgetmässiga redovisningen av de kostnader, varom här är fråga, i viss mån torde bli beroende av resultatet av den utredning rörande huvudförvaltningsprincipens inverkan på anslagsuppställning och redovisning, som civilförvaltningen har att fullgöra.

Departementschefen.

Vad angår anslaget till Förrådsorganisationen m. m. syns mig övertvångande skäl tala för att det redan från och med budgetårets ingång ställs till armétygförvaltningens förfogande och erhåller benämningen Armétygförvaltningen: Förrådsorganisationen m. m. Anslagsbenämningen torde böra omprövas till ett senare budgetår.

Beträffande anslagen till industriell krigsberedskap kan jag i huvudsak ansluta mig till vad försvarets civilförvaltning anfört. Jag utgår sålunda från att anslagen i fråga ställs till armétygförvaltningens förfogande. Till följd härav bör de erhålla benämningen Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap respektive Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap. Vid utgången av budgetåret förefintlig reservationsbehållning på sistnämnda anslag bör överföras till det däremot svarande nya anslaget.

De båda nya anslagen till Förvaltningsdirektionen bör i riksstaten under fjärde huvudtiteln redovisas under avdelning B Centrala förvaltningsmyndigheter.

I anslutning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag under denna punkt föreslagit.

[3] Försvarets civilförvaltning: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 855 000	3 334 190
1953/54 (statsliggaren s. 164)	3 490 000	
1954/55 (förslag)	3 575 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 4) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 3 540 000 kronor.

Försvarets civilförvaltnings av mig förordade personalorganisation omfattar, som av vederbörliga tabeller framgår, 283 befattningshavare. Under budgetåret 1954/55 bör medel för 7 av dessa befattningshavare beräknas under krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations avlöningsanslag.

I samband med omorganisationen utbyts bl. a. en revisionskommissarie-tjänst i Ca 29 mot förste byråsekreterarbefattning i samma lönegrad. Innehavaren av förstnämnda tjänst beräknas avgå med pension den 1 september 1954 och torde intill nämnda datum få bibehållas vid befattningen, som bör uppföras på övergångsstat.

Under åberopande av det anförda samt de under Kap. III framlagda beräkningarna rörande personalbehovet får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande personalförteckning för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Personalförteckning.

Tjänstemän på ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	Cp 19
5 krigsråd	Ca 37
1 byrådirektör	Ca 33
5 byrådirektörer	Ca 31
8 förste byråsekreterare	Ca 29

Anm. En av tjänsterna skall hållas vakant, så länge innehavaren av den på övergångsstat uppförda tjänsten för revisionskommissarie kvarstår i tjänst.

3 revisionskommissarier	Ca 29
1 byråintendent	Ca 27
9 förste byråsekreterare	Ca 27
9 förste revisorer	Ca 27
2 kamrerare	Ca 27

Anm. En av tjänsterna skall hållas vakant, så länge innehavaren av den på övergångsstat uppförda tjänsten för kamrerare kvarstår i tjänst.

8 byråsekreterare	Ca 25
14 revisorer	Ca 25
1 förrådsmästare	Ca 17
1 registrator	Ca 17
5 kansliskrivare	Ca 15
1 kassör	Ca 15
1 materialförvaltare	Ca 14
1 förrådsförman	Ca 13
11 kontorister	Ca 13
1 förste expeditionsvakt	Ca 12
3 förrådsmän	Ca 11
20 kanslibiträden	Ca 11
7 expeditionsvakter	Ca 10
54 kontorsbiträden	Ca 8

Tjänstemän på övergångsstat.

1 advokatfiskal	Ca 31
1 kamrerare	Ca 29
1 revisionskommisarie	Ca 29
2 revisorer	Ca 25
1 registrator	Ca 18
1 förrådsförman	Ca 11

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25.

1 byrådirektör	Ce 31
1 förste byråingenjör	Ce 29
2 förste byråsekreterare	Ce 29
1 kamrerare	Ce 29
5 förste byråsekreterare	Ce 27
1 förste revisor	Ce 27

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 369 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 148
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	987 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 217 852

Summa kronor 3 590 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	15 000
<hr/>	
Nettoutgift kronor 3 575 000	

c) till *Försvarets civilförvaltning: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 575 000 kronor.

[4] **Försvarets civilförvaltning: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	385 000	443 947
1953/54 (statsliggaren s. 166)	430 000	
1954/55 (förslag)	500 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 4) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets civilförvaltning: Omkostnader för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

Yrkande.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjs med 70 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Minskade resekostnader		5 000
2. Hyra av hålkortsmaskiner	71 000	
3. Materialier m. m. för hålkortsmaskiner	8 000	
4. Vissa engångskostnader för hålkortsmaskiner	9 000	
5. Ökade bokbinderiinkomster		13 000
	<hr/>	<hr/>
	88 000	18 000
	+ 70 000	

Motiv.

1. Minskningen föranleds av att inspektionen av försvarets kassor inskränkts.

2. Kungl. Maj:t har den 5 juni 1953 anvisat medel för utökning av civilförvaltningens hålkortsanläggning. Hyreskostnaderna för anläggningen beräknas av civilförvaltningen efter nämnda utökning till 165 000 kronor, innebärande en kostnadsökning med 71 000 kronor.

3. Ökningen föranleds i första hand av ökat behov av hålkort i samband med att hålkortsanläggningen erhållit vidgade uppgifter.

4. Medelsbehovet avser tull- och fraktkostnader för de nyanskaffade hålkortsmaskinerna m. m.

Departementschefen.

Jag föreslår att anslaget i enlighet med civilförvaltningens förslag uppförs med 500 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[5] Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	3 068 000 ¹	3 595 238
1953/54 (statsliggaren s. 167)	3 620 000 ¹	
1954/55 (förslag)	3 130 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 7) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Avlöningar för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 3 620 000 kronor. Med tanke på bl. a. förevarande anslag framhölls (punkt 4), att vissa av de anslag, som för budgetåret 1953/54 redovisas under ämbetsverk, berörda av omorganisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänst, kunde tänkas vid det slutliga ställningstagandet få ändrad benämning.

Med anledning av att krigsmaterielverkets huvuddel avses skola avvecklas under budgetåret 1954/55 torde krigsmaterielverkets yrkanden beträffande denna del sakna aktualitet utom i vad avser medelsbehov för löneklassuppflyttningar.

Beträffande verkets lokalförvaltningar, vilka förutsätts skola under budgetåret 1954/55 övertas av armétygförvaltningen, hemställer verket, att följande nya tjänster inrättas.

1 platschef Ce 29	18 912
1 förste förrådsförvaltare Ce 22 med vikariatslön såsom förrådsförvaltare Ce 23	13 584
1 maskinist Ce 15	9 288
2 förrådsförmän Ce 14 med vikariatslön såsom förmän i Ce 15 ...	18 576
1 kontorist Ce 13	8 604
1 reparatör Ce 12	8 280
1 vaktmästare Ce 10	7 632
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	6 936
1 säsonganställd eldare motsvarande 4 tjänstgöringsmånader à 650 kronor	2 600

¹ Avser anslaget till Krigsmaterielverket: Avlöningar.

1 driftingenjör Cg 27 överförd till Ce 27	—
2 verkmästare i Ce 21	24 756
3 verkstadsförmän i Ce 16 med vikariatslön i Ce 17 (varav 2 överförda från Cg 16)	11 184
1 kansliskrivare Ce 15	9 288
1 maskinist Cg 15	9 288
7 vaktmästare Cg 10	53 352
För löneklassuppflyttningar äskas	38 316
	<u>Summa 240 591</u>
	Avrundat 241 000

Motiv.

En platschef, en förste förrådsförvaltare, en maskinist, två förrådsförmän, en kontorist, en reparatör, en vaktmästare, ett biträde för skriv- och kontorsgöromål samt en säsonganställd eldare avses för det under anläggning varande nya centralförrådet (ortsgrupp 3), vilket beräknas skolas i bruk senast omkring nästkommande budgetårsskifte. Personalbehovet för detta har beräknats enligt i huvudsak samma grunder som för de befintliga lokalförvaltningarna. I två avseenden har avsteg gjorts från dessa grunder, i det att, dels på grund av rekryteringssvårigheter en befattning i Ce 29 begärts för platschefen i stället för arvode motsvarande 1:30 till pensionerad officer, dels på grund av förrådets storlek beräknats två befattningar för förrådsförmän mot en vid övriga förråd.

Omvandling av en extra driftingenjörbefattning (Kortfors) till extra ordinarie anses erforderlig för att det skall bli möjligt att anställa eller bibehålla tillräckligt kvalificerad personal.

Med hänsyn bl. a. till att verksamheten omfattar bearbetning av explosiva varor av vitt skilda slag, anser krigsmaterielverket verkmästare i Ce 21 erforderliga vid de lokalförvaltningar, där verkstadsdrift i större omfattning eller försökstillverkning pågår. De av krigsmaterielverket föreslagna två befattningarna är avsedda för Gällö och Kortfors. Befattningen i Gällö avses skola ersätta en redan befintlig extra verkmästarbefattning i Cg 19.

Av de tre befattningarna som verkstadsförmän är två avsedda att ersätta redan befintliga Cg-befattningar under det att en motiveras med verkstadsdriftens omfattning i Gällö.

Kansliskrivarbefattningen är avsedd för Kortfors. Kansliskrivare med lön från avlöningsanslag bedöms av krigsmaterielverket erforderliga vid de lokalförvaltningar, där stadigvarande verkstadsdrift av större omfattning pågår.

Maskinistbefattningen i Cg 15 skall placeras i Korsnäs, där den som maskinist avsedde tyghantverkaren tjänstgör som verkstadsföreståndare i Cg 21.

De sju vaktmästartjänsterna i Cg 10 anses erforderliga för bevakning. För närvarande prövas en organisation med två vaktmästare, varav en extra, på varje lokalförvaltning. Med hänsyn till bostadsförhållandena har hittills tjänster för extra vaktmästare kunnat inrättas vid endast tre lokalförvaltningar. Medel för avlönande av dessa tre extra vaktmästare har innevarande budgetår utgått från anslaget till förrådsorganisationen m. m. Till nästkommande budgetår beräknas bostäder till extra vaktmästare bli färdigställda vid ytterligare fyra lokalförvaltningar, till följd varav således dubbel uppsättning vaktmästare skulle finnas vid sju lokalförvaltningar. I likhet med vad fallet är med avseende å de extra ordinarie vaktmästarna bör enligt krigsmaterielverkets mening även de extra vaktmästarna avlönas från avlöningsanslag.

Departementschefen.

För den del av krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation, som motsvarar verkets huvuddel, räknar jag med erforderliga medel för löneklass-uppflyttningar.

Beträffande lokalförvaltningarna tillstyrker jag att för det nya förrådet erforderliga befattningar inrättas. Befattningen som platschef bör liksom vid övriga lokalförvaltningar vara arvodesbefattning i 1:30. I övrigt tillstyrker jag att befattningar inrättas för en förste förrådsförvaltare i Ce 22, en maskinist i Ce 15, 2 förrådsförmän i Ce 14, en kontorist i Ce 13, en reparatör i Ce 12, en vaktmästare i Ce 10 samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, varjämte jag beräknar medel för en säsonganställd eldare, motsvarande 4 tjänstgöringsmånader å 650 kronor. Jag förutsätter att vikariatslön i högre lönegrad skall utgå till här ifrågavarande tjänstemän i samma utsträckning, som eljest är fallet beträffande tjänstemän vid krigsmaterielverkets lokalförvaltningar.

Med hänsyn till att lokalförvaltningarna skall underställas armétygförvaltningen, som i samband med övertagandet torde komma att i vissa hänseenden ompröva organisationen, är jag icke beredd att tillstyrka inrättande av ytterligare tjänster. Jag förutsätter att möjligheter bereds armétygförvaltningen att med anlitan av sakanslag under budgetåret 1954/55 tillgodose uppkommande oundgängliga personalbehov.

Underlag saknas att beräkna den verkliga belastningen på krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations avlöningsanslag under budgetåret 1954/55. Med hänsyn såväl till den omständigheten att medel för avlöningskostnaderna för den personal, som flyttas över till förvaltningarna, enligt vad jag inledningsvis anfört, för hela budgetåret skall beräknas under ifrågavarande anslag, som till det förhållandet, att avvecklingsuppgifterna måste förväntas komma att bli både omfattande och personalkrävande, finner jag icke tillräcklig anledning att föreslå någon alltför stor reduktion av anslagets poster. I stället utgår jag från att Kungl. Maj:ts beslut den 6

november 1953 angående förbud att utan chefens för försvarsdepartementet medgivande återbesätta ledig tjänst eller nyanställa personal skall under budgetåret 1954/55 gälla för krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation. Närmare redogörelse för nämnda beslut har lämnats under Kap. V.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1954/55 enligt följande.

Posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 132 400 kronor, upptas med oförändrat belopp och posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar höjs med 13 000 kronor till 113 000 kronor. Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppförs med oförändrat belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjs med 60 000 kronor, varav för löneklassuppflyttningar 25 000 kronor, men nedräknas med hänsyn till väntad minskad belastning med 422 400 kronor. Posten uppförs alltså med $(2\ 178\ 000 + 60\ 000 - 422\ 400 =)$ 1 815 600 kronor.

Posten Rörligt tillägg sänks med hänsyn till väntad minskad belastning med 127 600 kronor till 1 113 000 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel höjs med 13 000 kronor till 61 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta att den för krigsmaterielverket fastställda personalförteckningen skall för budgetåret 1954/55 gälla för krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation;

b) fastställa följande avlöningsstat för krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	132 400
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	113 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 815 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 113 000
	Summa kronor 3 191 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	61 000
	Nettoutgift kronor 3 130 000

c) till *Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 130 000 kronor.

[6] **Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	355 000 ¹	374 919
1953/54 (statsliggaren s. 170)	445 000 ¹	
1954/55 (förslag)	300 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 7) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Omkostnader för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 445 000 kronor.

Yrkande.

Krigsmaterielverket hemställer att anslaget ökas med 5 000 kronor på grund av ökade kostnader för patentverksamheten.

Departementschefen.

Då patentverksamheten under budgetåret 1954/55 skall övertas av försvarets civilförvaltning, räknar jag icke med någon anslagshöjning på denna grund. Då vidare verksamheten i sin helhet under nästa budgetår måste förutsättas komma att gradvis minska till följd av bl. a. överförande av arbetsuppgifter och personal till försvarsförvaltningarna, anser jag att anslaget bör kunna nedräknas med åtminstone 145 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[7] **Armétygförvaltningen: Avlöningar.**

1954/55 (förslag)	9 370 000
-------------------------	-----------

Under Kap. III har jag räknat med ett sammanlagt personalbehov för armétygförvaltningen av 1 357 befattningshavare. Jag föreslår att sammanlagt 447 befattningshavare avlönas från sakanslag.

Då 110 befattningshavare avses skola avlönas från arméns avlöningsanslag, kommer vid genomförd organisation att från armétygförvaltningens

¹ Avser anslaget till Krigsmaterielverket: Omkostnader.

avlöningsanslag bestridas kostnaderna för 800 befattningshavare. Från krigsmaterielverket beräknas 128 befattningshavare komma att överföras till armétygförvaltningen. Såsom jag anført under punkten 1 beräknar jag icke för nästa budgetår medel under detta anslag för personal, som sålunda kommer att överföras.

Såsom närmare framgår av det förslag till personalförteckning, som jag framlägger i det följande, föreslår jag att 264 ordinarie befattningar inrättas vid armétygförvaltningen. På personalförteckningen för ämbetsverket torde vidare uppföras 50 extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än Ce 25. En på arméförvaltningens personalförteckning uppförd tjänst för verkstadsdirektör i Cp eller Cr 14, som utgår i samband med omorganisationen, torde få uppföras på övergångsstat. Förordnandetiden för tjänstens nuvarande innehavare, som är placerad i Cp 14, utgår först med utgången av budgetåret 1954/55. En tjänst i Cp 10, avsedd för chefen för verkstadsavdelningens driftbyrå, torde samtidigt få hållas vakant. Jag finner det vidare erforderligt, att på övergångsstat uppförs en tjänst för förste byråsekreterare i Ca 29 och en för byråsekreterare i Ca 25.

En pensionerad underofficer i arvodesbefattning torde tills vidare så länge han kvarstår i tjänst få bestrida de göromål, som enligt mitt förslag till organisation skall ankomma på en extra ordinarie kansliskrivare på administrativa byrån.

Av de förvaltningsarvoden, som för närvarande utgår vid arméförvaltningen, avses 19 för tygavdelningen. I enlighet härmed har under anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, räknats med medel för detta antal arvoden.

Åberopande det anförda samt de beräkningar rörande personalbehovet som framlagts under Kap. III får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande personalförteckning för armétygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Personalförteckning.

Tjänstemän på ordinarie stat.

Befattning (Beställning)	Lönegrad
1 souschef	Mp el. Cp 19
1 fälttygmästare	Mo 15
3 avdelningschefer	Mp el. Cp 15
1 avdelningschef, arméöverdirektör	Cp 15
1 inköpsdirektör	Cp 15
3 byråchefer	Cp 10

Anm. En av tjänsterna avsedd för chefen för verkstadsavdelningens driftbyrå skall hållas vakant, så länge innehavaren av den på övergångsstat uppförda tjänsten för verkstadsdirektör i Cp 14 kvarstår i tjänst.

1 överingenjör	Cp 10
2 byråchefer	Ma 37
1 byråchef	Ca 37
1 krigsråd	Ca 37
1 armédirektör av 1. graden eller byrådirektör	Ca 33
1 byrådirektör	Ca 33
13 byrådirektörer	Ca 31
16 förste byråingenjörer	Ca 29
1 kamrerare	Ca 29
22 byråingenjörer	Ca 27
2 byråintendenter	Ca 27
1 förste byråsekreterare	Ca 27
1 kamrerare	Ca 27
4 byråassistenter	Ca 25
20 byråingenjörer	Ca 25
3 assistenter	Ca 23
23 ingenjörer	Ca 23
3 assistenter	Ca 21
17 ingenjörer	Ca 21
1 verkmästare	Ca 21
1 faktor	Ca 19
7 kontorsskrivare	Ca 19
2 verkmästare	Ca 19
1 förrådsmästare	Ca 17
8 förste kansliskrivare	Ca 17
1 fotograf	Ca 16
11 kansliskrivare	Ca 15
11 kontorister	Ca 13
2 förste expeditionsvakter	Ca 12
1 förrådsman	Ca 11
30 kanslibiträden	Ca 11
5 tekniska biträden	Ca 11
5 expeditionsvakter	Ca 10
31 kontorsbiträden	Ca 8
4 tekniska biträden	Ca 8

Tjänstemän på övergångsstat.

1 verkstadsdirektör	Cp 14
1 förste byråsekreterare	Ca 29
1 byråsekreterare	Ca 25

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25.

5 byråchefer	Cs 10
2 byrådirektörer	Ce 33
3 byrådirektörer	Ce 31
7 förste byråingenjörer	Ce 29
3 förste byråintendenter	Ce 29
23 byråingenjörer	Ce 27
5 byråintendenter	Ce 27
2 förste byråsekreterare	Ce 27

b) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningen att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 360 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	227 800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	14 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 760 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 228 000
Summa kronor	9 590 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	220 000
Nettoutgift kronor	9 370 000

c) till *Armétygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 9 370 000 kronor.

[8] *Armétygförvaltningen: Omkostnader.*

1954/55 (förslag)	650 000
-------------------------	---------

Yrkande.

Arméförvaltningens tygavdelning (skr. ¹²/₂ 1954) hemställer, att anslaget upptas med 765 000 kronor.

1. Sjukvård m. m.	80 000
2. Reseersättningar	10 000
3. <i>Expenser</i>	675 000
	765 000

Motiv.

1. Under denna post beräknas medel för sjukvård till de i runt tal 800 befattningshavare, som avses skola avlönas från armétygförvaltningens avlöningsanslag.

2. För innevarande budgetår beräknas motsvarande kostnader till 5 000 kronor. Med hänsyn till armétygförvaltningens mera omfattande verksamhet anses en ökning erforderlig. Resor, som sammanhänger med anskaffning och underhåll av materiel, förutsätts liksom för närvarande skola bekostas av sakanslag.

3. Beräkningen grundas på förutsättningen att armétygförvaltningen övertar samtliga lokaler inom den nuvarande arméförvaltningens del av ämbetsbyggnaden på Gärdet. För bränsle, lyse och vatten beräknas 105 000 kronor, för renhållning och städning 145 000 kronor, för skrivmaterialier m. m. 70 000 kronor, för blankettryck 10 000 kronor, för telegram och telefon m. m. 230 000 kronor, för inventarier 70 000 kronor, för övriga kostnader av expensnatur 20 000 kronor och för bevakning 25 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till de särskilda förhållanden som under budgetåret 1954/55 uppkommer i samband med krigsmaterielverkets avveckling, möter det stora svårigheter att tillförlitligt beräkna armétyg- och armeintendenturförvaltningarnas omkostnader för nämnda budgetår. Medelsbehovet blir i första hand beroende av hur snabbt krigsmaterielverkets nuvarande arbetsuppgifter avvecklas och kan därjämte påverkas av hur de nya ämbetsverkens lokalfrågor slutligt löses. Det torde därför vara befogat att tills vidare iaktta viss återhållsamhet vid beräkningen av medelsbehovet för omkostnader.

I avvaktan på det slutliga ställningstagandet till lokalfrågorna beräknar jag medel för bränsle m. m. för samtliga ämbetslokaler på Gärdet under arméintendenturförvaltningens omkostnadsanslag. Under samma anslag räknar jag även medel för inre bevakning inom armétyg- och arméintendenturförvaltningarnas lokaler samt för renhållning och inventarier inom vissa gemensamma lokaler.

I anslutning till vad sålunda anförts föreslår jag att förevarande anslag uppförs med 650 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armétygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[9] Armétygförvaltningen: Förrådsorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 540 000 ¹	1 760 000
1953/54 (statsliggaren s. 171)	1 940 000 ¹	
1954/55 (förslag)	2 400 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 7) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m. beräkna ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

Yrkande.

Krigsmaterielverket hemställer, att anslaget minskas med 50 000 kronor.

Motiv.

Anslagssänkningen anses möjlig under förutsättning att den under krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations avlöningsanslag berörda överflyttningen av avlöningskostnaderna för extra vaktmästare från ifrågavarande anslag till nämnda avlöningsanslag kommer till stånd. I övrigt förutsätts, att giltighetstiden för gällande kollektivavtal utsträcks samt att prisläget är oförändrat ävensom att verksamheten kommer att vara av nuvarande omfattning, utökad med förrådsdrift vid det under anläggning varande centralförrådet.

I särskild skrivelse har krigsmaterielverket efter samråd med av Kungl. Maj:t utsedd sakkunnig i materielhanteringsfrågor äskat 630 000 kronor för viss teknisk utrustning för det nytillkomna centralförrådet, ävensom för utförande av vissa prov.

Departementschefen.

Jag har i det föregående behandlat bl. a. frågan om förevarande anslags benämning, förvaltning m. m.

Såsom framgår av vad jag anfört vid behandlingen av krigsmaterielverkets avvecklingsorganisations avlöningsanslag är jag icke beredd att föreslå överflyttning av avlöningkostnader från här ifrågavarande anslag till nyssnämnda anslag.

Krigsmaterielverkets framställning angående medel för viss teknisk utrustning samt försök är av den natur, att en närmare redogörelse härför icke bör lämnas i detta sammanhang. Den torde i vanlig ordning få tillställas riksdagens vederbörande utskott. Medel för ändamålet torde böra anvisas under förevarande anslag.

Jag anser att anslaget bör upptas med det belopp, som preliminärt beräknats för motsvarande anslag i årets statsverksproposition.

¹ Avser anslaget till Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armétygförvaltningen: Förrådsorganisationen m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

[10] **Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	350 000 ¹	529 596
1953/54 (statsliggaren s. 171)	600 000 ¹	
1954/55 (förslag)	600 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 7) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap beräkna ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

Krigsmaterielverket hemställer att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Jag har tidigare behandlat frågan om anslagets benämning, förvaltning m. m.

Jag föreslår att anslag för ändamålet uppförs med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[11] **Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1952/53	10 000 000 ²	11 901	10 047 113
1953/54 (statsliggaren s. 172)	7 000 000 ²		
1954/55 (förslag)	4 000 000		

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 7) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap beräkna ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Krigsmaterielverket hemställer att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

I en särskild promemoria redogör krigsmaterielverket för hur anslaget avses skola utnyttjas.

¹ Avser anslaget till Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap.

² Avser anslaget till Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap.

Departementschefen.

Jag har tidigare behandlat bl. a. frågan om förevarande anslags benämning, förvaltning m. m.

Då krigsmaterielverkets promemoria är av den art, att en redogörelse för densamma icke bör lämnas i detta sammanhang, torde den få tillställas riksdagens vederbörande utskott.

För här ifrågavarande ändamål kan jag icke föreslå anslag till högre belopp än det som preliminärt beräknats i årets statsverksproposition.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

[12] Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar.

1954/55 (förslag) 1 295 000

Av vad jag anfört under Kap. III framgår, att jag för arméintendenturförvaltningen uppskattar det sammanlagda personalbehovet till 210 befattningshavare, vartill kommer ett på verkets framtida förläggning beroende antal telefonister. Jag räknar med överflyttning av 54 tjänstemän från krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation, för vilka medel för budgetåret 1954/55 icke beräknas under arméintendenturförvaltningens avlöningsanslag. Den personalförteckning, jag framlägger i det följande, upptar 64 ordinarie befattningar, av vilka 3 på övergångsstat, samt 5 extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än Ce 25. Ett antal ordinarie kontorsbiträden kan beräknas erhålla högre extra-ordinarie tjänst.

Antalet sakanslagsavlönade tjänstemän uppgår till 16.

En för närvarande på arméförvaltningens övergångsstat uppförd kansli-skrivarbefattning förs över till arméintendenturförvaltningens övergångsstat.

Beträffande de två övriga befattningar, som jag föreslår skola föras på verkets övergångsstat, må följande framhållas.

I skrivelse den 12 juni 1953 har *försvarets civilförvaltning* gjort viss framställning beträffande köksföreståndaren i Ca 17 vid signalregementet Lilly Wirsell och biträdande köksföreståndaren i Ca 14 vid samma regemente Mimmi Melander.

Båda är till följd av sjukdom tjänstlediga från innehavande befattningar, Wirsell sedan år 1950 och Melander sedan år 1951. En överflyttning till andra arbetsuppgifter har för båda bedömts nödvändig. Med hänsyn till olägenheterna av att ifrågavarande befattningar under lång tid uppehålls med vikarier föreslår civilförvaltningen, att två extra ordinarie tjänster i 17 och 14 lönegraderna, avsedda för köksföreståndare respektive

biträdande köksföreståndare, inrättas vid regementet, och att samtidigt föreskrivs, att de ordinarie tjänsterna icke får återbesättas vid vakans.

Statskontoret föreslår i utlåtande den 26 augusti 1953, att här ifrågasättas två ordinarie tjänster tillfälligtvis uppförs på arméförvaltningens övergångsstat samt att Wirsell och Melander i avvaktan på eventuell framtida förflyttning till andra tjänster av arméförvaltningen tilldelas lämpliga arbetsuppgifter. Statskontoret ifrågasätter, om icke arméförvaltningens anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kunde minskas med belopp, motsvarande vad som utgår i avlöning till två biträden i reglerad befördringsgång. De båda befattningarna som köksföreståndare och biträdande köksföreståndare anser statskontoret böra utgå ur signalregementets personalförteckning för ordinarie tjänstemän och i stället uppföras såsom extra ordinarie.

Jag föreslår, att på övergångsstat för arméintendenturförvaltningen uppförs en tjänst för köksföreståndare (Ca 17) och en för biträdande köksföreståndare (Ca 14). Jag anser det emellertid icke möjligt att — utöver vad som skett i samband med prövningen av ämbetsverkets organisation — med anledning härav minska antalet biträden i reglerad befördringsgång. Till frågan om inrättande av extra ordinarie tjänster för köksföreståndare och biträdande köksföreståndare vid signalregementet återkommer jag i samband med anmälan av propositionen angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel.

Antalet förvaltningsarvodet beräknar jag till 6.

Under åberopande av det anförda samt de beräkningar rörande personalbehovet, som framlagts i Kap. III, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande personalförteckning för arméintendenturförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Personalförteckning.

Tjänstemän på ordinarie stat.

Befattning (Beställning)	Lönegrad
1 souschef	Mp el. Cp 19
3 byråchefer	Ma 37
1 krigsråd	Ca 37
1 överfältveterinär	Ca 37
<i>Anm.</i> Löneställningen omprövas vid nuvarande innehavares avgång.	
1 byrådirektör	Ca 33
1 byrådirektör	Ca 31
2 förste byråsekreterare	Ca 29

3 byråintendenter	Ca 27
1 kamrerare	Ca 27
1 byråassistent	Ca 25
1 byråinspektör	Ca 25
1 byråsekreterare	Ca 25
1 förste kansliskrivare	Ca 17
2 kansliskrivare	Ca 15
3 kontorister	Ca 13
1 förste expeditionsvakt	Ca 12
14 kanslibiträden	Ca 11
2 expeditionsvakter	Ca 10
21 kontorsbiträden	Ca 8

Tjänstemän på övergångsstat.

1 köksföreståndare	Ca 17
1 kansliskrivare	Ca 15
1 biträdande köksföreståndare	Ca 14

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25.

1 förste byråingenjör	Ce 29
1 förste byråintendent	Ce 29
3 byråingenjörer	Ce 27

b) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningen, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.*Utgifter:*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	390 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	150 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	5 880
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	405 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	489 120
<u>Summa kronor</u>	<u>1 440 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	145 000
<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>1 295 000</u>

c) till *Arméintendenturförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 295 000 kronor.

[13] **Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader.**

1954/55 (förslag) 200 000

Yrkande.

Arméförvaltningens intendenturavdelning (skr. 10/2 1954) hemställer, att anslaget uppförs med 220 000 kronor.

1. Sjukvård m. m.	25 000
2. Reseersättningar	8 000
3. Expenser	187 000
	<u>220 000</u>

Motiv.

1. Beräkningen grundas på dels belastningen på motsvarande post för innevarande budgetår dels den beräknade personal vid arméintendenturförvaltningen, som skall avlönas från avlöningsanslag.

2. Förslaget innebär i förhållande till motsvarande medel för innevarande budgetår en ökning med 5 000 kronor, föranledd framför allt av den ökade inköpsverksamheten.

3. Av arméförvaltningens nuvarande omkostnadsanslag beräknas 105 000 kronor belöpa på intendenturavdelningen. Med hänsyn till personalökningen beräknas en ökning med 40 procent till 147 000 kronor erforderlig. Därutöver äskas för inre bevakning (avser arméförvaltningens nuvarande ämbetsbyggnad) 20 000 kronor, för renhållning och inventarier i vissa gemensamma lokaler 15 000 kronor och för ökade telefonkostnader 5 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom jag anfört vid behandlingen av armétygförvaltningens motsvarande anslag, bör kostnaderna för bränsle m. m. inom ämbetsbyggnaderna på Gärdet tills vidare få bestridas av förevarande anslag, vilket jämväl bör tillgodoföras motsvarande uppbördsmedel.

I anslutning till de synpunkter som framlagts i nyssberörda sammanhang föreslår jag, att förevarande anslag beräknas till 200 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméintendenturförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[14] **Marinförvaltningen: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	710 000	871 616
1953/54 (statsliggaren s. 177)	890 000	
1954/55 (förslag)	6 640 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 13) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 890 000 kronor.

Den av mig för marinförvaltningen förordade personalorganisationen omfattar, som av de till Kap. III fogade tabellerna framgår, sammanlagt 696 befattningshavare. Med hänsyn till att de funktionella organen inom marinförvaltningen är av proportionsvis större omfattning än motsvarande organ inom övriga materieförvaltande verk, torde personalen vid marinförvaltningen i något större utsträckning än vad fallet är vid övriga försvarsgrensförvaltningar böra avlönas från ämbetsverkets avlöningsanslag. Jag räknar med att av angivna 696 befattningshavare tillsvidare 119 avlönas från sakanslag.

I personalorganisationen ingår 7 befattningar, vilka avses skola överflyttas från krigsmaterielverket och för vilkas avlöning under budgetåret 1954/55 medel beräknats under anslaget till Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Avlöningar.

Jag föreslår ordinariesättning av vissa civila tjänster, i vilket hänseende torde få hänvisas till den i det följande föreslagna personalförteckningen för ämbetsverket, vilken — bortsett från tjänster på övergångsstat — upp-tar 149 ordinarie tjänster och 70 extra ordinarie tjänster i 27 eller högre lönegrader.

Utöver de befattningar på övergångsstat, som redan under innevarande budgetår är uppförda på marinförvaltningens personalförteckning, bör på övergångsstat uppföras följande med ordinarie innehavare besatta befattningar, vilka föreslås skola indras eller ombildas till extra ordinarie, nämligen två revisorsbefattningar i Ca 25, en förrådsmanbefattning i Ca 11 och 2 expeditionsvaktsbefattningar i Ca 10.

I enlighet med vad jag i det föregående anført bör följande icke-ordinarie tjänstemän i 27 eller högre lönegrader övergångsvis få bibehålla nuvarande lönegradsplacering, ehuru motsvarande tjänster i den nya organisationen är placerade i lägre lönegrader:

Föreslagen tjänst		Motsvarande tjänst innehas f. n. av	
Artilleribrans mekaniska sektion:			
Förste byråingenjör	Ca 29	Byrådirektör	Ce 31
Byråingenjör	Ca 27	Byrådirektör	Ce 31
Byråingenjör	Ce 25	Byråingenjör	Ce 27

Fartygsbyråns planeringssektion:

Förste byråingenjör	Ca 29	Byrådirektör	Ce 31
Byråingenjör	Ca 27	Förste byråingenjör	Ce 29
Byråingenjör	Ce 25	Byråingenjör	Ce 27

Maskinbyråns maskinsektion:

Byråingenjör	Ce 25	Byråingenjör	Ce 27
--------------------	-------	--------------------	-------

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör tillsvidare beräknas medel för 10 befattningsarvoden å vartdera 780 kronor.

Under återopande av det anförda samt de beräkningar rörande personalbehovet som framlagts under Kap. III får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande personalförteckning för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Personalförteckning.

Tjänstemän på ordinarie stat.

Befattning (Beställning)	Lönegrad
1 souschef	Mp el. Cp 19
1 marinöverdirektör	Cp 17
1 marinöverintendent	Mo 15
<i>Anm. Löneställningen omprövas vid nuvarande innehavares avgång.</i>	
1 inköpsdirektör	Cp 15
1 chef för vapenavdelningen	Mp el. Cp 15
2 byråchefer	Cp 13
1 verkstadsdirektör	Cp 13
1 amiralitetsråd	Ca 37
1 byråchef	Ca 37
1 kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant	Ma 33
3 kommandörkapten av 2. graden eller majorer	Ma 30
3 kaptener	Ma 27
1 kommandörkapten av 1. graden eller marindirektör av 1. graden	Ma el. Ca 33
3 kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnanter eller marindirektörer av 1. graden	Ma el. Ca 33
2 kommandörkapten av 2. graden eller majorer eller marindirektörer av 2. graden	Ma 30 el. Ca 31

2 byrådirektörer	Ca 33
9 byrådirektörer	Ca 31
9 förste byråingenjörer	Ca 29

Anm. Å 2 av ifrågavarande befattningar, avsedda en för artilleri-byråns mekaniska sektion och en för fartygsbyråns planeringssektion må lön icke utgå, så länge hithörande göromål fullgöras av byrådirektörer i Ce 31.

2 förste byråsekreterare	Ca 29
18 byråingenjörer	Ca 27

Anm. Å 2 av ifrågavarande befattningar, avsedda en för artilleri-byråns mekaniska sektion och en för fartygsbyråns planeringssektion må lön icke utgå, så länge hithörande göromål fullgöras av byrådirektör i Ce 31 resp. förste byråingenjör i Ce 29.

2 byråingenjörer eller byråintendenter	Ca 27
1 byråintendent	Ca 27
1 driftingenjör	Ca 27
2 förste byråsekreterare	Ca 27
1 kamrerare	Ca 27
2 byråassistenter	Ca 25
14 byråingenjörer	Ca 25
2 kamrerare	Ca 25
2 assistenter	Ca 23
10 ingenjörer	Ca 23
1 förste kontorsskrivare	Ca 21
5 ingenjörer	Ca 21
4 kontorsskrivare	Ca 19
1 biblioteksassistent	Ca 15
3 kansliskrivare	Ca 15
6 kontorister	Ca 13
1 förste expeditionsvakt	Ca 12
6 kanslibiträden	Ca 11
22 kontorsbiträden	Ca 8

Tjänstemän på övergångsstat.

1 förste byråsekreterare	Ca 27
1 andre kemist	Ca 25
2 revisorer	Ca 25
1 förrådsman	Ca 11
3 expeditionsvakter	Ca 10

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25.

7 byråchefer	Cs 10
8 byrådirektörer	Ce 31

Anm. Tre av tjänsterna, avsedda 2 för artilleribyråns mekaniska sektion och en för fartygsbyråns planeringssektion, skola vid nuvarande innehavares avgång indragas.

21 förste byråingenjörer ..... Ce 29

Anm. En av tjänsterna, avsedd för fartygsbyråns planeringssektion, skall vid nuvarande innehavares avgång indragas.

1 förste byråsekreterare ..... Ce 29

31 byråingenjörer ..... Ce 27

Anm. Tre av tjänsterna, avsedda en för artilleribyråns mekaniska sektion, en för fartygsbyråns planeringssektion och en för maskinbyråns maskinsektion, skola vid nuvarande innehavares avgång ersättas med byråingenjörstjänster i Ce 25.

1 byråintendent ..... Ce 27

1 förste byråsekreterare ..... Ce 27

b) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 550 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	213 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 700 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 369 200
	Summa kronor 6 840 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	200 000
	Nettoutgift kronor 6 640 000

c) till *Marinförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 6 640 000 kronor.

[15] Marinförvaltningen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	490 000	658 429
1953/54 (statsliggaren s. 178)	600 000	
1954/55 (förslag)	600 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 13) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Marinförvaltningen: Omkostnader för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

Yrkande.

Marinförvaltningen hemställer, att anslaget minskas med 37 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Ökade reseersättningar och traktamenten	4 000	
2. Sänkta bränslepriser		5 000
3. Överföring av kostnader till annat anslag		73 000
4. Underhåll och nyanskaffning	37 000	
	<hr/>	<hr/>
	41 000	78 000
		— 37 000

Motiv.

3. Kostnaderna för marinens fjärrskriftförbindelser, 73 000 kronor, föreslås skola överföras till anslaget *Marinen: Telefon m. m.*

4. För underhåll av marinförvaltningens snabbtelefonanläggningar beräknas 3 500 kronor samt för anskaffning av vissa kontorsmaskiner och inventarier 33 500 kronor.

I skrivelse den 29 september 1953 har marinförvaltningen anfört, att snabbtelefonanläggningar av brist på medel hittills icke kunnat anskaffas i önskvärd omfattning för marinledningen och att för nyanskaffning av sådana anläggningar erfordras 75 000 kronor. Marinförvaltningen har föreslagit, att medel härför skall få disponeras inom ramen för anslaget *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.*

Departementschefen.

I årets statsverksproposition har vid behandlingen av anslaget *Marinen: Telefon m. m.* föreslagits, att kostnaderna för marinens fjärrskriftförbindelser i fortsättningen skall belasta nämnda anslag.

Kostnaderna för snabbtelefoner inom marinledningen bör belasta marinförvaltningens omkostnadsanslag. Anslaget bör enligt min mening uppföras med oförändrat belopp, 600 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[16] Flygförvaltningen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	930 000	1 097 133
1953/54 (statsliggaren s. 178)	1 120 000	
1954/55 (förslag)	10 750 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 14) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flyg-
32—49 54 *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 109.*

förvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor.

Den av mig för flygförvaltningen förordade personalorganisationen omfattar, som av de till Kap. III fogade tabellerna framgår, sammanlagt 1 444 befattningshavare. Med hänsyn till bl. a. den omfattande försöksverksamheten inom vissa organ inom flygförvaltningen torde personalen i något större utsträckning än inom övriga materielförvaltande verk böra avlönas från sakanslag. Jag räknar med att av angivna 1 444 befattningshavare tills vidare 550 avlönas från sakanslag.

I personaluppsättningen ingår 3 tjänster, vilka avses skola överföras från krigsmaterielverket och för vilkas avlöning under budgetåret 1954/55 medel beräknats under anslaget till Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Avlöningar.

Jag föreslår ordinariesättning av vissa civila tjänster, i vilket hänseende torde få hänvisas till den i det följande föreslagna personalförteckningen för ämbetsverket. Förteckningen upptar — bortsett från en tjänst på övergångsstat — 230 ordinarie tjänster och 56 extra ordinarie tjänster i 27 eller högre lönegrader. Av nämnda tjänster skall tills vidare hållas vakanta en tjänst för flygöverdirektör i Cp 15 samt en tjänst för förste byråsekreterare i Ce 29, sistnämnda tjänst så länge sekreteraren och ombudsmannen på övergångsstat i Ca 29 kvarstår i tjänst.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört bör en icke-ordinarie tjänsteman i 29 lönegraden å flygplanbyråns flygplansektion övergångsvis få bibehålla nuvarande lönegradsplacering, ehuru tjänsten i den nya organisationen är placerad i Ce 27.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör tills vidare beräknas medel för 5 befattningsarvoden om vardera 780 kronor.

Under återopande av det anförda samt de beräkningar rörande personalbehovet som framlagts under Kap. III, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande personalförteckning för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Personalförteckning.

Tjänstemän på ordinarie stat.

Befattning (Beställning)	Lönegrad
1 souschef	Mp el. Cp 19
1 överste	Mp 15
2 avdelningschefer	Cp 15
1 flygöverdirektör	Cp 15

Anm. Tjänsten skall tills vidare hållas vakant.

1 inköpsdirektör	Cp 15
1 byråchef	Mp el. Cp 14
1 byråchef	Cp 13
2 byråchefer	Cp 10
1 överingenjör	Cp 10
2 byråchefer	Ma el. Ca 37
1 överste i intendenturbefattning	Ma 37
1 chef för försökscentralen	Ma el. Ca 33
1 överstelöjtnant eller flygdirektör av 1. graden	Ma el. Ca 33
2 majorer eller kommendörkapten av 2. graden	Ma 30
3 byråchefer	Ca 37
1 chef för centralplaneringen	Ca 37
1 krigsråd	Ca 37
2 armé-, marin- eller flygdirektörer av 1. graden eller byrådirektörer	Ca 33
1 byrådirektör	Ca 33
19 byrådirektörer	Ca 31
17 förste byråingenjörer	Ca 29
4 förste byråintendenter	Ca 29
23 byråingenjörer	Ca 27
8 byråintendenter	Ca 27
2 förste byråsekreterare	Ca 27
2 kamrerare	Ca 27
8 byråassistenter	Ca 25
26 byråingenjörer	Ca 25
1 byråinspektör	Ca 25
1 revisor	Ca 25
6 assistenter	Ca 23
19 ingenjörer	Ca 23
2 assistenter	Ca 21
1 faktor	Ca 21
2 förste kontorsskrivare	Ca 21
10 ingenjörer	Ca 21
6 kontorsskrivare	Ca 19
1 förrådsmästare	Ca 17
3 förste kansliskrivare	Ca 17
1 fotograf	Ca 16
3 kansliskrivare	Ca 15
1 förrådsförman	Ca 13
9 kontorister	Ca 13
1 förste expeditionsvakt	Ca 12
16 kanslibiträden	Ca 11
12 kontorsbiträden	Ca 8

Kungl. Maj:ts proposition nr 109.

Tjänsteman på övergångsstat.

1 sekreterare och ombudsman ..... Ca 29

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25.

2 byråchefer ..... Cs 10

5 byrådirektörer ..... Ce 31

16 förste byråingenjörer ..... Ce 29

Anm. En av tjänsterna, avsedd för flygplanbyråns flygplansektion, skall vid nuvarande innehavarens avgång ersättas med byråingenjörstjänst i Ce 27.

1 förste byråsekreterare ..... Ce 29

Anm. Tjänsten skall hållas vakant, så länge sekreteraren och ombudsmannen på övergångsstat i Ca 29 kvarstår i tjänst.

29 byråingenjörer ..... Ce 27

1 byråintendent ..... Ce 27

1 driftingenjör ..... Ce 27

1 förste byråsekreterare ..... Ce 27

b) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 400 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	123 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 900
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 553 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 785 100
	<hr/>
	Summa kronor 10 865 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	115 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 10 750 000

c) till *Flygförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 750 000 kronor.

[17] **Flygförvaltningen: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	600 000	659 760
1953/54 (statsliggaren s. 180)	750 000	
1954/55 (förslag)	800 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 14) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygförvaltningen: Omkostnader för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

Yrkande.

Flygförvaltningen hemställer, att anslaget ökas med 117 000 kronor.

	Ökning
1. Ökade sjukvårdskostnader	1 000
2. Rese- och expenskostnader, som f. n. bestrids av andra anslag	49 000
3. Bränsle m. m. för nya lokaler	9 000
4. Tryckning av tekniska blanketter	14 000
5. Utbyggnad av telefonväxel m. m.	21 000
6. Anskaffning av inventarier m. m.	23 000
	<hr/>
	117 000

Motiv.

- Beräkningen ansluter till anslagsbelastningen för budgetåren 1951/53.
- Här avsedda kostnader bestrids f. n. av sakanslag men bör rätteligen hänföras till förevarande anslag. Av beloppet hänförs 20 000 kronor till resekostnader, 16 000 kronor till renhållning och 13 000 kronor till innerbevakning.
- Ökningen föranleds av bränslekostnader inom vissa lokaler utanför ämbetsbyggnaden på Gärdet.
- Kostnaderna för tekniska blanketter kan enligt vad flygförvaltningen framhåller för närvarande icke rymmas inom anslagets ram.
- Ökningen avser abonnemangsavgift för telefon vid flygförvaltningens laboratorier, 9 000 kronor, och utbyggnad av ämbetsverkets telefonväxel.
- Flygförvaltningen begär för anskaffning av gardiner 4 000 kronor, för kontorsinventarier för nyanställd personal 7 000 kronor, för värmeskåp 2 000 kronor samt för oförutsedda utgifter 10 000 kronor.

Departementschefen.

Förevarande anslag uppräknades för innevarande budgetår med 150 000 kronor. Med hänsyn härtill samt till anslagsbelastningen under budgetåret 1952/53 anser jag mig icke kunna tillstyrka ytterligare anslagsökning med mera än 50 000 kronor. Beloppet bör i första hand disponeras för

att bestrida sådana kostnader, som för närvarande oriktigt bokförs på sakanslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[18] **Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar.**

1954/55 (förslag) 135 000

Under Kap. III G har jag lämnat en närmare redogörelse för den personal, som jag bedömer erforderlig för försvarets förvaltningsdirektions kansli. Jag uttalade, att jag förutsatte, att tjänsterna skulle tillsättas allt eftersom förvaltningsdirektionens verksamhet tog fastare form. Då jag saknar anledning att räkna med annat än att ett antal av tjänsterna tillsätts först sedan en del av budgetåret 1954/55 förflutit, anser jag det befogat att icke räkna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till fullt belopp. Ifrågakommande arvoden till ledamöter av direktionen torde böra utgå från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, under det att kostnader för anlitage av sakkunniga eller eljest expertis utifrån till begränsat belopp torde få bestridas från förenämnda anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

I avsaknad av säkra beräkningsgrunder uppskattar jag för nästkommande budgetår arvodeskostnaderna till förslagsvis 10 000 kronor och kostnaderna för sakkunniga till högst 15 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande personalförteckning för försvarets förvaltningsdirektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Personalförteckning.

Tjänsteman på ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 kanslidirektör	Cp el. Cr 16

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25.

1 byrådirektör	Ce 33
2 förste byråsekreterare eller förste byråingenjörer	Ce 29

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets förvaltningsdirektion att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	23 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	65 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 000
	Summa kronor 135 000

c) till *Försvarets förvaltningsdirektion*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 135 000 kronor.

[19] *Försvarets förvaltningsdirektion*: *Omkostnader*.

1954/55 (förslag) 20 000

Då frågan om försvarets förvaltningsdirektions lokala förläggning icke är avgjord samt då verksamhetens omfattning under budgetåret 1954/55 icke för närvarande låter sig bedöma med någon större grad av säkerhet, måste uppskattningen av direktionens behov av medel under omkostnadsanslaget nödvändigtvis bli i hög grad oviss. För egen del föreslår jag ett belopp av 20 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets förvaltningsdirektion*: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

Vad departementschefen sålunda under Avd. I och Avd. II, punkterna 1—19, hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

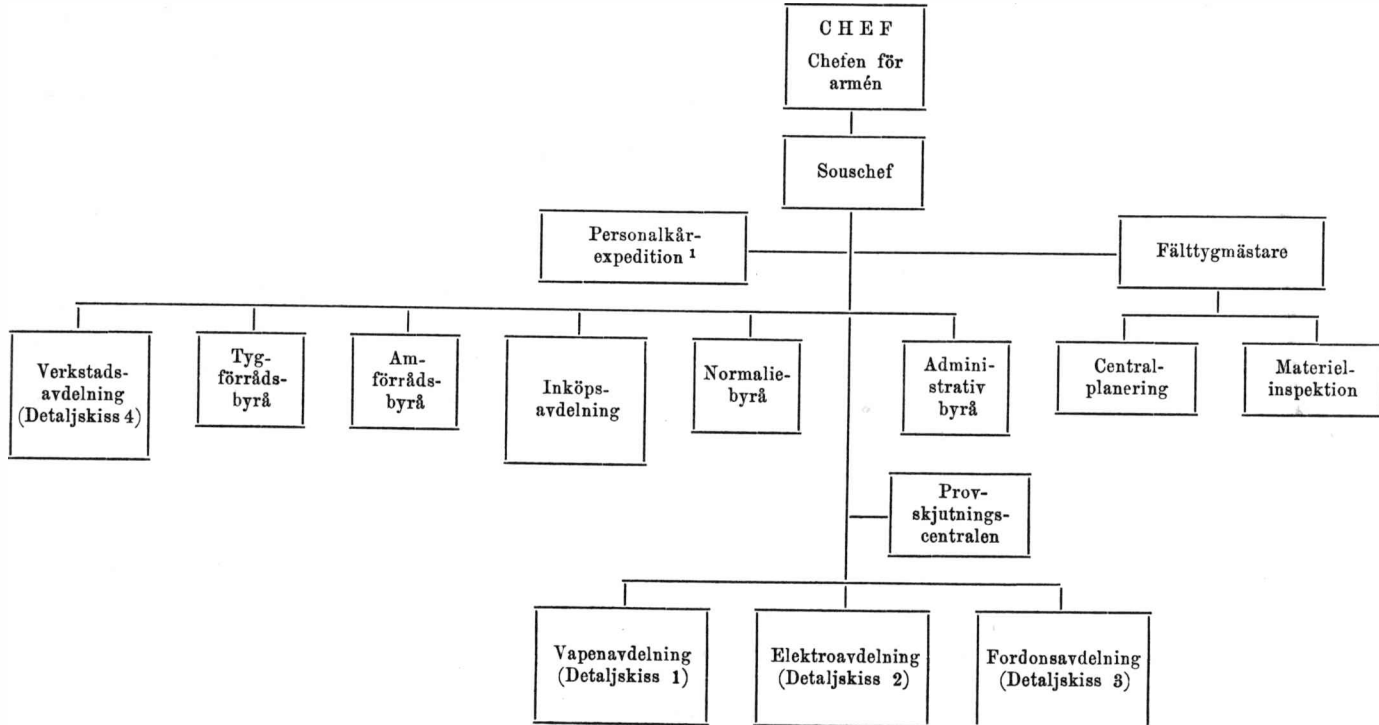
Brita Wassén.

Huvuddragen av armétygförvaltningens organisation.

4 detaljskisser.

Huvudskiss.

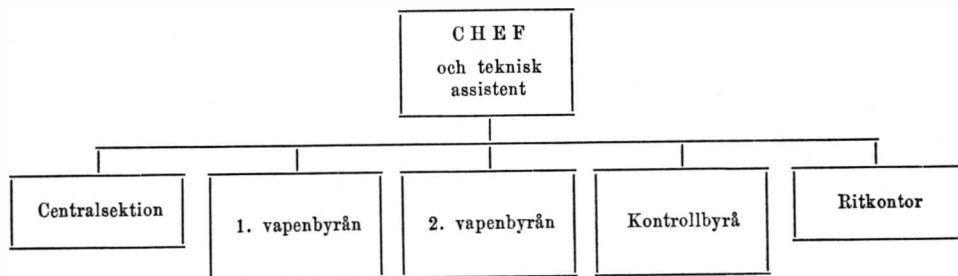

¹ Gemensam för fälttygkåren, arméingenjörkåren och tygstaten.

Huvuddragen av armétygförvaltningens organisation.

Detaljskiss 1.

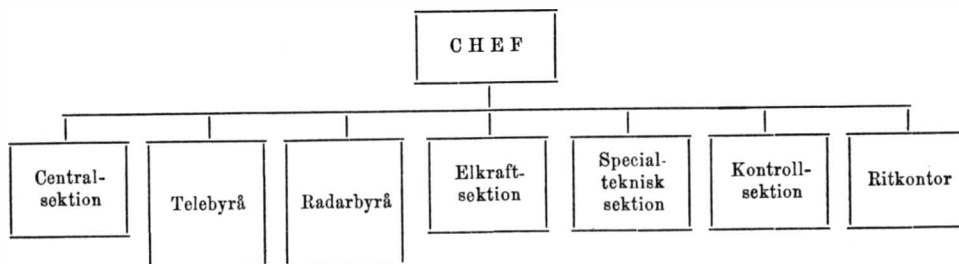
Vapenavdelningen.

Huvuddragen av armétygförvaltningens organisation.

Detaljskiss 2.

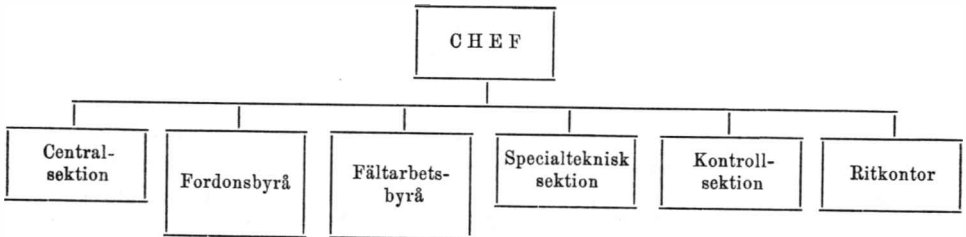
Elektroavdelningen.

Huvuddragen av armétygförvaltningens organisation.

Detaljskiss 3.

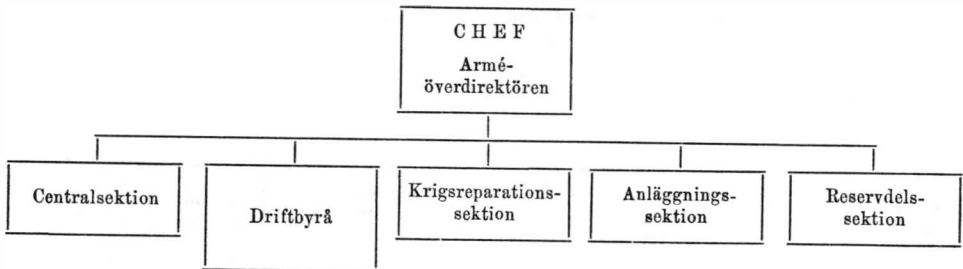
Fordonsavdelningen.

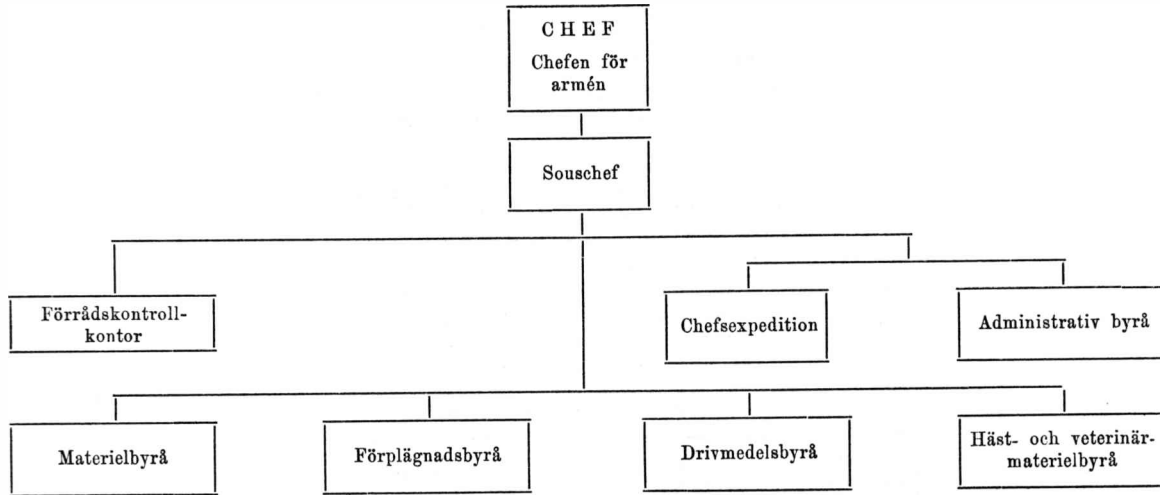
Huvuddragen av armétygförvaltningens organisation.

Detaljskiss 4.

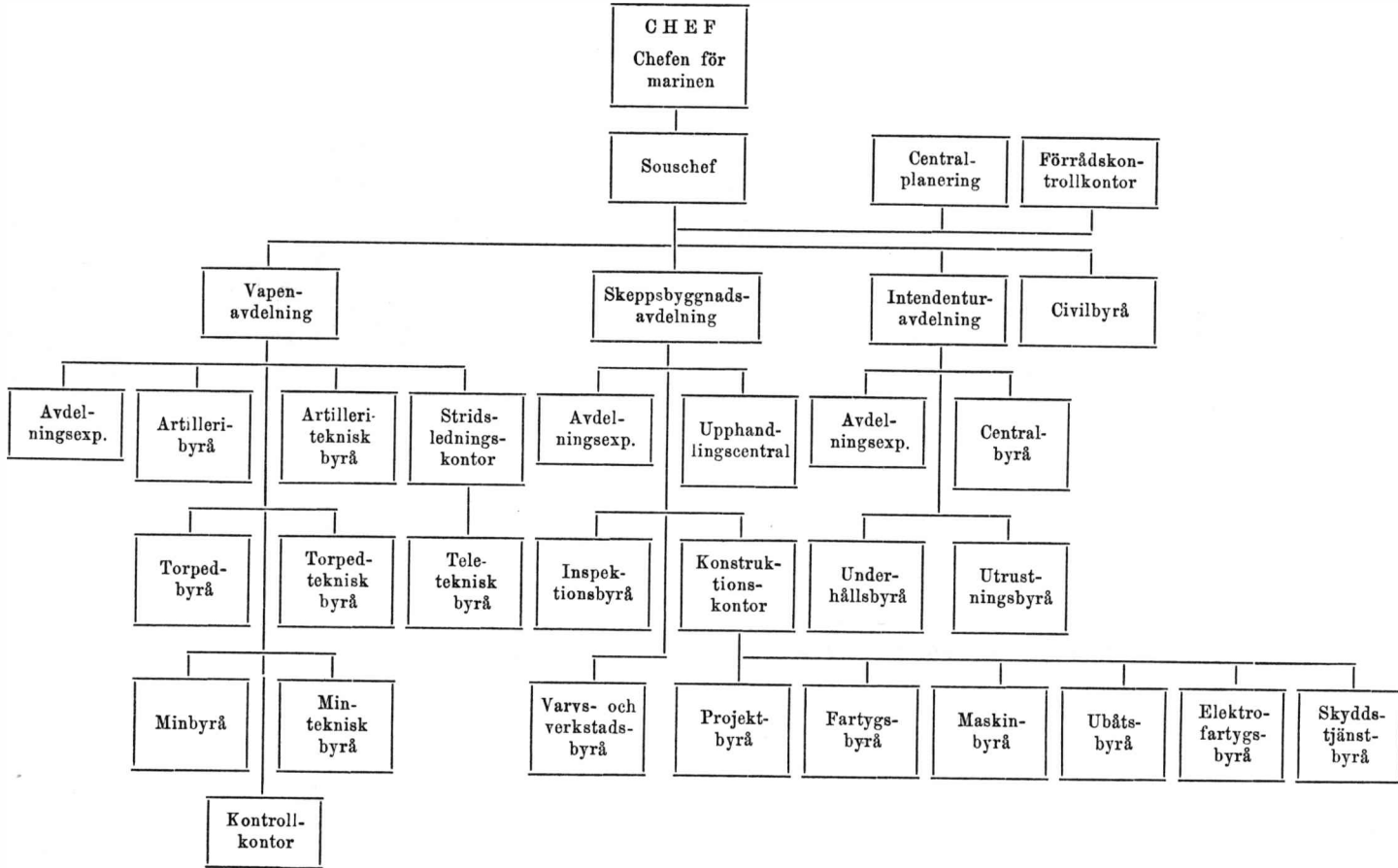
Verkstadsavdelningen.

Huvuddragen av arméintendenturförvaltningens organisation.

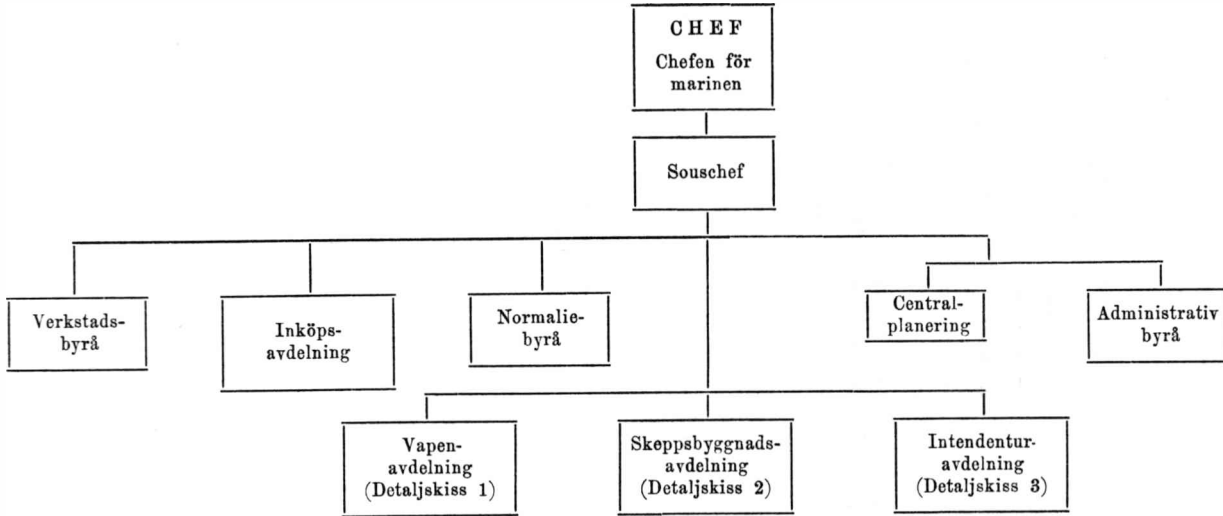

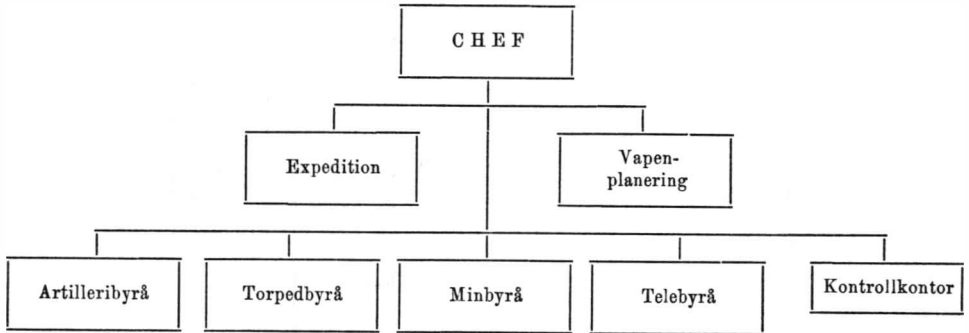
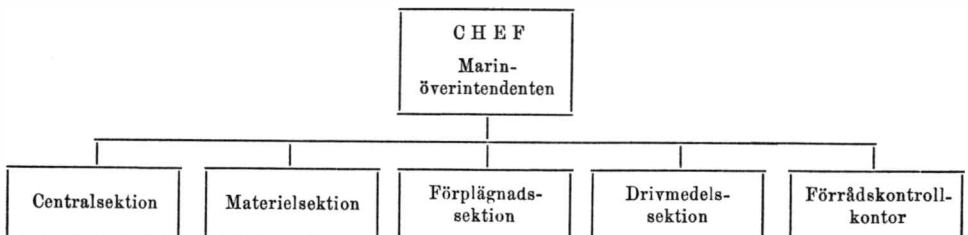
Marinförvaltningens nuvarande organisation.

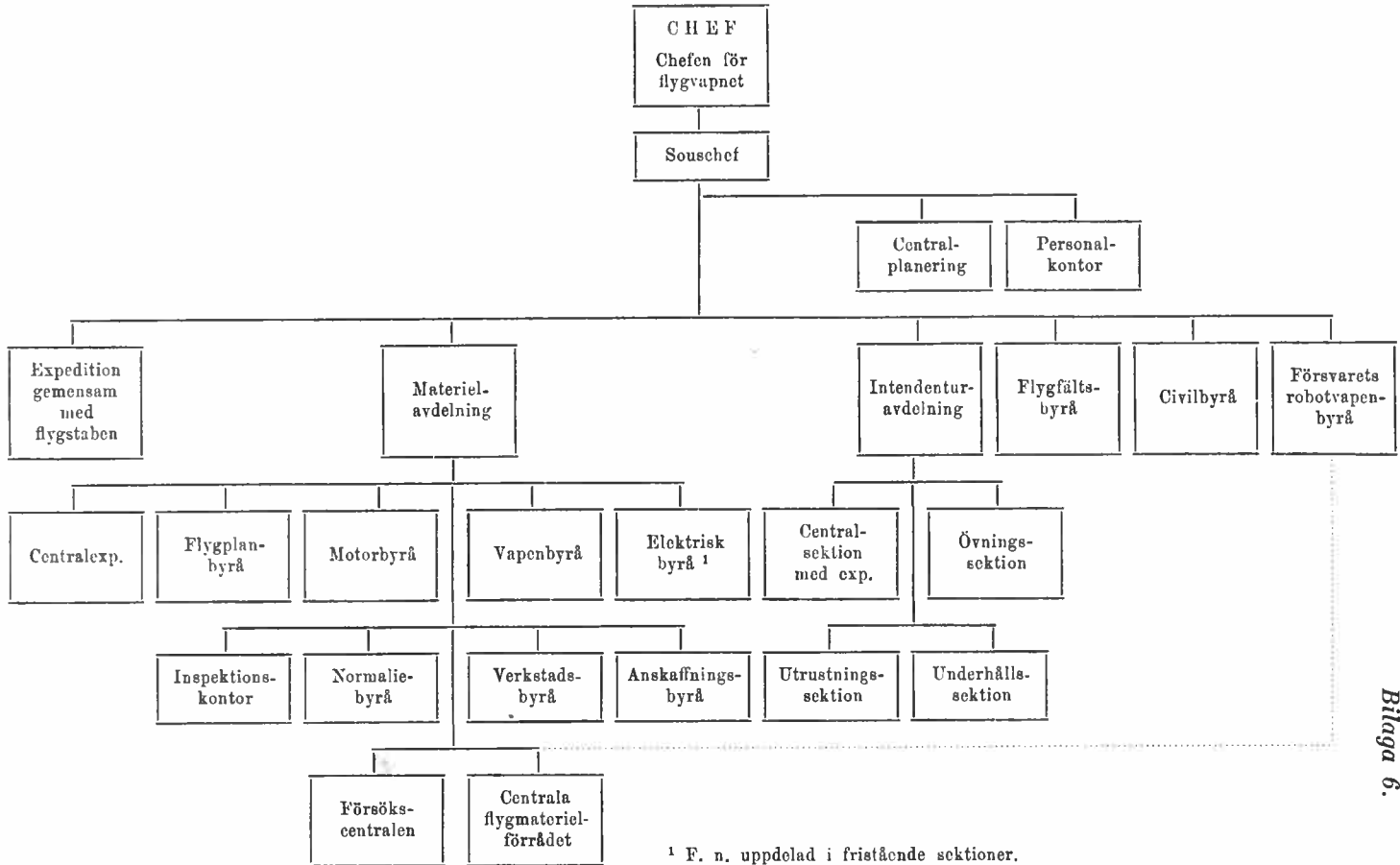
Huvuddragen av marinförvaltningens organisation.
3 detaljskisser.

Huvudskiss.

Huvuddragen av marinförvaltningens organisation.*Detaljskiss 1.***Vapenavdelningen.****Huvuddragen av marinförvaltningens organisation.***Detaljskiss 2.***Skeppsbyggnadsavdelningen.****Huvuddragen av marinförvaltningens organisation.***Detaljskiss 3.***Intendenturavdelningen.**

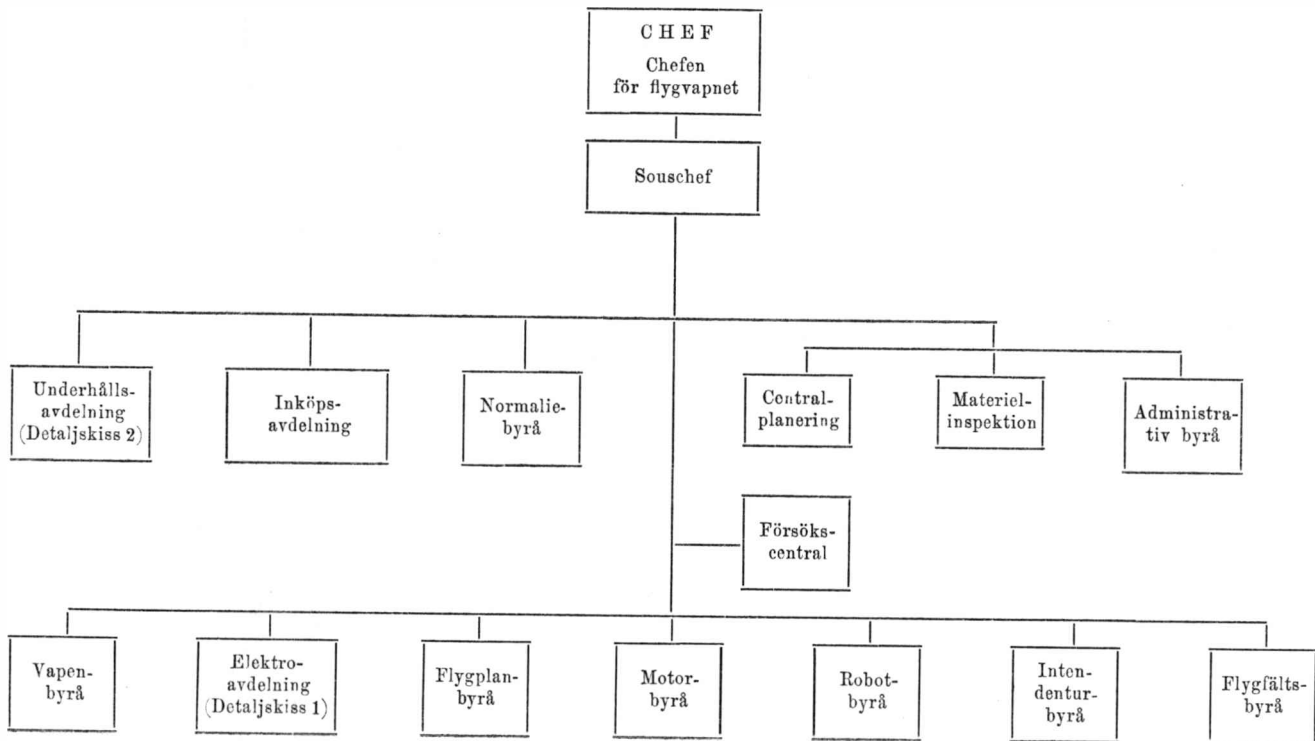
Flygförvalningens nuvarande organisation.

¹ F. n. uppdelad i fristående sektioner.

Huvuddragen av flygförvaltningens organisation.
2 detaljskisser.

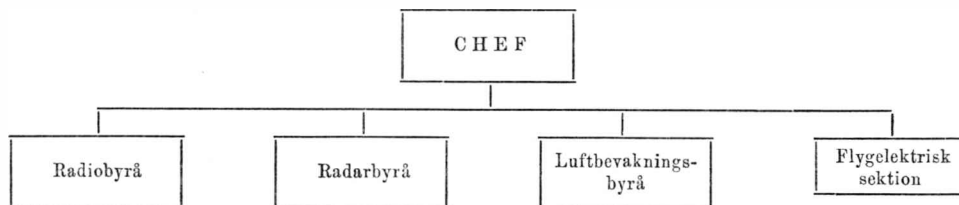
Huvudskiss.

Huvuddragen av flygförvaltningens organisation.

Detaljskiss 1.

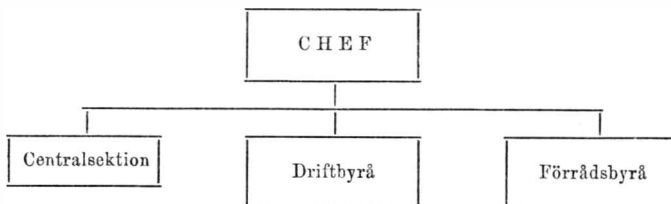
Elektroavdelningen.

Huvuddragen av flygförvaltningens organisation.

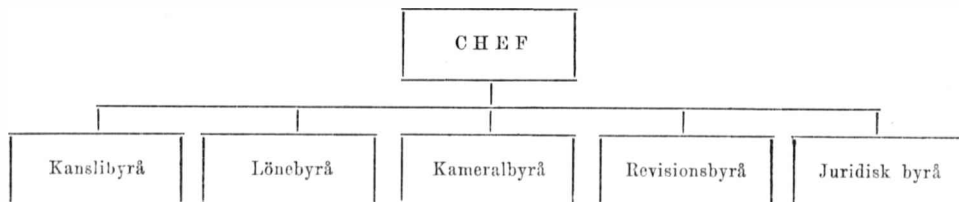
Detaljskiss 2.

Underhållsavdelningen.

Bilaga 8.

Huvuddragen av försvarets civilförvaltnings organisation.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningen, 1. vapenbyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Infan- terisek- tion	Pjä- s- sek- tion	Eldled- nings- sek- tion	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	1
Ma 33	Överstelöjtnant	—	1	—	—	1
Ma 30	Major	—	—	1	—	1
Ma 27	Kapten	—	3	3	1	7
Ca 31	Armédirektör av 2. gr	—	—	—	1	1
Ca, Ce, Cg 29	Arméingenjör av 1. gr/forste byråingenjör	—	—	1	—	1
Ca 29	Arméingenjör av 1. gr	—	—	—	2	2
Ca, Ce, Cg 27	Arméingenjör av 2. gr/byråingenjör	—	—	1	—	1
Ca 27	Arméingenjör av 2. gr	—	—	—	1	1
Ca 22	Förste tygverkmästare	—	1	1	—	2
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråingenjör	—	—	—	3	3
27	Byråingenjör	—	2	—	2	4
25	Byråingenjör	—	1	2	1	4
23	Ingenjör	—	2	3	4	9
21	Ingenjör	—	2	—	3	5
19	Biträdande ingenjör	—	5	2	1	8
17	Ingenjörbiträde	—	—	1	2	3
11	Kanslibitråde	1	1	1	1	4
B—25	Ingenjör	—	1	1	2	4
	Summa	2	19	17	24	62

Bilaga 10

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningen, 2. vapenbyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Artilleriam.- sektion	Ballistisk detalj	Minsektion	Kemisk sektion	Rekylfri sektion	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	—	—	1
Ma 33	Överstelöjtnant	—	1	—	—	—	—	1
Ma 30	Major	—	—	—	1	—	1	2
Ma 27	Kapten	—	2	—	1	—	1	4
Ca, Ce, Cg 27	Arméingenjör av 2. gr/byråingenjör	—	1	—	—	—	1	2
31	Byrådirektör	—	—	—	—	1	—	1
27	Byråingenjör	—	2	1	1	2	1	7
25	Byråingenjör	—	2	—	2	2	2	8
23	Ingenjör	—	—	1	2	2	2	7
21	Ingenjör	—	3	3	1	3	1	11
19	Biträdande ingenjör	—	1	—	—	3	1	5
17	Ingenjörbiträde	—	—	4	—	—	—	4
15	Tekniker	—	—	—	—	1	—	1
11	Kanslibitråde	1	1	—	—	1	1	4
11	Tekniskt biträde	—	1	—	—	—	—	1
B—25	Ingenjör	—	2	—	1	1	1	5
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	—	1	—	—	1
	Summa	2	16	9	10	16	12	65

Bilaga 11

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens kontrollbyrå

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Centraldetalj	Vapensektion	Am.-sektion	Mättonssektion	Summa
Cs 10	Byråchef	1					1
Ma 30	Major			1			1
Ma 27	Kapten			2	1		3
Ca 19	Förste tyghantverkare			1			1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör					1	1
27	Byråingenjör		1	3			4
25	Byråingenjör			5	8	3	16
23	Ingenjör		1	8	12	2	23
21	Ingenjör			7	11	5	23
21	Förrådsförvaltare			1			1
19	Biträdande ingenjör		1	4	8	1	14
19	Förrådsförvaltare					1	1
19	Kontorsskrivare				1		1
17	Ingenjörbiträde			4	5	5	14
15	Förman			2			2
15	Kansliskrivare		1				1
15	Tekniker			4	5	5	14
13	Kontorist			1			1
13	Tekniker				3	6	9
11	Kanslibitråde		1		1	2	4
11	Tekniskt biträde				1	1	2
8	Tekniskt biträde				1		1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			9	3		12
(30)	Expeditionsofficer		1				1
(22)	Underofficer			1			1
	Summa	2	15	46	59	30	152

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens centralsektion

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)					Summa
		Sektionschef	Expedition	Centraldetalj	Utredningsdetalj	
Ma 27	Kapten	1	—	1	—	2
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör.....	—	—	1	—	1
29	Förste byråingenjör	—	—	1	—	1
27	Byråintendent	—	—	—	1	1
25	Byråingenjör	—	—	1	—	1
23	Ingenjör	—	—	1	—	1
21	Ingenjör	—	—	1	—	1
19	Biträdande ingenjör	—	—	1	—	1
19	Kontorsskrivare	—	—	—	1	1
17	Ingenjörbiträde	—	—	1	—	1
15	Kansliskrivare	—	—	—	1	1
13	Kontorist	—	2	—	—	2
11	Kanslibiträde.....	—	1	—	—	1
B—25	Amanuens	—	—	1	—	1
B— 8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	7	—	1	8
(30)	Expeditionsofficer.....	—	1	—	—	1
(22)	Expeditionsunderofficer.....	—	1	—	—	1
	Summa	1	12	9	4	26

Bilaga 13

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens ritkontor

Lönegrad	T j ä n s t					Summa
		Chef	Vapendetalj	Instrumentdetalj	Am- och förpackningsdetalj	
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	1	—	—	—	1
27	Byråingenjör	—	—	—	1	1
25	Byråingenjör	—	1	1	—	2
23	Ingenjör	—	1	—	—	1
21	Ingenjör	—	2	—	1	3
19	Biträdande ingenjör	—	3	1	2	6
17	Ingenjörbiträde.....	—	1	—	1	2
15	Tekniker	—	1	—	3	4
11	Tekniskt biträde.....	—	—	1	3	4
	Summa	1	9	3	13	26

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Provsjöttningscentralen

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)							Summa
		Chef m. fl.	Centraldetalj	Handvapendetalj	Verkstadsdetalj	Skjutfällsdetalj	Måtdetalj	
Ma 30	Major	1						1
Ma 27	Kapten					1		1
Ca 23	Tygförvaltare		1					1
Ma 19	Fanjunkare			1				1
Ca 22	Förste tygverkmästare			1		1		2
Ca 19	Förste tyghantverkare			1		1		2
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråingenjör						1	1
25	Byråingenjör			1		1	1	3
23	Assistent					1		1
21	Ingenjör			1	1	1		3
19	Biträdande ingenjör					1	1	2
19	Verkmästare				1	1		2
17	Ingenjörbiträde						1	1
15	Förman		1			1		2
15	Kansliskrivare		1			1		2
15	Tekniker			1		1	3	5
14	Fotograf						1	1
13	Garageförman						1	1
12	Vaktman						1	1
11	Kanslibitråde	1	2			1		4
11	Tekniskt biträde			1		1		2
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			1	1	1	3	6
	Summa	2	6	7	4	17	8	44

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Fordonsavdelningens fordonsbyrå

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Stridsfordonssektion	Bilsektion	Släpfordonssektion	Biluttagningssektion	Summa
Cs 10	Byråchef	1					1
Ma 33	Överstelöjtnant		1				1
Ma 30	Major			1			1
Ma 27	Kapten		1	2	2		5
Ca 31	Armédirektör av 2. gr				1		1
Ca, Ce, Cg 29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör			1			1
Ca 29	Arméingenjör av 1. gr		2				2
Ca 27	Arméingenjör av 2. gr		1		1		2
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör		1				1
29	Förste byråingenjör		1	1	1		3
27	Byråingenjör		3	1			4
27	Byråintendent					1	1
25	Byråingenjör		1	2	2		5
23	Assistent				1		1
23	Ingenjör		3	2	1		6
21	Assistent					1	1
21	Ingenjör		2	1	1		4
19	Biträdande ingenjör		2	1	1		4
17	Förste kansliskrivare					1	1
17	Ingenjörbiträde		2		1		3
15	Kansliskrivare					1	1
13	Kontorist					3	3
13	Tekniker		1	1			2
11	Kanslibitråde		2	1	1	2	6
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål					18	18
(32)	Chef för biluttagningssektionen					1	1
(30)	Officer					1	1
	Summa	1	23	14	13	29	80

Bilaga 16

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Fordonsavdelningens fältarbetsbyrå

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Prosektion	Maskinsektion	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	1
Ma 30	Major	—	1	—	1
Ma 27	Kapten	—	1	—	1
Ca 27	Arméingenjör av 2. gr	—	—	2	2
Ca, Ce, Cg 33	Byrådirektör	—	1	—	1
29	Förste byråingenjör	—	5	—	5
27	Byråingenjör	—	1	—	1
25	Byråingenjör	—	4	—	4
23	Ingenjör	—	4	2	6
19	Biträdande ingenjör	—	2	2	4
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	—
11	Kanslibitråde	—	2	—	2
(30)	Officer	—	1	—	1
	Summa	1	23	7	31

Bilaga 17

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Fordonsavdelningens specialtekniska sektion

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Summa
Ca, Ce, Cg 33	Armédirektör av 1. gr/byrådirektör	1
Ca 29	Arméingenjör av 1. gr	1
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör	2
25	Byråingenjör	1
23	Ingenjör	1
21	Ingenjör	1
19	Verkmästare	1
15	Tekniker	2
11	Kanslibitråde	1
	Summa	11

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Fordonsavdelningens centralsektion

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Sektionschef m. fl.				Summa
		Expedition	Centraldetalj	Utredningsdetalj		
Ma 27	Kapten	¹ 1				1
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör		1			1
25	Byråassistent			1		1
25	Byråingenjör		2			2
23	Ingenjör		1			1
21	Ingenjör		2			2
17	Förste kansliskrivare			1		1
15	Kansliskrivare			1		1
13	Kontorist		2			2
11	Kanslibiträde	1	1			2
11	Tekniskt biträde			1		1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		15			15
(30)	Expeditionsofficer		1			1
(22)	Expeditionsunderofficer		1			1
	Summa	2	20	7	3	32

¹ Tillika chef för centraldetaljen.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Fordonsavdelningens ritkontor

Lönegrad	T j ä n s t	Summa
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråingenjör	1
27	Byråingenjör	1
25	Byråingenjör	2
23	Ingenjör	2
21	Ingenjör	5
19	Biträdande ingenjör	3
17	Ingenjörbiträde	4
15	Tekniker	1
13	Tekniker	1
11	Tekniskt biträde	2
	Summa	22

Bilaga 20

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Fordonsavdelningens kontrollsektion

Lönegrad	T j ä n s t	Summa
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	1
27	Byråingenjör	1
25	Byråingenjör	4
23	Ingenjör	8
21	Ingenjör	3
19	Biträdande ingenjör	4
17	Förrådsmästare	1
17	Ingenjörbiträde	1
15	Tekniker	2
13	Förrådsförman	1
11	Förrådsman	1
11	Kanslibiträde	2
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	3
	Summa	32

Bilaga 21

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens telebyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Trådsektion	Truppradiosektion	Stabsradiosektion	Summa
Cp 10	Byråchef	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör	—	1	1	1	3
29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	1	1	1	3
29	Förste byråingenjör	—	1	1	1	3
27	Byråingenjör	—	2	2	2	6
25	Byråingenjör	—	3	1	2	6
23	Ingenjör	1	5	2	3	11
21	Ingenjör	—	1	1	1	3
19	Biträdande ingenjör	—	—	—	3	3
11	Kanslibiträde	1	—	—	—	1
	Summa	3	14	8	14	39

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens radarbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)					Summa
		Byråchef m. fl.	Stridsledningsradarsektion	Eldledningsradarsektion	Specialradarsektion	
Cp 10	Byråchef	1				1
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör		1	1	1	3
29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör			1		1
29	Förste byråingenjör		1		1	2
27	Byråingenjör		2	1	1	4
25	Byråingenjör		2	1	1	4
23	Ingenjör	1	3	2	1	7
21	Ingenjör			1		1
19	Biträdande ingenjör		2	1	1	4
11	Kanslibitråde	1				1
	Summa	3	11	8	6	28

Bilaga 23

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens elkraftsektion

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)					Summa
		Sektionschef m. fl.	Elverksdetalj	Belysningsmaterieldetalj	Batteridetalj	
Ca, Ce, Cg 29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör	1				1
27	Byråingenjör		1			1
25	Byråingenjör		1	1	1	3
23	Ingenjör	1	1			2
21	Ingenjör			1	1	2
	Summa	2	3	2	2	9

Bilaga 24

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens specialtekniska sektion (ellab)

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Sektionschef	Teledetalj	Radardetalj	Elldetalj	Verkstad	Summa
Cp 10	Överingenjör	1	1				1
Ca 22	Förste tygverkmästare					1	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör		1	1			2
29	Förste byråingenjör		1	1			2
27	Byråingenjör		1	1	1		3
25	Byråingenjör		2	4	1		7
23	Ingenjör		4	2			6
21	Ingenjör		3	1			4
19	Biträdande ingenjör		2	1			3
17	Förrådsmästare					1	1
17	Verkstadsförman					1	1
16	Instrumentmakare					2	2
15	Tekniker					6	6
10	Vaktmästare					1	1
6	Biträde					1	1
	Summa	1	14	11	2	13	41

¹ Teknisk chefsassistent.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Bilaga 25

Elektroavdelningens kontrollsektion

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Sektionschef m. fl.	Teledetalj	Radardetalj	Komponentdetalj	Summa
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör	1				1
27	Byråingenjör	1				1
25	Byråingenjör			1	1	2
23	Ingenjör	1	2	2		5
21	Assistent	1				1
21	Ingenjör		2	1	1	4
19	Biträdande ingenjör		1	1	1	3
17	Ingenjörbiträde		1	2	3	6
17	Förrådsmästare	1				1
15	Tekniker				1	1
11	Förrådsman	1			1	2
8	Tekniskt biträde				2	2
6	Tekniskt biträde				2	2
	Summa	6	6	6	12	30

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens centralsektion

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Sektionschef	Expedition	Centraldetalj	Utredningsdetalj	Summa
Ma 27	Kapten	1 ¹				1
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör			1		1
25	Byråassistent				1	1
25	Byråingenjör			2		2
23	Ingenjör			3		3
19	Biträdande ingenjör			1		1
17	Förste kansliskrivare				1	1
15	Kansliskrivare				1	1
13	Kontorist				1	1
11	Kanslibitråde		1			1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		5			5
(30)	Expeditionschef		10			10
	Expeditionschef		1			1
	Summa	1	17	7	3	28

¹ Tillika chef för centraldetaljen.

Bilaga 27

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens ritkontor

Lönegrad	T j ä n s t	Chef m. fl.	Teledetalj	Radardetalj	Eldetalj	Summa
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråingenjör	1				1
27	Byråingenjör				1	1
25	Byråingenjör		1	1		2
23	Ingenjör				1	1
21	Ingenjör		2	2	2	6
19	Biträdande ingenjör		1	1	1	3
17	Ingenjörbiträde		1	3	3	7
11	Tekniskt biträde		1			1
8	Tekniskt biträde	1				1
	Summa	2	6	7	8	23

Bilaga 28

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Verkstadsavdelningens driftbyrå

Lönegrad	T j ä n s t	Byråchef m. fl.	Organisationssektion	Tygverkstadssektion	Amverkstadssektion	Arbetsstudie-sektion	Avtalsdetalj	Summa
Cp 10	Byråchef	1	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	—	1	1	—	—	2
29	Förste byråingenjör	—	1	1	—	1	1	4
27	Byråingenjör	—	—	4	2	—	—	6
25	Byråassistent	—	3	—	—	—	1	4
25	Byråingenjör	—	1	3	1	3	—	8
23	Assistent	—	1	—	—	—	—	1
23	Ingenjör	—	—	6	2	13	—	21
21	Assistent	—	—	—	1	—	1	2
21	Ingenjör	—	—	2	1	—	—	3
19	Biträdande ingenjör	—	—	4	—	—	—	4
17	Förste kansliskrivare	—	1	—	—	—	—	1
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	—	1	—	1
15	Kansliskrivare	—	—	—	1	—	—	1
11	Kanslibiträde	1	1	2	1	1	—	6
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	—	1	—	—	1
	Summa	2	8	23	11	19	3	66

Bilaga 29

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Verkstadsavdelningens centralsektion

Lönegrad	T j ä n s t	Sektionschef	Expedition	Centraldetalj	Utbildningsdetalj	Summa
Ca 31	Armédirektör av 2. gr	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	—	—	1	1
Ca 27	Arméingenjör av 2. gr	—	—	—	1	1
Ca, Ce, Cg 27	Arméingenjör av 2. gr/byråingenjör	—	—	—	2	2
25	Byråingenjör	—	—	1	—	1
15	Kansliskrivare	—	1	—	—	1
13	Kontorist	—	1	1	—	2
11	Kanslibiträde	—	1	—	—	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	10	—	—	10
	Summa	1	13	2	4	20

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Bilaga 30

Verkstadsavdelningens krigsreparationssektion

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Sektions- chef m. fl.	Fältrepara- tionsdetalj	Krigsverk- stadsdetalj	Krigsmotor- detalj	Personalreg	Summa
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör	1	—	—	—	—	1
29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	1	—	—	—	1
Ca 21	Tygverkmästare	—	1	—	—	—	1
Ca 19	Förste tyghantverkare	—	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör	—	—	1	1	—	2
25	Byråingenjör	—	1	1	—	—	2
21	Assistent	—	—	—	—	1	1
21	Ingenjör	—	1	—	1	—	2
15	Kansliskrivare	—	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	1	—	—	—	—	1
	Summa	2	5	2	2	2	13

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Bilaga 31

Verkstadsavdelningens anläggningssektion

Lönegrad	T j ä n s t	Sektionschef m. fl.	Projektdetalj	Utrustnings- detalj	Verktögs- ritkontor	Summa
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	1	—	—	—	1
27	Byråingenjör	—	1	—	1	2
25	Byråingenjör	—	1	1	—	2
23	Ingenjör	—	1	—	2	3
21	Ingenjör	—	—	2	—	2
19	Biträdande ingenjör	—	1	1	1	3
17	Ingenjörbiträde	—	1	—	1	2
15	Tekniker	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	1	—	—	—	1
	Summa	2	5	4	6	17

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Bilaga 32

Verkstadsavdelningens reservdelssektion

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Sektions- chef	Teknisk detalj	Förräds- detalj	Summa
Ca 19	Förste tyghantverkare	—	1	—	1
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör	1	—	—	1
23	Ingenjör	—	1	—	1
21	Ingenjör	—	1	1	2
19	Biträdande ingenjör	—	1	—	1
17	Ingenjörbiträde	—	1	1	2
	Summa	1	5	2	8

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Tygförrådsbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)					Summa
		Byråchef m. fl.	Centralsektion	Materielsektion	Materielredov.-sektion	
Ma 37	Byråchef	1				1
Ma 30	Major		1	1	1	3
Ma 27	Kapten		3	3		6
Ca 23	Tygförvaltare		1	1	3	5
Ca 19	Förste tyghantverkare				3	3
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör				1	1
25	Byråassistent			1		1
25	Byråingenjör			1		1
21	Assistent			3		3
19	Kontorsskrivare		2	2		4
17	Förste kansliskrivare		1	2	4	7
15	Kansliskrivare		3	5		8
13	Kontorist	1	2	5		8
11	Förrådsman		1			1
11	Kanslibitråde		6	5	10	21
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		5	8	11	24
(30)	Expeditionsofficer		1			1
(22)	Underofficer		1	1		2
	Summa	2	27	33	33	100

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Ammunitionsförrädsbyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Centraldetalj	Ammuni- tionssektion	Amredov- sektion	Summa
Ma 37	Byråchef	1	—	—	—	1
Ma 30	Major	—	—	1	—	1
Ma 27	Kapten	—	2	1	—	3
Ca 23	Tygförvaltare	—	1	1	1	3
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör	—	—	1	—	1
25	Byråassistent	—	—	—	1	1
25	Byråingenjör	—	—	1	—	1
23	Ingenjör	—	—	1	—	1
21	Assistent	—	—	1	—	1
19	Kontorsskrivare	—	—	1	1	2
17	Förste kansliskrivare	—	2	—	2	4
15	Kansliskrivare	—	—	1	—	1
13	Kontorist	—	1	—	1	2
11	Kanslibitråde	1	3	1	3	8
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	4	4	8	16
	Summa	2	13	14	17	46

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Inköpsavdelningen

Lönegrad	T j ä n s t	Chef m. fl.	Expedition	Inköps- sektion	Räknings- sektion	Försäljnings- sektion	Summa
Cp 15	Inköpsdirektör	1	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 33	Byrådirektör	1	—	1	—	—	2
31	Byrådirektör	—	—	1	—	—	1
29	Förste byråintendent	—	—	3	—	1	4
27	Byråintendent	1	—	3	—	—	4
27	Kamrerare	—	—	—	1	—	1
25	Byråassistent	—	—	4	—	2	6
23	Assistent	—	1	3	—	—	4
21	Assistent	—	—	4	2	—	6
19	Kontorsskrivare	—	2	5	1	—	8
19	Verkmästare	—	—	—	—	1	1
17	Förste kansliskrivare	—	1	4	2	—	7
15	Kansliskrivare	—	—	2	3	1	6
15	Tekniker	—	—	—	—	1	1
13	Kontorist	1	1	2	2	—	6
11	Kanslibitråde	—	1	2	3	1	7
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	13	—	—	—	13
	Summa	4	19	34	14	7	78

Bilaga 36

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Normaliebyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Expedition	Bibliotek	Standard-sektion	Beskrivn.-sektion	Förlagssektion	Kontrollmetodiksektion	Materiallab	Experimentverkstad	Summa
Ca 37	Byråchef	1									1
Ma 27	Kapten	1				1					1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör				1			1	1		3
29	Förste byråingenjör							1	1		2
27	Byråingenjör				3			2	3		8
27	Byråintendent					1					1
25	Byråassistent						1				1
25	Byråingenjör			3	3	1		1	4		12
23	Ingenjör			1	3	2		1	2		9
21	Assistent				1						2
21	Ingenjör	1				1			3		5
21	Verkmästare									1	1
19	Biträdande ingenjör				1	4			2		7
19	Faktor						1				1
17	Ingenjörbiträde					8					8
17	Verkstadsförman								1		1
16	Fotograf						1				1
15	Kansliskrivare		1				1				2
15	Tekniker					1	4			4	9
14	Fotograf						2				2
13	Kontorist		1				1				2
13	Tekniker					1	2				3
11	Kanslibitråde	1			1	1	1	1	1		6
11	Tekniskt biträde					4	2		2		8
8	Tekniskt biträde						8				8
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		4	2		2	3				11
6	Sorteringsbiträde						7				7
	Summa	3	6	7	12	28	34	7	19	6	122

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Centralplaneringen

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Chef m. fl.	Centraldetalj	Krigsdetalj	Fredsdetalj	Mobiliserings- och utbildningsdetalj	Summa
Ma 33	Överstelöjtnant	1	—	—	—	—	1
Ma 30	Major	—	—	—	1	—	2
Ma 27	Kapten	—	1	—	1	—	2
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör	—	—	1	—	—	1
29	Arméingenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	—	1	—	—	1
29	Förste byråingenjör	—	—	1	—	—	1
25	Byråingenjör	—	—	1	—	—	1
23	Ingenjör	—	—	1	—	—	1
17	Förste kansliskrivare	—	1	—	—	—	1
13	Kontorist	1	—	—	—	1	2
11	Kanslibitråde	—	1	—	—	—	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	1	—	—	1
(30)	Officer	—	—	—	—	1	1
(22)	Underofficer	—	—	—	—	1	1
	Summa	2	3	6	2	4	17

¹ Adjutant.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Materielinspektionen

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Chef m. fl.	Vapengrupp	Fordonsgrupp	Signalgrupp	Summa
Ma 33	Överstelöjtnant	1	—	—	—	1
Ma 27	Kapten	—	1	—	—	1
Ca 29	Arméingenjör av 1. gr	—	1	1	1	3
Ca, Ce, Cg 11	Kanslibitråde	1	—	—	—	1
	Summa	2	2	1	1	6

Bilaga 39

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Administrativa byrån

Lönegrad	T j ä n s t	Byråchef	Expedition	Kanslisektion	Personalkontor	Ekonomisektion	Organisationsdetalj	Summa
Ca 37	Krigsråd	1	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	—	1	1	—	—	2
29	Kamrerare	—	—	—	—	1	—	1
27	Byråintendent	—	—	—	—	—	1	1
27	Förste byråsekreterare	—	—	2	1	—	—	3
25	Byråassistent	—	—	—	—	1	—	1
21	Assistent	—	—	—	1	—	—	1
19	Kontorsskrivare	—	—	—	5	1	1	7
17	Förste kansliskrivare	—	—	—	—	1	—	1
15	Kansliskrivare	—	1	—	1	—	—	2
13	Kontorist	—	2	—	5	—	—	7
11	Kanslibitråde	—	2	—	1	1	—	4
12	Förste expeditionsvakt	—	2	—	—	—	—	2
10	Expeditionsvakt	—	¹ 12	—	—	—	—	12
B—25	Amanuens	—	—	1	1	—	—	2
B— 8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	² 14	—	5	3	—	22
	Summa	1	33	4	21	8	2	69

¹ Därav 3 portvakter. — ² Därav 9 telefonister.

Bilaga 40

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

Personalkårexpeditionen

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t	Antal
(32)	Officer	1
(30)	Officer	1
(22)	Underofficer	1
Ca, Ce, Cg 11	Kanslibitråde	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	1
	Summa	5

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN (sammanställning)

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Souschef m. fl.	Vapenavdelningen	Fordonsavdelningen	Elektroavdelningen	Verkstadsavdelningen	Tygförrådsbyrån	Ammunitionsförrådsbyrån	Normallebyrån	Administrativa byrån	Inköpsavdelningen	Centralplaneringen	Materielinspektionen	Personalkårexpeditionen	Provskjutningscentralen	Summa
Mp/Cp 19	Souschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mo 15	Fälttygmästare	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mp/Cp 15	Avdelningschef	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Cp 15	Avdelningschef tillika arméöver- direktör	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Cp 15	Inköpsdirektör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Cp 10	Byråchef	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Cp 10	Överingenjör	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Cs 10	Byråchef	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Ma 37	Byråchef	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Ma 33	Överstelöjtnant	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	5
Ma 30	Major	—	4	2	1	—	3	1	—	—	2	—	—	—	1	14
Ma 27	Kapten	—	16	7	1	—	6	3	1	—	2	1	—	—	1	38
Ma 19	Fanjunkare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ca 37	Krigsråd	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Ca 37	Byråchef	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Ca 33	Armédirektör av 1. gr	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 33	Armédirektör av 1. gr/byrådirektör	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ca 31	Armédirektör av 2. gr	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Ca, Ce, Cg 31	Armédirektör av 2. gr/byrådirektör	—	1	—	7	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10
Ca 29	Arméingenjör av 1. gr	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	8
Ca, Ce, Cg 29	Arméingenjör av 1. gr/förste byrå- ingenjör	—	1	1	4	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	9
Ca 27	Arméingenjör av 2. gr	—	1	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Ca, Ce, Cg 27	Arméingenjör av 2. gr/byråingenjör	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Ca 23	Tygförvaltare	—	—	—	—	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	9
Ca 22	Förste tygverkmästare	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
Ca 21	Tygverkmästare	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ca 19	Förste tyghantverkare	—	1	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	2	8
Ca, Ce, Cg 33	Byrådirektör	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3
31	Byrådirektör	—	4	2	2	3	—	3	2	1	—	—	—	—	—	17
29	Förste byråingenjör	—	4	9	8	4	—	2	—	—	—	1	—	—	1	29
29	Förste byråintendent	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4
29	Kamrerare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
27	Förste byråsekreterare	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
27	Byråingenjör	—	16	10	17	11	1	1	8	—	—	—	—	—	—	64
27	Byråintendent	—	1	1	—	—	—	—	1	1	4	—	—	—	—	8
27	Kamrerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
25	Byråassistent	—	—	1	1	4	1	1	1	1	6	—	—	—	—	16
25	Byråingenjör	—	31	18	26	13	1	1	12	—	—	1	—	—	3	106
23	Assistent	—	—	1	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	1	7
23	Ingenjör	—	43	24	35	25	—	1	9	—	—	1	—	—	—	138
21	Assistent	—	—	1	1	3	3	1	2	1	6	—	—	—	—	18
21	Förrådsförvaltare	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
21	Ingenjör	—	43	15	20	9	—	—	5	—	—	—	—	3	—	95

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Souschef m. fl.	Vapenavdelningen	Fordonsavdelningen	Elektroavdelningen	Verkstadsavdelningen	Tygförrådsbyrån	Ammunitionsförrådsbyrån	Normaliebyrån	Administrativa byrån	Inköpsavdelningen	Centralplaneringen	Materielinspektionen	Personalkårexpeditionen	Provskjutningscentralen	Summa
Ca, Ce, Cg 21	Verkmästare								1							1
19	Biträdande ingenjör	34	15	16	8				7						2	82
19	Faktor								1							1
19	Förrådsförvaltare	1														1
19	Kontorskrivare	2					4	2		7	8					23
19	Verkmästare		1								1				2	4
17	Förrådsmästare		1	2												3
17	Förste kansliskrivare		2	1	1	7	4		1	7	1					24
17	Ingenjörbiträde	24	10	13	5				8						1	61
17	Verkstadsförman			1					1							2
16	Fotograf								1							1
16	Instrumentmakare			2												2
15	Förman	2													2	4
15	Kansliskrivare	2	2	1	3	8	1	2	2	6					2	29
15	Tekniker	19	5	7	1				9	1					5	47
14	Fotograf								2						1	3
13	Förrådsförman		1													1
13	Garageförman														1	1
13	Kontorist	3	5	1	2	8	2	2	2	7	6	2				38
13	Tekniker	9	3						3							15
12	Förste expeditionsvakt									2						2
12	Vaktman														1	1
11	Förrådsman		1	2		1										4
11	Kanslibitråde	13	13	7	9	21	8	6	4	7	1	1	1	4		95
11	Tekniskt biträde	7	3	1				8						2		21
10	Expeditionsvakt								12							12
10	Vaktmästare			1												1
8	Tekniskt biträde	1		3					8							12
6	Biträde			1												1
6	Sorteringsbiträde								7							7
6	Tekniskt biträde			2												2
B—25	Amanuens	1								2						3
B—25	Ingenjör	9														9
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgö- romål	21	36	10	11	24	16	11	22	13	1		1	6		172
(32)	Officer												1			1
(32)	Chef för bilutagningssektionen . .		1													1
(30)	Officer		2								1			1		4
(30)	Expeditionsofficer	2	1	1		1										5
(20)	Expeditionsunderofficer	1	1													2
(22)	Underofficer	1				2					1			1		5
	Summa	2 334	209	200	125	100	46	122	69	78	17	6	5	44	1 357	

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Materielbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Expedition	Utrustningssektion	Inventarisesektion	Mobiliserings- och tilldelningssektion	Inköpssektion	Kontroll- och verkstadssektion	Summa
Ma 37	Byråchef	1							1
Ma 33	Överstelöjtnant			1		1	1		3
Ma 30	Major			1	1				2
Ma 27	Kapten	1		3		3			7
Ma 21	Förvaltare (i intendenturförrådstjänst)					1			1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör							1	1
29	Förste byråintendent						1		1
27	Byråingenjör				1			1	2
27	Kamrerare						1		1
25	Byråingenjör			1	1			1	3
25	Byråassistent					1	3		4
23	Ingenjör				1	1		3	5
23	Assistent					1	1	2	4
21	Assistent			2	1		1		4
21	Ingenjör							3	3
19	Biträdande ingenjör							4	6
19	Kontorsskrivare			1			2		3
17	Ingenjörbiträde							1	1
17	Förste kansliskrivare						1		1
17	Tvättinstruktör							1	1
15	Kansliskrivare		1				1		2
13	Kontorist		1				2		3
11	Kanslibiträde		1	1		2	2		6
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		3	1	2	1	4	2	13
(30)	Officer					1			1
(23)	Underofficer		1						1
Kollektivavtalsanställda	Avsynare							2	2
	Summa	2	7	13	7	12	20	21	82

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Bilaga 43

Förplägnadsbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Expedition	Mobiliserings- och anskaf- ningssektion	Driftsektion	Summa
Ma 37	Byråchef	1				1
Ma 33	Överstelöjtnant			1		1
Ma 30	Major			1	1	2
Ma 27	Kapten			1	2	3
Ca, Ce, Cg 27	Byråingenjör				1	1
27	Byråintendent			1		1
25	Byråingenjör				1	1
23	Ingenjör				1	1
23	Assistent				1	1
21	Ingenjör				1	1
21	Assistent				1	1
19	Köksmästare				1	1
17	Ingenjörbiträde				1	1
16	Köksföreståndare				1	1
15	Kansliskrivare			1		1
13	Kontorist			1		1
11	Kanslibitråde		1	1	1	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			1	1	2
(30)	Officer		1			1
	Summa	1	2	8	14	25

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Bilaga 44

Drivmedelsbyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Expedition	Drivmedelssektion	Bränslesektion	Mobiliseringsdetalj	Summa
Ma 37	Byråchef	1					1
Ma 33	Överstelöjtnant			1			1
Ma 27	Kapten			1		1	2
Ca, Ce, Cg 33	Byrådirektör				1		1
29	Förste byråingenjör				1		1
27	Byråintendent			1	1		2
25	Byråingenjör			1			1
25	Byråinspektör				1		1
23	Ingenjör				4		4
23	Assistent				3		3
21	Assistent			2		1	3
17	Förste kansliskrivare				1		1
13	Kontorist				1		1
11	Kanslibitråde		1	1	1		3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		2	1	2	1	6
	Summa	1	3	8	16	3	31

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Häst- och veterinärmaterielbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Allmän sektion	Remonteringsdetalj	Hästupplagningssektion	Summa
Ca 37	Överfältveterinär	1				1
Ca 31	Fältveterinär			1		1
Ma 30	Major		1			1
Ca, Ce, Cg 13	Kontorist			1		1
11	Kanslibitråde		2	1	2	5
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			6		6
(32)	Remonteringsofficer			1		1
(22)	Underofficer			1		1
	Summa	1	3	2	11	17

Bilaga 46

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Förrådskontrollkontoret

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Chef	Expedition	Sakgranskningsdetalj	Bokföringsdetalj	Statistikdetalj	Summa
Ma 33	Överstelöjtnant	1					1
Ca 23	Departementsskrivare			1	1		2
Ca, Ce, Cg 11	Kanslibitråde		1	1	5		7
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		1		4		5
(30)	Officer			2			2
(24)	Underofficer					1	1
(22)	Underofficer			2			2
	Summa	1	2	6	10	1	20

Bilaga 47

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Chefsexpeditionen

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Chief	Expedition m. m.	Centralsektion	Personal- och mobilise- ringssektion	Summa
Ma 33	Överstelöjtnant	1	—	—	—	1
Ma 30	Major	—	—	1	1	2
Ma 27	Kapten	—	—	4	1	5
Ca, Ce, Cg 15	Kansliskrivare	—	—	1	—	1
13	Kontorist	—	1	—	—	1
12	Förste expeditionsvakt	—	1	—	—	1
11	Förrådsman	—	1	—	—	1
11	Kanslibitråde	—	2	—	—	2
10	Expeditionsvakt	—	4	—	—	4
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	4	—	—	4
(32)	Expeditionsofficer	—	1	—	—	1
(22)	Underofficer	—	—	1	1	2
	Summa	1	14	7	3	25

¹ Härtill kommer telefonister, vilkas antal är beroende av ämbetsverkets blivande förläggning.

Bilaga 48

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

Administrativa byrån

Lönegrad	T j ä n s t	Byråchef	Kanslisektion	Avtalsdetalj	Personaldetalj	Summa
Ca 37	Krigsråd	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråsekreterare	—	1	1	—	2
25	Byråsekreterare	—	—	—	1	1
19	Kontorsskrivare	—	—	1	—	1
13	Kontorist	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	—	1	1	—	2
B—25	Amanuens	—	1	—	—	1
	Summa	1	3	3	2	9

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN (sammanställning)

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Souschef	Chefexpeditionen	Administrativa byrån	Förrådskontrollkontoret	Materialbyrån	Förplägnadsbyrån	Drivmedelsbyrån	Häst- och veterinärmat- rikelbyrån	Summa
Mp/Cp 19	Souschef	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ma 37	Byråchef	—	—	—	—	1	1	1	—	3
Ma 33	Överstelöjtnant	—	1	—	1	3	1	1	—	7
Ma 30	Major	—	2	—	—	2	2	—	—	7
Ma 27	Kapten	—	—	—	—	7	3	2	—	17
Ma 21	Förvaltare	—	5	—	—	—	—	—	—	5
Ca 37	Krigsråd, överfältveterinär	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Ca 31	Fältveterinär	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ca 23	Departementsskrivare	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ca, Ce, Cg 33	Byrådirektör	—	—	—	2	—	—	—	—	2
31	Byrådirektör	—	—	—	—	1	—	1	—	2
29	Förste byråingenjör	—	—	—	—	—	—	—	—	1
29	Förste byråintendent	—	—	—	—	—	1	—	—	1
29	Förste byråsekreterare	—	—	2	—	1	—	—	—	3
27	Byråingenjör	—	—	—	—	2	1	—	—	3
27	Byråintendent	—	—	—	—	—	1	2	—	3
27	Kamrerare	—	—	—	—	1	—	—	—	1
25	Byråingenjör	—	—	—	—	3	1	1	—	5
25	Byråassistent	—	—	—	—	4	—	—	—	4
25	Byråinspektör	—	—	—	—	—	—	1	—	1
25	Byråsekreterare	—	—	1	—	—	—	—	—	1
23	Ingenjör	—	—	—	—	5	1	4	—	10
23	Assistent	—	—	—	—	4	1	3	—	8
21	Ingenjör	—	—	—	—	3	1	—	—	4
21	Assistent	—	—	—	—	4	1	3	—	8
19	Köksmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	1
19	Biträdande ingenjör	—	—	—	—	6	—	—	—	6
19	Kontorsskrivare	—	—	1	—	3	—	—	—	4
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	—	1	1	—	—	2
17	Förste kansliskrivare	—	—	—	—	1	—	1	—	2
17	Tvättinstruktör	—	—	—	—	1	—	—	—	1
16	Köksföreståndare	—	—	—	—	—	1	—	—	1
15	Kansliskrivare	—	1	—	—	2	1	—	—	4
13	Kontorist	—	1	1	—	3	1	1	1	8
12	Förste expeditionsvakt	—	1	—	—	—	—	—	—	1
11	Förrådsman	—	1	—	—	—	—	—	—	1
11	Kanslibitråde	—	2	2	7	6	3	3	5	28
10	Expeditionsvakt	—	4	—	—	—	—	—	—	4
B—25	Amanuens	—	—	1	—	—	—	—	—	1
B— 8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	4	—	5	13	2	6	6	36
(32)	Expeditionsofficer	—	1	—	—	—	—	—	—	1
(32)	Remonteringsofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	1
(30)	Officer	—	—	—	2	1	1	—	—	4
(24)	Underofficer	—	—	—	1	—	—	—	—	1
(23)	Underofficer	—	—	—	—	1	—	—	—	1
(22)	Underofficer	—	2	—	2	—	—	1	—	5
Kollektivav- talsanställda	Avsynare	—	—	—	—	2	—	—	—	2
	Summa	1	125	9	20	82	25	31	17	1210

¹ Härtill kommer telefonister, vilkas antal är beroende av ämbetsverkets blivande förläggning.

Bilaga 50

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens artilleribrå

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)									
		Chef för artilleribrå	Artilleridirektör	Centraldetalj	Sjöartillerisektion	Kustartillerisektion	Ammunitionssektion	Mekanisk sektion	Elektrosektion	Summa
Cs 10	Byråchef	1								1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr				1					1
Ma 30	Major					1				1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr/major						1			1
Ma 27	Kapten vid flottan			1	3		2			6
Ma 27	Kapten vid kustartilleriet			1		2	1			4
Ma 27	Kapten vid flottan eller kustartilleriet						1			1
Ma 19/23	Löjtnant vid kustartilleriet					1	1			2
Ma 21	Förvaltare vid flottan						1			1
Ma/Ca 33	Kommendörkapten av 1. gr/överstelöjtnant/ marindirektör av 1. gr		1							1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr						1	2	1	4
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråingenjör						1	1		1
27	Byråingenjör					1	2	2	3	8
25	Byråingenjör				1	2		4	1	8
23	Ingenjör			1	1	1	2	1	1	6
21	Ingenjör				1		4			5
19	Biträdande ingenjör			1			1	1	1	4
17	Ingenjörbiträde							1	1	2
17	Förste kansliskrivare			1			1			2
15	Tekniker				1					1
13	Tekniker						1	1		2
11	Tekniskt biträde						2			2
11	Kanslibitråde			1			1			2
8	Tekniskt biträde						2			2
B—8 (30)	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			2	1	1	2	2	1	9
(22)	Expeditionsofficer			1						1
	Expeditionsunderofficer			1						1
	Summa	1	1	10	8	9	26	15	9	79

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens torpedbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Torpeddirektör	Militärteknisk sektion	Torpedsektion	Tubsektion	Ritkontor	Summa
Cs 10	Byråchef	1						1
Ma/Ca 33	Kommendörkapten av 1. gr/marindirektör av 1. gr ...		1					1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr			1				1
Ma 27	Kapten vid flottan			1	1			2
Ma 21	Förvaltare vid flottan			1				1
Ma 16	Torpedmästare av 2. gr.				2			2
Ca 31	Marindirektör av 2. gr				2			2
Ca 29	Mariningenjör av 1. gr					1		1
Ca 27	Mariningenjör av 2. gr				1			1
Ca, Ce, Cg 33	Marindirektör av 1. gr/byrådirektör				1			1
31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör					1		1
27	Mariningenjör av 2. gr/byråingenjör					1		1
31	Byrådirektör					1		1
29	Förste byråingenjör				1			1
27	Byråingenjör				1		1	2
25	Byråingenjör				1		2	3
23	Ingenjör				1		1	2
21	Ingenjör				1	1	1	3
19	Biträdande ingenjör						1	1
17	Förste kansliskrivare			1				1
15	Tekniker						1	1
11	Tekniskt biträde						1	1
11	Kanslibiträde							2
	Summa	1	1	6	12	5	8	33

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens minbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Mindirektör	Centraldetalj	Minsektion	Minröjningssektion	Minskyddssektion	Ritkontor	Summa
Cs 10	Byråchef	1							1
Ma 27	Kapten vid flottan		1			¹ 1			2
Ma 27	Kapten vid kustartilleriet			1	1				2
Ma/Ca 33	Kommendörkapten av 1. gr/överstelöjtnant/marindirektör av 1. gr		1						1
Ma 30/Ca 31	Kommendörkapten av 2. gr/major/marindirektör av 2. gr				1				1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr					1			1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr			1	1				2
Ca, Ce, Cg 31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör						1		1
29	Förste byråingenjör				1				1
27	Byråingenjör				1		1		2
25	Byråingenjör					1	1	1	3
23	Assistent			1					1
23	Ingenjör						2	2	4
21	Assistent			1					1
21	Ingenjör						1	² 1	2
19	Biträdande ingenjör				1			1	2
17	Ingenjörbiträde							1	1
15	Tekniker						1		1
11	Kanslibiträde			1					1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			1					1
	Summa	1	1	6	6	4	6	7	31

¹ Deltidstjänstgörande å minsektionen.² Deltidstjänstgörande å minröjningssektionen.

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens telebyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Militärassistenter	Radarsektion	Radiosektion	Telefonsektion	Hydrofonsektion	Centraldetalj	Riftkontor	Marinens centrala tele- förråd	Telelaboratorium	Summa
Cp 13	Byråchef	1										1
Ma 27	Kapten vid flottan		2									2
Ma 27	Kapten vid kustartilleriet		2									2
Ma 19	Flaggunderofficer vid flottan		1									1
Ma 19	Flaggunderofficer vid kustartilleriet		1									1
Ca, Ce, Cg 33	Marindirektör av 1. gr/byrådirektör			1	1							2
31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör					1	1					2
29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör			1	2	1	1					5
31	Byrådirektör										1	1
29	Förste byråingenjör			3	1						1	5
27	Byråingenjör			6	2	2			1		2	13
27	Driftingenjör									1		1
25	Byråingenjör			4	2	3	2				1	12
25	Byråassistent							1				1
23	Ingenjör			5	2	1	1		1		1	11
23	Ingenjör el. assistent							1				1
21	Ingenjör			4	3	2	1		1			11
19	Biträdande ingenjör			5	3	4	2		1		3	18
19	Förrådsförvaltare									1		1
17	Förste kansliskrivare							1				1
17	Ingenjörbiträde			3					2		3	8
15	Kansliskrivare									1		1
15	Tekniker			2					3	1	1	7
13	Tekniker								1			1
13	Kontorist							3				3
11	Kanslibiträde							3				3
11	Tekniskt biträde								1		1	2
8	Tekniskt biträde								2			2
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål						7	2		2		11
	Summa	1	6	34	16	14	8	16	15	6	14	130

Bilaga 54

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens kontrollkontor

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)						Summa
		Chef	Centraldetalj	Vapendetalj	Marinens kontroll i Bofors (MKOB)	Marinförv. explosivvärms- lab. (MEL)	
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr/major	1	—	—	—	—	1
Ma 27	Kapten vid flottan eller kustartilleriet	—	1	—	1	—	2
Ma 23	Förvaltare vid flottan	—	—	—	1	—	1
Ma 21	Förvaltare vid flottan	—	—	—	1	—	1
Ma 19	Flaggunderofficer vid flottan	—	1	—	1	—	2
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	—	—	—	1	1
25	Byråassistent (statistiker)	—	1	—	—	—	1
23	Ingenjör	—	—	3	—	1	4
21	Ingenjör	—	—	—	1	—	1
19	Biträdande ingenjör	—	4	—	—	—	4
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	1	—	1
15	Tekniker	—	—	—	1	—	1
13	Tekniker	—	—	—	1	—	1
11	Förrådsman	—	—	—	1	—	1
11	Kanslibiträde	—	—	—	1	—	1
11	Tekniskt biträde	—	—	—	—	1	1
8	Tekniskt biträde	—	—	—	1	—	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	2	—	1	—	3
(22)	Laboratorieunderofficer	—	—	—	—	1	1
(22)	Expeditionsunderofficer	—	1	—	—	—	1
	Summa	1	6	7	12	4	30

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenplaneringen

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Chef	Budgetrepresentant tillika mobiliseringsofficer	Nautisk assistent	Vapenplanering	Summa
Ma 33	Kommendörkapten av 1. gr/överstelöjtnant	¹ 1	—	—	—	1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr	—	—	1	—	1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr/major	—	¹ 1	—	—	1
Ma 27	Kapten vid flottan	—	—	² 2	—	2
Ca, Ce, Cg 23	Assistent	—	—	—	1	1
13	Kontorist	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	—	—	—	1	1
	Summa	1	1	1	5	8

¹ Chefen för vapenplaneringen och budgetrepresentanten tillika mobiliseringsofficeren bör i princip tillhöra olika vapenslag inom marinen.
² Varav en stridsledningsutbildad och en ubåtsjaktutbildad.

MARINFÖRVALTNINGEN

Vapenavdelningens expedition

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t	Till chefens för vapenavdelningen förgående	Expedition	Skrivcentral	Summa
(30)	Expeditionsofficer	—	2	—	2
Ca, Ce, Cg 19	Kontorsskrivare	1	—	—	1
17	Förste kansliskrivare	—	1	—	1
13	Kontorist	—	1	¹ 1	2
11	Kanslibitråde	—	1	1	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	6	4	10
(22)	Expeditionsunderofficer	—	3	—	3
	Summa	1	13	6	20

¹ Placerad såsom sekreterare åt avdelningschefen.

Bilaga 57

MARINFÖRVALTNINGEN

Skeppsbyggnadsavdelningens projektbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m.fl.	Projekt- sektion	Utrustnings- sektion	Skydds- sektion	Fartygsrit- kontor	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	—	1
Ma 21	Förvaltare vid flottan	—	—	1	—	—	1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	—	1	—	1	—	2
Ca 27	Mariningenjör av 2. gr	—	1	—	1	—	2
Ca, Ce, Cg 31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör	—	—	1	—	—	1
29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	2	—	—	1	3
27	Mariningenjör av 2. gr/byråingenjör	—	2	1	—	—	3
31	Byrådirektör	—	1	—	—	—	1
29	Förste byråingenjör	—	1	—	1	—	2
27	Byråingenjör	—	4	1	—	—	5
25	Byråingenjör	—	—	1	2	1	4
21	Ingenjör	—	1	—	—	2	3
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	—	1	1
11	Tekniskt biträde	—	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	—	1	—	—	—	1
8	Tekniskt biträde	—	—	—	—	2	2
	Summa	2	13	5	5	8	33

Bilaga 58

MARINFÖRVALTNINGEN

Skeppsbyggnadsavdelningens fartygsbyrå

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m.fl.	Mobilise- ringsofficer	Planerings- sektion	Hjälpfartygs- sektion	Fartygsbygg- nadssektion	Underhålls- sektion	Summa
Cp 13	Byråchef	1	—	—	—	—	—	1
Ca 33	Marindirektör av 1. gr	—	—	1	—	—	—	1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	—	—	—	1	—	1	2
Ca 29	Mariningenjör av 1. gr	—	—	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör	—	—	—	—	1	—	1
29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	—	—	—	2	2	4
27	Mariningenjör av 2. gr/byråingenjör	—	—	1	—	1	—	2
29	Förste byråingenjör	—	—	1	—	—	—	1
27	Byråingenjör	—	—	1	—	—	—	1
25	Byråingenjör	—	—	2	1	2	1	6
23	Ingenjör	—	—	—	—	1	1	2
23	Assistent	—	—	1	—	—	—	1
21	Ingenjör	—	—	—	—	—	1	1
15	Kansliskrivare	—	—	—	—	—	1	1
13	Tekniker	—	—	—	—	1	—	1
11	Tekniskt biträde	—	—	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	—	—	—	—	—	—	2
(36)	Mobiliseringsofficer	2	1	—	—	—	—	1
	Summa	3	1	8	2	8	8	30

MARINFÖRVALTNINGEN

Skeppsbyggnadsavdelningens ubåtsbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m.fl.	Projekt- sektion	Ubåtsbygg- nadssektion	Dykeri- och bårgnings- detalj	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	—	—	1	—	1
Ca 29	Mariningenjör av 1. gr	—	—	—	1	1
Ca, Ce, Cg 33	Marindirektör av 1. gr/byrådirektör	—	1	—	—	1
31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör	—	2	—	—	2
29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	1	1	—	2
27	Mariningenjör av 2. gr/byråingenjör	—	—	1	—	1
31	Byrådirektör	—	1	—	—	1
29	Förste byråingenjör	—	1	—	—	1
27	Byråingenjör	—	—	1	—	1
25	Byråingenjör	—	1	3	1	5
23	Ingenjör	—	1	4	—	5
21	Ingenjör	—	1	—	—	1
19	Biträdande ingenjör	—	—	1	—	1
15	Tekniker	—	—	1	—	1
13	Kontorist	—	—	1	—	1
11	Kanslibitråde	1	—	—	—	1
	Summa	2	9	14	2	27

MARINFÖRVALTNINGEN

Skeppsbyggnadsavdelningens maskinbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m.fl.	Anläggnings- sektion	Värmetek- nisk detalj	Maskin- sektion	Motorsektion	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	—	1
Ma 23	Förvaltare vid flottan	—	1	—	—	—	1
Ma 21	Förvaltare vid flottan	—	—	—	1	—	1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	—	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör	—	—	—	1	1	2
29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	1	—	—	2	3
29	Förste byråingenjör	—	—	1	1	—	2
27	Byråingenjör	—	2	1	2	1	6
25	Byråingenjör	—	1	—	1	2	4
23	Ingenjör	—	3	—	1	1	5
19	Biträdande ingenjör	—	—	—	1	—	1
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	—	2	2
15	Tekniker	—	—	—	—	2	2
13	Tekniker	—	—	—	1	—	1
11	Tekniskt biträde	—	—	—	1	—	1
11	Kanslibitråde	1	—	—	—	—	1
	Summa	2	9	2	10	11	34

MARINFÖRVALTNINGEN

Bilaga 61

Skeppsbyggnadsavdelningens elektrobyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef m. fl.	Anläggnings- sektion	Materiel- sektion	Special- teknisk detalj	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	—	1	—	—	1
Ca 27	Mariningenjör av 2. gr	—	1	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör	—	—	1	—	1
27	Mariningenjör av 2. gr/byråingenjör	—	1	—	—	1
29	Förste byråingenjör	—	—	—	1	1
27	Byråingenjör	—	2	1	—	3
25	Byråingenjör	—	6	2	1	9
23	Ingenjör	—	1	2	—	3
19	Biträdande ingenjör	—	—	1	—	1
15	Tekniker	—	—	1	—	1
13	Tekniker	—	—	2	—	2
11	Kanslibitråde	1	—	—	—	1
	Summa	2	12	10	2	26

MARINFÖRVALTNINGEN

Bilaga 62

Skeppsbyggnadsavdelningen, ny- och ombyggnadskontrollanter samt centralsektion

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Ny- och ombyggnadskon- trollanter	Central sektion			Summa
			Sektionschef	Utredningsdetalj	Expedition	
Ca 33	Marindirektör av 1. gr	—	1	—	—	1
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	2	—	—	—	—
Ca 29	Mariningenjör av 1. gr	4	—	1	—	1
Ma 23	Förvaltare vid flottan	2	—	—	—	—
Ma 21	Förvaltare vid flottan	1	—	—	—	—
Ca, Ce, Cg 21	Assistent	—	—	1	—	1
19	Kontorsskrivare	—	—	1	—	1
17	Förste kansliskrivare	—	—	1	—	1
15	Kansliskrivare	—	—	1	—	1
13	Kontorist	1	—	1 ³	—	3
11	Kanslibitråde	—	—	4	—	4
B—8 (30)	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	10	—	10
2	Expeditionsofficer	—	—	1	—	1
	Kontrollantbiträden	4	—	—	—	—
	Summa	14	1	2	21	24

¹ En placerad såsom sekreterare åt avdelningschefen.² Anställda mot kontrakt.

MARINFÖRVALTNINGEN

Intendenturavdelningen

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Avdelningschef	Centralsektion	Förplägnads- sektion	Materielsektion	Drivmedels- sektion	Förrädskontroll- kontor	Summa
Mo 15	Marinöverintendent	1	—	—	—	—	—	1
Ma 33	Kommendörkapten av 1. gr	—	1	1	1	—	—	3
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr	—	—	—	—	1	1	2
Ma 27	Kapten	—	3	3	3	1	1	11
Ma 19/23	Löjtnant	—	—	—	—	1	—	1
Ma 21	Förvaltare vid flottan	—	1	—	1	—	—	2
Ca, Ce, Cg 27	Byråintendent	—	—	1	—	1	—	2
23	Assistent	—	1	—	—	—	—	1
21	Förste kontorsskrivare	—	—	1	1	1	—	3
19	Kontorsskrivare	—	1	—	1	—	3	5
17	Förste kansliskrivare	—	—	—	—	—	1	1
15	Förman	—	—	—	1	—	—	1
13	Kontorist	—	2	—	—	—	1	3
11	Kanslibitråde	—	1	1	1	—	—	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	4	—	1	1	2	8
(30)	Expeditionsofficer	—	1	—	—	—	1	2
(22)	Expeditionsunderofficer	—	—	1	—	—	1	2
	Summa	1	15	8	10	6	11	51

MARINFÖRVALTNINGEN

Verkstadsbyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Centralsektion	Driftsektion	Arbetsstudie- detalj	Avtalsdetalj	Krigsrepara- tionsdetalj	Förrädsdetalj	Summa
Cp 13	Verkstadsdirektör	1	—	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	—	—	—	—	1	—	1
31	Byrådirektör	—	—	1	—	—	—	—	1
29	Förste byråingenjör	—	—	1	1	—	—	1	3
29	Förste byråsekreterare	—	1	—	—	1	—	—	2
27	Byråingenjör	—	—	3	—	—	—	—	3
27	Förste byråsekreterare	—	1	—	—	—	—	—	1
25	Byråingenjör	—	—	2	1	1	—	1	5
23	Ingenjör	—	—	—	—	—	1	—	1
23	Assistent eller ingenjör	—	1	—	—	—	—	—	1
23	Assistent	—	1	—	—	—	—	—	1
13	Kontorist	—	1	—	—	—	—	—	1
11	Kanslibitråde	—	2	—	—	—	—	1	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	2	—	—	—	—	—	2
	Summa	1	9	7	2	2	2	3	26

Bilaga 65

MARINFÖRVALTNINGEN

Inköpsavdelningen

Lönegrad	T j ä n s t					Summa
		Chief	Inköpssektion	Räkningssektion	Expedition	
Cp 15	Inköpsdirektör	1				1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör		1			1
27	Byråingenjör eller byråintendent		1			1
25	Byråingenjör eller byråassistent		1			1
25	Kamrerare			1		1
23	Ingenjör eller assistent		1			1
17	Förste kansliskrivare		1	1		2
13	Kontorist				1	1
11	Kanslibitråde		1	1	3	5
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			1	7	8
	Summa	1	6	4	11	22

Bilaga 66

MARINFÖRVALTNINGEN

Normaliebyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)						Summa
		Byråchef	Standardiseringssektion	Beskrivningssektion	Förlagsdetalj	Bibliotek	
Ca 37	Byråchef	1					1
Ca, Ce, Cg 31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör		1				1
29	Förste byråingenjör		2				2
27	Byråingenjör eller byråintendent			1			1
25	Byråassistent			1		1	2
25	Byråingenjör		1				1
23	Ingenjör		1				1
21	Museiassistent					1	1
17	Ingenjörbiträde			1			1
15	Biblioteksassistent					1	1
13	Tekniker				1		1
11	Kanslibitråde					1	1
11	Tekniskt biträde				1		1
8	Tekniskt biträde			1	1		2
(36)	Bibliotekarie och referatgenjör					1	1
	Summa	1	5	4	3	4	18

MARINFÖRVALTNINGEN

Administrativa byrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t	Byråchef	Kanslisektion	Ekonomisektion	Personalkontor	Organisations- detalj	Expedition	Registrator	Summa
Ca 37	Amiralitetsråd	1							1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör		1						1
29	Förste byråsekreterare				1				1
27	Förste byråsekreterare		2						2
27	Kamrerare			1					1
25	Byråassistent					1			1
25	Kamrerare			1					1
19	Kontorsskrivare			3	1				4
19	Kontorsskrivare/biträdande ingenjör					1			1
15	Kansliskrivare			1	1			1	3
13	Förrådsförman			1					1
13	Kontorist			1			1 ²		3
12	Förste expeditionsvakt						1		1
11	Förrådsman			1					1
11	Kanslibitråde			1	2	1	3		7
10	Expeditionsvakt						3		3
B—25	Amanuens		1	1	1				3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			2			6		8
(22)	Expeditionsunderofficer			1					1
Arvode	Kontorsbud						4		4
	Summa	1	4	14	6	3	19	1	48

¹ Placerad en såsom sekreterare åt souschefen, en såsom föreståndare för expeditionen.

MARINFÖRVALTNINGEN

Centralplaneringen

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Antal
Ma/Ca 33	Kommendörkapten av 1. gr/överstelöjtnant/marindirektör av 1. gr ..	1
Ma 30/Ca 31	Kommendörkapten av 2. gr/major/marindirektör av 2. gr	1
Ma 27	Kapten vid flottan	1 ¹
Ma 27	Kapten vid kustartilleriet	1 ² 1
Ma 27	Kapten vid marinintendenturkåren	1 ¹
Ma 19/23	Löjtnant vid flottan	3 ³ 1
Ca 29	Mariningenjör av 1. gr	1 ¹
Ca, Ce, Cg 11	Kanslibitråde	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	1
(30)	Mobiliseringsofficer	1
	Summa	19

¹ En beställning för kapten (mariningenjör av 1. gr) skall hållas vakant inom den personalkår, vilken innehavaren av beställningen i Ma 30/Ca 31 tillhör.

² Tillika deltidstjänstgörande på vapenplaneringen.

³ Adjutant åt souschefen i marinförvaltningen.

MARINFÖRVALTNINGEN (sammanställning)

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)									Summa	
		Souschef	Vapenavdelningen	Skeppsbyggnadsavdeln.	Intendenturavdelningen	Verkstadsbyrån	Normaliebyrån	Inköpsavdelningen	Centralplaneringen		Administrativa byrån
Mp/Cp 19	Souschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mo 15	Marinöverintendent	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Mp/Cp 15	Avdelningschef	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Cp 17	Marinöverdirektör	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Cp 15	Inköpsdirektör	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Cp 13	Verkstadsdirektör	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Cp 13	Byråchef	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Cs 10	Byråchef	—	3	4	—	—	—	—	—	—	7
Ma 33	Kommendörkapten av 1. gr vid marinintendenturkåren	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Ma 33	Kommendörkapten av 1. gr/överstelöjtnant	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ma/Ca 33	Kommendörkapten av 1. gr/marindirektör av 1. gr	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ma/Ca 33	Kommendörkapten av 1. gr/överstelöjtnant/marindirektör av 1. gr	—	2	—	—	—	—	1	—	—	3
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr/major	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Ma 30	Major	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ma 30	Kommendörkapten av 2. gr vid marinintendenturkåren	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Ma 30/Ca 31	Kommendörkapten av 2. gr/major/marindirektör av 2. gr	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2
Ma 27	Kapten vid flottan	—	14	—	—	—	—	1	1	—	15
Ma 27	Kapten vid kustartilleriet	—	8	—	—	—	—	1	1	—	9
Ma 27	Kapten vid marinintendenturkåren	—	—	—	11	—	—	1	1	—	12
Ma 27	Kapten vid flottan/kustartilleriet	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Ma 19/23	Löjtnant vid marinintendenturkåren	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Ma 19/23	Löjtnant vid flottan	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1
Ma 19/23	Löjtnant vid kustartilleriet	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Ma 23	Förvaltare vid flottan	—	1	3	—	—	—	—	—	—	4
Ma 21	Förvaltare vid flottan	—	3	3	2	—	—	—	—	—	8
Ma 19	Flaggunderofficer vid flottan	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Ma 19	Flaggunderofficer vid kustartilleriet	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ma 16	Torpedmästare av 2. gr	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Ca 33	Marindirektör av 1. gr	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Ca 31	Marindirektör av 2. gr	—	8	9	—	—	—	—	—	—	17
Ca 29	Mariningenjör av 1. gr	—	1	7	—	—	—	1	—	—	9
Ca 27	Mariningenjör av 2. gr	—	1	3	—	—	—	—	—	—	4
Ca, Ce, Cg 33	Marindirektör av 1. gr/byrådirektör	—	3	1	—	—	—	—	—	—	4
31	Marindirektör av 2. gr/byrådirektör	—	4	7	—	1	—	—	—	—	12
29	Mariningenjör av 1. gr/förste byråingenjör	—	5	12	—	1	—	—	—	—	18

¹ En beställning för kapten (mariningenjör av 1. gr) skall hållas vakant inom den personalkår vilken innehavaren av beställningen i Ma 30/Ca 31 tillhör.

² Adjutant åt souschefen i marinförvaltningen.

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)									Summa	
		Souschef	Vapenavdelningen	Skeppsbyggnadsavdeln.	Intendenturavdelningen	Verkstadsbyrån	Normaliebyrån	Inköpsavdelningen	Centralplaneringen		Administrativa byrån
Ca, Ce, Cg 27	Mariningenjör av 2. gr/byråingenjör	—	1	7	—	—	—	—	—	—	8
Ca 37	Amiralitetsråd	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ca 37	Byråchef	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	3	2	—	1	—	—	—	—	8
29	Förste byråingenjör	—	8	7	—	3	2	—	1	—	20
29	Förste byråsekreterare	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3
27	Kamrerare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
27	Byråingenjör	—	25	16	—	3	—	—	—	—	44
27	Driftingenjör	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
27	Byråingenjör/byråintendent	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2
27	Förste byråsekreterare	—	—	—	—	1	—	—	—	2	3
27	Byråintendent	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
25	Byråingenjör	—	26	28	—	5	1	—	—	—	60
25	Kamrerare	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
25	Byråassistent	—	2	—	—	—	2	—	—	1	5
25	Byråingenjör/byråassistent	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
23	Ingenjör	—	27	15	—	1	1	—	—	—	44
23	Assistent	—	2	1	1	1	—	—	—	—	5
23	Ingenjör/assistent	—	1	—	1	—	—	1	—	—	3
21	Ingenjör	—	22	5	—	—	—	—	—	—	27
21	Assistent	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
21	Museiassistent	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
21	Förste kontorsskrivare	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
19	Biträdande ingenjör	—	29	3	—	—	—	—	—	—	32
19	Biträdande ingenjör/kontorsskrivare	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
19	Kontorsskrivare	—	1	1	5	—	—	—	4	—	11
19	Förrådsförvaltare	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
17	Ingenjörbiträde	—	12	3	—	—	1	—	—	—	16
17	Förste kansliskrivare	—	5	1	1	—	—	2	—	—	9
15	Tekniker	—	11	4	—	—	—	—	—	—	15
15	Biblioteksassistent	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
15	Kansliskrivare	—	1	2	—	—	—	—	3	—	6
15	Förman	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
13	Tekniker	—	4	4	—	—	1	—	—	—	9
13	Kontorist	—	6	5	3	1	—	1	—	3	19
13	Förrådsförman	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
12	Förste expeditionsvakt	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
11	Tekniskt biträde	—	6	3	—	—	1	—	—	—	10
11	Kanslibitråde	—	11	10	3	3	1	5	1	7	41
11	Förrådsman	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
10	Expeditionsvakt	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
8	Tekniskt biträde	—	5	2	—	—	2	—	—	—	9
B—25	Amanuens	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	34	10	8	2	—	8	1	8	71
(36)	Mobiliseringsofficer	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
(36)	Bibliotekarie och referatingenjör	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
(30)	Expeditionsofficer	—	3	1	2	—	—	—	—	—	6
(30)	Mobiliseringsofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Souschef	Vapenavdelningen	Skeppsbyggnadsavdeln.	Intendenturavdelningen	Verkstadsbyrån	Normaliebyrån	Inköpsavdelningen	Centralplaneringen	Administrativa byrån	Summa
		(22)	Laboratorieunderofficer	—	1	—	—	—	—	—	—
(22)	Expeditionsunderofficer	—	5	—	2	—	—	—	—	1	8
¹	Kontrollantbiträden	—	—	4	—	—	—	—	—	—	4
Arvode	Kontorsbud	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
	Summa	1	332	189	51	26	18	22	9	48	696

¹ Anställda mot kontrakt

FLYGFÖRVALTNINGEN

Vapenbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Centralsektion	Eldvapensektion	Ammunitionssektion	Fotosektion	Installationssektion	Beräkningssektion	Kontrollsektion	Summa
Ma/Ca 37	Byråchef	1								1
Ma 30	Major			1						1
Ma 27	Kapten				1					1
Ca 33	Flygdirektör av 1. gr.						1			1
Ca 31	Flygdirektör av 2. gr.						1			1
Ca 29	Flygingenjör av 1. gr.						1			1
Ca 27	Flygingenjör av 2. gr.						1			1
Ca 22	Förste verkmästare								1	1
Ca, Ce, Cg 31	Flygdirektör av 2. gr/byrådirektör						1			1
31	Byrådirektör				1	1				2
29	Förste byråingenjör							1	1	2
27	Byråingenjör			1	3	1		1	1	7
25	Byråingenjör		2	1	1		2	1	1	7
23	Ingenjör			3	4	1		1	1	10
21	Ingenjör			1			1		1	3
19	Biträdande ingenjör						1			1
17	Förste kansliskrivare		2			1		1		3
17	Ingenjörbiträde					1		2		3
16	Fotograf					1				1
15	Tekniker								3	3
13	Kontorist		1							1
11	Kanslibitråde		2							2
11	Tekniskt biträde						1			1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		3						2	5
(32)	Expeditionsöficer		1							1
Arvode	Kontorsbud		1							1
	Summa	1	12	7	11	6	7	8	11	63

Bilaga 71

FLYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens radiobyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Militärassistent	Centraldetalj	Markradiosektion	Flygradiosektion	Navigeringsradiosektion	Specialradiosektion	Utvecklingssektion	Summa
Cp 10	Byråchef	1								1
Ma 27	Kapten		1							1
Ca, Ce, Cg 33	Flygdirektör av 1. gr/byrådirektör								1	1
29	Flygingenjör av 1. gr/förste byråingenjör				1	1	1		1	4
29	Förste byråingenjör							1		1
27	Byråingenjör					1		1	2	4
25	Byråassistent								1	1
25	Byråingenjör				1	1	1		1	4
23	Ingenjör				3		1	1	1	6
21	Ingenjör				1	1		1		3
19	Biträdande ingenjör					2	1			3
19	Kontorsskrivare								1	1
17	Förste kansliskrivare			1						2
17	Ingenjörbiträde								2	3
11	Kanslibitråde			3						3
11	Tekniskt biträde								1	1
8	Tekniskt biträde								3	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			1					1	2
	Summa	1	1	5	6	6	4	4	15	42

FLYGFÖRVALTNINGEN

Elektroavdelningens radarbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Militärassistent	Centraldetalj	Markradarsektion	Flygradarsektion	Navigeringsradarsektion	Specialradarsektion	Utvecklingssektion	Summa
Cp 10	Byråchef	1								1
Ma 27	Kapten		1							1
Ca 29	Flygingenjör av 1. gr				1					1
Ca 27	Flygingenjör av 2. gr					1	1		2	4
Ca 22	Förste verkmästare				1					1
Ca, Ce, Cg 33	Flygdirektör av 1. gr/byrådirektör								1	1
31	Flygdirektör av 2. gr/byrådirektör				1	1	1			3
29	Flygingenjör av 1. gr/förste byråingenjör					1	1	1	2	4
29	Förste byråingenjör								1	1
27	Byråingenjör				1	1		1	1	4
25	Byråingenjör				5	2	1	1	3	12
23	Ingenjör				3	1	1	1	1	6
21	Ingenjör				1		3	2		6
19	Biträdande ingenjör						3		2	5
19	Verkmästare								1	1
17	Förste kansliskrivare			1					1	2
17	Ingenjörbiträde				3				4	7
15	Tekniker								1	1
13	Kontorist			1			1			2
13	Tekniker				1		1		3	5
11	Kanslibitråde			2						2
11	Tekniskt biträde								1	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			5					1	6
Arvode	Kontorsbud			1						1
	Summa	1	1	10	17	6	13	5	25	78

FLYGFÖRVALTNINGEN

Bilaga 73

Elektroavdelningens luftbevakningsbyrå

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Centraldetalj	Sektion för radionät	Sektion för telefon- teknisk materiel	Sektion för trådnät	Sektion för radio- länknät	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	—	—	1
Ca 21	Verkmästare	—	1	—	—	—	—	1
Ca 19	Forste mästare	—	—	—	—	—	1	1
Ca, Ce, Cg 29	Flygingenjör av 1. gr/forste byråingenjör	—	—	1	—	—	—	1
29	Forste byråingenjör	—	—	—	1	1	1	3
25	Byråingenjör	—	—	3	4	1	3	11
23	Ingenjör	—	1	—	2	2	2	7
21	Ingenjör	—	—	1	2	3	4	10
19	Biträdande ingenjör	—	1	5	3	4	4	17
19	Kontorsskrivare	—	—	—	—	1	—	1
17	Ingenjörbiträde	—	—	1	2	—	1	4
15	Tekniker	—	—	—	1	—	—	2
13	Tekniker	—	—	—	—	2	1	3
11	Kanslibitråde	—	2	—	—	1	—	3
11	Tekniskt biträde	—	—	1	1	—	1	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	9	—	—	—	—	9
Arvode	Kontorsbud	—	2	—	—	—	—	2
	Summa	1	15	13	16	15	19	79

FLYGFÖRVALTNINGEN

Bilaga 74

Elektroavdelningens flygelektriska sektion

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Sektionschef	Centraldetalj	Markelektrodetalj	Flygelektrodetalj	Instrumentdetalj	Utvecklingsdetalj	Summa
Ma/Ca 33	Överstelöjtnant/flygdirektör av 1. gr	1	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 29	Flygingenjör av 1. gr/forste byråingenjör	—	—	—	1	1	—	2
31	Byrådirektör	—	—	—	—	—	1	1
29	Forste byråingenjör	—	—	1	—	—	—	1
27	Byråingenjör	—	—	—	1	—	1	2
25	Byråingenjör	—	—	1	1	2	—	4
23	Ingenjör	—	—	3	3	—	—	6
21	Ingenjör	—	—	—	—	2	—	2
19	Biträdande ingenjör	—	—	5	4	2	—	11
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	2	—	3	5
15	Kansliskrivare	—	1	—	—	—	—	1
11	Kanslibitråde	—	1	—	—	—	—	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	3	—	—	—	—	3
Arvode	Kontorsbud	—	1	—	—	—	—	1
	Summa	1	6	12	10	10	2	41

FLYGFÖRVALTNINGEN

Flygplanbyrån

Lönegrad	Tjänst (beställning)	Byråchef	Militärassistent	Centralsektion	Projektssektion	Flygplanssektion	Utrustningssektion	Kontrollsektion	Summa
Ma/Ca 37	Byråchef	1							1
Ma 30	Major		1						1
Ma 27	Kapten								1
Ca 33	Flygdirektör av 1. gr				1	1			2
Ca 29	Flygingenjör av 1. gr				1				1
Ca 27	Flygingenjör av 2. gr				1	2			3
Ca, Ce, Cg 31	Flygdirektör av 2. gr/byrådirektör							1	1
29	Flygingenjör av 1. gr/förste byråingenjör				1				1
29	Förste byråingenjör				1				1
27	Byråingenjör			1	2	2	1	3	9
25	Byråingenjör			1	5	1	1	2	10
23	Assistent						1		1
23	Ingenjör			1	4	4		3	12
21	Ingenjör			1	1	2		1	4
19	Biträdande ingenjör			2	2	1	1	6	12
19	Kontorsskrivare			1					1
17	Förrådsmästare							1	1
17	Ingenjörbiträde			6			1	7	14
15	Kansliskrivare			1					1
15	Tekniker			4				15	19
13	Kontorist			1					1
13	Tekniker			4					4
11	Förrådsman							3	3
11	Kanslibiträde			2				1	3
11	Tekniskt biträde			1					1
8	Tekniskt biträde			3					3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			3				2	5
	Summa	1	1	31	19	13	6	45	116

FLYGFÖRVALTNINGEN

Motorbyrån

Lönegrad	Tjänst (beställning)	Byråchef	Centraldetalj	Projektsektion	Motorsektion 1	Motorsektion 2	Hjälpapparatdetalj	Drivmedelssektion	Kontrollsektion	Summa
Ca 37	Byråchef	1								1
Ca 31	Flygdirektör av 2. gr			1	1					2
Ca, Ce, Cg 33	Flygdirektör av 1. gr/byrådirektör		1							1
31	Flygdirektör av 2. gr/byrådirektör							1		1
29	Flygingenjör av 1. gr/förste byråingenjör			1	1					2
31	Byrådirektör						1			1
29	Förste byråingenjör			1						1
27	Byråingenjör		1	2	2		1	1		7
27	Byråintendent		1							1
25	Byråassistent		1							1
25	Byråingenjör			2	2	2	2	1	2	11
23	Ingenjör		1	3	2	2	1	4		13
21	Ingenjör			1	1	2	1	1	1	7
19	Biträdande ingenjör		2	1	1	1	2		1	8
11	Kanslibitråde		4					1		5
11	Tekniskt biträde				1	1				2
8	Tekniskt biträde		1							1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		3					1		4
	Summa	1	14	12	10	10	7	4	11	69

FLYGFÖRVALTNINGEN

Robotbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s (beställning)	Byråchef m. fl.	Teknisk chef m. fl.	Inre tjänst	Centralsektion	Militärsektion	Försöksplatsdetalj	Försöksplats Karlsborg	Utprovningsssektion	Projektssektion	Konstruktionssektion	Styrsektion	Motorsektion	Summa
Mp/Cp 14	Byråchef	1												1
Cp 10	Överingenjör		1											1
Ma 30	Major/kommendörkapten av 2. gr ...					2								2
Ma 27	Kapten					3	1	1						5
Ma 19/23	Löjtnant					1								1
Ma 19	Flaggunderofficer					1								1
Ca 17	Mästare								1					1
Ca, Ce, Cg 33	Armé-/marin-/flygdirektör av 1. gr/ byrådirektör									1		1		2
31	Byrådirektör		1						1	1		1		4
29	Förste byråingenjör				1				1	3		2	3	10
27	Byråingenjör			1							3	3	1	8
25	Byråingenjör				3		1	1	2		10	3	2	22
23	Ingenjör				6	1		3		1	5	7	2	25
21	Ingenjör				1			1	6	4	4	2	2	20
19	Biträdande ingenjör							4	4	5	3	4	3	23
17	Förrådsmästare							1						1
17	Ingenjörbiträde		1		3			3	1	1	1	2	2	14
17	Verkstadsförman							2						2
15	Förman							2						2
15	Tekniker					1		1		2	3	1	1	9
13	Kontorist	1		1										2
13	Tekniker				2				4	2	1	1	1	11
11	Kanslibitråde		1	1		1		1			1			5
11	Tekniskt biträde							2	2		1		1	6
10	Expeditionsvakt			1				1						2
8	Tekniskt biträde								2		1			3
B—25	Ingenjör		1							5			4	10
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			1	1	1	1	2	1		3	1	1	12
(22)	Expeditionsunderofficer				1									1
Arvode	Vaktpersonal			2										2
Arvode	Kontorsbud			1										1
Arvode	Praktikant											3		3
	Summa	2	5	8	18	11	3	25	25	24	37	27	27	212

Bilaga 78

FLYGFÖRVALTNINGEN

Intendenturbyrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Centralsektion	Materielsektion	Förplägnadssektion	Drivmedelssektion	Centralrådet för inten-	Summa
						denturmateriel		
Ma 37	Överste i intendenturbefattning	1	—	—	—	—	—	1
Ma 33	Överstelöjtnant i intendenturbefattning	—	1	1	—	1	—	3
Ma 30	Major i intendenturbefattning	—	1	—	1	—	—	2
Ma 27	Kapten i intendenturbefattning	—	1	1	1	1	—	4
Ma 21	Förvaltare	—	—	—	—	—	1	1
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråintendent	—	—	—	—	1	—	1
25	Byråassistent	—	—	1	—	—	—	1
21	Assistent	—	—	—	1	—	—	1
21	Förste kontorsskrivare	—	—	2	—	—	—	2
19	Kontorsskrivare	—	1	—	—	—	—	1
17	Förste kansliskrivare	—	—	—	—	1	—	1
13	Förrådsförman	—	—	—	—	—	1	1
13	Kontorist	—	1	—	—	1	—	2
11	Förrådsman	—	—	—	—	—	4	4
11	Kanslibitråde	—	1	—	1	1	1	4
10	Expeditionsvakt	—	1	—	—	—	—	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	4	1	—	1	—	6
(32)	Expeditionsofficer	—	1	—	—	—	—	1
(30)	Expeditionsofficer	—	1	—	—	—	—	1
(22)	Expeditionsunderofficer	—	2	—	—	—	—	2
	Summa	1	15	6	4	7	7	40

FLYGFÖRVALTNINGEN

Flygfältsbyrån

Lönegrad	T j ä n s t	Byråchef	Assistent	Byråexpedition	Projektsektion	Underhålls-	Anläggnings-	Summa
						sektion	sektion	
Cp 13	Byråchef	1	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	—	1	1	1	—	3
29	Förste byråingenjör	—	1	—	—	—	—	1
27	Byråingenjör	—	—	1	1	2	—	4
25	Byråassistent	—	—	—	1	—	—	1
25	Byråingenjör	—	—	4	2	1	—	7
23	Ingenjör	—	—	2	—	10	—	12
21	Ingenjör	—	—	—	1	2	—	3
19	Biträdande ingenjör	—	—	5	2	4	—	11
17	Ingenjörbiträde	—	—	3	2	—	—	5
15	Kansliskrivare	—	1	—	—	—	—	1
13	Tekniker	—	—	3	—	—	—	3
11	Kanslibitråde	—	—	3	—	—	—	3
11	Tekniskt biträde	—	—	1	—	—	—	1
10	Expeditionsvakt	—	—	1	—	—	—	1
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	2	—	—	—	2
	Summa	1	1	7	20	10	20	59

FLYGFÖRVALTNINGEN

Underhållsavdelningens driftbyrå

Lönegrad	T j ä n s t	Byråchef	Driftsektion	Fordonssektion	Avfallsdetalj	Verkstadskola	Summa
Cs 10	Byråchef	1	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	1	—	—	—	1
29	Förste byråingenjör	—	—	1	1	—	2
27	Byråingenjör	—	3	1	—	—	4
27	Driftingenjör	—	—	—	1	—	1
25	Byråassistent	—	—	—	1	—	1
25	Byråingenjör	—	7	1	—	—	8
25	Driftingenjör	—	—	—	—	3	3
23	Ingenjör	—	11	2	1	—	14
21	Assistent	—	—	—	1	—	1
21	Förste brandmästare	—	—	1	—	—	1
21	Ingenjör	—	1	—	—	—	1
19	Biträdande ingenjör	—	2	1	—	—	3
19	Kontorsskrivare	—	1	—	—	1	2
19	Yrkeslärare	—	—	—	—	1	1
17	Ingenjörbiträde	—	3	—	—	—	3
13	Kontorist	—	—	—	1	—	1
13	Tekniker	—	3	—	—	—	3
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	—	—	1	1
	Summa	1	32	7	5	7	52

Bilaga 81

FLYGFÖRVALTNINGEN

Underhållsavdelningens förrådsbyrå

Lönegrad	T j ä n s (beställning)								Summa
		Byråchef	Assistent	Kontorssektion	Inköpssektion	Reservdelsplaneringssekt.	Förrådssektion	Förrådsgrupperingsdetalj	
Ca 37	Byråchef	1							1
Ca 31	Flygdirektör av 2. gr.					1			1
Ca, Ce, Cg	Förste driftintendent			1					1
27	Driftingenjör					3	1		4
25	Driftassistent		1	2					3
25	Driftingenjör					9	1	1	11
25	Kamrerare			1					1
23	Assistent				3		1		4
23	Förrådsförvaltare						1		1
23	Ingenjör					8		1	9
21	Assistent					2			2
21	Förrådsförvaltare							1	1
21	Ingenjör					2			2
19	Biträdande ingenjör					6		1	7
19	Kontorskrivare			2	2				4
17	Förrådsmästare						7		7
17	Förste kansliskrivare				2				2
17	Ingenjörbiträde					9	1	1	11
17	Verkstadsförman						4		4
15	Kansliskrivare			1	1				2
15	Kassör			1					1
15	Tekniker					1		1	2
13	Kontorist			3	2	1	1		7
13	Tekniker						1		1
11	Kanslibitråde			1	3	5		1	10
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			9	7	12	4	1	33
Arvode	Kontorsbud			1	2	1	1	1	6
	Summa	1	1	19	27	58	24	8	138

FLYGFÖRVALTNINGEN

Underhållsavdelningens centralsektion

Lönegrad (-klass)	T j ä n s	Sektionschef	Ekonomi- och organisations- detalj	Statistikdetalj	Hälkortscentral	Expedition	Summa
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	1	—	—	—	—	1
27	Byråintendent	—	1	—	—	—	1
25	Byråassistent	—	1	1	1	—	3
25	Byråingenjör	—	2	—	—	—	2
23	Assistent	—	2	—	—	—	2
19	Chefsoperatör	—	—	1	1	—	2
19	Kontorsskrivare	—	—	—	2	—	2
17	Ingenjörbiträde	—	—	—	1	—	1
13	Kontorist	—	1	—	1	2	4
13	Operatör	—	—	—	2	—	2
11	Kanslibiträde	—	—	—	4	7	11
11	Operatör	—	—	—	5	—	5
B—8 (30)	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	1	9	6	16
Arvode	Expeditionsofficer	—	1	—	—	—	1
	Kontorsbud	—	—	—	1	1	2
	Summa	1	8	3	28	16	56

FLYGFÖRVALTNINGEN

Inköpsavdelningen

Lönegrad	T j ä n s	Chef m. fl.	Expedition	Utländsk inköpssektion	Svensk inköpssektion	Räknings- sektion	Summa
Cp 15	Inköpsdirektör	1	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Byrådirektör	—	—	1	—	—	1
29	Förste byråintendent	—	—	—	1	—	1
27	Byråintendent	1	—	1	2	—	4
27	Kamrerare	—	—	—	—	1	1
25	Byråassistent	—	—	—	2	—	2
23	Assistent	—	—	1	2	—	3
21	Assistent	—	—	—	3	1	4
19	Kontorsskrivare	—	1	1	3	1	6
17	Förste kansliskrivare	—	1	2	2	1	6
15	Kansliskrivare	—	1	—	—	—	1
13	Kontorist	—	1	2	2	3	8
11	Kanslibiträde	—	3	1	1	3	8
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	6	1	1	11	19
	Summa	2	12	11	19	21	65

Bilaga 84

FLYGFÖRVALTNINGEN

Normaliebyrån

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)	Byråchef	Assistent och byråexp.	Försvarets klassifikations- central	Materialdetalj	Standardiseringssektion	Beskrivningssektion	Förlagssektion	Bibliotek	Summa
Ca 37	Byråchef	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ca, Ce, Cg 31	Flygdirektör av 2. gr/byrådirektör	—	—	—	—	1	—	—	—	1
31	Byrådirektör	—	1	—	1	—	—	—	—	2
29	Förste byråintendent	—	—	—	—	—	1	—	—	1
27	Byråingenjör	—	1	—	—	2	—	—	1	4
27	Byråintendent	—	—	—	—	—	1	1	—	2
25	Byråassistent	—	—	—	—	—	1	—	1	2
25	Byråingenjör	—	—	—	1	2	—	—	—	3
23	Assistent	—	—	—	—	—	4	—	—	4
23	Ingenjör	—	1	1	2	—	—	—	—	4
21	Faktor	—	—	—	—	—	—	1	—	1
21	Ingenjör	—	—	—	1	2	—	—	1	4
19	Biträdande ingenjör	—	—	—	—	2	2	—	—	4
19	Kontorskrivare	—	—	—	—	—	1	—	1	2
17	Förste kansliskrivare	—	—	—	—	—	1	—	—	1
16	Fotograf	—	1	—	—	—	—	1	—	2
15	Kansliskrivare	—	—	—	—	—	1	1	—	2
15	Tekniker	—	—	—	—	—	1	1	—	2
14	Fotograf	—	—	—	—	—	—	2	—	2
13	Kontorist	—	—	—	—	—	—	—	2	2
13	Tekniker	—	—	—	—	2	—	4	—	6
11	Förrädsman	—	—	—	—	—	—	1	—	1
11	Kanslibitråde	—	1	1	—	—	—	3	4	9
11	Tekniskt biträde	—	—	—	—	1	3	7	—	11
8	Tekniskt biträde	—	—	—	—	1	—	5	—	6
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	—	—	—	1	3	—	4
	Summa	1	2	4	4	15	16	30	10	82

FLYGFÖRVALTNINGEN

Centralplaneringen

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)				Summa
		Chef m. fl.	Planeringsdetalj	Ekonomidetalj	
Ca 37	Chef	1	—	—	1
Ca 31	Flygdirektör av 2. gr.	—	1	—	1
Ca, Ce, Cg 29	Förste byråingenjör	—	1	—	1
29	Förste byråintendent	—	—	1	1
25	Byråassistent	—	—	1	1
25	Byråingenjör	—	2	—	2
23	Assistent	—	—	1	1
22	Bokhållare	—	—	1	1
19	Kontorsskrivare	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	1	—	1	2
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	1	1
	Summa	2	4	7	13

FLYGFÖRVALTNINGEN

Materielinspektionen

Lönegrad	T j ä n s t (beställning)					Summa
		Chef m. fl.	Inspektionsdetalj	Haveridetalj	Utbildningsdetalj	
Ma 33	Överstelöjtnant	1	—	—	—	1
Ca 31	Flygdirektör av 2. gr	—	1	1	—	2
Ca 29	Flygingenjör av 1. gr	—	—	—	1	1
Ca 22	Förste verkmästare	—	1	—	—	1
Ca, Ce, Cg 25	Byråingenjör	—	—	—	3	3
23	Assistent	—	1	—	—	1
21	Ingenjör	—	—	1	—	1
17	Ingenjörbiträde	—	—	1	—	1
13	Kontorist	—	—	—	1	1
11	Kanslibitråde	1	—	—	—	1
B—25	Amanuens	—	—	1	—	1
	Summa	2	3	4	5	14

FLYGFÖRVALTNINGEN

Administrativa byrån

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t	T j ä n s t					Summa
		Chef	Kanslisektion	Personalkontor	Organisationskontor	Expedition	
Ca 37	Krigsråd	1					1
Ca, Ce, Cg	31 Byrådirektör		1	1			2
	29 Förste byråsekreterare		1				1
	27 Byråintendent				1		1
	27 Förste byråsekreterare		2	1			3
	27 Kamrerare			1			1
	25 Byråassistent				1		1
	25 Revisor			1			1
	21 Assistent			1			1
	19 Kontorsskrivare			1	1	1	3
	17 Förrådsmästare				1		1
	15 Kansliskrivare			1		1	2
	13 Förrådsförman				1	1	1
	13 Kontorist			1	1	4	6
	12 Förste expeditionsvakt					1	1
	11 Förrådsman				2	1	3
	11 Kanslibitråde		1	3		4	8
	10 Expeditionsvakt					5	5
B—25	Amanuensl		1	2			3
B— 8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål		1	2		6	9
(30)	Expeditionsofficer					1	1
(22)	Expeditionsunderofficer					1	1
Arvode	Kontorsbud					3	3
	Summa	1	7	15	7	29	59

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Souschef m. fl.	Vapenbyrån	Elektroavdelningen	Flygplanbyrån	Motorbyrån	Robo- byrån	Intendenturbyrån	Flygfältsbyrån	Underhålls- avdelningen	Inköps- avdelningen	Normaliebyrån	Centralplanering	Materialinspektionen	Administrativa byrån	Försökscentralen	Summa
Ca, Ce, Cg 33	Flygdirektör av 1. gr/byrådirektör			2		1											3
31	Flygdirektör av 2. gr/byrådirektör		1	3	1	1											5
29	Flygingenjör av 1. gr/förste byråingenjör			11	1	2						1					15
31	Byrådirektör		2	1		1	4		3	2	1	2			2		18
29	Förste byråingenjör		2	6	1	1	10		1	2			1				25
29	Förste byråintendent							1			1	1	1				4
29	Förste byråsekreterare														1		1
29	Förste driftintendent																1
27	Byråingenjör		7	10	9	7	8		4	4		4				8	61
27	Byråintendent					1			1	4	2				1		9
27	Driftingenjör									5							5
27	Förste byråsekreterare														3		3
27	Kamrerare										1			1			2
25	Byråassistent			1		1		1	1	4	2	2	1		1		14
25	Byråingenjör		7	31	10	11	22		7	10		3	2	3		11	117
25	Byråinspektör	1															1
25	Driftassistent									3							3
25	Driftingenjör									14							14
25	Kamrerare									1							1
25	Revisor														1		1
23	Assistent	1			1					8	3	4	1	1			19
23	Förrådsförvaltare									1							1
23	Ingenjör		10	25	12	13	25		12	23		4				14	138
22	Bokhållare												1				1
21	Assistent							1		3	4				1		9
21	Faktor											1					1
21	Förrådsförvaltare									1							1
21	Förste brandmästare							2		1							1
21	Förste kontorsskrivare															1	3
21	Ingenjör		3	21	4	7	20		3	3		4		1		4	70
19	Biträdande ingenjör		1	36	12	8	23		11	10		4			13		118
19	Chefsoperatör									2							2
19	Kontorsskrivare			2	1			1		7	6	2	1		3		23
19	Verkmästare			1													1
19	Yrkeslärare									1							1
17	Förrådsmästare				1		1		7						1		10
17	Förste kansliskrivare		3	3				1	2	6	1					1	17
17	Ingenjörbiträde		3	18	14		14		5	15			1			22	92
17	Verkstadsförman						2			4						4	10
16	Fotograf		1									1					2
15	Förman						2										3
15	Kansliskrivare			1	1			1	2	1	2			2	1		11
15	Kassör								1								1
15	Tekniker		3	3	19		9			2						13	51
14	Fotograf										2						5
13	Förrådsförman						1							1	1		3
13	Kontorist		1	3	1		2			12	8	2		1	6	3	41

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t (beställning)	Souschef m. fl.	Vapenbyrån	Elektroavdelningen	Flygplanbyrån	Motorbyrån	Robotbyrån	Intendenturbyrån	Flygfältsbyrån	Underhållsavdelningen	Inköpsavdelningen	Normaliebyrån	Centralplaneringen	Materielinspektionen	Administrativa byrån	Försökscentralen	Summa
Ca, Ce, Cg 13	Operatör									2							2
13	Tekniker			8	4		11		3	4		6					36
12	Förste expeditionsvakt														1		1
11	Förrådsman				3			4				1			3	1	12
11	Kanslibitråde		2	9	3	5	5	4	3	21	8	9	2	1	8	2	82
11	Operatör									5							5
11	Tekniskt biträde		1	5	1	2	6		1			11				1	28
10	Expeditionsvakt							2	1	1					5		9
8	Tekniskt biträde			3	3	1	3					6				13	29
B—25	Amanuens													1	3		4
B—25	Ingenjör							10									10
B— 8	Biträde för skriv- och kon- torsgöromål		5	20	5	4	12	6	2	50	19	4	1		9	6	143
(32)	Expeditionsofficer		1					1		1							3
(30)	Expeditionsofficer							1		1					1		3
(22)	Expeditionsunderofficer							1	2						1		4
Arvode	Kontorsbud		1	4				1		8					3	5	22
Arvode	Praktikant							3									3
Arvode	Räknebiträde															5	5
Arvode	Vaktpersonal							2									2
Arvode	Övriga	1															1
	Summa	7	63	243	116	69	212	40	59	249	65	82	13	14	59	153	1 444

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

Kanslibyrån

Lönegrad	T j ä n s t	Byrå- chef	All- män sektion	Rese- och flytt- nings- sektion	Expe- dition	Summa
Ca 37	Krigsråd	1	—	—	—	1
Ca 31	Byrådirektör	—	—	1	—	1
Ca 29	Förste byråsekreterare	—	3	—	—	3
Ca 27	Förste byråsekreterare	—	1	2	—	3
Ca 25	Byråsekreterare	—	—	2	—	2
Ca 15	Kansliskrivare	—	—	2	—	2
Ca 13	Kontorist	—	1	—	—	1
Ca 11	Kanslibitråde	—	—	1	2	3
Ce 11	Kanslibitråde	—	—	1	1	2
B—25	Amanuens	—	3	1	—	4
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	—	3	3
	Summa	1	8	10	6	25

Bilaga 91

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

Lönebyrån

Lönegrad	T j ä n s t	Byrå- chef	Tjän- ste sektion	Löne- sektion	Expe- dition	Summa
Ca 37	Krigsråd	1	—	—	—	1
Ca 31	Byrådirektör	—	—	1	—	1
Ca 29	Förste byråsekreterare	—	2	1	—	3
Ca 27	Förste byråsekreterare	—	1	1	—	2
Ca 27	Förste revisor	—	—	1	—	1
Ca 25	Byråsekreterare	—	2	1	—	3
Ca 25	Revisor	—	—	2	—	2
Ca 13	Kontorist	—	1	—	—	1
Ca 11	Kanslibitråde	—	—	5	1	6
Ce 11	Kanslibitråde	—	—	3	1	4
B—25	Amanuens	—	1	3	—	4
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	3	2	5
	Summa	1	7	21	4	33

Bilaga 92

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

Kameralbyrån m. m.

Löne- grad (-klass)	Tjänst	Byråchef	Allmän sektion	Redovisningssektion	Expedition och skrivcentral	Mobiliseringsdetalj	Hälkortscentral	Kamrerarkontor m. m.	Blankettkontor m. m.	Registratorskontor	Summa
Ca 37	Krigsråd	1									1
Ca 31	Byrådirektör		1	1							2
Ca 27	Byråintendent								1		1
Ca 27	Förste byråsekreterare		1	1							2
Ca 27	Kamrerare			1				1			2
Ca 25	Byråsekreterare		2								2
Ca 25	Revisor		1	1				1			3
Ca 17	Förrådsmästare									1	1
Ca 17	Registrator									1	1
Ca 15	Kansliskrivare						1	1			2
Ca 15	Kassör							1			1
Ca 14	Materialförvaltare							1			1
Ca 13	Förrådsförman								1		1
Ca 13	Kontorist		1	3				2	1		7
Ca 12	Förste expeditionsvakt							1			1
Ca 11	Förrådsman							1	2		3
Ca 11	Kanslibitråde			4	1	1					6
Ca 10	Expeditionsvakt							7			7
Ce 29	Kamrerare						1				1
Ce 27	Förste byråsekreterare		1								1
Ce 25	Byråassistent						1				1
Ce 22	Assistent		1						1		2
Ce 21	Assistent						1				1
Ce 17	Förste maskinoperatör						1 ¹				1
Ce 15	Tekniker								1		1
Ce 13	Kontorist			1				1			2
Ce 13	Tekniker							1	2		3
Ce 11	Förrådsman								3		3
Ce 11	Kanslibitråde		1	1	1						6
Ce 10	Bokbinderibitråde							3			3
Ce 10	Expeditionsvakt							7			7
Ce 8	Maskinbiträde						2				2
Ce 8	Sorteringsbiträde							1			1
Ce 6	Sorteringsbiträde							2	2		4
Ce 6	Bokbinderibitråde							1			1
B—25	Amanuens		2	3				1	2		8
B—8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål			12	3		14	5	5	1	40
(30)	Mobiliseringsofficer					1					1
	Summa	1	11	28	5	2	21	41	22	2	133

¹ Vikariatslön.

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

Revisionsbyrån

Lönegrad	Tjänst	Byråchef	Sekretariat	I. Revisionskontoret	II. Revisionskontoret	III. Revisionskontoret	Sjörevision	Undersökningsdetalj	Detalj för avlöningsgranskning	Summa
Ca 37	Krigsråd	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ca 31	Byrådirektör	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Ca 29	Revisionskommissarie	—	—	—	1	1	—	1	—	3
Ca 27	Förste byråsekreterare	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Ca 27	Förste revisor	—	—	2	2	1	1	1	1	8
Ca 25	Revisor	—	—	3	3	1	1	1	—	9
Ca 13	Kontorist	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Ca 11	Kanslibiträde	—	2	—	—	—	1	—	—	3
Ce 27	Förste revisor	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Ce 19	Kontorsskrivare	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Ce 13	Kontorist	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Ce 11	Kanslibiträde	—	1	—	—	1	—	—	1	3
B—25	Amanuens	—	—	4	3	3	2	3	—	15
B— 8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	1	—	—	—	1	2	3	7
	Summa	1	6	10	9	10	6	9	5	56

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

Juridiska byrån

Lönegrad	Tjänst	Byråchef	Allmänsektion	Indrivningsdetalj	Patentdetalj	Expedition och skrivcentral	Summa
Ca 37	Krigsråd	1	—	—	—	—	1
Ca 33	Byrådirektör	—	1	—	—	—	1
Ca 29	Förste byråsekreterare	—	2	—	—	—	2
Ca 27	Förste byråsekreterare	—	1	—	—	—	1
Ca 25	Byråsekreterare	—	1	—	—	—	1
Ca 15	Kansliskrivare	—	—	1	—	—	1
Ca 13	Kontorist	—	—	—	—	1	1
Ca 11	Kanslibiträde	—	—	—	1	2	3
Ce 31	Byrådirektör	—	—	—	1	—	1
Ce 29	Förste byråingenjör	—	—	—	1	—	1
Ce 29	Förste byråsekreterare	—	2	—	—	—	2
Ce 27	Förste byråsekreterare	—	4	—	—	—	4
Ce 25	Byråingenjör	—	1	—	—	—	1
Ce 15	Kansliskrivare	—	—	—	—	1	1
Ce 11	Kanslibiträde	—	—	1	—	3	4
B—25	Ingenjör	—	—	—	1	—	1
B—25	Amanuens	—	4	—	—	—	4
B— 8	Biträde för skriv- och kontorsgöromål	—	—	3	—	2	5
	Summa	1	16	5	4	9	35

Bilaga 95

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING (sammanställning)

Lönegrad (-klass)	T j ä n s t	Chef	Kansli- byrån	Löne- byrån	Kame- ral- byrån m. m.	Revi- sions- byrån	Juri- diska byrån	Summa
Cp 19	Generaldirektör	1	—	—	—	—	—	1
Ca 37	Krigsråd	—	1	1	1	1	1	5
Ca 33	Byrådirektör	—	—	—	—	—	1	1
Ca 31	Byrådirektör	—	1	1	2	1	—	5
Ca 29	Förste byråsekreterare	—	3	3	—	—	2	8
Ca 29	Revisionskommissarie	—	—	—	—	3	—	3
Ca 27	Byråintendent	—	—	—	1	—	—	1
Ca 27	Förste byråsekreterare	—	3	2	2	1	1	9
Ca 27	Förste revisor	—	—	1	—	8	—	9
Ca 27	Kamrerare	—	—	—	2	—	—	2
Ca 25	Byråsekreterare	—	2	3	2	—	1	8
Ca 25	Revisor	—	—	2	3	9	—	14
Ca 17	Förrådsmästare	—	—	—	1	—	—	1
Ca 17	Registrator	—	—	—	1	—	—	1
Ca 15	Kansliskrivare	—	2	—	2	—	1	5
Ca 15	Kassör	—	—	—	1	—	—	1
Ca 14	Materialförvaltare	—	—	—	1	—	—	1
Ca 13	Förrådsformän	—	—	—	1	—	—	1
Ca 13	Kontorist	—	1	1	7	1	1	11
Ca 12	Förste expeditionsvakt	—	—	—	1	—	—	1
Ca 11	Förrådsman	—	—	—	3	—	—	3
Ca 11	Kanslibitråde	—	3	6	6	3	3	21
Ca 10	Expeditionsvakt	—	—	—	7	—	—	7
Ce 31	Byrådirektör	—	—	—	—	—	1	1
Ce 29	Förste byråingenjör	—	—	—	—	—	1	1
Ce 29	Förste byråsekreterare	—	—	—	—	—	2	2
Ce 29	Kamrerare	—	—	—	1	—	—	1
Ce 27	Förste byråsekreterare	—	—	—	1	—	4	5
Ce 27	Förste revisor	—	—	—	—	1	—	1
Ce 22	Assistent	—	—	—	2	—	—	2
Ce 21	Assistent	—	—	—	1	—	—	1
Ce 19	Kontorsskrivare	—	—	—	—	2	—	2
Ce 17	Förste maskinoperatör	—	—	—	1 ¹	—	—	1
Ce 15	Kansliskrivare	—	—	—	—	—	1	1
Ce 15	Tekniker	—	—	—	1	—	—	1
Ce 13	Kontorist	—	—	—	2	1	—	3
Ce 13	Tekniker	—	—	—	3	—	—	3
Ce 11	Förrådsman	—	—	—	3	—	—	3
Ce 11	Kanslibitråde	—	2	4	6	3	4	19
Ce 10	Bokbinderibitråde	—	—	—	3	—	—	3
Ce 10	Expeditionsvakt	—	—	—	7	—	—	7
Ce 8	Maskinbiträde	—	—	—	2	—	—	2
Ce 8	Sorteringsbiträde	—	—	—	1	—	—	1
Ce 6	Sorteringsbiträde	—	—	—	4	—	—	4
Ce 6	Bokbinderibitråde	—	—	—	1	—	—	1
Ce 25-B25	Byråassistent, byråsekr., revisor, ingenjör, amanuens .	—	4	4	9	15	6	38
B— 8	Biträde för skriv- och kontors- gromål	—	3	5	40	7	5	60
(30)	Mobiliseringsofficer	—	—	—	1	—	—	1
	Summa	1	25	33	133	56	35	283

¹ Vikariatslön

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Avd. I. Principer och organisation	3
Kap. I. Inledning	3
A. 1946 års militära förvaltningsutredning ..	9
B. 1951 års organisationsändringar m. m.	12
C. 1953 års utredning m. m.	15
Departementschefen	17
Kap. II. Principiella synpunkter på förvaltningsverksamheten inom tyg-, intendentur- och civilförvaltningstjänstens områden	20
A. <i>Tygförvaltningstjänsten</i>	20
1. 1946 års militära förvaltningsutredning ..	20
2. 1953 års utredning m. m.	51
a. Frågan om krigsmaterielverkets bibehållande i organisationen	52
b. Inrättande av en försvarets industriplanering	65
c. Fördelningen av krigsmaterielverkets nuvarande arbetsuppgifter på andra myndigheter	66
1) Krigsindustriplaneringen (68), 2) Standardiseringsfrågor (69), 3) Mätdon och kontrollmetodik (70), 4) Patentfrågor (71), 5) Skuggfabriker och maskiner (71), 6) Krigsmaterielverkets lokalförvaltningar (76), 7) Krigsindustriombuden (76), 8) Försvarets teletekniska laboratorium (77), 9) Vissa frågor om samordning (78)	
3. Materielhanteringsfrågor	79
Departementschefen	80
B. <i>Intendenturförvaltningstjänsten</i>	95
Departementschefen	114
C. <i>Civilförvaltningstjänsten</i>	116
Departementschefen	130
D. <i>Försvarets förvaltningsdirektion och vissa samordningsåtgärder</i>	133
1. Inledning	133
2. Överbefälhavarens förslag den 7 januari 1954 m. m.	134
a. Försvarets förvaltningsdirektion (135), b) Samarbetsdelegationer (136), c) Vissa frågor om krigsindustriplanering (138), d) Personalfrågor (139), e) Försvarsgrenschefernas och försvarsgrensförvaltningarnas skrivelse till överbefälhavaren (140), f) Överbefälhavarens bemötande av försvarsgrenschefernas och försvarsgrensförvaltningarnas erinringar (143), g) Försvarets civilförvaltnings yttrande till överbefälhavaren (144)	
Departementschefen	145

	Sid.
<i>E. Vissa personalkårfrågor</i>	153
Departementschefen	157
<i>F. Vissa gemensamma personal- och lönefrågor m. m.</i>	158
1. Sättet för avlöningskostnadernas bestri- dande	158
Departementschefen	164
2. Personalberäkningar	166
Departementschefen	179
Kap. III. Förvaltningsmyndigheternas m. m. organisation	184
<i>A. Inledning</i>	184
Departementschefen	186
<i>B. Armétygförvaltningen (arméförvaltningen)</i>	189
1. Armétygförvaltningens allmänna uppgifter	189
Departementschefen	196
2. Armétygförvaltningens ledning	197
Departementschefen	201
3. Huvuddragen av armétygförvaltningens organisation	202
Departementschefen	212
4. Armétygförvaltningens detaljorganisation	214
a. Vapenavdelningen	215
Departementschefen	217
b. Fordonsavdelningen	218
Departementschefen	220
c. Elektroavdelningen (Signalbyrån)	220
Departementschefen	222
d. Verkstadsavdelningen	222
Departementschefen	224
e. Tygförrådsbyrån och Ammunitionsförrådsbyrån (Förråds- byrån)	225
Departementschefen	227
f. Inköpsavdelningen (Inköpscentralen)	227
Departementschefen	229
g. Normaliebyrån (Förlagsbyrån)	230
Departementschefen	232
h. Centralplaneringen och Materielinspektionen (Central- byrån)	233
Departementschefen	234

	Sid.
i. Administrativa byrån (Juridiska sektionen och Central-expeditionen)	235
Departementschefen	236
j. Provskjutningscentralen	236
Departementschefen	236
5. Armétygförvaltningens personalbehov	237
Armétygförvaltningens ledning	237
Departementschefen	237
a. Vapenavdelningen och Provskjutningscentralen	237
Departementschefen	240
b. Fordonsavdelningen	241
Departementschefen	244
c. Elektroavdelningen (Signalbyrån)	244
Departementschefen	246
d. Verkstadsavdelningen	247
Departementschefen	249
e. Tygförrådsbyrån och Ammunitionsförrådsbyrån (Förrådsbyrån)	250
Departementschefen	251
f. Inköpsavdelningen (Inköpscentralen)	251
Departementschefen	252
g. Normaliebyrån (Förlagsbyrån)	253
Departementschefen	253
h. Centralplaneringen och Materielinspektionen (Centralbyrån)	254
Departementschefen	254
i. Administrativa byrån (Juridiska sektionen och Central-expeditionen)	255
Departementschefen	255
j. Personalkårexpeditionen	256
Departementschefen	256
k. Sammanfattning	256
Departementschefen	259
C. Arméintendenturförvaltningen (Försvarets intendenturförvaltning)	259
1. Arméintendenturförvaltningens allmänna uppgifter	259
Departementschefen	262
2. Arméintendenturförvaltningens ledning	262
Departementschefen	263

	Sid.
3. Huvuddragen av arméintendenturförvaltningens organisation.....	264
Departementschefen.....	269
4. Arméintendenturförvaltningens detaljorganisation	270
a. Materielbyrån	270
Departementschefen.....	272
b. Förplägnadsbyrån	272
Departementschefen	273
c. Drivmedelsbyrån (Bränslebyrån)	274
Departementschefen.....	275
d. Häst- och veterinärmaterielbyrån	275
Departementschefen.....	276
e. Förrådskontrollkontoret (Förrådsbyrån).....	277
Departementschefen.....	278
f. Inköpscentralen	278
Departementschefen.....	279
g. Chefsexpeditionen och Administrativa byrån (Kårexpeditionen, Centralplaneringen, Juridiska sektionen, Centralexpeditionen och Centralbyrån)	279
Departementschefen.....	281
5. Arméintendenturförvaltningens personalbehov.....	282
Arméintendenturförvaltningens ledning	282
Departementschefen.....	282
a. Materielbyrån	282
Departementschefen.....	283
b. Förplägnadsbyrån	284
Departementschefen	284
c. Drivmedelsbyrån (Bränslebyrån)	285
Departementschefen.....	286
d. Häst- och veterinärmaterielbyrån	286
Departementschefen.....	287
e. Förrådskontrollkontoret (Förrådsbyrån).....	288
Departementschefen	288
f. Inköpscentralen	288
Departementschefen.....	289
g. Chefsexpeditionen och Administrativa byrån (Kårexpeditionen, Centralplaneringen, Juridiska sektionen, Centralexpeditionen och Centralbyrån).....	289
Departementschefen	291

	Sid.
h. Sammanfattning	292
Departementschefen	293
<i>D. Marinförvaltningen</i>	294
1. Marinförvaltningens allmänna uppgifter	294
Departementschefen	295
2. Marinförvaltningens ledning	296
Departementschefen	298
3. Huvuddragen av marinförvaltningens organisation	298
Departementschefen	305
4. Marinförvaltningens detaljorganisation ...	307
a. Vapenavdelningen (Vapenavdelningen och Telebyrån) ..	307
Departementschefen	312
b. Skeppsbyggnadsavdelningen	313
Departementschefen	317
c. Intendenturavdelningen	317
Departementschefen	318
d. Verkstadsbyrån	319
Departementschefen	321
e. Inköpsavdelningen (Inköpscentralen)	322
Departementschefen	322
f. Normaliebyrån (Förlagsbyrån)	323
Departementschefen	323
g. Centralplaneringen och Administrativa byrån (Juridiska sektionen och Centralexpeditionen)	324
Departementschefen	327
5. Marinförvaltningens personalbehov	327
Marinförvaltningens ledning	327
Departementschefen	327
a. Vapenavdelningen (Vapenavdelningen och Telebyrån) ..	327
Departementschefen	332
b. Skeppsbyggnadsavdelningen	334
Departementschefen	338
c. Intendenturavdelningen	340
Departementschefen	340
d. Verkstadsbyrån	341
Departementschefen	342
e. Inköpsavdelningen (Inköpscentralen)	342
Departementschefen	343

	Sid.
f. Normaliebyrån (Förlagsbyrån).....	343
Departementschefen	344
g. Centralplaneringen och Administrativa byrån (Centralplaneringen, Juridiska sektionen och Centralexpeditionen) .	344
Departementschefen	346
h. Sammanfattning	346
Departementschefen	348
<i>E. Flygförvaltningen</i>	348
1. Flygförvaltningens allmänna uppgifter ...	348
Departementschefen	350
2. Flygförvaltningens ledning.....	350
Departementschefen	353
3. Huvuddragen av flygförvaltningens organisation.....	354
Departementschefen	360
4. Flygförvaltningens detaljorganisation.....	361
a. Vapenbyrån.....	361
Departementschefen	363
b. Elektroavdelningen (Teleavdelningen, Elektrobyrån) ...	363
Departementschefen	366
c. Flygplanbyrån	367
Departementschefen	368
d. Motorbyrån	368
Departementschefen	370
e. Robotbyrån	370
Departementschefen	372
f. Intendenturbyrån.....	373
Departementschefen	373
g. Flygfältsbyrån	373
Departementschefen	375
h. Underhållsavdelningen	375
Departementschefen	381
i. Inköpsavdelningen (Inköpscentralen).....	381
Departementschefen	382
j. Normaliebyrån (Förlagsbyrån)	382
Departementschefen	385
k. Centralplaneringen och Materielinspektionen.....	385
Departementschefen	387

	Sid.
1. Administrativa byrån (Juridiska sektionen och Central-expeditionen)	387
Departementschefen	388
m. Försökscentralen	388
Departementschefen	390
5. Flygförvaltningens personalbehov	391
Flygförvaltningens ledning	391
Departementschefen	391
a. Vapenbyrån	391
Departementschefen	392
b. Elektroavdelningen (Teleavdelningen, Elektrobyrån)	392
Departementschefen	395
c. Flygplanbyrån	396
Departementschefen	397
d. Motorbyrån	397
Departementschefen	397
e. Robotbyrån	398
Departementschefen	399
f. Intendenturbyrån	399
Departementschefen	400
g. Flygfältsbyrån	400
Departementschefen	401
h. Underhållsavdelningen	401
Departementschefen	403
i. Inköpsavdelningen (Inköpscentralen)	404
Departementschefen	405
j. Normaliebyrån (Förlagsbyrån)	405
Departementschefen	406
k. Centralplaneringen och Materielinspektionen	406
Departementschefen	407
l. Administrativa byrån (Juridiska sektionen och Central-expeditionen)	407
Departementschefen	408
m. Försökscentralen	408
Departementschefen	409
n. Sammanfattning	409
Departementschefen	411
F. Försvarets civilförvaltning	411
1. Försvarets civilförvaltnings allmänna uppgifter	411
Departementschefen	413

	Sid.
2. Försvarets civilförvaltnings ledning.....	413
Departementschefen.....	414
3. Huvuddragen av försvarets civilförvaltnings organisation.....	414
Departementschefen.....	423
4. Försvarets civilförvaltnings detaljorganisation.....	425
a. Kanslibyrån.....	425
Departementschefen.....	426
b. Lönebyrån.....	426
Departementschefen.....	428
c. Kameralbyrån (Budgetbyrån).....	429
Departementschefen.....	433
d. Revisionsbyrån.....	434
Departementschefen.....	439
e. Juridiska byrån.....	440
Departementschefen.....	441
f. Centralbyrån.....	442
Departementschefen.....	443
5. Försvarets civilförvaltnings personalbehov.....	443
Departementschefen.....	447
<i>G. Försvarets förvaltningsdirektions kansli..</i>	448
Departementschefen.....	448
<i>H. Försvarets teletekniska laboratorium.....</i>	449
1. Arbetsuppgifter och organisation m. m.....	449
Departementschefen.....	454
2. Personalbehov.....	455
Departementschefen.....	456
Kap. IV. Sammanfattande kostnadsberäkningar.....	458
Kap. V. Den nya organisationens ikraftträdande och åtgärder i samband därmed.....	460
Departementschefen.....	464
Kap. VI. Departementschefens hemställan.....	469

	Sid.
Avd. II. Anslagsberäkningar	470
1. Inledning	470
2. Förvaltningen av vissa anslag m. m.	473
3. Försvarets civilförvaltning: Avlöningar	475
4. Försvarets civilförvaltning: Omkostnader	477
5. Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Avlöningar.	478
6. Krigsmaterielverkets avvecklingsorganisation: Omkostnader	482
7. Armétygförvaltningen: Avlöningar	482
8. Armétygförvaltningen: Omkostnader	485
9. Armétygförvaltningen: Förrådsorganisationen m. m.	487
10. Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap	488
11. Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap	488
12. Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar	489
13. Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader	492
14. Marinförvaltningen: Avlöningar	493
15. Marinförvaltningen: Omkostnader	496
16. Flygförvaltningen: Avlöningar	497
17. Flygförvaltningen: Omkostnader	501
18. Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar	502
19. Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader	503
 <i>Bilagor:</i>	
Bilaga 1—8 Organisationstabläer	505
Bilaga 9—95 Personalberäkningar	516
Armétygförvaltningen	516
Arméintendenturförvaltningen	536
Marinförvaltningen	542
Flygförvaltningen	556
Försvarets civilförvaltning	574